

Årsrapport
2017

INNHOOLD

Brev fra konsernsjefen	4
Konsernledelsen	6
Brev fra styreleder	8
Styrets årsberetning	10
Styret	22
Eierstyring og selskapsledelse	24
ÅRSREGNSKAP TELENOR KONSERN	
Resultatregnskap	42
Oppstilling av totalresultat	43
Oppstilling av finansiell stilling	44
Oppstilling av kontantstrømmer	45
Oppstilling av endringer i egenkapital	46
Noter til konsernregnskapet	47
ÅRSREGNSKAP TELENOR ASA	
Resultatregnskap	110
Oppstilling av totalresultat	111
Oppstilling av finansiell stilling	112
Oppstilling av kontantstrømmer	113
Oppstilling av endringer i egenkapital	114
Noter til regnskapet	115
Erklæring fra styret og daglig leder	128
Uttalelse fra bedriftsforsamlingen i Telenor ASA	129
Revisors beretning	130
Definisjoner	135

BREV FRA KONSERNSJEFEN

TELENOR KNYTTER DEG TIL DET SOM BETYR MEST, OG BIDRAR TIL Å BYGGE OG STYRKE SAMFUNN

I mer enn 160 år har kjernen i vår virksomhet vært å koble mennesker, bedrifter og samfunn sammen. I dag gjør vi det med mer relevans og personlig tilpasning enn noensinne. For å drive effektivt må vi hele tiden finne smartere og enklere måter å arbeide på, og denne omstillingen har høyeste prioritet. Vi sørger for at kundene våre er knyttet til det som betyr mest i hverdagen deres. For oss er det mer enn forretning. Det betyr å bidra til å bygge og styrke samfunnene vi er en del av.

Større likheter enn forskjeller

Nærmere 70 prosent av verdens befolkning er kunder i et telekomselskap, og det anslås at 20–30 milliarder ting vil bli koblet til globale nettverk innen 2020. Vi bruker alle mer tid på smarttelefonen, og dermed øker etterspørselen etter data: fra 3 til 22 GB i måneden i Europa, fra 2 til 12 GB i Asia innen 2022. Alle forventer – og vi er ikke noe annerledes enn kundene våre – førsteklasses nettilgang, suveren dekning, hastighet og alle de digitale opplevelsene internett har å by på. Digitalisering gir oss nye og mer effektive måter å levere dette til kundene, og slik skape verdi.

Omstillingen godt i gang

Vi har hatt god fremdrift i den digitale omstillingen av Telenor-konsernet i løpet av 2017. Vi har effektivisert og forenklet både porteføljen og forretningsprosessene våre. Det har ført til enklere og mer engasjerende kundeopplevelser og kjernefunksjoner som er enda bedre egnet for automatisering og digitalisering. Denne innsatsen gjør Telenor fremtidsrettet og posisjonerer selskapet for ytterligere vekst. Vi har forenklet porteføljen: Vi forbereder å trekke oss ut av India og har redusert eierskapet i VEON, og vi har konsentrert investeringene våre, for eksempel innenfor nettbaserte markedsplasser, i Asia. Som følge av dette har aksjonærene våre hatt en investeringsavkastning på over 40 prosent i 2017. Dette viser hvor robust omstillingen vår er.

Vi legger til rette for og forbereder oss på en digital fremtid

Omstilling er utfordrende fordi det innebærer å slutte å gjøre ting man har vært spesielt gode til. Et mer fokusert Telenor innebærer at vi kommer til å være direkte involvert i et smalere spekter av aktiviteter. Det betyr at vi kvitter oss med utdaterte systemer og prioriterer enda strengere hva vi investerer i. Vi vender på ingen måte verden og fremtiden ryggen: digitaliseringen fortsetter å påvirke alle bransjer og alle deler av samfunnene vi er en del av. Sammen med globale og lokale partnere er vi en plattform og en pådriver for nettopp dette. I dag er vi med på å gjøre byer og transportsystemer smartere; gjør helsetjenester rimeligere og mer effektive,

I mer enn 160 år har kjernen i vår virksomhet vært å koble mennesker, bedrifter og samfunn sammen. I dag gjør vi det med mer relevans og personlig tilpasning enn noensinne. Vi sørger for at kundene våre er knyttet til det som betyr mest i hverdagen deres. For oss er det mer enn forretning. Det er å bidra til å bygge og styrke samfunn vi er en del av.

– Sigve Brekke, konsernsjef

og vi bidrar til og med til å telle isbjørner på Svalbard ved hjelp av droner. Dette krever ny kunnskap og kompetanse. Vi investerer i å omskolere og videreutdanne arbeidsstyrken vår, for eksempel ved å gi alle ansatte 40 timer obligatorisk opplæring per år, i tillegg til allerede planlagte læringsaktiviteter. Økt effektivitet og redusert etterspørsel etter noen av de tradisjonelle tjenestene våre bidrar for eksempel til at antallet innkommende anrop til kundeservice har gått ned med 20 prosent det siste året. Det betyr at Telenor kommer til å ha behov for færre direkte ansatte i årene fremover.

Likevel ser vi ikke på digitaliseringen utelukkende som en trussel mot arbeidsplasser. Vi tror snarere at nye jobber og nye muligheter vil følge i kjølvannet av fremskrittene, slik vi har sett ved tidligere teknologiske gjennombrudd.

Med fokus og full fart inn i 2018

Vår egen bransje, og resten av verden, beveger seg raskere og er mer uforutsigbar enn noen gang før. Vi ser, og forventer, at vi vil bli utfordret, både av mindre oppstartsselskaper og mer etablerte aktører fra andre bransjer. Vi jobber kontinuerlig for å utfordre oss selv, tilpasse

oss og svare raskt på slike utfordringer uansett hvor vi måtte møte dem. Vår strategi og handlingsplan fremover er formet av fire grunnleggende forutsetninger: Internett-tilgang er grunnlaget for vår virksomhet. Personlig tilpasning, basert på ansvarlig bruk av kundedata, vil stimulere brukerengasjement og skape verdi. Effektiv drift er en forutsetning for bærekraftig vekst og varig konkurranseevne. Vi kan innta ledende digitale posisjoner i utvalgte markeder.

Telenor søker fortsatt vekst og fornyelse

ved å forenkle og omstille vår virksomhet. Vi gjør dette ved hjelp av et sterkt globalt team som bindes sammen av et felles engasjement for å levere suverene kundeopplevelser på en ansvarlig og bærekraftig måte. Slik kan vi fortsette å levere det som betyr mest for kundene våre. På den måten skaper vi verdier for aksjonærene våre og har mål om årlig vekst i utbyttet. Og det er, kort fortalt, slik vi bidrar til å bygge og styrke samfunnene vi er en del av.

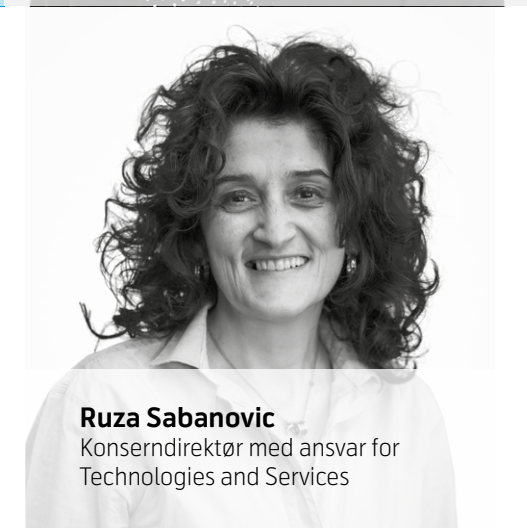
KONSERNLEDELSEN

Sigve Brekke
Konsernsjef

Wenche Agerup
General Counsel og konserndirektør
med ansvar for Corporate Affairs

Ruza Sabanovic
Konserndirektør med ansvar for
Technologies and Services

Alexandra Reich
Konserndirektør med ansvar for Sentral-
og Øst-Europa, adm.dir. Ungarn

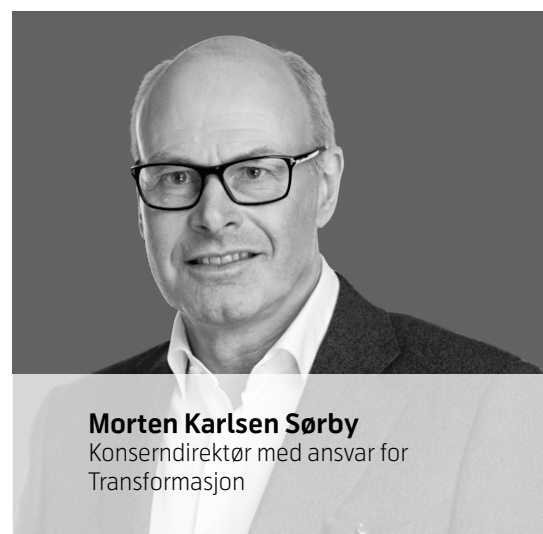

Petter-Børre Furberg
Konserndirektør med ansvar for Asia – frem-
voksende markeder, fungerende konserndirektør
med ansvar for Digital Businesses*

** Inntill 1.1.18 var Jon Gravråk
konserndirektør med ansvar for
Digital Businesses.*

Jørgen C. Arentz Rostrup
Finansdirektør

Morten Karlsen Sørby
Konserndirektør med ansvar for
Transformasjon

Svein Henning Kirkeng
Konserndirektør med ansvar for
Products and Marketing

Berit Svendsen
Konserndirektør med ansvar for
Skandinavia, adm.dir. Norge

Cecilie Blydt Heuch
HR-direktør

*14. mars 2018 fratrådte Lars-Åke
Norling konsernledelsen og som
konserndirektør med ansvar for
Asia – modne markeder*

BREV FRA STYRELEDER

2017 var et år med omstilling og spissing av Telenors strategiske retning, og styret uttrykker sin anerkjennelse til Telenors ansatte for solid innsats og gode resultater.

I 2017 har styret hatt fokus på implementering av strategien som vi vedtok i 2016. Vi gikk inn i året med en klar retning for å skape verdier for våre aksjonærer, kunder, ansatte og samfunn. Nøkkelelementene i den nye strategiske retningen er forenkling av porteføljen, digitalisering, innovasjon og selskapsstyring. Digitalisering av prosesser muliggjør sterke og engasjerte kundeforhold, samtidig som det bidrar til å effektivisere. Digitalisering var viktig for oppnåelsen av fjorårets resultater, og vil fortsette å være det i tiden fremover. Endringer i kundeatferd og -preferanser, i tillegg til mulighetene som bruk av ny teknologi gir, motiverer og inspirerer til økt innovasjon i Telenor.

Fjoråret var et år hvor vi også styrket rammeverket for selskapsstyring i Telenor. For å understøtte Telenors integritet, risikostyring og resultater i våre mange og ulikeartede markeder, er prosesser og strukturer knyttet til internrevisjon, etterforskning og etterlevelse av retningslinjer styrket.

Styrets fokus vil også fremover være på verdiskapning. Telenors strategi mot 2020 er basert på stimulans og sikring av vekst, økt effektivitet i hvordan Telenor drifter og leverer sine tjenester, og i hvordan kundene opplever selskapet. Å bli oppfattet som den partner kundene kan stole på, er helt avgjørende.

Telenors ambisjon er å være et selskap i det øverste sjikt som leverer langsiktig verdier for aksjonærer, kunder, ansatte og samfunn.

“

Telenors strategi mot 2020 er basert på stimulans og sikring av vekst, økt effektivitet i hvordan Telenor drifter og leverer sine tjenester, og i hvordan kundene opplever selskapet. Å bli oppfattet som den partner kundene kan stole på, er helt avgjørende.

– Gunn Wærsted, styreleder

STYRETS ÅRSBERETNING

ØKONOMISKE NØKKELPARAMETRE

Økonomiske prioriteringer

Telenor-konsernets finansielle strategi og finansielle ambisjoner er i samsvar med selskapets strategi som prioriterer fortsatt vekst, effektivitet og forenkling som sentrale faktorer for verdiskaping i årene som kommer. Ved inngangen til 2017 presenterte Telenor selskapets finansielle ambisjoner frem mot 2020 for finansmarkedet, oppsummert som en lav ensifret organisk inntektsvekst, 1–3 % årlig netto reduksjon av driftsutgifter og et forhold mellom investeringer og driftsinntekter på rundt 15 %. Disse ambisjonene er alle i tråd med selskapets interne prestasjonsindikatorer.

For 2017 ble det satt som mål en organisk inntektsvekst på 1–2 %, flat utvikling i driftsutgiftene, EBITDA-margin på rundt

36 % og et forhold mellom investeringer og driftsinntekter på 15–16 prosent. Målet ble justert i første kvartal som følge av den nye konsernstrukturen hvor India ble presentert som avviklet virksomhet, med en økning i EBITDA-margin til 37 %. Etter hvert som effektiviseringsaktivitetene begynte å gi resultater, ble effektivitetsmålet økt til 1 milliard kroner i netto kostnadsbesparelser, og utsiktene for EBITDA-marginen ble økt tilsvarende, til 38–39 %. Alle disse uttalte økonomiske ambisjonene for 2017 ble oppfylt, og den frie kontantstrømmen for 2017 var en av de sterkeste i konsernets historie.

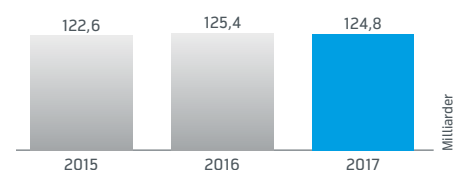
Hovedelementene i konsernets tilnærming til disponering av kapital er å opprettholde et solid balanseregnskap,

definert som å holde nettogjeld/EBITDA under 2,0, og å levere økt utbytte år for år. Også på disse parameterne ligger Telenor-konsernet godt i rute med uttalte ambisjoner. I tillegg til økende utbytte ble deler av overskuddet fra salget av VEON og nettbaserte markedsplasser distribuert til aksjonærer gjennom et tilbakekjøpsprogram av 2 % av aksjene. Markedsdelen av tilbakekjøpsprogrammet ble fullført 28. Februar 2018. Styrets forslag om et utbytte på 8,10 kroner per aksje for 2017 bekrefter Telenors forpliktelse overfor aksjonærene og markerer det 10. året på rad med økt utbytte.

Driftsinntekter

Driftsinntektene i 2017 var 124,8 milliarder kroner, noe lavere enn rapporterte inntekter på 125,4 milliarder kroner i 2016. Den organiske inntektsveksten var 1 %¹⁾, hovedsakelig som følge av sterke resultater i Bangladesh, Pakistan og Myanmar. Den rapporterte inntektsveksten var lavere enn den organiske på grunn av styrkingen av den norske kronen mot de fleste av

forretningsområdenes rapporteringsvalutaer. Den negative valutaeffekten på inntektene beløp seg til 1,8 milliarder kroner.

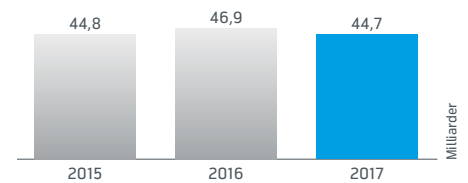

¹⁾ Se side 135 for beskrivelse og avstemming av alternative resultatmål

Driftskostnader¹⁾

I 2017 falt driftskostnadene 2,2 milliarder kroner til 44,7 milliarder kroner, hvorav 0,6 milliarder kroner var relatert til positiv valuta utvikling. Justert for valutaeffekter falt driftskostnadene med 3 %. Vi ser positive effektiviseringsgevinster i hele

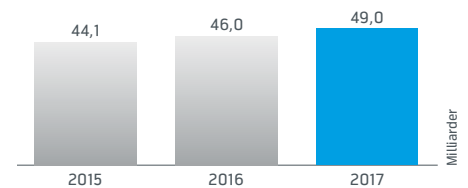
konsernet, med de største kostnadsreduksjonene i Thailand, Norge, Sverige og Pakistan.

EBITDA før andre inntekter og kostnader²⁾

EBITDA før andre inntekter og kostnader økte med 3,0 milliarder kroner til 49,0 milliarder kroner, negativt påvirket av valutaeffekter på 0,9 milliarder kroner. Organisk EBITDA¹⁾ økte 9 % med størst bidrag fra Bangladesh, Pakistan, Sverige

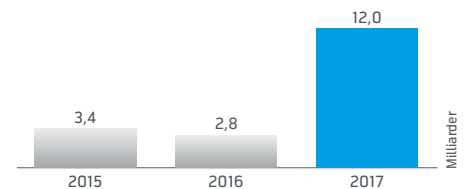
og Thailand. EBITDA-marginen¹⁾ forbedret seg 3 prosentpoeng fra 2016 til 39 %.

Resultat etter skatt

Resultat etter skatt til aksjonærer i Telenor ASA var 12,0 milliarder kroner sammenlignet med 2,8 milliarder kroner forrige år. Resultat etter skatt for 2017 var påvirket av salg av aksjer i VEON. Forbedringen i resultat etter skatt i 2017 var først og fremst et resultat av lavere tap i ikke videreført virksomhet på 7,4 milliarder kroner og forbedret driftsresultat på 2,4 milliarder kroner. Resultat etter skatt til aksjonærer i

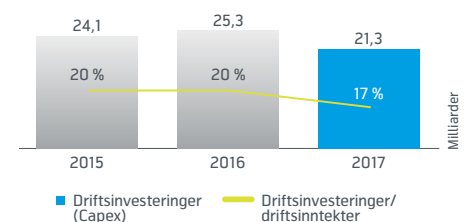
Telenor ASA ble 12,0 milliarder kroner i 2017, eller 7,99 kroner per aksje. Tilsvarende tall for 2016 var 2,8 milliarder kroner eller 1,89 kroner per aksje.

Investeringer¹⁾

Samlede investeringer i 2017 var 23,6 milliarder kroner, hvorav 21,3 milliarder kroner var driftsinvesteringer (CAPEX) og 2,3 milliarder kroner investeringer i virksomheter. Driftsinvesteringer eksklusive spektrum og lisenser, var 18,2 milliarder kroner, ned fra 21,8 milliarder kroner i 2016 hovedsakelig forklart av reduksjoner i Asia. Investeringer i spektrumlisenser beløp seg til 3,1

milliarder kroner i 2017, en reduksjon på 0,5 milliarder kroner sammenlignet med 2016. Driftsinvesteringer som andel av driftsinntekter, eksklusive lisenser og spektrum, falt fra 17,4% i 2016 til 14,6% i 2017.

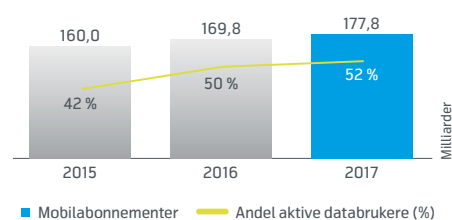
¹⁾ Se side 135 for beskrivelse og avstemming av alternative resultatmål

²⁾ Se note 5 i konsernregnskapet for avstemming og side 135 for definisjon og beskrivelse av alternative resultatmål

Mobilabbonement

I løpet av 2017 økte antall mobilabbonement med 8 millioner hjulpet av sterk vekst i de asiatiske selskapene.

Andelen aktive databrukere økte fra 49 % til 52 % i løpet av året.

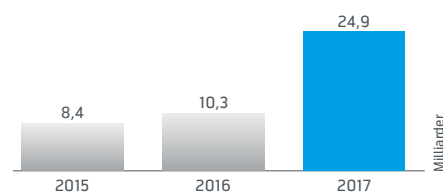
Fri kontantstrøm¹⁾

Fri kontantstrøm for året beløp seg til 24,9 milliarder kroner, en økning på 14,6 milliarder kroner sammenlignet med fjoråret. Dette var først og fremst et resultat av høyere EBITDA, lavere driftsinvesteringer og spektrumbetalinger samt salg av nettbaserte markeds plasser, i tillegg til kjøpet av Tapad året før.

Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter i 2017 var 42,0 milliarder kroner, en økning på 2,3 milliarder kroner sammenlignet med foregående år. Økningen er hovedsakelig forklart av høyere EBITDA i Grameenphone, dtac, Sverige og Pakistan i tillegg til utbytte fra VEON som ble noe motvirket av endringer i arbeidskapital, høyere betalt skatt og negative valutaeffekter.

Netto kontantstrøm til investeringsaktiviteter i 2017 var 9,7 milliarder kroner, en reduksjon på 11,4 milliarder kroner sammenlignet med 2016. Dette er forklart av lavere kontantstrøm til kjøp av varige driftsmidler, immaterielle eiendeler og lisensinvesteringer på til sammen 5,4 milliarder kroner samt kjøp av datterselskaper for 1,0 milliard kroner (1,8 milliarder kroner for kjøpet av 701Search Pte. Ltd i 2017 og 2,7 milliarder kroner for kjøpet av Tapad Inc. i 2016), i tillegg til innbetalinger fra salg av SnT Classifieds (4,3 milliarder kroner), salg av eiendom (0,9 milliarder kroner) og høyere innbetalinger fra salg av aksjer i VEON (0,4 milliarder kroner) i 2017.

Netto kontantstrøm til finansieringsaktiviteter i 2017 var 33,4 milliarder

kroner. Dette forklares av betalte lån på 12,6 milliarder kroner, betalt utbytte til Telenor ASAs aksjonærer og tilbakekjøp av aksjer på 13,3 milliarder kroner, betalinger til minoritetsaksjonærer på 2,6 milliarder kroner og betalinger knyttet til leverandørfinansiering på 3,9 milliarder kroner.

Konter og kontantekvivalenter ble i løpet av 2017 redusert med 0,6 milliarder kroner til 22,3 milliarder kroner per 31. desember 2017.

Finansiell stilling

I 2017 ble totale eiendeler redusert med 4,6 milliarder kroner til 201,8 milliarder kroner.

Netto rentebærende gjeld¹⁾ falt med 7,5 milliarder kroner til 46,9 milliarder kroner. Rentebærende gjeld eksklusive lisensforpliktelser ble redusert med 9,4 milliarder kroner, delvis motvirket av reduksjonen i konanter og kontantekvivalenter på 0,6 milliarder kroner, virkelig verdi av fordringer knyttet til sikringsinstrumenter på 0,6 milliarder

kroner og rentepapirer på 0,8 milliarder kroner.

Egenkapitalen økte med 6,9 milliarder kroner til 62,3 milliarder kroner. Dette er forklart av positivt resultat etter skatt på 14,9 milliarder kroner redusert av negative omregningsdifferanser relatert til VEON reklassifisert fra øvrige resultatelementer til resultatregnskapet på 7,5 milliarder kroner uten effekt på egenkapitalen, utlignet av utbytte til aksjonærer i Telenor ASA og

minoritetsinteresser på 14,3 milliarder kroner og tilbakekjøp av aksjer på 1,5 milliarder kroner.

Etter styrets oppfatning er Telenor-konsernets finansielle stilling tilfredsstillende. I henhold til paragraf 3-3a i den norske regnskapsloven bekrefter styret at forutsetningen om fortsatt drift er til stede og at regnskapet er utarbeidet på grunnlag av en forutsetning om fortsatt drift.

Finansielle utsikter for 2018

For 2018 forventer vi vekst i organiske trafikk- og abonnementsinntekter på 1-2 %, organisk EBITDA-vekst på 1-3 %

og driftsinvesteringer ekskludert lisenser og spektrum på 18-19 milliarder kroner.¹⁾

¹⁾ Se side 135 for beskrivelse og avstemming av alternative resultatmål

Årsresultat og disponering

Telenor ASAs resultat etter skatt for 2017 var 48 593 millioner kroner etter inntektsføring av konsernbidrag og utbytte på 51 813 millioner kroner. Styret foreslår å disponere resultat etter skatt ved å overføre 48 593 millioner kroner til tilbakeholdt overskudd. Etter denne disponeringen er Telenor ASAs

egenkapital ut over aksjekapital 65 459 millioner kroner. Telenors politikk for utdeling til aksjonærene er å sikte mot årlig økning i utbyttet per aksje, der det årlige utbyttet utbetales i to transjer. Tilbakekjøp av egne aksjer eller ekstraordinære utbytter vil bli løpende evaluert. For å opprettholde finansiell

fleksibilitet og sikre kostnadseffektiv finansiering, søker Telenor å opprettholde en sterk balanse gjennom å holde rapportert netto gjeld/EBITDA1) under 2.0x. Per 31. desember 2017 var nettogjeldsgraden 1.0x.

Utbytte for 2017

Basert på resultatene i 2017 vil Telenors styre foreslå et utbytte på 8,10 kroner per aksje på den ordinære general-

forsamlingen 2. mai 2018. Utbyttet skal fordeles på to transjer i mai og november 2018, henholdsvis 4,20 og 3,90 kroner

per aksje.

Hendelser etter balansedagen

Kjøp av 4G-lisens og 5 MHz frekvens i 1800 MHz båndet i Bangladesh

Den 13. februar 2018 gjennomførte Bangladesh Telecommunications Regulatory Commission (BTRC) en spektrumauksjon hvor Grameenphone kjøpte 5 MHz i 1800 MHz båndet for 1,2 milliarder kroner og en tillatelse til å konvertere eksisterende 22 MHz 2G spektrum til teknologinøytralt spektrum for 8,75 år til 0,4 milliarder kroner. Grameenphone kjøpte også en 4G/LTE mobiloperatørlisens fra BTRC med ikrafttredelse fra 19. februar 2018 for 9 millioner kroner. Avgiftene ovenfor er gjenstand for 5% merverdiavgift.

Strategisk samarbeidsavtale med Ant Financial Services Group

Den 13. mars 2018 inngikk konsernet en strategisk samarbeidsavtale med Ant Financial Services Group ("Ant Financial") i Pakistan. Ant Financial skal investere 184,5 millioner amerikanske dollar over en toårsperiode for en eierandel på 45% i Telenor Microfinance Bank ("TMB"), et datterselskap av Telenor. Investeringen vil delvis være kapitalinnskudd og delvis vederlag for aksjer solgt.

Første del av transaksjonen forventes å

bli gjennomført innen 12 måneder og vil resultere i en felleskontrollert virksomhet mellom Ant Financial og Telenor. Med virkning fra første kvartal 2018 vil Telenor Microfinance Bank bli klassifisert som holdt for salg i oppstilling av finansiell stilling. Telenor Microfinance Bank, sammen med Telenor Banka, som ble klassifisert som holdt for salg i tredje kvartal 2017, vil bli klassifisert som avvirket virksomhet i vår resultatoppstilling og sammenlignbare tall vil bli omarbeidet. Telenor Microfinance Bank og Telenor Banka er hovedbidragsyterne til driftssegmentet Financial Services, presentert som en del av øvrige virksomheter i konsernets segmentrapportering.

Avtale om salg av virksomhetene i Sentral- og Øst-Europa til PPF Group

Den 20. mars 2018 inngikk Telenor en avtale om å selge virksomhetene i Sentral- og Øst-Europa til PPF Group for 2,8 milliarder euro (rundt 27 milliarder kroner) i selskapsverdi.

Transaksjonen inkluderer Telenors heleide mobilselskaper i Ungarn, Bulgaria, Montenegro og Serbia, samt tjenesteleverandøren Telenor Common

Operation. Disse virksomhetene bidro med rundt 11,8 milliarder kroner, eller ni prosent, av Telenor Groups inntekter og 4,1 milliarder kroner, eller åtte prosent, av konsernets EBITDA i 2017. Selskapene har mer enn ni millioner kunder og rundt 3 500 ansatte.

Transaksjonen er avhengig av regulatorisk godkjenning, og forventes gjennomført innen tredje kvartal 2018. Fra og med første kvartal 2018 vil virksomhetene i Sentral- og Øst-Europa bli behandlet som holdt for salg og avvirket virksomhet i Telenors finansielle rapportering. Basert på nåværende valutakurs forventes transaksjonen å gi en regnskapsmessig gevinst på omtrent tre milliarder kroner, som vil bli bokført etter at transaksjonen er gjennomført.

¹⁾ Se side 135 for beskrivelse og avstemming av alternative resultatmål

VIKTIGE PRESTASJONER I 2017:

Som et ledd i de strategiske målsetningene frem mot 2020 leverte Telenor verdiskaping gjennom fortsatt inntektsvekst og økt effektivitet, drevet av en omstilling av selskapet og digitalisering av kjernevirksomheten. I tillegg til satsing på forenkling og prioritering av ressurser og porteføljen. Disse prestasjonene understøttes av engasjerte medarbeidere og ansvarlig forretningspraksis.

Grunnlaget for Telenors virksomhet er å levere internettilgang og dekning, og kundene står i sentrum. Det gir Telenors kunder mulighet til å kommunisere digitalt og være knyttet til det som betyr mest for dem.

Verdiskaping

Frem mot 2020 er det tre viktige bidrag til verdiskaping for Telenor: vekst, effektivitet og forenkling. Digital omstilling er en sentral tilrettelegger for dette. 2017 var et år med økte inntekter, innføring av mer effektive arbeidsmåter innenfor alle driftsområder, samt forenkling av interne prosesser og Telenors eiendelsportefølje.

INNTEKTSVEKST OG -FORNYELSE

Telenor har en historisk sterk inntektsvekst som følge av fortsatt vekst i mobilmarkedet og tilkobling til høyhastighetsbredbånd, støttet av utvalgte nærliggende digitale virksomheter.

STYRKING AV EKSISTERENDE KJERNETJENESTER

I 2017 fortsatte Telenor å øke inntektene ved hjelp av sin solide markedsposisjon basert på sterke nettverk og lokal tilstedeværelse med store distribusjonsnett. Organisk vekst i abonnements- og trafikkinntekter økte med 2,2 prosent i 2017¹⁾. I de fremvoksende markedene i Asia fortsatte inntektsveksten med økt utbredelse og bruk av mobiltelefoner.

I de øvrige, mer modne markedene er

fornøyelse av inntektskildene avgjørende. I Norge og Sverige skjedde dette ved at fibernettet erstattet gamle fastlinjer, mens de mer modne asiatiske markedene i Thailand og Malaysia flyttet over kunder fra kontaktkort til abonnenter.

NÆRLIGGENDE DIGITALE VIRKSOMHETER

Telenor fortsetter å styrke sin posisjon innen utvalgte nærliggende digitale virksomheter knyttet til mobile finansielle tjenester, nettbaserte markedsplasser og tingenes internett. Inntekter fra dette området, samt fra annonseteknologi, utgjør to prosent av de totale inntektene.

I 2017 styrket Telenor sin portefølje av nettbaserte markedsplasser i Asia, en attraktiv region med vekstpotensial, stor utbredelse og brukerengasjement. Innenfor mobile finansielle tjenester har Telenor Microfinance Bank Ltd. i Pakistan (tidligere Tameer Microfinance Bank Ltd.) gjennom Easypaisa over 20 millioner aktive kunder som bruker finansielle tjenester på mobilen. Videre har Wave Money i Myanmar mer enn doblet sitt distribusjonsnettverk. Valyou i Malaysia ble landets første aktør til å lansere mobile pengeoverføringer. I løpet av 2017 har Telenor markert seg som en ledende leverandør av løsninger for tingenes internett i Europa. Telenor Connexion sendte ut mer enn tre millioner SIM-kort, og Telenor Norge har inntatt en ledende posisjon innenfor områder som velferdsteknologi og mobilitetsanalyse.

Effektivitet

En av Telenors viktigste prioriteringer i 2017 var å effektivisere driften og redusere kostnader. Viktige tiltak knyttet til digitalisering av kundeopplevelser og omlegging av IT-infrastruktur og driftsmodeller ble iverksatt, i tillegg til forenkling og strengere prioritering i alle Telenors virksomheter. I løpet av året reduserte Telenor driftskostnadene med tre prosent som følge av effektiviserings-tiltak i alle virksomheter, med de største besparelsene i Thailand, Norge, Danmark og Pakistan. Ytterligere effektiviserings-

gevinster vil bli realisert i tiden fremover.

DIGITALE OG PERSONLIG TILPASSEDE KUNDEOPPLEVELSER

På tvers av Telenors markeder falt antallet kundeserviceanrop betydelig i 2017. Dette skyldes at produktene og prisingen er blitt enklere, nettverkene er blitt mer robuste, og kundene har begynt å foretrekke digital kundestøtte. Denne utviklingen gjør at Telenor kan dra nytte av effektiviseringen av den digitale kundestøtten i alle virksomheter og utforske teknologier som kan brukes på tvers av konsernet.

Et eksempel på digital kundestøtte er MyTelenor, selskapets digitale kommunikasjonskanal, som ble tilgjengelig i samtlige 12 markeder i 2017. Appen fikk dobbelt så mange månedlige aktive brukere i løpet av året. I tillegg ble et globalt prosjekt for personlig tilpasset salg og markedsføring ved hjelp av data- og analyseverktøy rullet ut i ytterligere fem forretningsenheter (seks i alt). Telenor ser en sterk forbedring i kundebevissthet, konverteringsrater og brutto nye kunder.

GLOBALLE STORDRIFTSFORDELER OG STANDARDISERING

Etter hvert som kundenes preferanser i Telenors markeder blir mer ensartede og kundene etterspør langt på vei identiske tjenester, kan Telenor utnytte sine globale stordriftsfordeler. Teknologiske utviklinger som softwaredefinerte nettverk og skybaserte nettverk og IT-plattformer spiller en sentral rolle. Globale forretningsmodeller innenfor produkter, nettverk og IT er grunnleggende for å utnytte mulighetene for standardisering og legge til rette for f.eks. globale innkjøp og globale sikkerhetsoperasjoner.

I 2017 ble Telenor Procurement Company etablert i Singapore, med et mandat for å optimalisere eksterne utgifter på vegne av Telenor-konsernet gjennom standardisering, stordriftsfordeler og

¹⁾ Se side 135 for beskrivelse og avstemming av alternative resultatmål

automatisering. Utrulling av 4G-nettet og nettverkskvalitet var prioritert i 2017, og Telenor lanserte 4G i Myanmar og økte tempoet i utrullingene i andre markeder, samtidig som forberedelser for 5G-nettverk fortsatte i utvalgte markeder. API-gatewayer er implementert i alle forretningsenheter og legger til rette for større fleksibilitet for Telenors kunder i møte med IT-systemer og gir nye inntektsstrømmer fra tredjeparter.

DIGITALISERING AV TELENORS KJERNEVIRKSOMHET

Telenors viktigste strategiske aktivitet frem mot 2020 er digitalisering av kjernevirksomheten gjennom å øke utskiftningen av teknologi innenfor Telenors IT- og nettverkløsninger. Fordelene som ny teknologi gir oss, gjør det også mulig å øke den digitale kommunikasjonen med kunder innenfor salg, distribusjon og brukerstøtte, og på den måten forbedre kundeopplevelsen. Ved å implementere skalerbar og effektiv infrastruktur fortsetter Telenor å forenkle, automatisere og redusere kostnader.

Et eksempel er overgangen til skybasert infrastruktur for Telenors mobile kjernefunksjoner og IT-applikasjoner. Et annet er standardiseringen av API-er som utgjør den grunnleggende arkitekturen som støtter digital forretningsvirksomhet, og som brukes til å opprette effektive koblinger til interne systemer og fremmer funksjoner som kundekommunikasjon på en mer effektiv måte. Videre er skybaserte programvareplattformer fortsatt viktige for å levere produkter som engasjerer Telenors kunder verden over.

Forenkling

En av de viktigste prioriteringene i 2017 var å skape et enklere og smidigere Telenor gjennom å forenkle porteføljen, i tillegg til å innføre organisatoriske endringer. Nye og forenklete måter å samarbeide på, forenkling av selskapets IT-systemer og enklere produkter og

prising for kundene er eksempler på hvordan Telenor gjør livet lettere for både kunder og ansatte.

UTNYTTELSE AV GLOBALE STORDRIFTSFORDELER VED KLYNGEORGANISERING

Som et ledd i å bli et mer integrert og digitalt globalt selskap, etablerte Telenor tidlig på året en organisatorisk endring i form av klyngeorganisering. Klyngene er begrunnet ut fra geografi, markedenes modenhet og kompleksiteten i kundetilbudene: Skandinavia, Sentral- og Øst-Europa, fremvoksende markeder i Asia, og mer modne markeder i Asia. Samtidig ble støttefunksjoner og de globale enhetene på konsernnivå som støtter forretningsenheter og driver konsernprosjekter omorganisert. Med innføringen av den nye strukturen utnytter Telenor stordriftsfordeler og legger til rette for koordinering og standardisering på tvers av hele selskapet. Telenor fortsetter å se etter måter å forenkle arbeidsprosesser og effektivisere prosedyrer for å fremme en smidigere organisasjon.

FORENKLING AV PORTEFØLJEN

Gjennom 2017 ble Telenors eiendelsportefølje forenklet. Først ble det gjort kjent at Bharti Airtel Limited (Airtel) overtar Telenors operasjoner i India. Transaksjonen ventes avsluttet i løpet av første kvartal i 2018, hvor Airtel overtar fullstendig eierskap av Telenor India. Videre ble aksjer i VEON Ltd. (tidligere VimpelCom) solgt i 2017, noe som ga et netto overskudd på 5,1 milliarder kroner. I 2017 konsentrerte Telenor også porteføljen av nettbaserte markeds plasser ved å trekke seg ut av den felleskontrollerte virksomheten med Schibsted ASA i Latin-Amerika og samtidig øke eierandelen i nettbaserte markeds plasser i Vietnam, Malaysia og Myanmar til 100 prosent. Netto overskudd fra denne transaksjonen var på 2,5 milliarder kroner. Gjennom disse tiltakene blir Telenor et stadig enklere, smidigere og mer effektivt selskap.

Nye teknologier og produkt- og tjenesteinnovasjon

Telenor knytter kundene sine til det som betyr mest for dem, ved å digitalisere kundeopplevelsen og å tilby innovative produkter og tjenester. Telenor er opptatt å være en partner kundene kan stole på, og trygg og ansvarlig behandling av kundedata utgjør en sentral del av arbeidet selskapet gjør.

Innovasjon av tjenester og produkter

Tjenesteinnovasjon muliggjør differensiering og innretting mot nye markedssegmenter. I 2017 var det sterk vekst i nye, lokale digitale tjenester, spesielt i de fremvoksende markedene i Asia, eksempelvis GP Music i Grameenphone og mAgri i Pakistan. Et tredje eksempel er WowBox, en livsstil-app med over fem millioner månedlige aktive brukere i de fremvoksende markedene i Asia. I tillegg til å tilby kundene relevant og engasjerende innhold fremmer Wowbox også mersalg og nye inntektsstrømmer for Telenor.

Med disse tjenestene, i tillegg til lanseringen av det digitale telekomselskapet Line Mobile i Thailand og en gunstig utvikling for eksisterende digitale mobilnettoperatører (Mobile Virtual Network Operators, MVNO) som Vimla i Sverige og Talkmore i Norge, tar Telenor ytterligere skritt for å engasjere kunder digitalt.

Innovasjon med partnere og internt

På tvers av Telenors markeder er partnerskap og samarbeid en sentral del av forretningsmodellen, og gir rom for læring og hyppigere innovasjonsgrad. Nye og videreførte samarbeid med store internettelskaper har vært viktig for å videreutvikle tilbudet til Telenors kunder i 2017. Et eksempel på ikke-eksklusivt partnerskap er en ny samarbeidsavtale med Google for å styrke deres egen meldingsopplevelse gjennom pilotering av meldingstjenesten Rich Communication Services (RCS).

¹⁾ For ytterligere detaljer om nedsalg av VEON-aksjer, se note 19 på side 75.

Intraprenørskapsprogrammet Ignite ble arrangert for andre gang, for å utdanne, inspirere og motivere de ansatte, samt skape positive ringvirkninger for merkevaren. En tredje runde av Ignite er igangsatt for 2018.

Sammen med Cisco startet Telenor utviklingen av et mobilt skykjernenettverk som en tjeneste og plattform. Prosjektet vil forenkle mobilindustrien ved å tilby et enkelt, moderne og API-basert grensesnitt til flere underliggende radionettverk. Målet er å radikalt øke produktinnovasjon og redusere tiden ut til markedet for nye tjenester og dermed forbedre selskapets kundetilbud raskere.

Utforsker nye teknologier for fremtiden

I 2017 fortsatte Telenors forskningsenhet å levere ny kunnskap og bygge kompetanse for videreutvikling av områder som kundeinnsikt, nye teknologier, kunstig intelligens, dataanalyse og organisasjonsmodeller. Telenor brukte 2,2 milliarder kroner på innovasjon i 2017, og av dette var 0,5 milliarder kroner utgifter tilknyttet forskning og utvikling. I 2016 var tilsvarende tall 2,8 milliarder og 0,6 milliarder kroner.

Telenor fortsatte å bygge relasjoner med ledende forskningsinstitusjoner i Norge og internasjonalt. I samarbeid med Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) ble Telenor-NTNU AI-Lab innenfor kunstig intelligens (AI) og stordata åpnet. Telenor rullet ut et IoT-pilotnettverk i tre norske byer og lanserte Start IoT som et tilbud til gründere, oppstartsbedrifter og studenter.

Telenor har bidratt med flere undersøkelser for å forberede seg på morgendagens kommunikasjonsmarked. Forskere har arbeidet for å finne ut hvordan AI, maskinlæring og avanserte analyser kan brukes til å forbedre telekomselskapers kjernevirksomhet og -tjenester, herunder mobilitetsdata, i nye digitale tjenester. Teknologi, forretnings-

modeller og regulatoriske utfordringer for realiseringen av 5G-visjonen har blitt analysert. Telenor deltar også aktivt i europeiske forskingssamarbeid om 5G.

Telenor fortsatte å utforske og verifisere løsninger for forbedret kundeopplevelse, med særlig vekt på digital kundeatferd. Fremtidens forretningsmodeller, konkurranseforhold og forretningsmiljøer har blitt studert, herunder vesentlige bidrag til langsiktige trender som har betydning for Telenors virksomhet.

Digitaliseringen påvirker arbeidsmåter

Digitaliseringen av Telenors kjernevirksomhet påvirker også organisasjonsstrukturen og -kulturen, og utløser et behov for endret kompetanse og endrede arbeidsmåter. I 2017 fortsatte Telenor å satse på vekst og omstilling gjennom evaluering av organisasjonen, utvikling av bedriftskulturen og tilrettelegging for kompetanseskiftet.

Evalueringen av organisasjonen kom av behovet for fortsatt effektivisering av Telenor. Det krevde prioritering, forenkling og kostnadsreduksjoner. Samtidig var selskapet i stand til å utvikle kulturen gjennom forbedringer på områdene innovasjon, samarbeid, integritet og tilrettelegging for de ansatte. Dette ble målt gjennom Our Voice (medarbeiderundersøkelsen). Mot slutten av året iverksatte Telenor også en fornyelse av selskapets formål og atferd for å støtte omstillingsprosessen.

I tråd med sine retningslinjer jobber Telenor for mangfold, inkludering og like jobbmuligheter for sine ansatte. I 2017 ble kjønnsbalansen blant topplederne betydelig bedret. Konsernledelsen består av 42 prosent kvinnelige ledere, opp fra 26 prosent i 2016, og 26 prosent kvinner på toppledernivå i 2017, en økning på tre prosentpoeng fra 2016. Ved årsslutt hadde Telenor nærmere 31 000 ansatte, hvorav 37 prosent var kvinner. Dette utgjør en forbedring på tre prosentpoeng fra året før fordi Telenor India gikk ut av

porteføljen. Den prosentvise fordelingen av nasjonaliteter blant Telenors toppledere ved årsslutt var om lag 68 prosent fra Skandinavia, 13 prosent fra andre deler av Europa, 16 prosent fra Asia og tre prosent andre nasjonaliteter.

Det er viktig for selskapets videre konkurranseevne og vekst å tiltrekke seg og beholde de beste talentene gjennom opplæring og utviklingsmuligheter, så vel som karrieremuligheter. I løpet av 2017 fikk 7000 ledere og eksperter hevet sin kompetanse gjennom en global utrulling av et strategikompetanseprogram og innføring av smidige arbeidsmåter. I tillegg deltok 200 eksperter på personlig tilpassede kompetanseutviklingskurs.

Ansvarlig forretningsvirksomhet

En integrert del av Telenors forretningsstrategi dreier seg om å drive ansvarlig. Dette omfatter å redusere kritiske risikoer i og rundt virksomheten, i tillegg til å bruke muligheten til å generere positive verdier og bidrag på lang sikt i markedene Telenor har virksomhet i.

Redusere ulikheter

Internettilgang står sentralt i utjevning av ulikheter. Det styrker enkeltmennesker, lokalsamfunn og storsamfunnet ved å tilgjengeliggjøre kunnskap, informasjon og muligheter. Kjernen i Telenors virksomhet, kommunikasjon, bidrar til å redusere ulikheter. Telenor tar sikte på å redusere ulikhet 1) ved å bedre tilgangen til tjenester ved å utnytte digitale tjenester og nettilgang på innovative måter for å møte sosiale og økonomiske utfordringer og 2) ved å heve standardene for sysselsetting og bærekraft i verdikjeden. I 2016 valgte Telenor å konsentrere innsatsen på FNs bærekraftsmål nr. 10: Mindre ulikhet. Telenor vil frem mot 2020 bidra til oppnåelsen av dette målet ved å fortsette å bygge kunnskap i verdikjeden, lære opp barn i sikkerhet på nett, og bruke mobilteknologi til å registrere fødsler.

Helse, miljø og sikkerhet på arbeidsplassen

Telenor-konsernet har virksomhet i markeder med forskjellig risiko og arbeidskultur, og med ulike standarder i landenes infrastruktur. Selskapet fortsetter å arbeide med lokale prosesser for helse, miljø og sikkerhet, og søker felles løsninger og økt samarbeid innad i konsernet for å sørge for at Telenor er en trygg og foretrukket arbeidsgiver. I 2017 var det ingen (0) rapporterte dødsfall blant ansatte eller interne kontraktører. Det var imidlertid beklageligvis syv rapporterte dødsfall i Telenors verdikjede i Pakistan, Bangladesh og India i 2017. Den lokale fraværsskadefrekvensen (per million arbeidstimer) var 0,23, og den globale sykefraværskadefrekvensen var 1,84 prosent. Telenor er opptatt av å lære fra sine erfaringer og forbedre innsatsen innen helse, miljø og sikkerhet, og gjennomgår nå prosedyrer, retningslinjer og tiltak innenfor dette området.

En partner kundene kan stole på

Cybersikkerhet er en global risiko i telekommunikasjonsbransjen, men også en potensiell differensieringsfaktor. I 2017 ble det iverksatt et globalt sikkerhetsprogram og etablert globale funksjoner og felles standarder. Ekspertene er blitt rekruttert i globale roller og lokale sikkerhetsansvarlige er på plass i alle forretningsenheter.

Det er viktig for Telenor å vinne kundenes tillit. Personopplysninger håndteres med forsiktighet, og kundedata brukes til å skape verdier for kunden. I 2017 styrket Telenor kompetansen og rekrutterte til nye personvernstillinger, i tillegg til å forberede implementeringen av den nye EU-forordningen om personvern (GDPR).

Overholdelse av retningslinjer (Compliance)

Telenor videreførte arbeidet med å forbedre konsernets styringsstruktur ved at enheten ansvarlig for overholdelse av retningslinjer (Compliance) ble omorganisert og funksjonen styrket i

løpet av 2017. Bevisstgjøring og klare forventninger til ledelsen om ansvarlig forretningspraksis i hele organisasjonen sto høyt på dagsordenen i 2017. Virkningene kontrolleres gjennom et spørreskjema til alle ansatte om ledelsens integritet og klare prestasjonsindikatorer som omfatter opplæring i antikorrupsjon og etiske retningslinjer. Ledelsen skårer høyt på integritet i alle forretningsenheter.

Bærekraftsrapport

Telenor publiserer en egen bærekraftsrapport i overensstemmelse med rapporteringskravene. Rapporten beskriver hva Telenor gjør for å integrere respekt for menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale spørsmål, miljø og antikorrupsjon i sin forretningsstrategi, i den daglige driften og i forholdet til interessenter. Rapporten inneholder opplysninger om retningslinjer, prinsipper, prosedyrer og standarder selskapet bruker til å integrere elementene ovenfor. I tillegg behandles interessenters forventninger og Oslo Børs' retningslinjer for rapportering av bedrifters samfunnsansvar. Telenors rapport om bærekraft for 2017 er publisert på selskapets [nettsider](#).

Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

Styrets redegjørelse for Telenors prinsipper og praksis vedrørende eierstyring og selskapsledelse i henhold til regnskapsloven § 3-3b er å finne i neste kapittel, se side 24.

KONSERNETS VIRKSOMHETER:

Telenor er et av verdens ledende mobiloperatører og har 178 millioner mobilabonnenter i 12 land i Skandinavia, Sentral- og Øst-Europa og Asia. Konsernets virksomhet inkluderer Telenor Broadcast og i tillegg har Telenor eierandeler innen digital markedsføringsteknologi gjennom Tapad Inc. og nettannonsebransjen i Sørøst-Asia gjennom Mudah, ChoTot og OneKyat.

Alle kommentarer nedenfor er basert på utviklingen i lokal valuta i 2017 sammenlignet med 2016 med mindre annet er opplyst. EBITDA er EBITDA før andre inntekter og andre kostnader med mindre annet er opplyst.

Skandinavia

NORGE

Den mobile abonnementsbasen falt med 3 % til litt under 3,0 millioner som følge av færre datakort og kontantkort. Andelen aktive databrukere økte til 80 % og median databruk økte med 67 %. Totale inntekter falt noe som følge av fortsatt fall i fasttelefoni og grossistvirksomheten som ikke fullt ut ble kompensert av vekst i data- og internettjenester. Mobilinntektene forble stabile på grunn av høyere andel abonnenter med kontrakt, større datapakker og økt salg av mobiltelefoner som utlignet fallet i roamingprisene. EBITDA-marginen økte med ett prosentpoeng til 43 % ettersom fallende bidrag fra høymargin roaminginntekter og fasttelefoni ble mer enn utlignet av reduserte driftskostnader. 4.6 milliarder kroner ble investert i infrastruktur for fastnetts- og mobiltjenester. Antallet høyhastighet bredbåndsforbindelser økte med 34 000 til 631 000, mens det totale antall fastnett bredbåndsforbindelser falt med 6 000 til 859 000.

SVERIGE

Den mobile abonnementsbasen økte med 2 % til 2,7 millioner mens andelen aktive databrukere økte til 81 % med en økning i median databruk på 25 %. Mobilinntektene økte 4 % på grunn av flere abonnenter med høyere verdi, noe som motvirket lavere roaminginntekter. I tillegg ble inntektene påvirket av en negativ avsetning i 2016 relatert til merverdiavgift. Fastnettsinntektene økte 11 % fra investeringer i fiber og inkluderingen av det oppkjøpte selskapet Network Services Nordic AB. Fiberinitiativet bidro til å vokse høyhastighets bredbåndstilknytninger med 55 000 til 580 000 ved årsslutt.

EBITDA-marginen økte 3 prosentpoeng til 32 %, positivt påvirket av merverdijusteringen beskrevet over. Driftskostnadene falt 2 % til tross for oppkjøpet av Network Services Nordic AB. Driftsinvesteringer var i hovedsak knyttet til fiberutbygging, mobilnettverk og IT-forbedringer.

DANMARK

Omstillingsprogrammet i Danmark fortsatte i 2017 og resulterte i solid resultatforbedring i et konkurranseintensivt marked. Driftsinntektene økte noe mens betydelige kostnadsreduksjoner førte til en kraftig EBITDA-forbedring. EBITDA-marginen økte fra 12 % til 17 %. På grunn av utfordrende markedsforhold ble driftsinvesteringene ekskludert spektrum- og lisensinvesteringer ytterligere redusert dette året, med en reduksjon på 26 % fra 2016. Investeringer i nettverkskapasitet og IT er prioritert.

Sentral- og Øst-Europa

UNGARN

Telenor Ungarn endte 2017 med 3,1 millioner mobilabonnenter, herav 55 % aktive databrukere. Driftsinntektene økte 3 % som følge av at kundene flyttet seg fra kontantkort til kontraktabonnement, i tillegg til effekter av generelt mersalg til privatkunder med kontraktabonnement. Nesten 9 % av totalinntektene relaterte seg til salg av mobiltelefoner. EBITDA-marginen økte med 2 prosentpoeng til 32 % som resultat av solide kostnadsprogrammer. Driftsinvesteringer var i hovedsak rettet mot 4G-utbygging og oppgradering av eksisterende IT-løsninger.

BULGARIA

I Bulgaria endte Telenors abonnementsbase på 3,2 millioner der andelen aktive databrukere økte til 55 % støttet av 4G-nettverket som ble lansert i 2015 og videre utbygget i 2016 og 2017. Totale driftsinntekter økte med 1 % som følge av økt salg av mobiltelefoner. EBITDA-marginen falt 1 prosentpoeng til

37 % hovedsakelig forklart av høyere trafikkkostnader, delvis utlignet av effektiviseringsprogrammer. Driftsinvesteringene ble primært brukt til nettverksutbygging for å styrke 4G-dekningen.

MONTENEGRO OG SERBIA

Den kombinerte operasjonen Montenegro og Serbia endte 2017 med 3,2 millioner mobilabonnenter, noe ned fra fjoråret. Andelen aktive databrukere økte fra 53 % i 2016 til 56 % i 2017. Totale driftsinntekter forble stabile ettersom noe lavere mobilinntekter ble kompensert av økt salg av mobiltelefoner på avbetaling. EBITDA-marginen økte 1 prosentpoeng til 37 % som følge av mer effektiv drift. Driftsinvesteringene var relatert til nettverksutbygging.

Asia – modne markeder

DTAC – THAILAND

Det mobile dataforbruket doblet seg fra nivået i 2016; den gjennomsnittlige aktive databruker i dtac bruker nå nesten 8 GB data per måned. På slutten av 2017 var 64 % av dtacs 22,7 millioner abonnenter aktive databrukere. Fortsatt forflytning fra kontantkort til kontraktabonnement resulterte i vekst i trafikk- og abonnementsinntekter for første gang på tre år og inntektene fra kontraktabonnement oversteg inntektene fra kontantkort. Totale driftsinntekter falt 5 % som følge av lavere samtrafikkpriser og redusert salg av mobiltelefoner. EBITDA økte med 9 % på grunn av fallende regulatoriske kostnader som følge av overgangen fra konsesjon til lisensnettverk samt lavere kommisjoner for kontantkort. Konsesjonsavtalen med CAT utløper i september 2018¹⁾. Gjennom året fortsatte fortettingen av 3G og 4G-nettene og 4 600 nye tårn ble bygget.

DIGI – MALAYSIA

I Malaysia økte inntektene fra kontraktabonnement med 12 % til tross for fortsatt utfordrende markedsforhold. Smarttelefonutbredelsen nådde 73 % og 74 % av digis 11,7 millioner abonnenter

var aktive databrukere med gjennomsnittlig databruk på mer enn 7 GB per måned. Dette utgjør mer enn en dobling av datatrafikken fra 2016. Totale driftsinntekter falt 4 % på grunn av lavere inntekter fra kontantkort, delvis utlignet av høyere salg av mobiltelefoner. EBITDA-marginen bedret seg ett prosentpoeng til 46 %, i hovedsak forklart av lavere samtrafikkkostnader. Driftsinvesteringene ble prioritert mot nettverksutbygging og befolkningsdekningen for 4G nådde 87 % ved utgangen av året.

Asia – fremvoksende markeder

GRAMEENPHONE – BANGLADESH

I løpet av 2017 fortsatte den sterke veksten i Bangladeshs telekommarked og Grameenphone økte abonnementsbasen med 7,5 millioner til 65 millioner ved årsslutt. Ennå er ikke 4G-lisens tildelt og med smarttelefonutberedelsen under 30 %, er det betydelig vekstpotensial i Bangladesh. Grameenphones datanettverksposisjon ble styrket i 2017 og målrettede initiativer overfor en befolkning med stor appetitt på data resulterte i 46 % datavekst. Mer enn 30 millioner abonnenter er nå aktive databrukere og bruker datatjenester fra Grameenphone som Wowbox, GP Music og MyGP. Totale driftsinntekter økte med 12 % og EBITDA-marginen styrket seg 4 prosentpoeng til 59 % som følge av sterk kostnadskontroll og høyere brutto-marginer. Driftsinvesteringene ble primært brukt til å styrke Grameenphones deknings- og kapasitetsposisjon og befolkningsdekningen for 3G økte til 93 %.

PAKISTAN

Telenor Pakistan økte abonnementsbasen med 6 % gjennom 2017 som nådde 42 millioner ved utgangen av året. Etter lanseringen av 4G-tjenester i fjor fortsatte Telenor Pakistan å innta en premiumposisjon gjennom tjenester som Wowbox, MyTelenor, m-Agri og PocketTV. Antallet aktive databrukere økte til 16 millioner og

¹⁾ Se avsnittet om regulatorisk risiko på side 20 for ytterligere informasjon om konsesjonsavtalen

32 % av abonnentene har nå en smarttelefon. Driftsinntektene økte 9 %, først og fremst drevet av høyere databruk og salg av mobiltelefoner. Som følge av kostnadseffektivisering og strukturerte nettverksinitiativer økte EBITDA 25 % og ga en EBITDA-marginforbedring på 7 prosentpoeng til 51 %. Driftsinvesteringene var relatert den sterke etterspørselen etter datatjenester og å forbedre dekning og kapasitet i nettverket. På slutten av 2017 kunne 38 % av befolkningen benytte 4G tjenester fra Telenor.

MYANMAR

Telenor Myanmar økte abonnementsbasen med 1,2 millioner i 2017 til 19,5 million hvorav 56 % var aktive databrukere. Totale driftsinntekter var 6,6 milliarder kroner tilsvarende en økning på 6 % fra 2016. Press på talepriser og bruk påvirket inntektsutviklingen i andre halvår mens databruken fortsatte å vokse. EBITDA-marginen endte på 43 % som resultat av sterk bruttofortjeneste og disiplinert kostnadsstyring. 4x10MHz i 1800MHz frekvensbåndet ble kjøpt for 1,2 milliarder kroner. Driftsinvesteringene endte på 2,5 milliarder kroner forklart av fortsatt utbygging av dekning og kapasitet og over 7 800 basestasjoner i drift.

Andre enheter

BROADCAST

Driftsinntektene falt 5 % som følge av lukkingen av FM kringkasting i Norge og et forlik i Norkring i 2016. EBITDA falt 11 % til tross for 4 % lavere driftskostnader. Driftsresultatet økte 20 % relatert til en finansiell leasingavtale for satellittoverføring. Driftsinvesteringer var hovedsakelig relatert til DAB-nettverk og kundedrevne installasjoner i Norkring samt produktutvikling i Canal Digital. Abonnementsbasen i Canal Digital satellitt falt med 3 % til 838 000.

AKSJER OG AKSJONÆRFORHOLD

Telenors aksjer er notert på Oslo Børs under børssticker TEL. I 2017 ga Telenor-

aksjen, inkludert reinvestert utbytte, en total avkastning på 44 prosent. Oslo Børs hovedindeks (OSEBX) steg med 19 prosent. Til sammenligning steg referanseindeksen STOXX Europe 600 Telecommunications Index Gross Return (SXXGR) med én prosent. Telekomsektoren hadde Europas dårligste resultater i både 2016 og 2017.

Telenor-kursen endte på 175,90 kroner ved utgangen av 2017, noe som tilsvarer en markedsverdi på 264 milliarder kroner. I 2017 utbetalte Telenor ordinært utbytte på 7,80 kroner per aksje, totalt rundt 11,7 milliarder kroner for regnskapsåret 2016, en økning på fire prosent sammenlignet 2016. Siden 2015 har Telenor hatt halvårlige utbetalinger av utbytte for å tilpasse Telenors utbetaling til aksjonærene med selskapets kontantstrømprofil gjennom året. Telenor har et mål om årlig vekst i ordinært utbytte per aksje. I tillegg vil tilbakekjøp og ekstraordinære utbetalinger utover vanlig utbytte vil bli løpende vurdert.

Generalforsamlingen ga i mai 2017 styret fullmakt til å kjøpe tilbake og kansellere opptil 30 000 000 av selskapets egne aksjer. Tilbakekjøp og kansellering av egne aksjer kan være en god måte å optimalisere selskapets kapitalstruktur på. Med unntak av i 2016 har slik fullmakt vært gitt i de senere år.

På grunnlag av denne fullmakten besluttet Telenor i juli 2017 å innlede et program for tilbakekjøp av opptil 30 millioner aksjer, noe som utgjorde rundt 2 prosent av de utestående aksjene.

Per 31. desember 2017 hadde Telenor kjøpt 8 738 593 aksjer i markedet. Nærings- og fiskeridepartementet har gjennom en avtale med Telenor forpliktet seg til å delta i et program for tilbakekjøp av aksjer i et forholdsmessig omfang, slik at departementets eierinteresse i Telenor på 53,97 prosent forblir uendret.

Telenor vil i 2018 søke general-

forsamlingens godkjenning for kansellering av de tilbakekjøpte aksjene på det tidspunktet, og tilsvarende kjøp og innløsning av departementets forholdsmessige antall aksjer. Ved utgangen av året 2017 var Telenors aksjekapital på 9 008 748 180 kroner, fordelt på 1 501 458 030 aksjer. Det skjedde ingen endringer i aksjekapitalen i 2017.

Telenor hadde rundt 39 600 aksjonærer ved utgangen av året, ned fra 42 300 året før. De 20 største aksjonærene eide 75 prosent av de registrerte aksjene. Norske institusjonelle investorer, inkludert den norske stat, eide 64 prosent av den totale aksjekapitalen ved utgangen av året. Ekskludert den norske stat, eide amerikanske institusjonelle investorer 26 prosent, norske institusjonelle investorer eide 24 prosent, og britiske institusjonelle investorer og tyske institusjonelle investorer eide henholdsvis 14 prosent og 10 prosent av aksjene. Per 31. desember 2017 eide Telenor 8 738 593 egne aksjer i tilknytning til programmet for tilbakekjøp av aksjer som ble kunngjort i juli 2017.

Gjennom aktiv kommunikasjon med kapitalmarkedet og aksjonærer har Telenor i 2017 sikret at vesentlig informasjon som er nødvendig for ekstern vurdering av Telenor-konsernets verdipapirer, har blitt offentliggjort i henhold til gjeldende lover og retningslinjer.

Risikostyring

Telenor-konsernet opererer i flere markeder og blir med det eksponert for en rekke risikoer som kan påvirke forretningsdriften. Risikostyring er en kontinuerlig prosess og en integrert del av forretningsdriften i alle enheter i Telenor-konsernet. Alle ledere må ta ansvar for risikostyring innenfor sine ansvarsområder og sikre at risikostyring er integrert i den daglige forretningsdriften. Nedenfor drøftes og beskrives noen viktige risikoer.

Finansiell

Finansiell risiko omfatter kredittisiko, likviditetsrisiko, valutarisiko og renterisiko. Telenor-konsernet er hovedsakelig eksponert for kredittisiko gjennom kundefordringer, innskudd hos finansinstitusjoner, finansielle derivater og investeringer i statsobligasjoner. I 2017 hadde Telenor-konsernet ingen kredittap som følge av kontraktsbrudd fra økonomiske institusjoner eller verdipapirer hos regjeringer.

Likviditetsrisikoen er lav og finansiell fleksibilitet er sikret gjennom ulike kilder til finansiering. Per 31. desember 2017 var Telenors nettogjeld/EBITDA-rate på 1,0. Dette er godt innenfor taket på 2,0x som er fastsatt i Telenors finansielle policy. 77 prosent av konsernets inntekter kommer fra forretningsdrift med en annen valuta enn den norske kronen. Valutasvingninger påvirker verdien av investeringer i utenlandske virksomheter når finansregnskapet omregnes til norske kroner. Telenor-konsernet sikrer sine utenlandske nettoinvesteringer ved å allokere valutagjeld basert på relevante markedsverdier, men hensyntatt ulike markedsforhold og begrensninger. De største gjeldsvalutaene for Telenor-konsernet er euro, amerikanske dollar, svenske kroner, thailandske baht og malaysiske ringgit.

Valutarisiko oppstår når Telenor ASA eller datterselskapene inngår i transaksjoner i utenlandsk valuta eller har pengeposter i utenlandsk valuta. Kontantstrømmer i utenlandsk valuta tilsvarende 50 millioner norske kroner eller mer valutastikres dersom dette er praktisk gjennomførbart. Telenor-konsernet er eksponert for rentesvingninger gjennom finansiering og likviditetsstyring. I henhold til konsernets finansretningslinjer skal rentedurasjonen på gjeldsporteføljen være mellom 0 og 5 år. Per 31. desember 2017 var durasjonen 1,5 år. Risikoen håndteres ved å ta opp gjeld med fast og flytende rente, samt ved bruk av rentederivater.

Regulatorisk

Telenor-konsernets virksomhet er underlagt regulatoriske krav. Regulatorisk utvikling og regulatorisk usikkerhet kan påvirke konsernets resultater og forretningsutsikter. I flere av landene der Telenor-konsernet har virksomhet, har myndighetene innført sektorspesifikke skatter og avgifter som tiltak for å forbedre landets økonomi. Innføring av eller økning i sektorspesifikke skatter og avgifter kan ha en negativ effekt på Telenor-konsernets virksomhet.

Telenor-konsernet er avhengig av lisenser, tilgang til spektrum og nummerressurser for å kunne tilby telekommunikasjonstjenester. Det er ventet nye spektrumprosesser, inkludert fornyelse av eksisterende spektrumlisenser i enkelte markeder, i løpet av de neste 1–3 årene. 2018 blir et viktig år for dtac med høy risiko knyttet til overgangen fra konsesjoner til lisenser, spektrumfordeling og spektrumpriser. Dersom Telenor-konsernet ikke lykkes med å sikre spektrumlisenser eller må betale mer enn forventet, kan dette påvirke konsernets forretningsstrategi, og/eller Telenor-konsernet kan måtte foreta ytterligere investeringer for å få maksimalt ut av eksisterende spektrum. Videre kan uforutsette hendelser forstyrre utrullingsplaner og medføre risiko for at man misligholder sine mobillisensforpliktelser.

I de fleste landene Telenor-konsernet har virksomhet i, er markedet for tilgang til grossisttjenester (for eksempel kobber- og fibertilgang, mobilterminering, samlokalisering osv.) til en viss grad regulert. Overgangen fra tale- til datatjenester påvirkes av en rekke regulatoriske faktorer, for eksempel regulering av nettnøytralitet.

Videre kan reguleringen av data-overføring over landegrensene (særlig i mobillisenser) og økt interesse fra forbrukere og reguleringsmyndigheter for personvern og dataoppbevaring påvirke

selskapets virksomhet.

Omstilling

Innføringen av nye teknologier og skiftende forbrukeratferd åpner for nye forretningsmodeller i telekomsektoren og fører til strukturelle endringer og større dynamikk innenfor sektoren. Telenor har tatt fatt på en omfattende omstilling for å tilpasse seg. Hvis man ikke lykkes i å reagere på denne dynamikken og foreta endringer for å imøtekomme nye ønsker fra markedet, kan dette påvirke Telenor-konsernets posisjon overfor verdikjeden, tjenestetilbud og kunderelasjoner.

Telenor-konsernets portefølje av selskaper konkurrerer langs flere dimensjoner, for eksempel på produktsammensetning, pris, nettverkskvalitet, nettverksdekning, driftsstabilitet, salg, distribusjon og merkevare. Telenors evne til differensiering i disse dimensjonene påvirker i høy grad evnen til å tiltrekke seg og beholde kunder samt stimulere til bruk.

Videre er inntektsvekst delvis avhengig av utvikling og utrulling av nye produkter, tjenester, teknologier og applikasjoner. Hvis slike nye satsinger ikke er teknisk eller kommersielt vellykkede, eller hvis begrensninger i eksisterende eller nye tjenester og produkter påvirker kundeopplevelsen, kan Telenor-konsernets evne til å tiltrekke seg eller beholde kunder bli svekket.

Operasjonelt

Kvaliteten av og påliteligheten til Telenor-konsernets telekom-tjenester avhenger av stabiliteten i egne nettverk og nettverkene til andre tjenesteleverandører som konsernet har samtrafikk med. Disse nettverkene er sårbare for skade eller nettverksbrudd, inkludert avbrudd som følge av målrettede cyberangrep. Gjentatte, langvarige eller katastrofale nettverks- eller IT-problemer kan skade konsernets omdømme og evne til å tiltrekke seg eller

beholde abonnenter. Telenor-konsernet er avhengig av sine hovedleverandører og tredjepartsleverandører for tilgang til og vedlikehold av utstyr og tjenester. Problemer som måtte oppstå i forsyningskjeden, kan påvirke konsernets virksomhet og driftsresultater på en negativ måte.

Telenor-konsernet håndterer betydelige mengder personopplysninger. Tap, endring eller ulovlig viderefremming av slike opplysninger kan påvirke konsernets virksomhet og omdømme negativt. EU-forordningen om personvern (GDPR), som trer i kraft i mai 2018, vil også innføre betydelige bøter for brudd på personvernet i Europa.

Ny lovgivning om forretningspraksis mellom konkurrenter i et marked er, eller er i ferd med å bli gjennomført i landene vi driver virksomhet i.

Dette kan føre til granskninger av forretningspraksis med potensielt høye bøter og sanksjoner dersom det fastslås brudd på disse reglene.

Telenor-konsernet har virksomhet i land som har en historie med politisk ustabilitet og vold. Eventuell gjenopptagelse eller eskalering av hendelser, herunder sosial uro,

terrorangrep og krig, kan forhindre Telenor-konsernet i å drive virksomheten på en effektiv måte.

Sikkerhet, bærekraft og compliance

Telenor etterstreber høye kvalitetsstandarder og kontinuerlig forbedring, både innenfor egen virksomhet og i hele forsyningskjeden for å sikre ansvarlig forretningsatferd der det er risiko for brudd på internasjonalt anerkjente standarder knyttet til helse og sikkerhet, menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, miljø og antikorrupsjon. Tett oppfølging av leverandører for å sikre risikoreduksjon på lengre sikt prioriteres.

Sikkerhet overvåkes og måles ved hyppig rapportering av dødsfall, dødsulykkefrekvens (LTIF) og sykefraværssrate (SAR). I 2017 var det null dødsfall blant ansatte, det var imidlertid beklageligvis syv rapporterte dødsfall i Telenors verdikjede i Pakistan, Bangladesh og India i 2017. Den totale LTIF var 0,23 – som tilsvarer 14 rapporterte arbeidsrelaterte hendelser, og SAR var 1,84 prosent. Med mål om å øke bevisstheten rundt sikkerhet har aktuelle konsernfunksjoner startet et prosjekt for å sikre et mer helhetlig og systematisk arbeid med sikkerhet for våre ansatte, og i forsyningskjeden.

Telenor-konsernets prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse er rammeverket som styrer Telenor-konsernets forretningsdrift. Noen av markedene Telenor driver virksomhet i, er vekstøkonomier med potensielt komplekse og sensitive politiske og sosiale forhold. Risiko forbundet med for eksempel korrupsjon og menneskerettigheter vil fortsette å stå høyt på Telenors dagsorden.

Potensielle risikoer forbundet med respekt for menneskerettigheter, gjelder hovedsakelig personvern og ytringsfrihet.

Utfordringer som følger av myndighetsforespørsler om tilgang til data, stenging, sperring og utsending av informasjon står også fortsatt sentralt, og det samme gjør arbeidsstandarder og de ansattes medvirkning. Videre er Telenor fremdeles årvåkne når det gjelder oppfølging av leverandører med hensyn til for eksempel barnearbeid.

Fornebu, 20. mars 2018

 Gunn Wærsted Styreleder	 Jacob Aqraou Styremedlem	 Grethe Viksaas Styremedlem	 Sally Davis Styremedlem	 Jørgen Kildahl Nestleder	 Roger Rønning Styremedlem
 René Richard Obermann Styremedlem	 Sabah Qayyum Styremedlem	 Harald Stavn Styremedlem	 Sigve Brekke Konsernsjef		

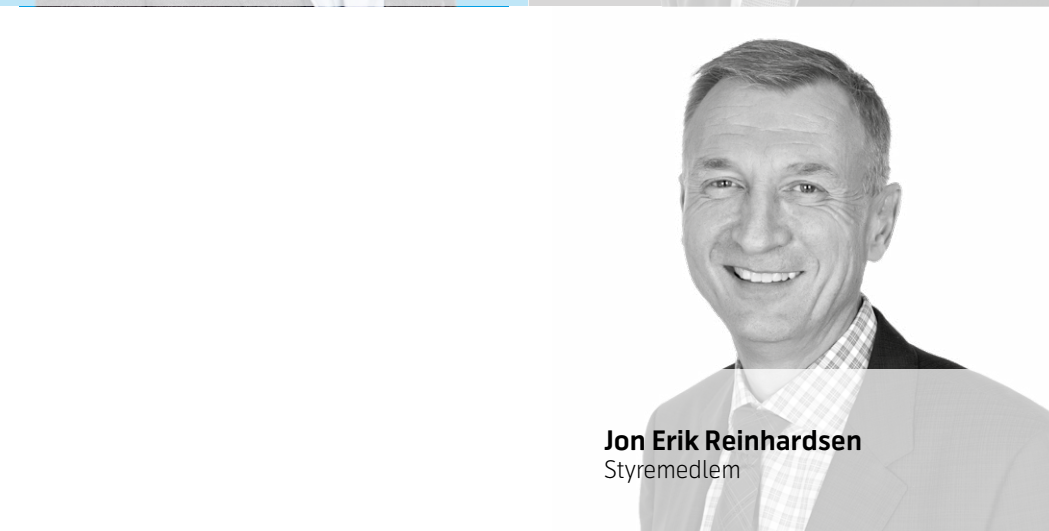
STYRET

Gunn Wærsted
Styreleder

Jørgen Kildahl
Nestleder

Jon Erik Reinhardsen
Styremedlem

Jacob Aqraou
Styremedlem

Sally Davis
Styremedlem

EIERSTYRING OG SELSKAPSLLEDELSE

1. Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

Styrets redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

Forvaltningen av Telenor-konsernet hører under styret i Telenor ASA («styret»). Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten. Styret anser god eierstyring og selskapsledelse som avgjørende for å sikre størst mulig verdiskapning over tid, til beste for Telenors aksjonærer, ansatte og andre interessenter. Styret legger stor vekt på å opprettholde høye standarder for eierstyring og selskapsledelse i alle deler av Telenor-konsernet, i overensstemmelse med både norske og internasjonalt allment aksepterte lover, regler og anbefalinger.

Telenors prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse behandles regelmessig i styret og gjennomgås formelt én gang i året av styret og styrets People and Governance Committee. Videre skal styret ta hensyn til slike standarder i sitt eget arbeid og i egne beslutningsprosesser.

Telenor ASA er et allmennaksjeselskap etablert etter norsk lov. Telenor er videre underlagt de lover og regler som gjelder i alle land der Telenor Group driver virksomhet. Telenors aksjer er notert på Oslo Børs (Oslo Børs ASA). Som aksjeutsteder er Telenor underlagt norske børsregler, herunder de til enhver tid gjeldende løpende forpliktelser for børsnoterte selskaper fastsatt av Oslo

Børs ASA, med henvisning til Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse («anbefalingen») utgitt av Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES). Denne anbefalingen finnes på www.nues.no.

Kravene til prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse som fremgår av regnskapsloven § 3-3b, og hvordan Telenor etterlever dem, er redegjort for i denne rapporten om eierstyring og selskapsledelse. Tilsvarende er det redegjort for Telenors etterlevelse av anbefalingen fra NUES.

Telenor opererer i samsvar med anbefalingen. Den norske stat eier en majoritetsandel på 53,97 prosent i Telenor, og det er derfor gjort et unntak i forbindelse med kapittel 14 (Selskaps-overtakelse).

Anbefalingen fra NUES omfatter 15 hovedtemaer. Strukturen i denne redegjørelsen er tilpasset strukturen i anbefalingen. Redegjørelsen viser til lenker til informasjon på Telenors nettsider der dette er relevant.

Telenors rammeverk for eierstyring og selskapsledelse

Telenors prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse utgjør rammeverket for drift og styring av Telenor-konsernets virksomhet. Det er styrets ansvar å sikre at Telenor etterlever allment aksepterte prinsipper for effektiv kontroll av selskapets

virksomhet, og angi de nødvendige retningslinjene for forvaltningen og ledelsen av selskapet. Videre skal styret overholde de samme standardene i sitt eget arbeid og i egne beslutningsprosesser. Styret skal også sikre at Telenor ivaretar sitt omdømme overfor eiere, ansatte, kunder, omverdenen og finansmarkedet på en hensiktsmessig måte.

Styret mener at god og bærekraftig eierstyring og selskapsledelse er en nøkkelfaktor for å lykkes i et globalt marked preget av sterk konkurranse og regulering, stadig endrede kundebehov og teknologiske fremskritt. Mens Telenor beveger seg mot å bli et stadig mer globalt selskap, anses det vitalt å opprettholde og utvikle en robust standard for eierstyring og selskapsledelse på tvers av Telenor-konsernet, som ledd i å opprettholde virksomhetens integritet og vedvarende gode resultater.

God eierstyring og selskapsledelse, i tråd med norske og internasjonale lover, aksepterte regler og retningslinjer, er avgjørende for virksomhetens integritet og for å sikre størst mulig verdiskapning over tid. Styret legger stor vekt på å implementere en høy etisk standard i alle deler av Telenor-konsernet, og dette fortsetter å være et viktig fokusområde for styret. Telenors Code of Conduct fremhever selskapets grunnverdier og etiske prinsipper, og utgjør et viktig fundament for eierstyring og selskapsledelse i konsernet ved å

oppretholde en sunn bedriftskultur.

Styret legger stor vekt på åpenhet og tillitsbasert samarbeid mellom parter og interessenter i Telenor-konsernet: eierne, bedriftsforsamlingen, styret og konsernledelsen, partnere, ansatte, kunder, leverandører, kreditorer, offentlige myndigheter og samfunnet generelt.

Telenor arbeider kontinuerlig med å forbedre styringsutformingen i selskapet og for å sikre at retningslinjer, opplæring og kontrollmekanismer er oppdatert og tilpasset selskapets virksomhet. Telenors prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse er gjenstand for jevnlig diskusjon og årlig vurdering av styret og styrets People and Governance Committee.

En robust styringsmodell krever både hensiktsmessig utforming og effektiv implementering. Telenor har vedtatt et rammeverk for eierstyring og selskapsledelse som omfatter Telenors forretningsetiske retningslinjer (Code of Conduct), konsernets styringsprinsipper og et sett med policyer, manualer og retningslinjer, prosesser og systemer for oppfølging og rapportering. Telenors rammeverk for eierstyring og selskapsledelse er et sentralt styringsverktøy og skal sørge for operasjonalisering av og en felles plattform for god og effektiv eierstyring og selskapsledelse i hele Telenor-konsernet.

Telenors styringsdokumenter fastsetter den standard som skal gjelde all forretningsaktivitet, uavhengig av hvor aktiviteten finner sted. Telenor mener at en risikobasert tilnærming for å håndtere spesifikke lokale risikoer og utfordringer er nøkkelen til å sikre implementering av konsernets etiske standarder i alle dets markeder.

Telenors styringsdokumenter er vedtatt og implementert i Telenor ASA og i alle datterselskaper direkte eller indirekte

kontrollert av Telenor, definert i Telenors styringsdokumenter. Selskaper som er notert på børs, skal følge krav som gjelder for børsnoterte selskaper i den relevante jurisdiksjonen. I tilfeller av motstrid mellom Telenors styringsdokumenter og lokale lover og regler, skal sistnevnte ha forrang.

Telenor har organisert sin drift i fire ulike grupper, «Cluster», og hvert Cluster inkluderer flere forretningsenheter (bestående av ett eller flere datterselskaper). Telenor-konsernets styringsprinsipper beskriver de viktigste styringsorganene i Telenor ASA, samhandlingen mellom Telenor ASA og de ulike forretningsenhetene samt sentrale globale prosesser som strategi, finansiell rapportering og gjennomgang av forretningsenhetene. Konsernets styringsprinsipper beskriver også sentrale prinsipper for risikostyring, internkontroll og styringsdokumenter.

Konsernets policyer inneholder sentrale forretningsprinsipper og krav som Telenor stiller på utvalgte områder. Konsernets manualer gir mer detaljerte og praktiske beskrivelser av hvordan prinsippene skal implementeres i konsernets policyer. I tillegg til konsernmanualer kan det også utarbeides lokale manualer.

Code of Conduct godkjennes av styret i Telenor ASA. Code of Conduct vedtas også lokalt av styret i hver forretningsenhet. Konsernets policyer vedtas av konsernsjefen, og som en del av implementeringsprosessen, av styret i hver forretningsenhet. Styret i hver forretningsenhet skal sørge for at forretningsenheten etterlever Telenors rammeverk for eierstyring og selskapsledelse. Administrerende direktør i hver forretningsenhet har det overordnede ansvaret for å sikre at styringsdokumentene er korrekt implementert i forretningsenheten og for forretningsenhetens generelle etterlevelse av styringsdokumentene.

«The Governance Work Programme» (GWP) er den årlige prosessen for å oppdatere, utvikle og implementere og følge opp konsernets styringsdokumenter.

I 2017 har GWP fokusert på å starte forenklingen av styringsdokumentene ved å forsikre at konsernets policyer:

- Er risikobasert
- Består av klare og adekvate krav
- Inkluderer krav som er målbare og som kan følges opp.

Som et resultat av dette, ble alle konsernets policyer endret.

I 2017 startet Telenor også et kursprogram for ansatte som også er styremedlemmer i hel- og deleide datterselskaper, inkludert et heldagskurs og distribusjon av en ny styrehåndbok. Kursprogrammet er en del av implementeringen av forbedringstiltakene for styringen av datterselskapene som startet i 2016.

Code of Conduct

Telenor-konsernets fokus på integritet og åpenhet er tydelig nedfelt i Telenors Code of Conduct. Code of Conduct eies og godkjennes av styret og alle ansatte må signere den.

Telenors Code of Conduct fastsetter juridiske og etiske standarder for hvordan Telenor driver virksomhet verden over. Det er et personlig ansvar for hvert styremedlem, hver leder og enhver ansatt å forstå Code of Conduct og retningslinjenes betydning i det daglige arbeidet. Ledere har et særskilt ansvar for med et godt eksempel og skape en kultur der de ansatte kan dele sine dilemmaer og varsle om eventuelle regelbrudd de blir kjent med.

Code of Conduct fastsetter Telenors etiske standard, fremmer god forretningspraksis og reflekterer relevante lover, forskrifter og

internasjonalt anerkjente standarder. Rammeverket for Ethics & Compliance definerer krav som er avgjørende for en effektiv Ethics & Compliance-funksjon. Rammeverket bidrar til en enhetlig og god håndtering av compliance-saker og inneholder også felles retningslinjer for disiplinærtiltak for å sikre en enhetlig praksis på tvers av Telenor-konsernet.

Antikorrupsjon

Telenors nulltoleranse for korrupsjon og brudd på Telenors etiske standarder er nedfelt i Code of Conduct (som eies og vedtas av styret), antikorrupsjonspolicyen (som eies og vedtas av konsernsjefen) og i andre styringsdokumenter som implementeres i alle Telenors datterselskaper som er direkte eller indirekte kontrollert av Telenor ASA. Telenor har nulltoleranse overfor enhver form for korrupsjon, og har forpliktet seg til å drive selskapets virksomhet i samsvar med de høyeste etiske standarder.

Telenor-konsernets antikorrupsjonsretningslinjer fastslår at Telenor skal arbeide aktivt for å sikre at korrupsjon ikke forekommer i Telenors virksomhet. Dette arbeidet gjøres gjennom et risikobasert antikorrupsjonsprogram.

Telenors strategi, tiltak og rapportering i forbindelse med antikorrupsjon, inkludert fremtidige forbedringstiltak, beskrives mer utfyllende i rapport om samfunnsansvar for 2017 og på www.telenor.com/about-us/corporate-governance/anti-corruption.

Informasjon om hvordan Telenors regelverk, retningslinjer og prosedyrer følges opp overfor leverandørkjeden finnes på: www.telenor.com/no/om-oss/styring-og-selskapsledelse/prinsipper-for-leverandoradferd. Telenors antikorrupsjonshåndbok er tilgjengelig som en nedlastbar web-app på anti-corruption-handbook.telenor.com.

Samfunnsansvar

Ansvarlig forretningsførsel er en av hovedelementene i Telenors forretningsstrategi og en vesentlig del av Telenors virksomhet. Telenor har i mange år hatt fokus på ansvarlig bidrag til økonomisk, miljømessig og sosial utvikling i landene der selskapet driver virksomhet, og på å opptre ansvarlig og åpent. Telenor jobber for å bidra til økonomisk, miljømessig og sosial utvikling i alle land hvor Telenor opererer.

Telenors krav til samfunnsansvar er nedfelt i Telenors Governance-rammeverk, som dekker områder som antikorrupsjon, menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, miljø og klima, helse, trygghet, sikkerhet, samfunnsansvar i leverandørkjeden, personvern og datasikkerhet.

Telenor har lenge vært medlem av og er tilsluttet FNs Global Compact-initiativ, og Telenor følger FNs ti prinsipper innen områdene menneskerettigheter, arbeidslivsstandarder, miljø og antikorrupsjon. I 2017 har Telenor fastsatt nye ambisjoner hva gjelder bærekraft, og fokuserer på tre spesifikke områder: risikohåndtering, utvikling av digitale tjenester som bidrar til å støtte Telenors visjon «empowering societies», samt fortsatt fokus på FNs mål om bærekraftig utvikling. Telenor har valgt å fokusere på mål nr. 10: mindre ulikhet, ved å introdusere spesifikke 2020-mål, og kommunisere fremgangen på disse

Telenor arbeider for å offentliggjøre resultatene av selskapets arbeid med sentrale problemstillinger knyttet til samfunnsansvar, i tråd med forventninger blant selskapets interessenter. Etter en grundig prosess med høring av interessenter og analyse av bakgrunnsmateriale ble det identifisert en rekke vesentlige temaer knyttet til samfunnsansvar i 2017 basert på GRI G4-prinsippene om vesentlighet, tydelighet og likevekt. Nærmere informasjon finnes på Telenors nettsider: www.telenor.com/

[no/samfunnsansvar/rapportering/vare-resultater](http://www.telenor.com/no/samfunnsansvar/rapportering/vare-resultater).

Den delen av styrets årsberetning som omhandler samfunnsansvar oppfyller også rapporteringskravene i den norske regnskapsloven § 3-3c, som krever at det rapporteres om retningslinjer, tiltak, resultater og målsetninger innen områdene menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold, miljø og antikorrupsjon. Telenors strategi, tiltak og rapportering innen bærekraft finnes på www.telenor.com/no/samfunnsansvar og i Sustainability Report 2017.

Helse og sikkerhet

Å opprettholde et arbeidsmiljø og kultur som sikrer yrkesmessig helse, trygghet og sikkerhet er viktig i Telenor. Denne tilnærmingen gjelder både ansatte, innleid personale og leverandører. Telenor mener at helse og sikkerhet for alle som jobber for Telenor er grunnleggende for virksomheten, og utgjør en forskjell for de ansattes engasjement. På denne måten har det også betydning for produktiviteten, eksempelvis ved at man får redusert fravær og dermed reduserte kostnader.

Vårt mest fundamentale ansvar som arbeidsgiver er å sørge for at alle ansatte er trygge, og vi skiller ikke mellom egne ansatte, innleid personale eller våre leverandørers ansatte. I 2017 var det ingen (0) rapporterte dødsfall blant ansatte eller innleid personale. Det var imidlertid beklageligvis syv rapporterte dødsfall i Telenors leverandørkjede i Pakistan, Bangladesh og India i 2017. Under alle disse hendelsene, ble våre rapporteringsrutiner fulgt, og hver og en hendelse ble håndtert umiddelbart og individuelt med risikoreduserende tiltak. Risikovurderinger har blitt foretatt på nytt, og planer for å unngå at lignende hendelser skulle gjenopstå har blitt iverksatt. De ansattes familier har i tillegg blitt fulgt opp og gitt erstatning.

I 2017 deltok mer en 21 000 ansatte og innleid personale på kurs knyttet til bevisstgjøring rundt temaene helse, trygghet, sikkerhet og miljø. Videre brukte forretningsenhetene mer enn 26 000 arbeidstimer i 2017 på ulike kapasitetsbyggingstiltak for leverandører og underleverandører. Typiske tiltak har vært gjennomganger på stedet, bevisstgjøringkurs, workshops, forum, støttefunksjoner, online-portaler, etc. Noen forretningsenheter har jobbet på tvers av industrien og i etablerte bransjesamarbeid for å oppnå synergieffekter også når det gjelder tiltak innen kapasitetsbygging innen dette feltet. Ettersom 70 % av alle fatale hendelser i Telenors leverandørkjede er trafikkulykker, lanserte Telenor et tiltak om trafiksikkerhet i 2016. Dette tiltakets målsetting er økt bevisstgjøring knyttet til trafiksikkerhet og redusert antall trafikkulykker. Bevisstgjøringsarbeidet har fortsatt i 2017.

Telenor gjennomfører lokale inspeksjoner i alle våre markeder for å følge opp overholdelse av kravene til ansvarlig virksomhet. I 2017 gjennomførte Telenor mer enn 5 000 leverandørinspeksjoner i de ulike konsernselskapene. Inspeksjonene omfattet alt fra enkle besøk til mer omfattende inspeksjoner og gjennomganger. 85 % av inspeksjonene var gjennomført uten forhåndsvarsel. Mer enn 560 uoverensstemmelser ble funnet. Disse blir fulgt opp med endringsplaner og prosesser for å komme i overensstemmelse med kravene.

Telenors strategi, tiltak og rapportering i forbindelse med helse og sikkerhet er beskrevet mer detaljert i Telenors rapport om samfunnsansvar for 2017.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 1: Ingen.

2. Virksomhet

Virksomhetsdefinisjon

Telenors virksomhet er nedfelt i vedtektene for Telenor ASA (punkt 3): www.telenor.com/no/om-oss/styring-og-selskapsledelse/vedtekter.

«Selskapets virksomhet er å drive telekommunikasjonsvirksomhet og annen virksomhet som har sammenheng med dette. Virksomheten kan utøves av selskapet selv, av datterselskaper eller gjennom deltakelse i andre selskaper eller i samarbeid med andre.»

Mål og strategier

Connecting you to what matters most. Empowering societies.

Telenors styre har etablert klare mål og strategiske prioriteringer frem mot 2020. Selskapet har startet en gjennomgående transformasjon mot et mer veltrimmet og digitalisert globalt telekommunikasjons-selskap. Telenor har etablert fem hovedfokusområder for å levere på sine verdiskapningsambisjoner:

Være en pådriver for Digital Transformasjon gjennom utstrakt bruk av effektive teknologiske løsninger og implementering av nye driftsmodeller for å vesentlig forbedre Telenors kjerneprosesser. Telenor mener dette er fundamentalt for å sikre konkurransekraft i tiden fremover.

Gripe vekstmuligheter gjennom selektive investeringer og etablering av digitale distribusjonsapparat. Telenor mener at personlig tilpasning, muliggjort av tilgang på kundedata og forbruksmønstre, fører til kundeengasjement og verdiskapning ved at produkttilbudet blir mer relevant for den enkelte.

Effektivisere og forenkle for å skape verdier og for å finansiere den digitale transformasjonen. Telenor mener effektiv drift er essensielt for å være konkurransedyktig, samtidig som fokus på å generere kontantstrøm sikrer finansiell kapasitet tilvekstinitiativer.

Sikre at Telenor driver en ansvarlig virksomhet som fortjener kundenes, samt interne og eksterne interessenters tillitt. Telenor mener at å forbedre standarder innen områder som helse og trygghet, sikkerhet og personvern er fundamentalt for å bli en betrodd partner og for å reduserer ulikheter.

Dyrke frem et vinnerlag ved å møte kompetansekrav, samt ved å styrke en lærings- og samarbeidsorientert kultur. Telenor mener dette er essensielt ettersom selskapet stadig beveger seg mot å arbeide mer prosjektbasert.

Telenor-konsernets strategi er publisert på Telenors nettsider: www.telenor.com/no/om-oss/strategi.

Telenors virksomhet og sentrale hendelser i 2017 er beskrevet i styrets årsberetning i denne årsrapporten for 2017. Telenor oppdaterer markedet gjennom investorpresentasjoner, pressemeldinger og annen informasjon som gjøres tilgjengelig på Telenors nettsider: www.telenor.com/no/investorer.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 2: Ingen.

3. Egenkapital og utbytte

Aksjekapital

Telenors aksjekapital fremgår av punkt 4 i selskapets vedtekter. Selskapets aksjekapital ved utgangen av 2017 er på 9 008 748 180 kroner fordelt på 1 501 458 030 ordinære aksjer, hvor pålydende er 6,00 kroner. Styrets fullmakt til å øke aksjekapitalen er begrenset til definerte formål og er gitt for et tidsrom ikke lengre frem enn til neste generalforsamling. Dette gjelder også styrets fullmakter for selskapets kjøp av egne aksjer.

Egenkapital

Telenor anser konsernets egenkapital for å være på et riktig nivå ut fra selskapets mål, strategi og risikoprofil. Telenors mål om å skape verdier for eierne innebærer at selskapet har kontinuerlig fokus på at egenkapitalen skal være tilpasset selskapets mål, strategi og risikoprofil.

Retningslinjer for utbytte

Styret har utarbeidet retningslinjer for utbytte som danner grunnlag for forslag til utbetaling av utbytte som fremmes for generalforsamlingen. Styret mener Telenor er best tjent med å legge opp til langsiktige og forutsigbare retningslinjer for utbytte. Dette er i tråd med målet om å gi aksjonærene en investerings-avkastning som minst tilsvarende avkastningen på alternative investeringer med tilsvarende risikoprofil. Avkastningen skal komme i form av kontant utbytte og/eller tilbakekjøp av egne aksjer, hvis aktuelt, samt økt aksjeverdi.

Telenors målsetting er å levere årlig vekst i ordinært utbytte per aksje. Telenor betaler halvårlige utbytter. I tillegg vil kjøp av egne aksjer og/eller ekstraordinært utbytte vurderes i enkelte tilfeller. Med ikrafttredelse fra 1. juli 2013 ble allmennaksjeloven endret for å åpne for at styret kunne fastslå utbytte-utbetalinger etter fullmakt fra generalforsamlingen. En slik fullmakt kan bare gis for perioden frem til neste ordinære generalforsamling, og utbyttet må bare fordeles på bakgrunn av selskapets siste

godkjente årsregnskap.

Generalforsamlingen fatter vedtak om utbetaling av utbytte etter innstilling fra styret. Generalforsamlingen vedtok den 10. mai 2017 et utbytte på 7,80 kroner per aksje i to transjer, hvorav én på 4,30 kroner og den andre 3,50 kroner. Det totale utbyttet utbetalt i 2017 var på 11,7 milliarder kroner, en økning på 4 % i forhold til forrige år.

Styret i Telenor vil foreslå et utbytte på totalt 8,10 kroner per aksje for regnskapsåret 2017 på den ordinære generalforsamlingen i mai 2018. Utbyttet vil deles ut i to transjer på 4,20 kroner og 3,90 kroner per aksje for utbetaling i henholdsvis mai og november 2018. De to transjene vil ha separate eks. utbyttedatoer og eierregistreringsdatoer. Samlet ordinært utbytte som foreslås er 4 % høyere enn utbyttet per aksje i 2017.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 3: Ingen.

4. Likebehandling av aksjonærer og transaksjoner med nærstående

Én aksjeklasse med like rettigheter

Styret slutter seg til prinsippene om åpenhet og likebehandling av alle aksjonærer. Telenor har kun én aksjeklasse. I selskapets vedtekter er det ingen restriksjoner på stemmeretten. Alle aksjonærer har samme rettigheter.

Generalforsamlingen kan gi styret fullmakt til å kjøpe egne aksjer (se punkt 3 ovenfor). Tidligere, med slik fullmakt, har styret stått fritt til å bestemme hvorvidt og hvordan kjøpet av aksjene skal foregå innenfor rammen av gjeldende lovgivning, men skal sikre at de generelle prinsippene om likebehandling av aksjonærer etterlevs. På generalforsamlingen i 2017, fikk styret fullmakt til å gjenkjøpe opp til 30 000 000 av selskapets egne aksjer, noe som tilsvarende omtrent 2 % av utestående aksjer. På bakgrunn av denne fullmakten annonserte Telenor den 17. juli 2017 et

tilbakekjøpsprogram. I medhold av dette programmet hadde Telenor ved utgangen av 2017, kjøpt 8 738 593 aksjer. Programmet styres av en tredjepart, noe som gjør kjøpsavgjørelsene uavhengig av, og uten innflytelse fra Telenor.

Den norske stat som hovedaksjonær

Den norske stat er hovedaksjonær i Telenor, med en eierandel på 53,97 prosent av Telenor-aksjene per 31. desember 2017. Eierskapet forvaltes av Nærings- og fiskeridepartementet. Den norske stat legger vekt på at delvis statseide selskaper skal etterleve prinsipper for god eierstyring og selskapsledelse. Statens aktive eierskapsutøvelse er underlagt norsk selskapslovgivning og allment aksepterte prinsipper for utøvelse av god eierstyring og selskapsledelse. Dette innebærer at det er styret som er ansvarlig for å vurdere hvilke forventninger aksjonærer og andre har til selskapet, og for å oppnå de forretningsmessige målene styret mener er hensiktsmessige. Mer informasjon om forvaltningen av den norske statens eierinteresser og regjeringens eierskapspolitikk finnes på regjeringens nettsider: www.regjeringen.no/no/no/tema/naringsliv/statlig-eierskap/id1336.

Telenor ASA har inngått en avtale med Nærings- og fiskeridepartementet på vegne av den norske stat om tilbakekjøp av aksjer med det formål å kansellere disse gjennom nedskrivning av aksjekapitalen for å opprettholde den norske stats eierinteresser. Dette er nærmere beskrevet i note 23, 32 og 35.

I regjeringens stortingsmelding fra 2014 (St. meld. 27 (2013-2014)) om statlig eierskap kunngjorde regjeringen at den ville foreslå for Stortinget å innvilge regjeringen handlefrihet til å kunne redusere statens eierskap i flere statlig eide selskaper, herunder Telenor ASA, til 34 prosent. Dette krever en egen fullmakt fra Stortinget. Stortinget ga sin tilslutning til forslaget 5. februar 2015, og var senest

fornyhet av Stortinget i statsbudsjettet for 2018.

Økning i aksjekapital

Telenor praktiserer prinsippet om at enhver beslutning om å fravike eksisterende aksjonærs fortrinnsrett til å tegne aksjer ved en økning i aksjekapitalen, bør begrunnes. Hvis styret vedtar å gjennomføre en kapitalforhøyelse og fravike fortrinnsretten til eksisterende aksjonærer på grunnlag av et mandat gitt til styret, skal begrunnelsen offentliggjøres i en børsmelding i forbindelse med økningen i aksjekapitalen.

Transaksjoner innenfor personlige relasjoner

Reglene i Telenors Code of Conduct om lojalitet, habilitet og interessekonflikter gjelder for alle styremedlemmer, ledere og andre ansatte i Telenor samt andre som opptre på vegne av Telenor.

«Interessekonflikter oppstår når en personlig eller ekstern interesse er i konflikt med selskapets beste interesse. En personlig interesse kan være økonomiske interesser i et annet selskap eller i en transaksjon, et personlig forhold, herunder, men ikke begrenset til, nær familie, eller enhver interesse eller ethvert forhold som kan påvirke vår dømmekraft og beslutningstaking på en utilbørlig måte.»

En ansatt skal aldri ta en aktiv rolle eller forsøke å påvirke en beslutning hvis det finnes en faktisk eller mulig interessekonflikt eller andre forhold som kan gi grunn til å stille spørsmål ved den ansattes dømmekraft, med mindre skriftlig godkjenning fra nærmeste overordnede foreligger. Slik godkjenning kan bare gis dersom det anses for å være til det beste for selskapet. Hvis det oppstår mistanke om en interessekonflikt, skal den ansatte på eget initiativ vurdere forhold som kan innebære en interessekonflikt eller habilitet, og straks varsle sin nærmeste overordnede om slike forhold.

Krav til styremedlemmer og konsernsjefen

I styreinstruksen for Telenor ASAs styre heter det at styremedlemmer ikke skal ta del i behandlingen av eller avgjørelser i saker som har en slik betydning for dem eller deres nærstående at de må anses for å ha en særlig personlig eller økonomisk interesse knyttet til saken. Det samme gjelder for konsernsjefen, jf. allmennaksjeloven § 6–27. Verken styremedlemmene eller konsernsjefen kan under noen omstendighet ta del i behandlingen av saker som gjelder lån eller annen kreditt til dem selv eller sikkerhet for egen gjeld. I tilfeller der styret skal behandle en sak av vesentlig art der styrelederen er eller har vært aktivt involvert (for eksempel forhandlinger om fusjon, oppkjøp osv.), skal styrets nestleder, eller i vedkommendes fravær, en person utnevnt av flertallet av styremedlemmene, fungere som leder i behandlingen av den aktuelle saken.

Andre transaksjoner

Som del av den ordinære virksomheten utfører Telenor også regelmessige transaksjoner med selskaper Telenor har eierinteresser i. Slike transaksjoner utføres på vanlige forretningsmessige vilkår.

Transaksjoner med nærstående, herunder transaksjoner med tilknyttede selskaper, er redegjort for i note 32 til finansregnskapet i årsrapporten for 2017.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 4: Ingen.

5. Fri omsettelighet

Telenors aksjer er notert på Oslo Børs og er fritt omsettelige. Telenor har én aksjeklasse, og hver aksje gir én stemme på generalforsamlingen. Aksjene er uten omsetningsbegrensninger i form av styresamtykke eller eierbegrensninger.

Vedtektene for Telenor ASA inneholder ingen begrensninger på omsettelighet eller stemmerettigheter, og alle aksjer har de samme tilknyttede rettighetene.

Avvik fra Norsk anbefaling om eierstyring og selskapsledelse punkt 5: Ingen.

6. Generalforsamling Øverste styringsorgan

Generalforsamlingen er selskapets øverste organ. Telenors vedtekter fastsettes av generalforsamlingen.

Aksjonærenes interesser sikres primært gjennom Telenors ordinære generalforsamling. Generalforsamlingen er den sentrale møteplassen for aksjonærene og deres tillitsvalgte. I henhold til selskapets vedtekter skal generalforsamlingen holdes innen utgangen av juni hvert år.

Telenor oppfordrer så mange aksjonærer som mulig til å utøve sine rettigheter ved å delta på generalforsamlingen, og har som mål å sikre at generalforsamlingen blir en effektiv møteplass for aksjonærer og styret. For at aksjonærene skal kunne ta stilling til alle saker som skal behandles på generalforsamlingen, skal vedtak og underlagsinformasjon som sendes ut, være tilstrekkelig utførlig. Alle aksjonærer har rett til å få sine spørsmål behandlet på generalforsamlingen. Spørsmål skal meldes skriftlig til styret minst syv dager innen fristen for utsending av innkallelse til generalforsamling, sammen med forslag til vedtak eller en forklaring på hvorfor spørsmålet skal settes på dagsordenen.

Telenor ASAs generalforsamling for 2017 ble avholdt 10. mai 2017. Forberedende og senere utarbeidede dokumenter,

inkludert protokoll fra generalforsamlingen, er tilgjengelig på: <https://www.telenor.com/wp-content/uploads/2017/01/Telenor-ASA-GF-2017-signert-protokoll-NOR.pdf>

Generalforsamlingen

I henhold til punkt 8 i selskapets vedtekter skal følgende saker behandles av generalforsamlingen:

- Godkjenning av årsregnskapet og årsberetning, herunder utdeling av utbytte
- Andre saker som etter lov eller vedtekter hører under generalforsamlingen

I henhold til allmennaksjeloven § 5-6 skal generalforsamlingen også behandle styrets erklæring vedrørende fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte etter § 6-16a. En rådgivende avstemning skal holdes på generalforsamlingen om styrets retningslinjer for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte. Retningslinjer for ordninger som nevnes i § 6-16a første ledd nr. 3, skal godkjennes av generalforsamlingen og er bindende for styret. For øvrig er retningslinjene veiledende.

Informasjon om styrets erklæring vedrørende fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte fremgår av note 34 i konsernregnskapet for 2017.

På generalforsamlingen 10. mai 2017 presenterte styreleder styrets erklæring vedrørende fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte, og generalforsamlingen fattet følgende vedtak:

«Generalforsamlingen gir sin tilslutning til styrets retningslinjer for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte, som beskrevet i Vedlegg 2 og note 34 til årsregnskapet.»

«Generalforsamlingen godkjenner styrets

retningslinjer for aksjebaserte incentivordninger som beskrevet i tillegg 2 og note 34 til årsregnskapet.»

I henhold til allmennaksjeloven § 5-6(4) skal generalforsamlingen behandle redegjørelsen for eierstyring og selskapsledelse som gis i henhold til § 3-3b i regnskapsloven. På generalforsamlingen 10. mai 2017 ble følgende vedtak fattet:

«Styrets redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse ble behandlet av generalforsamlingen. Det var ingen innvendinger mot redegjørelsen.»

Se protokollen fra generalforsamlingen på: <https://www.telenor.com/wp-content/uploads/2017/01/Telenor-ASA-GF-2017-signert-protokoll-NOR.pdf>.

Ekstraordinær generalforsamling

Styret, bedriftsforsamlingen eller lederen av bedriftsforsamlingen kan innkalle til ekstraordinær generalforsamling. Styret kan innkalle til ekstraordinær generalforsamling for å diskutere en bestemt sak hvis revisor eller aksjonærer, som sammen representerer minst en tyvendedel av aksjekapitalen, fremsetter kravet skriftlig. Styret skal påse at generalforsamlingen holdes innen én måned etter at kravet er fremsatt.

Varsel om innkalling til generalforsamling

Varsel om innkalling til generalforsamling skal sendes ikke senere enn 21 dager før møtet finner sted.

Det følger av punkt 8 i Telenors vedtekter at dokumenter som gjelder saker som skal behandles på generalforsamlingen, herunder dokumenter som i henhold til lov skal inntas eller vedlegges innkallingen til generalforsamlingen, ikke trenger å sendes til aksjonærene, dersom dokumentene er tilgjengelige på Telenors nettsider. En aksjonær kan likevel kreve å få tilsendt slike dokumenter.

Deltakelse på generalforsamlingen

I henhold til allmennaksjeloven § 5-12 første ledd og Telenors vedtekter punkt 8 første ledd skal generalforsamlingen ledes av lederen av bedriftsforsamlingen. Styreleder og konsernsjef skal også delta på generalforsamlingen. Videre deltar Telenors revisor. I tillegg skal representantene for nominasjonskomiteen delta på generalforsamlingen for å presentere sine anbefalinger og svare på eventuelle spørsmål.

Aksjonærer som vil møte på generalforsamlingen, må etter styrets nærmere beslutning melde dette til selskapet senest tre dager før generalforsamlingen skal holdes, slik det er fastsatt i Telenors vedtekter punkt 8 andre ledd.

Aksjonærer som ikke kan delta, kan avgi stemme via fullmektig. Personen som skal opptre som fullmektig, må levere en skriftlig og datert fullmakt. Dersom fullmakten presenteres i elektronisk form, skal en sikker metode anvendes for å verifisere avsenderen. Fullmakten skal anses som gyldig bare for den kommende generalforsamlingen med mindre annet tydelig fremkommer. Aksjonæren kan når som helst trekke tilbake fullmakten.

Skriftlig stemmegivning før generalforsamlingen

Aksjonærene kan avgi sin stemme skriftlig, herunder ved bruk av elektronisk kommunikasjon, i en periode før generalforsamlingen. Styret kan fastsette nærmere retningslinjer for slik forhåndsstemming. Slike retningslinjer skal fremgå av innkallingen til generalforsamlingen, se punkt 8 sjettede ledd i vedtektene.

Protokoll fra generalforsamlingen

Protokoller fra ordinære og ekstraordinære generalforsamlinger samt avstemningsresultater, oppmøte og forberedende dokumenter gjøres tilgjengelig på Telenors nettsider: www.telenor.com/no/om-oss/styring-og-selskapsledelse/om-general-forsamlingen.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 6: Ingen.

MEDLEMMER AV NOMINASJONSKOMITEEN VED UTGANGEN AV 2017

Anders Skjævestad

Leder

Valgt av bedriftsforsamlingen: 2009, leder 2012

Mette Wikborg

Medlem

Valgt av generalforsamlingen: 2008

Christian Berg

Medlem

Valgt av generalforsamlingen: 2015

Olaug Svarva

Medlem

Valgt av bedriftsforsamlingen: 2017

7. Nominasjonskomiteen

Opprettelse og sammensetning

Ordningen med nominasjonskomite er ikke lovregulert. Telenor ASAs nominasjonskomite er etablert i henhold til vedtektenes punkt 9.

Telenors nominasjonskomite avgir innstilling til valg av aksjonærvalgte medlemmer til bedriftsforsamlingen og styret, samt til nominasjonskomiteen. Styremedlemmene velges av bedriftsforsamlingen, og medlemmene av bedriftsforsamlingen velges av generalforsamlingen.

Nominasjonskomiteen er uavhengig av styret, bedriftsforsamlingen og konsernledelsen. Nominasjonskomiteens sammensetning reguleres i Telenors vedtekter punkt 9.

Komiteen består av fire medlemmer som skal være aksjeeiere eller representanter for aksjeeiere, og som skal være uavhengige av styret og selskapets ledelse. Medlemmene velges av generalforsamlingen, likevel slik at bedriftsforsamlingens leder velges til leder av nominasjonskomiteen. Av de øvrige tre medlemmene skal ett medlem være aksjonærvalgt medlem eller varamedlem av bedriftsforsamlingen.

Ved utnevning av medlemmer til nominasjonskomiteen skal det tas hensyn til aksjonærfellesskapets interesser.

Medlemmene av nominasjonskomiteen velges for to år av gangen. De aksjonærvalgte medlemmene av bedriftsforsamlingen fastsetter godtgjørelser til nominasjonskomiteen. Forslag til nominasjon av kandidater til bedriftsforsamlingen, styret og nominasjonskomiteen i Telenor skal sendes til nominasjonskomiteen. Forslag fra aksjonærer kan rettes til Telenors Investor Relations på: www.telenor.com/no/om-oss/styring-og-selskapsledelse/nominasjonskomite.

Ytterligere informasjon om medlemmene av nominasjonskomiteen er tilgjengelig på: www.telenor.com/no/om-oss/styring-og-selskapsledelse/nominasjonskomite.

Nominasjonskomiteens arbeid

Det følger av vedtektenes punkt 9 at nominasjonskomiteens oppgaver er å avgjøre innstilling til:

- generalforsamlingen om valg av aksjonærvalgte medlemmer og varamedlemmer til bedriftsforsamlingen, samt honorar til medlemmer av bedriftsforsamlingen;
- generalforsamlingen om valg av medlemmer til nominasjonskomiteen, samt honorar til disse;
- bedriftsforsamlingen om valg av aksjonærvalgte medlemmer og varamedlemmer til styret, og honorar til medlemmer av styret; og
- bedriftsforsamlingen om valg av leder og nestleder i bedriftsforsamlingen.

Nominasjonskomiteens prosess og vurderinger vedrørende valg av aksjonærvalgte medlemmer og varamedlemmer til styret skal ligge til grunn for nominasjonskomiteens innstilling. Nominasjonskomiteens arbeid med å foreslå kandidater til styret omfatter kontakt med aksjonærer, styret og ledende ansatte (og med medlemmer av bedriftsforsamlingen, der det er aktuelt). Styrets årlige egenevaluering behandles separat av nominasjonskomiteen. Nominasjonskomiteens anbefalinger om valg av aksjonærvalgte medlemmer og varamedlemmer til styret skal ta hensyn til styrets samlede kompetanse.

Generalforsamlingen kan vedta instruksjoner for nominasjonskomiteen. Nominasjonskomiteen avholdt 28 møter i 2017. Gjennomsnittlig deltakelse på nominasjonskomiteens møter gjennom året var 96 %.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 7: Ingen.

8. Bedriftsforsamlingen og styret: sammensetning og uavhengighet

Telenor har en bedriftsforsamling og et styre, slik fastsatt etter norsk lov. Bedriftsforsamlingen er et særegent norsk organ. Det er først og fremst et tilsynsorgan som fører tilsyn med styrets og konsernsjefens forvaltning av selskapet. Bedriftsforsamlingens plikter fremgår av allmennaksjeloven § 6-37.

Bedriftsforsamlingens sammensetning

Bedriftsforsamlingens sammensetning velges med sikte på å ivareta en bred representasjon av Telenors aksjonærer.

Bedriftsforsamlingen består av i alt femten medlemmer. Ordinære medlemmer og varamedlemmer velges for to år av gangen. Ti medlemmer og tre varamedlemmer velges av generalforsamlingen. Fem medlemmer og to observatører med varamedlemmer velges av og blant de ansatte i overensstemmelse med reglene i forskrifter til allmennaksjelovens bestemmelser om de ansattes rett til representasjon i allmennaksjeselskapers styre og bedriftsforsamling med videre. Ved utgangen av 2017, hadde bedriftsforsamlingen 14 ordinære medlemmer da Anne Kvam forlot bedriftsforsamlingen den 1. september 2017. Nytt ordinært medlem velges i 2018.

Hensynet til bedriftsforsamlingens uavhengighet gjør at verken medlemmer eller observatører i styret eller konsernsjefen kan være medlemmer (eller observatører) i bedriftsforsamlingen. Mer informasjon om medlemmene av bedriftsforsamlingen finnes på: www.telenor.com/no/om-oss/styring-og-selskapsledelse/bedriftsforsamlingen.

Bedriftsforsamlingens arbeid

Bedriftsforsamlingen fører tilsyn med styrets og konsernsjefens forvaltning av selskapet. Bedriftsforsamlingen avholdt fire møter i 2017. Den gjennomsnittlige deltakelsen på bedriftsforsamlingens

møter gjennom året var på 95 %.

Bedriftsforsamlingen tar også avgjørelser innen avgrensede, men viktige, områder. En viktig oppgave for bedriftsforsamlingen er å velge styremedlemmer og styreleder. Generalforsamlingen kan ikke påvirke, endre eller oppheve bedriftsforsamlingens vedtak vedrørende valg av styre og styreleder.

For at bedriftsforsamlingen skal kunne utøve sin tilsynsfunksjon, kan de enkelte medlemmene og observatørene som deltar på møter i bedriftsforsamlingen, kreve å få opplysninger om Telenors virksomhet i den utstrekning de finner det nødvendig. Bedriftsforsamlingen kan også iverksette granskinger selv eller gjennom et utvalg.

Bedriftsforsamlingen skal avgi en uttalelse til generalforsamlingen om hvorvidt styrets forslag til resultat- og balanseregnskap og Telenor-konsernets konsoliderte resultat- og balanseregnskap bør vedtas, samt om styrets forslag til disponering av overskudd eller dekning av tap bør vedtas.

Etter forslag fra styret kan bedriftsforsamlingen treffe vedtak i saker som gjelder investeringer som er betydelige i forhold til selskapets ressurser, eller som gjelder effektiviseringstiltak eller driftsendringer som vil medføre en større endring eller omdisponering av arbeidsstyrken.

Bedriftsforsamlingen kan vedta anbefalinger til styret eller ledelsen vedrørende hvilken som helst sak.

Bedriftsforsamlingen fastsetter styrehonorarene.

Bedriftsforsamlingen har enkelte mer spesifikke oppgaver, som for eksempel å fremlegge forslag til valg av revisor, motta forslag om fusjons- eller fisjonsplaner og velge et kreditorutvalg i tilfelle det fattes vedtak om å avvikle selskapet. Bedriftsforsamlingens rolle er ikke å

fungere som en «overordnet ledelse». Andre oppgaver kan derfor ikke legges til bedriftsforsamlingen uten at loven gir særlig hjemmel for det.

Styrets sammensetning

Det følger av Telenor ASAs vedtekter at selskapets styre skal bestå av minst fem og maksimalt tretten medlemmer. Styrets medlemmer velges for en periode på to år om gangen. Den 1. januar 2018 bestod styret av ti styremedlemmer, hvorav tre er ansattvalgte medlemmer i henhold til allmennaksjelovens regler.

Nominasjonskomiteen avgir også innstilling til bedriftsforsamlingen vedrørende valg av aksjeeiervalgte medlemmer og varamedlemmer til styret. Bedriftsforsamlingen velger selskapets styre og styreleder.

På møtet i bedriftsforsamlingen 10. mai 2017 valgte bedriftsforsamlingen Grethe Viksaas som nytt medlem av styret for en periode på inntil to år. Viksaas har hatt en lang karriere i Basefarm AS, først som grunnlegger, deretter som konsernsjef og fra 2016 som arbeidende styreleder. Før hennes karriere i Basefarm, var Viksaas konsernsjef i SOL System AS. Viksaas har også hatt en rekke styreverv, inkludert i Zenitel Group. For tiden er hun styreleder i Norsk Regnesentral, i tillegg til styreverv i IKT Norge og Inmeta og en rekke ulike oppstartsselskaper. Viksaas har en mastergrad i informatikk fra Universitetet i Oslo.

Bedriftsforsamlingen valgte også Jørgen Kildahl som nytt medlem av styret for en periode på inntil to år. Kildahl er for tiden også styremedlem i Höegh LNG, eSmart Systems og Ørestad. Kildahl har tidligere vært konserndirektør i energiselskapet E.ON SE, og også konserndirektør i Statkraft SF. Han har også vært partner i PR-byrået Geelmuyden Kiese. Kildahl er utdannet siviløkonom fra Norges Handelshøyskole (NHH) i Bergen, og har også en MBA i finans derfra.

BEDRIFTSFORSAMLINGEN VED UTGANGEN AV 2017

Anders Skjævestad

Leder

Valgt 2012 – medlem av bedrifts-
forsamlingen siden 2009, gjenvalgt 2017

Olaug Svarva

Nestleder

Valgt 2007, gjenvalgt 2017

AKSJONÆRVALGTE MEDLEMMER

Silvija Seres

Valgt 2011, gjenvalgt 2017

Siri Pettersen Strandenes

Valgt 2008, gjenvalgt 2017

Tore Onshuus Sandvik

Valgt 2011, gjenvalgt 2017

John Gordon Bernander

Valgt 2013, gjenvalgt 2017

Didrik Munch

Valgt 2013, gjenvalgt 2017

Widar Salbuvik

Valgt 2013, gjenvalgt 2017

Jostein Christian Dalland

Valgt 2017

AKSJONÆRVALGTE

VARAMEDLEMMER

Maalfrid Brath

Vara, valgt 2016, gjenvalgt 2017

Elin Merete Myrmel-Johansen

2. vara, valgt 2009, gjenvalgt 2017

Ingvild Nybø Holth

3. vara, valgt 2005, gjenvalgt 2017

ANSATTVALGTE REPRESENTANTER

May-Iren Arnøy

Valgt som vara 2007, gjenvalgt som
medlem 2017

Hege Karita Ottesen

Valgt 2015, gjenvalgt 2017

Magnhild Øvsthus Hanssen

Valgt 2007, gjenvalgt 2017

Tom Westby

Valgt som observatør 2016, valgt som
medlem 2017

Jeanine Lilleng

Valgt 2017

OBSERVATØRER FOR DE ANSATTE

Ronald Steen

Valgt 2017

Vegard Aas

Valgt 2017

ANSATTVALGTE VARAMEDLEMMER

Laila Fjelde Olsen

Mona Irene Børøen

Hege Nøttestad

Tommy Dybdal

Pål Ligaard

Therese Nesseth Tørlen

Tarald Trønnes

Nicholas Struan Robertson

Haakon Bratsberg

Espen Egeberg Christiansen

Morten Fallstein

Sune Johannes Jakobsson

Håkon Lønsethagen

På møtet 16. november 2017, valgte også bedriftsforsamlingen René Obermann som nytt medlem av styret for en periode på inntil 16 måneder fra 1. januar 2018. Obermann har bred erfaring fra telecom-industrien, nylig som konsernsjef i Ziggo, det største kabelselskapet i Nederland. Obermann har også vært konsernsjef i Deutsche Telekom AG fra 2006-2013. Obermanns karriere inkluderer konsernsjefstillinger i T-Mobile og Hutchinson Mobilfunk. I tillegg grunnla han ABC Telekom i 1986. Han har også vært Vice President «the German Federal Association for Information Technology, Telecom and New Media» fra 2007-2013. Obermann er for tiden administrerende direktør og partner i Warburg Pincus, et ledende private equity-selskap, hvor han har vært siden 2015. Obermann startet sin karriere med et kommersielt opplæringsprogram i BMW etter videregående skole og tjeneste i luftforsvaret.

De nye medlemmene etterfølger Dag Opedal, Siri Beate Hatlen, Regi Aalstad og Ashok Vaswani.

Kompetanse og uavhengighet

Styret har en variert sammensetning og kompetanse tilpasset selskapets behov. Informasjon om styremedlemmenes bakgrunn, utdanning og andre styreverv er tilgjengelig på: www.telenor.com/no/om-oss/styring-og-selskapsledelse/styret.

Med unntak av ansattrepresentantene er ingen av styremedlemmene ansatt i, eller har utført arbeid for Telenor. I Norge velges ledende ansatte normalt ikke inn i styret («two-tier»-system). Ledelsen er ikke representert i styret, og alle aksjeeierrepresentanter i styret er uavhengige.

I tillegg til at styret må inneha den nødvendige kompetanse, må styret også ha kapasitet til å utføre sine oppgaver. Arbeidsmengden knyttet til det å være medlem av et styre kan variere fra

selskap til selskap, og det er derfor ikke satt en absolutt grense for antall styreverv en person kan ha.

Aksjer

Medlemmene av styret oppfordres til å eie aksjer i selskapet. Detaljer om antall aksjer som eies av styremedlemmene, finnes på: www.telenor.com/no/om-oss/styring-og-selskapsledelse/styret og i note 34 i konsernregnskapet til Telenor Group for 2017 i årsrapporten.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 8: Ingen.

9. Styrets, konsernsjefens og konsernledelsens arbeid

Styrets rolle og ansvarsområder

Forvaltningen av Telenor-konsernet hører under styret. Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten og føre tilsyn med den daglige ledelsen og selskapets virksomhet for øvrig. Styret fattet vedtak og gir i visse saker fullmakter til å fatte vedtak i spørsmål som, på grunn av virksomhetens art, er av uvanlig art eller av stor betydning for selskapet.

Styret utarbeider planer og økonomiske rammer og mål for Telenors virksomhet. Styret holder seg orientert om selskapets finansielle stilling og påser at virksomhet, regnskap og kapitalforvaltning er underlagt tilstrekkelig kontroll. Styret påser at Telenor har god internkontroll i tråd med gjeldende lover og regler. Styret iverksetter de undersøkelser det finner nødvendig for å kunne utføre sine oppgaver. Styret skal iverksette slike undersøkelser dersom dette kreves av ett eller flere av styremedlemmene.

Styret fastsetter hvert år en plan for sitt arbeid, med særlig vekt på mål, strategi og gjennomføring. Styret skal, i den grad det er nødvendig, godkjenne strategier, forretningsplaner og løpende prognoser for virksomheten i selskapet og datterselskaper. Telenors strategi er beskrevet i del 2 av denne redegjørelsen

for eierstyring og selskapsledelse. Ytterligere informasjon om Telenor-konsernets strategi er tilgjengelig på: www.telenor.com/no/om-oss/strategi.

Styret fastsetter instruks for sitt eget og konsernsjefens arbeid, med særlig vekt på en tydelig intern ansvars- og oppgavefordeling. Styret vedtok reviderte instruks for styret og konsernsjefen 14. mars 2017.

Styret understreker betydningen av å ha innsikt i relevante operasjonelle, teknologiske, regulatoriske og markedsmessige utviklingstrekk. I september 2017 besøkte styret Digi og Telenor Myanmar, Telenors forretningsenheter i Malaysia og Myanmar. I tillegg besøkte styrets leder Telenors forretningsenheter- og kontorer i Thailand, Malaysia, Singapore, Bangladesh og Pakistan i februar 2017.

Styremøter i 2017

Informasjon om de ulike styremedlemmenes deltakelse på de 11 styremøtene avholdt i 2017, fremgår av protokollen fra hvert styremøte. Styreprotokollene sendes til utvalgte medlemmer av ledelsen, til lederen for Telenors internrevisjon og etterforskning, og til Telenors eksterne revisor.

Styret skal normalt avholde åtte ordinære styremøter i løpet av et kalenderår. Minstekravet er fire møter. De enkelte styremedlemmene og konsernsjefen kan til enhver tid be om at det holdes et styremøte for diskusjon av konkrete saker. Hvis et styremedlem ikke har anledning til å delta på et styremøte, skal styrets sekretær umiddelbart varsles om dette og deretter kalle inn vara-medlemmer etter behov. Styremedlemmer som ikke har anledning til å delta på et styremøte, mottar de saksforberedende dokumentene før møtet.

Styret er vedtaksdyktig hvis over halvparten av medlemmene er til stede

eller deltar i behandlingen av den aktuelle saken. Styret kan imidlertid ikke fatte et vedtak uten at alle styremedlemmer har fått mulighet, så langt det lar seg gjøre, til å delta i behandlingen av den aktuelle saken. Når styreleder finner det hensiktsmessig, kan styremedlemmer delta på et styremøte via telefon, videokonferanse eller på andre måter. Årsregnskapet og årsrapporten samt godtgjørelsen til konsernsjefen og andre medlemmer av ledelsen (hvis de er utnevnt av styret) blir behandlet i et møte.

Det ble avholdt 11 styremøter i 2017, og styret vedtok to resolusjoner ved skriftlig prosedyre. Gjennomsnittlig deltakelse gjennom året på styremøtene var 96 %.

Styrets egnevaluering

Styret vurderer systematisk styrets arbeid, aktiviteter og kompetanse gjennom en årlig egnevaluering. I egnevalueringen og behandlingen av denne benyttes eksterne ressurser, i tråd med det som er anbefalt i NUES' anbefaling for eierstyring. Styrets egnevaluering ble gjennomgått på et styremøte 29. januar 2018, og diskutert i nominasjonskomiteens møte 31. januar 2018.

Styrekomiteer

Styret har opprettet fire komiteer som alle er forberedende arbeidskomiteer for styret: People and Governance Committee, Sustainability and Compliance Committee, Risk and Audit Committee og Innovation and Technology Committee.

Komiteene har ingen selvstendig beslutningsmyndighet, dersom ikke dette for særskilte saker delegeres av styret. Komiteenes rolle er å forberede saker som skal forelegges styret for informasjon eller beslutning. Styret treffer alle sine beslutninger i styremøter. Den 20. juni 2017 utstedte styret en revidert instruks for hver komite. Komiteene rapporterer til styret i Telenor ASA i henhold til den enkelte komites

instruks. Alle styremedlemmer har tilgang til alle arbeidsdokumenter og møtereferater fra komitemøtene.

Risk and Audit Committee

Risk and Audit Committee bestod ved utgangen av 2017 av følgende styremedlemmer: Jon Erik Reinhardsen (leder av komiteen), Jørgen Kildahl, Grethe Viksaas og Harald Stavn (ansattrepresentant). Komiteen holdt åtte møter i 2017. Gjennomsnittlig deltakelse gjennom året på komitemøtene var 97 prosent.

Risk and Audit Committee er en forberedende arbeidskomite og bistår styret med oppgaver knyttet til finansiell rapportering, internkontroll og saker relatert til ekstern og intern revisjon, samt risikostyring og risiko rammeverk. Komiteen er opprettet i samsvar med kravene til revisjonsutvalg i allmennaksjeloven.

People and Governance Committee

People and Governance Committee bestod ved utgangen av 2017 av følgende styremedlemmer: Gunn Wærsted (leder av komiteen), Sally Davis, Jon Erik Reinhardsen, Jacob Aqraou og Harald Stavn (ansattrepresentant). Komiteen holdt åtte møter i 2017. Gjennomsnittlig deltakelse gjennom året på komitemøtene var 100 %.

People and Governance Committee er en forberedende arbeidskomite for styret i Telenor ASA, og bistår styret med oppgaver knyttet til selskapsstyring, godtgjørelse, organisasjon, mangfold og kultur, og helse og sikkerhet.

I 2017 har komiteen hatt et spesielt fokus på selskapsstyring og organisatorisk utvikling, herunder utvikling av ledere og planlegging av etterfølgere. Videre har komiteen arbeidet med godtgjørelse til ledende ansatte, inkludert fastlønn, bonusprogrammer, langsiktige insentivplaner og andre godtgjørelses-elementer.

Sustainability and Compliance Committee

Sustainability and Compliance Committee bestod ved utgangen av 2017 av følgende medlemmer: Sally Davis (leder av komiteen), Jørgen Kildahl, Grethe Viksaas og Roger Rønning (ansattrepresentant). Komiteen holdt fem møter i 2017. Gjennomsnittlig deltakelse på komitemøtene i 2016 var på 100 %.

Sustainability and Compliance Committee fortsetter å bistå styret med oppgaver knyttet til bærekraft og compliance. I sitt arbeid veiledes komiteen av internasjonale konvensjoner, Telenor Code of Conduct, samt relevante konsern-policier og -manualer. Komiteen bistår også styret med oppgaver knyttet til klima og miljø, menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og anti-korrupsjon. Komiteen fører tilsyn med at selskapet til enhver tid har på plass de nødvendige policier og systemer for rapportering for de ovennevnte områdene.

I løpet av 2017 har komiteen hatt et særlig fokus på compliance, anti-korrupsjon, personvern, samfunnsansvar i leverandørkjeden, samt identifisering av risikoområder for videre oppfølging.

Innovation and Technology Committee

Innovation and Technology Committee (ITC) har eksistert i to år, og besto ved utgangen av året av følgende medlemmer: Jacob Aqraou (leder av komiteen), Sally Davis, Gunn Wærsted og Sabah Qayyum (ansattrepresentant). Innovation and Technology Committee holdt fem møter i 2017. Gjennomsnittlig deltakelse på komitemøtene i 2017 var 95 %.

Innovation and Technology Committee er en forberedende arbeidskomite for styret og bistår styret med oppgaver knyttet til innovasjon og teknologisk utvikling. Dette inkluderer nøye oppfølging av den generelle fremgangen i Telenors digitale

TELENOR ASAS STYRE VED UTGANGEN AV 2017

Gunn Wærsted

Styreleder

Utnevnt: 14. januar 2016, gjenvalgt 10. mai 2017

Jørgen Kildahl

Nestleder

Utnevnt: 10. mai 2017, nestleder 12. juni 2017

Jacob Aqraou

Styremedlem

Utnevnt: 11. mai 2016

Sally Margaret Davis

Styremedlem

Utnevnt: 23. november 2011, gjenvalgt 10. mai 2017

Jon Erik Reinhardsen

Styremedlem

Utnevnt: 14. mai 2014, gjenvalgt 10. mai 2017

Grethe Viksaas

Styremedlem

Utnevnt: 10. mai 2017

Sabah Qayyum

Ansattrepresentant

Utnevnt: 19. juni 2017

Roger Rønning

Ansattrepresentant

Utnevnt: 19. juni 2017

Harald Stavn

Ansattrepresentant

Utnevnt: 20. juni 2000, gjenvalgt 19. juni 2017

transformasjon, og videre å følge trender og teknologiske utviklinger tett som har innvirkning på Telenor. I tillegg følger komiteen opp utforming og gjennomføring av Telenors sikkerhetsstrategi.

I 2017 har komiteen jobbet med temaer som utviklingen av 5G (5. generasjon mobilsystem), innebygget SIM, tingenes internett, Telenor hybrid cloud, data analyse, digitalt salg og markedsføring, data- og distribusjonsplattformer og Telenors innovasjonsrammeverk og prosesser. Komiteen har videre hatt et særlig fokus på Telenors sikkerhetsstrategi og gjennomføringen av denne, herunder styringsmodell, kompetanseheving, samt drift og håndtering av enkelthendelser.

Konsernsjefen

Telenors ASA konsernsjef er øverste leder for den daglige driften av Telenor ASA og også øverste sjef for konsernet. Konsernsjefen utnevnes av styret, som fastsetter vedkommendes ansettelsesvilkår på basis av anbefalinger fra styrets People and Governance Committee, og utarbeider også en stillingsinstruks. Styret bestemmer konsernsjefens ansettelsesvilkår og honorar samt eventuelle justeringer av dette.

Konsernsjefen har ansvar for den daglige ledelsen av virksomheten i Telenor ASA og i hele Telenor-konsernet og skal sørge for at selskapet og konsernet organiseres, drives og utvikles i henhold til relevante lover, selskapets vedtekter og vedtak fattet av styret, bedriftsforsamlingen og generalforsamlingen.

Styret har vedtatt instruks for konsernsjefen som dekker blant annet forvaltningen av Telenor-konsernet, finansiell rapportering og forvaltningen av eierinteresser, Telenor ASAs styring av datterselskaper og andre selskaper i Telenor-konsernet, konsernsjefens fullmakter, forslag fra konsernsjefen til styret om vedtak samt konsernsjefens

ansvar for å rapportere til styret.

Konsernledelsen (GEM)

Konsernledelsen i Telenor ASA (GEM) er et rådgivende organ for Telenor ASAs konsernsjef. Konsernledelsen består av Executive Vice Presidents (EVPs) i de ulike støttefunksjonene og forretningsenhetene og de fire klustrene Skandinavia, CEE, Asia – fremvoksende markeder og Asia – modne markeder, og er ledet av konsernsjefen. Strategiske, operasjonelle, finansielle eller andre viktige temaer for Telenor, skal normalt bli håndtert i GEM-møter.

GEM-medlemmene rapporterer til konsernsjefen.

Forholdet mellom Telenor ASA og datterselskaper

Styrene i hvert av datterselskapene i Telenor-konsernet er pålagt å informere styret i Telenor ASA om saker som er nødvendige for å evaluere Telenor-konsernets stilling og resultatene av konsernets virksomhet.

Telenor ASA varslers styrene i datterselskapene om saker som kan ha betydning for hele Telenor-konsernet. I tillegg skal styret i det enkelte datterselskap varsles om beslutninger som kan ha betydning for datterselskapet, før beslutningen tas.

Som et ledd i implementeringen av god og effektiv eierstyring og selskapsledelse i Telenors datterselskaper skal styrene i alle datterselskaper som direkte eller indirekte kontrolleres av Telenor ASA vedta og utøve tilsyn av etterlevelsen av Telenors styringsprinsipper og rammeverk for eierstyring og selskapsledelse.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 9: Ingen.

10. Risikostyring og internkontroll

Styrets ansvar og mål for risikostyring og intern kontroll

Risikostyring og intern kontroll prioriteres høyt hos Telenor. Etablering av risikostyring, tilordning av risikoeierskap og implementering av risikorespons gjennom hele organisasjonen står sentralt. Konsernets styringsprinsipper fastsetter grunnleggende prinsipper for risikostyring og intern kontroll. Strategiske, finansielle, operasjonelle, regulatoriske og juridiske risikoer av betydning skal tas i betraktning.

Målet med risikostyringen i Telenor er å oppnå konkurransedyktig avkastning fra de ulike forretningsaktivitetene med akseptable risikonivåer i tråd med selskapets visjon, verdier og Code of Conduct. Risikostyringen er integrert i Telenor-konsernets årlige prosess for strategiplanlegging. Sentrale risikoområder som fremlegges av de ulike forretningsenhetene, følges opp gjennom konsernets prosess for evaluering av virksomhetene. Forretningsenhetenes årlige strategiplan inneholder en strategisk risikomatrix som er utarbeidet basert på en grundig risikovurderingsprosess.

Group Enterprise Risk Management sammenstiller risikovurderingene fra forretningsenhetene, analyserer andre vesentlige risikofaktorer i Telenor-konsernet og presenterer Telenors risikobilde og risikoprosesser for Telenors konsernledelse, Risk and Audit Committee og til slutt for styret. Hver enkelt forretningsenhet er ansvarlig for å oppdatere sin risikovurdering regelmessig. Forretningsenhetene gir en kvartalsvis oppdatering av risikobildet, og rapporterer også om eventuelle nye risikoer, samt status for risiko-begrensende tiltak. Forretningsenhetene er pålagt å knytte risikostyringsprosessene tett opptil eksisterende lokale forretnings- og styringsprosesser. Alle ledere må ta ansvar for risikostyring innenfor sine ansvarsområder og sikre at

risikostyring er integrert i de daglige forretningsprosessene.

Telenor har sterkt fokus på internkontroll av finansiell rapportering (ICFR) og har etablert en prosess som skal sikre at tilstrekkelige internkontroll relaterte aktiviteter implementeres i Telenors globale virksomheter av økonomisk betydning. Konsernets styringsprinsipper definerer nøkkelkravene og forventningene til denne prosessen. ICFR-prosessen følges opp av styret gjennom Risk and Audit Committee. Ansvaret for implementeringen av prosessen i de økonomisk viktige forretningsenhetene ligger hos den lokale ledelsen. Disse forretningsenhetene utarbeider kvartalsvise og årlige ICFR-statusrapporter til Group Finance.

Ledelsen foretar en årlig evaluering av ICFR. Evalueringen omfatter en kartlegging og vurdering av vesentlige risikoer ved finansiell rapportering samt tiltak for å sikre at relevante kontroller av disse risikoene implementeres, utføres og testes med en viss hyppighet i løpet av året. For kontroller som ikke fungerte effektivt ved utgangen av året, evaluerer ledelsen den potensielle betydningen og økonomiske eksponeringen dette har for konsernregnskapet. Det gjennomføres regelmessige gjennomganger for å sikre at den mest relevante finansielle rapporteringsrisiko er identifisert og for å forbedre Telenors beste praksis for ICFR. Gjennomgangene sikrer også at den identifiserte risikoen adresseres av tilstrekkelige kontroller.

Telenor arbeider med løpende forbedring av risikostyringsprosessene. Formålet er å forbedre oppfølging og rapporteringen av risiko ved å knytte risiko til relevante retningslinjer og vektlegge risiko-reducerende tiltak og oppfølging.

Ytterligere informasjon om risikostyring og risikofaktorer er beskrevet i styrets beretning, som er en del av denne årsrapporten for 2017.

Regnskapsstandarder

Telenor utarbeider sitt konsernregnskap i henhold til internasjonale regnskapsstandarder (International Financial Reporting Standards «IFRS»), som er godkjent av EU. Konsernregnskapet skal gi et korrekt bilde av selskapets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat.

Telenor ASA er et holdingselskap som omfatter konsernledelsen, konsernfunksjoner, forskning og utvikling og Group Treasury. Telenor ASAs regnskap er utarbeidet i samsvar med regnskapsloven § 3-9 og forskrifter vedrørende forenklet anvendelse av IFRS, utstedt av Finansdepartementet 21. januar 2008. Standarder for finansiell rapportering og regnskapsprinsipper er nærmere beskrevet i noter til regnskapet i denne årsrapporten for 2017.

Disclosure Committee

Komiteen støtter selskapets arbeid med å oppfylle kravene til ekstern finansiell rapportering. Komiteen gjennomgår Telenor-konsernets kvartals- og årsrapporter og sikrer at kravene til ekstern rapportering blir overholdt. Komiteen ledes av finansdirektøren og består i tillegg av juridisk direktør, leder av Investor Relations, Group Controller, leder av Group Accounting og leder av Group Communications. Komiteens medlemmer møtes i forbindelse med behandling av kvartalsregnskapene og årsrapporten.

Group Compliance Officer og Compliance-funksjonen

Telenors Compliance-funksjon er ansvarlig for

- forvaltning av Code of Conduct på vegne av styret
- håndtering av compliance-saker (forvaltning av intern varslingskanal og fremskaffing av faktum i compliance-saker ble flyttet til konsernets internrevisjon og etterforskning i 2017)
- forvaltning av antikorrupsjons-policyen

- og tredjemannsrisiko-policyen
- utforming og implementering av compliance risikoprosesser
- håndtering av oppfølging av overtredelser på en transparent og holistisk måte
- ledelse av Governance Work Programme («GWP»)

Group Chief Compliance Officer leder Compliance-nettverket på tvers av konsernet og støtter konsernsjefen og styret i arbeidet med å sikre at Telenors Code of Conduct setter en høy standard og at standardene implementeres og etterleves.

Group Chief Compliance Officer rapporterer funksjonelt og administrativt til konsernsjefen, i tillegg til funksjonell rapportering til Sustainability and Compliance Committee i styret. Med virkning fra 1. januar 2018, vil den lokale Compliance Officer rapportere funksjonelt til Group Chief Compliance Officer og det lokale styret/den lokale styrekomite, og administrativt til den lokale CEO.

Konsernets internrevisjon og etterforskning (GIA&I)

Konsernets internrevisjon og etterforskning er en uavhengig, objektiv rådgivnings- og etterforskningsfunksjon, som skal bidra til å forbedre virksomheten i Telenor-konsernet.

Konsernets internrevisjon benytter en systematisk og strukturert metode for å evaluere og forbedre effektiviteten og hensiktsmessigheten av Telenor-konsernets prosesser for risikostyring, kontroll, rapportering og foretaksstyring.

Etterforskningsenheten sikrer at interne undersøkelser blir gjennomført på en forutsigbar, konfidensiell, rettferdig og uavhengig måte for å avklare faktum, og for å avgjøre om det foreligger bevis for personlige forsømmelser eller brudd på Telenors styringsdokumenter og/eller lover og regler.

GIA&I er instruert av styret til å utføre oppdrag i Telenor ASA og alle datterselskap der Telenor direkte eller indirekte eier mer enn 50 % av de stemmeberettigede aksjene, eller der kontrollen eies og utøves av eller på vegne av Telenor ASA.

GIA&I er organisert som en global funksjon, som utvikler én global revisjonsplan og etterforsker saker i hele konsernet. Leder av GIA&I rapporterer funksjonelt til styret gjennom Risk and Audit Committee, og administrativt til konsernsjefen.

Konsernets investeringskomite (GIC)

Konsernets investeringskomite gir anbefalinger til konsernsjefen og andre godkjennende organer vedrørende investeringer og andre finansielle forpliktelser som faller innenfor de fullmakter som er fastsatt i konsernets autorisasjonsmatrise (Group Authority Matrix), eller som vurderes å være av særlig interesse eller av prinsipiell art. Konsernets investeringskomite ledes av finansdirektøren og består av medlemmer med relevant kompetanse.

Konsernets investeringskomite sikrer at det er enighet om beslutningsprosesser og strategisk innretning av forslag og at vurderinger og standarder for forretningsmuligheter og -risiko er hensiktsmessige og fullstendige. I tillegg utfører komiteen oppfølgende evalueringer og bidrar til økt kunnskapsdeling.

Group Treasury

For å sikre overordnet styring og kontroll med finansområdet har selskapet etablert Group Treasury som en sentral finansfunksjon. Group Treasury drives i henhold til mandatet som er nedfelt i Group Policy Treasury. Leder av Group Treasury rapporterer til finansdirektør.

Formålet med Group Policy Treasury er å redusere den finansielle risikoen i Telenor-konsernet og sikre effektiv

styring og kontroll med finansielle virksomheter. Den gir også et overordnet rammeverk for håndteringen av finansielle risikofaktorer som likviditetsrisiko, motpartsrisiko, kredittrisiko, tredjepartskredittrisiko, valutarisiko og renterisiko. Videre fastsetter Group Policy Treasury hovedprinsippene for Group Treasury og forretningsenhetenes finansaktiviteter som kapitalstruktur, egenkapital og gjeldsfinansiering, likviditets- og arbeidskapitalstyring, bankrelasjoner, finansiell risikostyring, garantiutstedelser og krav til finansrapportering. Group Policy Treasury fastsetter også standardene og vilkårene for hvordan finansielle funksjoner i konsernet skal håndtere virksomheten og ansvaret i samsvar med allerede etablerte policy-krav.

Value Agenda meetings og finansiell evaluering

Value Agenda Meetings og møter om Telenors finansielle status utføres jevnlig. Value Agenda Meetings arrangeres vanligvis tre til fire ganger i året, og de ledes av konsernsjefen. Hovedformålet med Value Agenda Meetings er å diskutere viktige strategiske og operasjonelle og ikke-finansielle emner (som for eksempel HR, compliance og regulatoriske) mer i dybden og kartlegge tiltak som kreves for å nå fastsatte milepæler eller ambisjoner. En gang i året er gjennomgangen rettet mot langsiktige strategiske ambisjoner, som et ledd i strategiprosessen (Strategy Workshop).

Finansielle gjennomganger ledes av finansdirektøren og utføres hvert kvartal. Hovedformålet med den finansielle gjennomgangen er å evaluere forretningsenhetenes økonomiske resultater, interne kontroll, utvikling av risiko og regulatoriske spørsmål samt prognosene for økonomiske resultater for de kommende kvartalene.

Telenors viktigste forretningsenheter evalueres jevnlig. Evalueringen ledes av

finansdirektøren og øvrige relevante medlemmer av konsernledelsen. Formålet med gjennomgangene er å følge opp sentrale strategiske prioriteringer, finansielle og operasjonelle resultater i forhold til definerte mål, samt andre relevante emner med potensiell påvirkning på omdømme og strategi.

Avvik fra Norsk Anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 10: Ingen.

11. Styregodtgjørelse

Godtgjørelsen til styret reflekterer styremedlemmenes ansvar, kompetanse og tidsbruk samt virksomhetens kompleksitet. Godtgjørelsen til styremedlemmene består av et fast årlig styrehonorar, som avhenger av styremedlemmenes rolle i styret, samt honorar for andre komiteer som styret har etablert (per møte). Styrets honorar fastsettes av Bedriftsforsamlingen.

Godtgjørelsen til styret er ikke avhengig av Telenors resultater. Telenor utsteder ikke opsjoner til styremedlemmer. Telenor gir ikke lån til styremedlemmer.

Tilleggsoppdrag

Medlemmer av styret i Telenor og/eller selskaper de er tilknyttet, med unntak av ansattrepresentantene, påtar seg vanligvis ikke særskilte oppdrag for Telenor i tillegg til styrevervet. Dersom de likevel gjør det, må hele styret informeres. Eventuell godtgjørelse for slike tilleggsoppdrag skal godkjennes av styret.

Åpenhet

Denne årsrapporten inneholder informasjon om alle godtgjørelser til de enkelte medlemmene av styret. Eventuell godtgjørelse ut over vanlig styrehonorar er spesifisert i note 34 i konsernregnskapet for Telenor-konsernet 2017. I 2017 mottok ingen av styremedlemmene, med unntak av ansattrepresentantene, godtgjørelser fra noen andre selskaper i konsernet. Ingen av medlemmene i styret har lån i selskapet.

TELENOR ASAS KONSERNLEDELSE VED UTGANGEN AV 2017

Sigve Brekke
Konsernsjef

Wenche Agerup
Konserndirektør med ansvar for
Corporate Affairs, Group General
Counsel

Jørgen C. Arentz Rostrup
Finansdirektør

Cecilie Blydt Heuch
HR-direktør

Morten Karlsen Sørby
Konserndirektør med ansvar for
Transformasjon

Lars-Åke Norling
Konserndirektør med ansvar for Asia -
modne markeder, adm.dir dtac

Svein Henning Kirkeng
Konserndirektør med ansvar for
Products and Marketing

Ruza Sabanovic
Konserndirektør med ansvar for
Technologies and Services

Berit Svendsen
Konserndirektør med ansvar for
Skandinavia, adm.dir Norge

Petter-Børre Furberg
Konserndirektør med ansvar for Asia -
fremvoksende markeder

Alexandra Reich
Konserndirektør med ansvar for
Sentral- og Øst-Europa, adm.dir
Ungarn

Se ytterligere informasjon om
konsernledelsen på: [www.telenor.com/
about-us/corporate-governance/
group-executive-management](http://www.telenor.com/about-us/corporate-governance/group-executive-management).

*Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring
og selskapsledelse punkt 11: Ingen.*

12. Godtgjørelse til konsernledelsen Retningslinjer

Styret har fastsatt retningslinjer for
godtgjørelse til konsernledelsen. Disse
retningslinjene fremlegges for
generalforsamlingen.

Styrets innstilling om fastsettelse av lønn
og annen godtgjørelse til ledende
ansatte ble godkjent av generalfor-
samlingen 10. mai 2017.

Generalforsamlingen stemte separat
over hver av retningslinjene. Se under
punkt 6 i denne rapporten om eierstyring
og selskapsledelse, samt protokoll fra
generalforsamlingen som finnes på:
[https://www.telenor.com/wp-content/
uploads/2017/01/Telenor-ASA-GF-
2017-signert-protokoll-NOR.pdf](https://www.telenor.com/wp-content/uploads/2017/01/Telenor-ASA-GF-2017-signert-protokoll-NOR.pdf).

Retningslinjene for fastsettelse av
godtgjørelse til konsernledelsen angir
hovedprinsippene for fastsettelsen av
lønn og annen kompensasjon til
konsernledelsen. Retningslinjene bidrar
til å samordne konsernledelsens og
aksjonærenes økonomiske interesser.

Resultatavhengig godtgjørelse til
konsernledelsen i form av incentiv-
ordninger og lignende er knyttet til
verdiskapning for aksjonærene eller
resultatutvikling i Telenor over tid. Slike
ordninger skal oppmuntre til bedre
prestasjoner og være basert på
økonomiske og driftsmessige forhold som
den ansatte selv kan påvirke.

Fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse

People and Governance Committee
vurderer konsernsjefens lønn og annen
godtgjørelse og fremlegger en anbefaling
for styret til godkjenning.

People and Governance Committee
vurderer også den totale godtgjørelsen
for konsernledelsen, og de overordnede

prinsippene for godtgjørelse i konsernet.

Styrets erklæring om fastsettelse av lønn
og annen godtgjørelse til konsernsjefen
og andre i konsernledelsen omfatter lønn
og godtgjørelse i form av:

- grunnlønn og naturalytelser
- kortsiktige insentivprogram (bonus)
- langsiktige insentivprogram
(aksjeprogram med oppgjør i Telenor
ASA – eller fantomaksjer i noen
jurisdiksjoner)
- pensjons- og forsikringsordninger
- sluttlønsordninger

Åpenhet

I henhold til allmennaksjeloven,
regnskapsloven, regjeringens leder-
lønnspolitik (slik den til enhver tid er
uttrykt), og i samsvar med Norsk
anbefaling for eierstyring og selskaps-
ledelse, er alle forhold knyttet til
konsernsjefens og andre ledende
ansattes godtgjørelser beskrevet i note
34 til konsernregnskapet for 2017 i
årsrapporten

Styrets innstilling om fastsettelse av lønn
og annen godtgjørelse til ledende
ansatte ble inntatt som et separat
vedlegg (vedlegg 7) til general-
forsamlingen 10. mai 2017 i henhold til
anbefaling for eierstyring og selskaps-
ledelse del 12 vedtatt 30. oktober 2014:
[www.telenor.com/wp-content/
uploads/2017/04/Statement-regarding-
determination-of-salary-and-other-
remuneration-to-executive-
management-Telenor-ASA-AGM-2017.
pdf](http://www.telenor.com/wp-content/uploads/2017/04/Statement-regarding-determination-of-salary-and-other-remuneration-to-executive-management-Telenor-ASA-AGM-2017.pdf).

*Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring
og selskapsledelse punkt 12: Ingen.*

13. Informasjon og kommunikasjon

Regelmessig informasjon fra Telenor
bidrar til at aksjonærer og andre
investorer kan ta informerte avgjørelser
med hensyn til kjøp og salg av selskapets
aksjer, basert på lik informasjon.

Styret fastsetter retningslinjer for selskapets rapportering av finansiell og annen informasjon basert på åpenhet og transparen, i samsvar med krav som gjelder for likebehandling av aktørene i finansmarkedet. Hvert år kunngjør Telenor datoer for viktige hendelser, slik som generalforsamlingen, publisering av periodiske rapporter, åpne presentasjoner og utbyttestruktur.

Informasjon som er sendt til selskapets aksjonærer, legges ut på Telenors nettsider samtidig som den sendes til aksjonærene. Telenors Investor Relations-funksjon sikrer at selskapets kontakt med aksjonærene opprettholdes utenfor generalforsamlingen, se: www.telenor.com/no/investorer.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 13: Ingen.

14. Selskapsovertakelse

Den norske stat eier 53,97 prosent av Telenor. Enhver reduksjon i statens eierandel krever et særlig vedtak fra Stortinget, slik at intensjonene i prinsippene fra NUES sikres. Mer informasjon om den norske stats eierskap finnes i punkt 4 ovenfor.

Ved en eventuell selskapsovertakelse vil styret følge NUES-prinsippene.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 14: Unntak gjort med hensyn til den norske stats eierskap.

15. Revisor

Telenor har strenge krav og følger norsk lov med hensyn til tilsyn med revisjon og revisorer, herunder med revisorers uavhengighet.

Telenor har fastsatt retningslinjer og prosedyrer for godkjenning av tjenester utover ordinær revisjon som utføres av en ekstern revisor utpekt av styret. Den eksterne revisoren gir hvert år en skriftlig uavhengighetserklæring til revisjonskomiteen. Hvert halvår presenterer revisor et sammendrag for revisjonskomiteen over alle tjenester som er utført utover ordinær revisjon. Revisor legger også frem alt som kan påvirke vedkommendes uavhengighet, og dokumenterer hvilke tiltak som er iverksatt for å redusere slike påvirkninger i henhold til revisorloven § 5a-3.

Selskapets eksterne revisor legger hovedtrekkene i planen for revisjonsarbeidet frem for revisjonskomiteen og rapporterer løpende og endelig status for revisjonen til komiteen.

Ekstern revisor deltar i alle møter i revisjonskomiteen, i styremøter som godkjenner årsregnskapet, og i andre

møter på forespørsel. Ekstern revisor legger frem resultatet av revisjonen, herunder eventuelle vesentlige endringer i konsernets regnskapsprinsipper og sentrale regnskapsestimer, for revisjonskomiteen og for styret i møtet hvor årsregnskapet behandles. Revisor skal rapportere om forhold av vesentlig betydning som har vært gjenstand for uenighet mellom revisor og Telenors konsernledelse.

Én gang i året presenterer revisor eventuelle svakheter i den interne kontrollen samt forbedringsmuligheter for revisjonskomiteen og styret. Revisor har minst én gang i året møter med revisjonskomiteen og styret uten at konsernsjefen eller andre fra ledelsen er til stede.

På generalforsamlingen orienterer styret om revisors godtgjørelse fordelt på kompensasjon for revisjonsarbeidet og øvrige tjenester, slik den også er beskrevet i årsregnskapet.

Avvik fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse punkt 15: Ingen.

Fornebu, 20. mars 2018

Gunn Wærsted
Styreleder

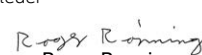

Jon Erik Reinhardsen
Styremedlem

Jacob Adraou
Styremedlem

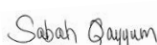

Grethe Viksaas
Styremedlem

Sally Davis
Styremedlem

Jørgen Kildahl
Nestleder

Roger Rønning
Styremedlem

René Richard Obermann
Styremedlem

Sabah Qayyum
Styremedlem

Harald Stavn
Styremedlem

Sigve Brekke
Konsernsjef

RESULTATREGNSKAP

Telenor konsern 1. januar – 31. desember

Beløp i millioner kroner, unntatt resultat per aksje	Note	2017	2016
Driftsinntekter	6	124 756	125 395
Vare- og trafikkkostnader	7	(31 039)	(32 547)
Lønn og personalkostnader	8	(12 802)	(12 690)
Andre driftskostnader	9	(31 923)	(34 192)
Andre inntekter	10	1 311	528
Andre kostnader	10	(1 412)	(1 446)
EBITDA		48 891	45 048
Avskrivninger og amortiseringer	17, 18	(21 257)	(19 583)
Nedskrivninger	15, 17, 18	(895)	(1 159)
Driftsresultat		26 739	24 307
Andel resultat etter skatt fra tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	19	531	1 517
Gevinst (tap) ved avgang av tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	19	(5 148)	(3 313)
Finansinntekter og -kostnader			
Finansinntekter	12	1 652	420
Finanskostnader	12	(3 061)	(2 929)
Netto valutagevinst (tap)	12	1 036	(143)
Netto verdiendring finansielle instrumenter	12	425	(557)
Netto gevinster (tap og verdifall) av finansielle eiendeler og gjeld	12	(216)	-
Netto finansinntekter og -kostnader		(164)	(3 209)
Resultat før skatt		21 959	19 302
Inntektsskatt	13	(6 854)	(5 924)
Resultat fra videreført virksomhet		15 105	13 378
Resultat fra avviklet virksomhet	4	(207)	(7 572)
Resultat etter skatt		14 898	5 806
Fordelt på:			
Ikke-kontrollerende eierinteresser		2 915	2 974
Aksjonærer i Telenor ASA		11 983	2 832
Resultat per aksje i kroner:			
Ordinært/Utvannet resultat per aksje fra videreført virksomhet		8,13	6,93
Ordinært/Utvannet resultat per aksje fra avviklet virksomhet		(0,14)	(5,04)
Ordinært/Utvannet resultat per aksje	14	7,99	1,89

OPPSTILLING AV TOTALRESULTAT

Telenor konsern 1. januar – 31. desember

Beløp i millioner kroner	Note	2017	2016
Resultat etter skatt		14 898	5 806
Øvrige resultatelementer			
Omregningsdifferanser på nettoinvesteringer i utenlandske virksomheter	23	2 296	(4 646)
Inntektsskatt		-	(15)
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatelementer til resultatet ved avgang	23	(7 744)	(3 865)
Inntektsskatt reklassifisert	23	-	256
Netto gevinst (tap) på sikring av nettoinvesteringer	23, 28	(1 426)	2 734
Inntektsskatt		342	(684)
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatelementer til resultatet ved avgang	23	4 094	2 969
Inntektsskatt reklassifisert	23	(1 119)	(816)
Netto gevinst (tap) på tilgjengelig for salg investeringer	23	(848)	(43)
Beløp reklassifisert fra egenkapital til resultatet ved avgang	23	214	-
Andel av øvrige resultatelementer i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	23	(342)	631
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatelementer til resultatet ved avgang	23	12 282	4 783
Sum av poster som kan reklassifiseres til resultatet i senere perioder		7 750	1 305
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsplaner	23, 25	(63)	(304)
Inntektsskatt		-	55
Sum av poster som ikke kan reklassifiseres til resultatet i senere perioder		(63)	(248)
Øvrige resultatelementer, netto etter skatt		7 687	1 056
Totalresultat for perioden		22 585	6 862
Totalresultat fordelt på:			
Ikke-kontrollerende eierinteresser		2 897	2 824
Aksjonærer i Telenor ASA		19 688	4 038

OPPSTILLING AV FINANSIELL STILLING

Telenor konsern per 31. desember

Beløp i millioner kroner	Note	2017	2016
EIENDELER			
Eiendel ved utsatt skatt	13	1 917	2 163
Goodwill	15, 16	26 446	24 519
Immaterielle eiendeler	17	30 601	33 057
Varige driftsmidler	18	75 557	72 016
Tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	19	480	15 773
Andre anleggsmidler	21	13 297	5 800
Sum anleggsmidler		148 298	153 328
Forskuddsbetalt skatt		1 076	737
Varelager		1 773	1 802
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	20	24 749	24 876
Andre finansielle omløpsmidler	21	1 622	2 489
Eiendeler klassifisert som holdt for salg	4	1 701	2
Kontanter og kontantekvivalenter	22	22 546	23 085
Sum omløpsmidler		53 468	52 991
Sum eiendeler		201 765	206 319
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital henførbart til aksjonærer i Telenor ASA	23	57 496	50 879
Ikke-kontrollerende eierinteresser	23	4 839	4 517
Sum egenkapital		62 335	55 396
Gjeld			
Langsiktig rentebærende gjeld	27	51 587	60 391
Langsiktig ikke-rentebærende gjeld	26	1 105	3 816
Forpliktelse ved utsatt skatt	13	3 359	2 972
Pensjonsforpliktelser	25	2 565	2 585
Avsetninger og forpliktelser	24	4 132	3 542
Sum langsiktig gjeld		62 747	73 305
Kortsiktig rentebærende gjeld	27	22 710	25 970
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	26	40 295	42 890
Betalbar skatt		4 438	3 439
Kortsiktig ikke-rentebærende gjeld	26	3 253	3 642
Avsetninger og forpliktelser	24	1 777	1 677
Gjeld klassifisert som holdt for salg	4	4 210	-
Sum kortsiktig gjeld		76 683	77 618
Sum egenkapital og gjeld		201 765	206 319

Fornebu, 20. mars 2018

Gunn Wærsted
Styreleder

Jørgen Kildahl
Nestleder

Jøn Erik Reinhardsen
Styremedlem

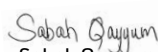

Jacob Aqraou
Styremedlem

Grethe Viksaas
Styremedlem

Sally Davis
Styremedlem

Roger Rønning
Styremedlem

René Richard Obermann
Styremedlem

Sabah Qayyum
Styremedlem

Harald Stavn
Styremedlem

Sigve Brekke
Konsernsjef

OPPSTILLING AV KONTANTSTRØMMER

Telenor konsern 1. januar – 31. desember

Beløp i millioner kroner	Note	2017	2016
Resultat før skatt fra videreført virksomhet		21 959	19 302
Resultat før skatt fra avviklet virksomhet		(207)	(7 572)
Resultat før skatt		21 751	11 731
Betalt inntektsskatt		(6 100)	(5 760)
Netto (gevinst)/tap ved avhendelse, nedskrivninger og endring virkelig verdi av finansposter		(1 212)	574
Avskrivninger og nedskrivninger		22 166	28 033
Andel resultat etter skatt og (gevinst)/tap ved avgang av tilknyttede selskap og felleskontrollerte virksomheter		4 617	1 796
Mottatt utbytte fra tilknyttede selskaper		24	130
Netto rentekostnader		2 402	2 447
Endringer i netto driftsrelatert arbeidskapital	22	793	972
Netto valuta (gevinster)/tap ikke relatert til operasjonelle aktiviteter		(1 072)	1 087
Innbetalinger av renter		443	306
Utbetalinger av renter		(2 645)	(2 042)
Andre justeringer		880	504
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		42 046	39 778
Innbetalinger ved avgang varige driftsmidler og immaterielle eiendeler		119	92
Utbetalinger ved tilgang varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	22	(18 361)	(23 727)
Innbetalinger ved avgang av datterselskaper og tilknyttede selskaper, fratrukket kontanter avhendet	22	7 392	5 319
Utbetalinger ved tilgang av datterselskaper og tilknyttede selskaper, fratrukket kontanter overtatt	22	(2 000)	(2 971)
Innbetalinger ved avgang av andre investeringer		3 481	607
Utbetalinger ved tilgang av andre investeringer		(341)	(425)
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		(9 710)	(21 105)
Innbetalinger ved opptrekk av gjeld	27	9 052	26 280
Nedbetaling av gjeld	27	(21 625)	(15 699)
Nedbetaling av lisensforpliktelser	27	(973)	(1 562)
Nedbetaling leveransekjede-finansiering	22	(3 909)	(3 672)
Tilbakekjøp av egne aksjer av Telenor ASA	28	(1 435)	-
Utbetaling av utbytte til ikke-kontrollerende eierinteresser i datterselskaper	22	(2 586)	(3 139)
Utbetaling av utbytte til aksjonærer i Telenor ASA	23	(11 944)	(11 246)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		(33 421)	(9 037)
Effekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter		454	(446)
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter		(632)	9 190
Kontanter og kontantekvivalenter per 1. januar		22 951	13 760
Kontanter og kontantekvivalenter per 31. desember		22 319	22 951
Herav kontanter og kontantekvivalenter i eiendeler holdt for salg per 31. desember	4	362	-
Kontanter og kontantekvivalenter eksklusiv eiendeler holdt for salg per 31. desember	22	21 957	22 951

OPPSTILLING AV ENDRINGER I EGENKAPITAL

Telenor konsern – per 31. desember 2016 og 2017

Beløp i millioner kroner	Henførbar til aksjonærer i Telenor ASA				Totalt	Ikke-kontrollerende eierinteresser ¹⁾	Sum egenkapital
	Innskutt egenkapital ¹⁾	Annen egenkapital ¹⁾	Tilbakeholdt resultat	Akkumulerte omregningsdifferanser ¹⁾			
Egenkapital per 1. januar 2016	9 078	(21 143)	66 429	4 102	58 467	4660	63 126
Resultat for perioden	-	-	2 832	-	2 832	2 974	5 806
Øvrige resultatelementer for perioden	-	5 164	-	(3 958)	1 206	(150)	1 056
Totalresultat for perioden	-	5 164	2 832	(3 958)	4 038	2 824	6 862
Transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser	-	(152)	-	-	(152)	(106)	(258)
Egenkapitaljusteringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	-	(239)	-	-	(239)	-	(239)
Utbytte	-	-	(11 261)	-	(11 261)	(2 861)	(14 122)
Aksjebasert avlønning, utøvelse av opsjoner og utdeling av aksjer	-	28	-	-	28	-	28
Egenkapital per 31. desember 2016	9 078	(16 343)	58 000	144	50 879	4 517	55 396
Resultat for perioden	-	-	11 983	-	11 983	2 915	14 898
Øvrige resultatelementer for perioden	-	11 247	-	(3 542)	7 705	(18)	7 687
Totalresultat for perioden	-	11 247	11 983	(3 542)	19 688	2 897	22 585
Transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser	-	-	-	-	-	67	67
Egenkapitaljusteringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	-	(539)	586	-	47	-	47
Utbytte	-	-	(11 694)	-	(11 694)	(2 642)	(14 335)
Kjøp av egne aksjer	(52)	(1 424)	-	-	(1 476)	-	(1 476)
Aksjebasert avlønning, utøvelse av opsjoner og utdeling av aksjer	-	52	-	-	52	-	52
Egenkapital per 31. desember 2017	9 025	(7 006)	58 875	(3 398)	57 496	4 839	62 336

¹⁾ Se note 23.

NOTER TIL KONSERNREGNSKAPET

Telenor konsern

Innhold noter

1	Generell informasjon, grunnlag for utarbeidelse og endringer i internasjonale regnskapsstandarder	21	Andre anleggsmidler og finansielle omløpsmidler
2	Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper	22	Tilleggsinformasjon om oppstilling av kontantstrømmer
3	Sentrale regnskapsvurderinger og viktige kilder til estimatusikkerhet	23	Tilleggsinformasjon om egenkapital
4	Virksomhetssammenslutninger og avvirket virksomhet	24	Avsetninger og forpliktelser
5	Segmenter	25	Pensjoner
6	Driftsinntekter	26	Leverandørgjeld, annen kortsiktig gjeld og ikke-rentebærende forpliktelser
7	Vare- og trafikkostnader	27	Rentebærende gjeld
8	Lønn og personalkostnader	28	Finansiell risikostyring
9	Andre driftskostnader	29	Virkelig verdi av finansielle instrumenter
10	Andre inntekter og kostnader	30	Pantstillelser og garantiansvar
11	Utgifter til forskning og utvikling	31	Kontraktsforpliktelser
12	Finansinntekter og -kostnader	32	Nærstående parter
13	Inntektsskatt	33	Tvister og betingede forpliktelser
14	Resultat per aksje	34	Ytelser til ledelsen m.v.
15	Goodwill	35	Antall aksjer, aksjonærer m.v.
16	Nedskrivningsvurderinger	36	Hendelser etter rapporteringsperioden
17	Immaterielle eiendeler		
18	Varige driftsmidler		
19	Tilknyttede selskaper og felleskontrollerte ordninger		
20	Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer		

NOTE 1 Generell informasjon, grunnlag for utarbeidelse og endringer i internasjonale regnskapsstandarder

Generell informasjon

Telenor ASA (selskapet) er et norsk allmennaksjeselskap. Selskapet er underlagt allmennaksjeloven. Selskapets hovedkontor har adresse Snarøyveien 30, 1360 Fornebu. Telefonnummer: +47 678 90 000. Telenor er et telekommunikasjonsselskap og hovedaktivitetene til selskapet og datterselskapene (konsernnet) er beskrevet i note 5 Segmenter.

Dette konsernregnskapet er godkjent av styret 20. mars 2018 for vedtak av generalforsamlingen 2. mai 2018.

Grunnlag for utarbeidelse av konsernregnskapet

Telenor har utarbeidet konsernregnskapet i henhold til internasjonale regnskapsstandarder (International Financial Reporting Standards - IFRS) som er godkjent av EU, i tråd med kravene i EUs IFRS-forordning og norsk regnskapslov. Referanser til «IFRS» i dette regnskapet betyr IFRS som er godkjent av EU.

Implementering av nye og reviderte standarder og fortolkninger

De anvendte regnskapsprinsippene er konsistente med prinsippene som ble anvendt i forrige regnskapsår, bortsett fra implementering av nye regnskapsstandarder som beskrevet nedenfor.

Følgende standarder og fortolkninger implementert med effekt fra 1. januar 2017 hadde følgende påvirkning på Telenors konsernregnskap:

- Endringer i IAS 12: *Innregning av eiendeler ved utsatt skatt for urealiserte tap* (i kraft fra 1. januar 2017). Endringene klargjør regnskapsføring av eiendeler ved utsatt skatt for urealiserte tap på gjeldsinstrumenter målt til virkelig verdi. Konsernnet innregner ikke gjeldsinstrumenter til virkelig verdi, og endringen er dermed ikke relevant for innregning av eiendeler ved utsatt skatt i konsernregnskapet.
- Endringer i IAS 7: *Disclosure Initiative* (i kraft fra 1. januar 2017). Endringene introduserer ytterligere informasjonskrav for å muliggjøre evaluering av endringer (kontant og ikke-kontant) i forpliktelser som stammer fra finansieringsaktiviteter. Endringene skal anvendes prospektivt og ingen sammenligningsinformasjon kreves på ikrafttredelsesdato. Endringene har ingen effekt på konsernregnskapet, men medfører noe ytterligere noteinformasjon i årsregnskapet.

På tidspunktet for fastsettelse av dette årsregnskapet var følgende standarder og fortolkninger, som kan ha betydning for konsernregnskapet, utgitt, men ikke trådt i kraft:

- IFRS 9 *Finansielle instrumenter* (i kraft fra 1. januar 2018). Standarden erstatter IAS 39 *Finansielle instrumenter*: Innregning og måling, og introduserer nye krav til klassifisering og måling, nedskrivningsvurderinger og regnskapsmessig sikring. Implementeringen av IFRS 9 vil ha begrenset effekt på klassifisering og måling av konsernets finansielle eiendeler. Egenkapitalinstrumenter klassifisert som tilgjengelig-for-salg etter IAS 39, vil etter IFRS 9 bli klassifisert som til virkelig verdi med verdiendringer over øvrige resultatelementer. Etter IFRS 9 vil etterfølgende endringer i virkelig verdi for slike egenkapitalinstrumenter ikke bli reklassifisert til resultatregnskapet ved avhendelse, men reklassifisert innenfor egenkapitalen fra annen egenkapital til tilbakeholdt egenkapital. Konsernnet har vedtatt at alle eksisterende sikringsforhold som nå er utpekt i effektive sikringsforhold vil fortsette å kvalifisere for regnskapsmessig sikring under IFRS 9. For sikring av nettoinvesteringer så vil konsernet forankre den regnskapsmessige sikringen med konsernets sikringsstrategi for nettoinvesteringer med hovedvekt i utenlandske valutaer hvor et økonomisk forhold mellom sikringsobjektet og sikringsinstrumentet kan bli tilstrekkelig demonstrert og dokumentert. Flere nettoinvesteringer vil dermed bli sikret under IFRS 9 enn under nåværende standard. Kravene til regnskapsmessig sikring under IFRS 9 anvendes med effekt for fremtidige perioder.
- IFRS 15 *Inntekter fra kontrakter med kunder* (i kraft fra 1. januar 2018). IFRS 15 innfører en ny femstegs-modell som vil gjelde for inntekter som knytter seg til kontrakter med kunder. Hovedeffektene av IFRS 15 for konsernet vil være som følger:
 - *Allokering basert på frittstående salgspriser*: I sammensatte leveranser krever IFRS 15 allokering av transaksjonsprisen mellom separate leveringsforpliktelser basert på frittstående

salgspriser for inkluderte varer og tjenester. Konsernnets nåværende regnskapsprinsipp begrenser innregning av beløpet som allokteres til leverte elementer til det beløpet som er ubetinget av gjenværende leveringsforpliktelser, eller som forutsetter at visse ytelser er oppfylt. Denne endringen vil ha vesentlig effekt på innregning av inntekter hvor en vesentlig rabatt gis til kunden ved avtaleinngåelsen. I slike tilfeller vil den nye standarden for innregning av inntekter påvirke gjennomsnittlig inntekt per abonnement per måned (ARPU) negativt og øke håndsettinntekter. Som en konsekvens og isolert sett vil innregnede bruttomarginer på håndsett forbedres.

- *Sammensatte leveranser solgt gjennom eksterne kanaler*: I enkelte markeder hvor håndsett og abonnementer selges gjennom eksterne kanaler er konsernet kun prinsipprelatert til salg av abonnementer, og håndsettet anses solgt av forhandleren med avdragsordninger som innkreves av konsernet. For leveranser hvor forhandleren kompenseres med provisjon og hvor det ikke er en klar sammenheng mellom betaling til forhandleren og innkreving av vederlaget fra kunden, er konsernets nåværende regnskapsprinsipp å innregne en provisjonskostnad og økte abonnementsinntekter. Med IFRS 15 vil provisjonen nettoføres mot driftsinntekter i den utstrekning det er mulig å påvise en sammenheng mellom provisjonen til forhandleren, som videreføres til kunden, og vederlaget fra kunden som deretter innkreves av konsernet. ARPU blir dermed negativt påvirket for disse leveransene.
- *Utgifter til kontraktsinngåelse*: Utgifter til kontraktsinngåelse, slik som salgsprovisjoner, blir under nåværende regnskapsprinsipper kostnadsført når de pådras. IFRS 15 krever at en slik utgift innregnes som en eiendel dersom amortiseringsperioden er mer enn 12 måneder. Amortiseringsperioden skal være forventet kontraktsperiode, inkludert kontraktsfornyelser. Amortisering av utgifter til kontraktsinngåelse som innføres som eiendeler vil bli innregnet som en del av EBITDA. Konsernnet vil av praktiske årsaker i de fleste tilfeller amortisere kontraktskostnader på et porteføljnivå for kontrakter (eller leveranseforpliktelser) med like egenskaper da det forventes at effektene på konsernregnskapet ikke vil bli vesentlig forskjellig enn å amortisere kontrakt for kontrakt.
- *Endringer i kundekontrakter*: IFRS 15 krever i enkelte sammenhenger at allokeringen av mottatt vederlag endres når kontrakten endres. I forhold til nåværende tjenester utet av konsernet kommer denne endringen i regnskapsprinsipper til å få begrenset effekt på konsernets mønster for innregning av inntekter.
- *Presentasjon og noteopplysninger*: IFRS 15 stiller nye krav til noteopplysninger i års- og delårsrapportene, for eksempel spesifisering av inntekter i kategorier som viser hvordan art, beløp, periodisering og usikkerhet knyttet til inntekter og kontantstrømmer påvirkes av økonomiske faktorer.
- *Overgangsregler*: Konsernnet har vedtatt å anvende modifisert metode for overgangen til IFRS 15, noe som innebærer at:
 - 1) Sammenligningstall for 2017 vil ikke bli omarbeidet.
 - 2) Opplysninger som avstemmer hver linje i oppstillingene i 2018 med nåværende IFRS standarder og fortolkninger vil bli gitt, og forklaringer vil bli gitt for vesentlige endringer.
 - 3) Den akkumulerte effekten av førstegangs anvendelse av IFRS 15 vil bli innregnet som en justering av åpningsbalansen i egenkapitalen for 2018.
 - Konsernnet har vedtatt å benytte overgangsregelen i IFRS 15 for alle kontraktsmodifikasjoner som oppstår før dato for førstegangs anvendelse. Justeringen av åpningsbalansen i egenkapitalen for 2018 er dermed basert på identifiserte åpne kontrakter per 1. januar 2018, og den gjeldende status for disse kontraktene på denne dato. Basert på dette blir kontraktene opprettet med tilbakevirkende kraft, og periodisert (måned for måned) fram til 1. januar 2018 for å komme fram til kontraktseidelen (eller –forpliktelsen) på denne dato.
 - Kapitalisering av kontraktskostnader.

Beregnet netto justering av åpningsbalansen i egenkapitalen for 2018 er 3 milliarder kroner, og består av følgende poster:

- Netto kontraktseier og forpliktelse 1 milliard kroner
- Kontraktinnngåelses- og -oppfyllelseskostnader 3 milliarder kroner
- Netto skatteeffekt 1 milliarder kroner

- IFRS 16 *Leieavtaler* (i kraft fra 1. januar 2019). IFRS 16 fastsetter vesentlige nye regnskapsprinsipper for leietakere. IFRS 16 eliminerer nåværende skille mellom operasjonelle og finansielle leieavtaler som er påkrevd av IAS 17. Leieavtaler og innfører en felles regnskapsmodell for leietakere. Konsernet må ved anvendelse av den nye modellen innregne en forpliktelse for å foreta leiebetalinger (dvs. leieforpliktelsen) og en eiendel som representerer rettigheten til å bruke den underliggende eiendelen i løpet av leieperioden (dvs. den leide eiendelen) for alle leieavtaler med en varighet over 12 måneder, med mindre den underliggende eiendelen har lav verdi, og avskrivninger av leide eiendeler innregnes separat fra renter på leieforpliktelser i resultatoppstillingen.

Konsernet vil måle leieforpliktelsen på nytt ved forekomsten av visse hendelser (for eksempel en endring av leieperioden, eller en endring i framtidige leiebetalinger som følge av en endring i en indeks eller sats brukt til å fastsette disse betalingene). Endring i leieforpliktelsen som følge av måling på nytt vil generelt bli innregnet som en justering av den leide eiendelen.

Endringen vil ha en vesentlig positiv effekt på EBITDA i resultatoppstillingen i konsernregnskapet og medføre en økning i totale eiendeler og netto gjeld. Implementeringseffekten i 2019 er høyst usikker på grunn av endringer i forretningsmodeller, høy usikkerhet knyttet til fornyelsesopsjoner og estimat for leieperiode for en vesentlig del av konsernets leieavtaler. Dette er særlig relevant for leieforpliktelsen, som vil øke rentebærende gjeld med et vesentlig beløp. Eiendeler vil øke med et beløp som minimum tilsvarer leieforpliktelsen.

Konsernet har valgt de følgende regnskapsprinsippene og besluttet å anvende de følgende overgangsreglene relatert til implementeringen av IFRS 16:

- Faste ikke-leiekomponenter innebygd i leiekontrakten vil ikke bli separert og derfor innregnet som leieforpliktelser og kapitalisert som leide eiendeler.
- Leieavtaler med en leieperiode på 12 måneder eller mindre vil ikke bli kapitalisert.
- Leieavtaler med lav verdi, det vil si hovedsakelig kontorutstyr, vil ikke bli kapitalisert.
- Immaterielle eiendeler, slik som spektrum og lisenser, vil bli innregnet som en leieavtale.
- Leieeiendeler og leieforpliktelser vil bli presentert separat i oppstillingen av finansiell stilling.
- Konsernet har vedtatt å anvende den modifiserte retrospektive metoden for overgangen til IFRS 16, noe som betyr at konsernet ikke vil omarbeide sammenligningstallene for 2018. Leide eiendeler og forpliktelser vil bli målt til samme beløp, hensyntatt forskuddsbetalinger og periodiseringer innregnet per 31. desember 2018.

Et overordnet estimat av effektene på konsernets oppstillinger, basert på dagens leieavtaler og en fast leieperiode for vår kjerneinfrastruktur er som følger:

- Årlige leiekostnader innregnet som operasjonelle leiekostnader vil forbedre EBITDA i området 4-5 milliarder kroner.
- Årlige avskrivninger på leide eiendeler vil øke i området 3-4 milliarder kroner.
- Årlige rentekostnader relatert til leieforpliktelsen vil øke med omtrent 1-2 milliarder kroner.
- Effekten på leieforpliktelsene og leide eiendeler er estimert til omtrent 20-25 milliarder kroner.

- Endringer i IFRS 9: *Prepayment Features with Negative Compensation* (i kraft fra 1. januar 2019, men er ikke godkjent av EU). Endringene tillater at finansielle eiendeler med en opsjon på forskuddsbetaling som kan føre til at opsjonshaveren mottar kompensasjon for tidlig innløsning kan oppfylle betingelsen om 'utelukkende betalinger av hovedstol og renter' hvis spesifikke kriterier overholdes. Disse endringene vil ikke ha noen innvirkning på konsernregnskapet.

- Endringer i IAS 28: *Long-term Interests in Associates and Joint Ventures* (i kraft fra 1. januar 2019, men er ikke godkjent av EU). Endringene klargjør at IFRS 9 anvendes på langsiktige interesser i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter som inngår som del av nettoinvesteringen i disse investeringene. Disse endringene vil ikke ha noen innvirkning på konsernregnskapet.

- *Årlig forbedringsprosjekt* (2014-2016) (i kraft fra 1. januar 2017 og 1. januar 2018). Endringene består av mindre spesifikasjoner i virkeområdet til IFRS 12 og unntak fra bruk av egenkapitalmetoden for tilknyttede selskaper i henhold til IAS 28. Disse endringene vil ikke ha noen innvirkning på konsernregnskapet.

- *Årlig forbedringsprosjekt* (2015-2017) (i kraft fra 1. januar 2019, men ikke godkjent av EU). Endringene består av klargjøringer i IFRS 3 og IFRS 11 knyttet til ny måling av tidligere eide interesser når kontroll eller felles kontroll oppnås for en virksomhet som er en felleskontrollert driftsordning, i tillegg til klargjøringer i IAS 12 knyttet til klassifisering av skattemessige konsekvenser av utbytter og i IAS 23 på behandling av utestående spesifikke låneopptak etter at den relaterte eiendelen er klar for dets tiltenkte bruk eller salg. Disse endringene vil ikke ha noen innvirkning på konsernregnskapet.

- IFRIC 22 *Foreign Currency Transactions and Advance Consideration* (i kraft fra 1. januar 2018, men er ikke godkjent av EU). Fortolkningen publisert av IASB krever at valutakursen som benyttes for innregning av tilknyttede eiendeler, kostnader eller inntekter er valutakursen på tidspunktet for innregning av ikke-pengeposter relatert til en mottatt forskuddsbetaling eller betaling. Fortolkningen vil ikke ha effekt på konsernregnskapet.

- IFRIC 23 *Uncertainty over Income Tax Treatments* (i kraft fra 1. januar 2019, men ikke godkjent av EU). Fortolkningen krever en vurdering når det foreligger usikkerhet om skattemessig behandling av enkelte saker i likningspapirene vil bli akseptert av skattemyndighetene. Når aksept er sannsynlig så må de regnskapsmessige skatteposisjonene beregnes konsekvent i samsvar med behandlingen i likningspapirene. Dersom aksept ikke er sannsynlig så må usikkerheten reflekteres ved beregning av de regnskapsmessige skatteposisjonene. Fortolkningen vil ikke ha effekt på konsernregnskapet.

Ledelsen forventer å implementere disse standardene og fortolkningene på ovenfor nevnte datoer forutsatt at standardene og fortolkningene er godkjent av EU.

NOTE 2 Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper

Prinsipper for utarbeiding

Konsernregnskapet er utarbeidet basert på historisk kost, med unntak av finansielle eiendeler som er tilgjengelige for salg (primært aksjeholdninger med mindre enn 20 %) og derivater, som er verdsatt til virkelig verdi. Lån, fordringer og andre finansielle forpliktelser er vurdert til amortisert kost.

Konsernregnskapet er presentert i norske kroner. Beløp er avrundet til nærmeste million, om ikke annet er angitt. Som følge av avrundingsjusteringer er det mulig at beløp og presenter ikke summerer seg til totalsummen.

Konsolideringsprinsipper og ikke-kontrollerende eierinteresser

Konsernregnskapet omfatter Telenor ASA og enheter som Telenor ASA har kontroll over (konsernet). Kontroll oppnås når selskapet er eksponert for eller har rettigheter til variabel avkastning fra sitt engasjement i foretaket som det er investert i og har mulighet til å påvirke denne avkastningen gjennom sin makt over dette foretaket. Kontroll vil normalt foreligge når konsernet har en stemmeandel på mer enn 50 % gjennom eierskap eller avtaler, med unntak av de tilfeller der andre aksjonærer kan forhindre konsernet fra å utøve kontroll.

I tillegg kan man ha kontroll uten å ha 50 % av stemmeandelene gjennom eierskap eller avtaler, som en følge av faktisk kontroll. Faktisk kontroll er muligheten til å utøve kontroll gjennom majoriteten av stemmerettene på generalforsamlingen og styremøtene, men uten legal rett til å utøve ensidig kontroll. Kontroll kan også eksistere gjennom potensielle stemmerettigheter, slik som opsjoner. Slike potensielle stemmerettigheter er kun vurdert dersom de er reelle rettigheter.

Datterselskapene avlegger regnskap med samme rapporteringsperioder som morselskapet. Konsistente regnskapsprinsipper blir anvendt. Resultater fra datterselskaper er inkludert i konsernregnskapet fra den dagen konsernet får kontroll til tidspunktet for opphør av kontroll. Konserninterne transaksjoner, mellomværende, driftsinntekter, driftskostnader samt urealisert internfortjeneste er eliminert i konsolideringen.

Ikke-kontrollerende eierinteresser i datterselskaper vises som en del av egenkapitalen, separat fra egenkapital henførbart til aksjonærer i Telenor ASA. Ikke-kontrollerende eierinteresser består enten av de ikke-kontrollerende interessenes forholdsmessige andeler av virkelig verdi av netto identifiserbare eiendeler eller av virkelig verdi av disse eiendelene på datoen for virksomhetssammenslutningen, og av de ikke-kontrollerende interessenes andel av endringer i egenkapitalen siden virksomhetssammenslutningen. Prinsippet for måling av ikke-kontrollerende eierinteresser bestemmes separat for hver virksomhetssammenslutning.

Ved endring i eierandel i et datterselskap uten tap av kontroll, regnskapsføres endringen som en egenkapitaltransaksjon. Vederlag som overskyter, eller er lavere enn, regnskapsført verdi av ikke-kontrollerende eierinteresser innregnes mot egenkapital henførbart til aksjonærene i morselskapet. Hvis konsernet mister kontrollen over et datterselskap, fraregnes dets eiendeler, gjeld og ikke-kontrollerende eierinteresser, og beløp som er blitt innregnet i øvrige resultatelementer relatert til datterselskapet reklassifiseres til resultatet, eller overføres direkte til tilbakeholdt resultat i egenkapital. Gjenværende investering på tidspunktet for tap av kontroll måles til virkelig verdi og gevinst eller tap innregnes.

Omregning av utenlandsk valuta

Konsernregnskapet presenteres i norske kroner, som også er Telenor ASAs funksjonelle valuta. Transaksjoner i utenlandsk valuta innregnes initielt i den funksjonelle valutaen til kursen på transaksjonsdagen. Pengeposter (eiendeler og gjeld) i utenlandsk valuta omregnes til funksjonell valuta basert på kursen på rapporteringsdatoen. Alle valutadifferanser innregnes i resultatregnskapet med unntak av valutadifferanser på lån i utenlandsk valuta som er utpekt som effektiv sikring av en nettoinvestering i en utenlandsk enhet, eller pengeposter som anses som en del av nettoinvesteringen. Disse valutadifferansene innregnes som en separat del av øvrige resultatelementer inntil nettoinvesteringen avhendes eller pengeposten gjøres opp, da de innregnes i resultatregnskapet. Skatt på omregningsdifferanser relatert til disse lånene, innregnes også i øvrige resultatelementer. Ikke-pengeposter målt til historisk kost i utenlandsk valuta, omregnes til valutakursene på datoene for de opprinnelige transaksjonene. Dato for opprinnelig transaksjon for ikke-pengeposter hvor

konsernet har forskuddsbetalt vederlag er datoen for betaling av forskuddet.

Konsernet har utenlandske enheter med annen funksjonell valuta enn norske kroner. På rapporteringsdatoen omregnes eiendeler og gjeld i utenlandske enheter med annen funksjonell valuta enn norske kroner til norske kroner med kursen på rapporteringsdatoen, og resultatregnskapene omregnes basert på gjennomsnittskurser gjennom året. Omregningsdifferansene innregnes som en separat del av øvrige resultatelementer inntil nettoinvesteringen avhendes, da de innregnes i resultatregnskapet.

Klassifisering kortsiktige og langsiktige poster

En eiendel klassifiseres som kortsiktig når den forventes å bli realisert eller skal selges eller forbrukes i konsernets normale driftssyklus, eller forfaller/ forventes å bli realisert eller gjort opp innen 12 måneder fra slutten av rapporteringsperioden. Andre eiendeler er klassifisert som langsiktige. En gjeld klassifiseres som kortsiktig når den forventes å bli gjort opp i konsernets normale driftssyklus, er holdt hovedsakelig for handelsformål, forventes å bli gjort opp innen 12 måneder fra slutten av rapporteringsperioden eller hvis konsernet ikke har en ubetinget rett til å utsette oppgjør til minst 12 måneder etter rapporteringsperioden. All annen gjeld er klassifisert som langsiktig.

Finansielle instrumenter, andre enn de som er holdt for handelsformål, er klassifisert basert på forfall, og sikringsinstrumenter er klassifisert konsistent med det underliggende sikringsobjektet. Utsatte tilknytningsinntekter og utgifter relatert til tilknytning klassifiseres som kortsiktige, da de er relatert til konsernets normale driftssyklus.

Anleggsmidler holdt for salg og avvirket virksomhet

Anleggsmidler og avhendingsgrupper er klassifisert som holdt for salg dersom deres regnskapsførte verdi i hovedsak vil bli gjenvunnet ved en salgstransaksjon heller enn ved fortsatt bruk. Dette gjelder også i de tilfeller hvor konsernet fortsatt er involvert, men mister kontroll over virksomheten. Anleggsmidler og avhendingsgrupper klassifisert som holdt for salg måles til det laveste av regnskapsført verdi og virkelig verdi fratrukket salgsutgifter og presenteres separat som eiendeler holdt for salg og forpliktelser holdt for salg i oppstilling av finansiell stilling.

Kriteriene for klassifisering som holdt for salg er ansett oppfylt når det er svært sannsynlig at salget blir gjennomført og eiendelen eller avhendingsgruppen er umiddelbart tilgjengelig for salg i sin nåværende tilstand. Handlinger for å fullføre planen skal indikere at det er usannsynlig at det vil bli gjort betydelige endringer i planen eller at planen vil bli trukket tilbake. I tillegg må ledelsen ha forpliktet seg til en plan om å selge eiendelen, og det må forventes at salget er fullført innen ett år.

Anleggsmidler og immaterielle eiendeler klassifisert som holdt for salg avskrives ikke. Bruk av egenkapitalmetoden for tilknyttede selskaper opphører ved klassifisering som holdt for salg.

En avhendingsgruppe blir klassifisert som avvirket virksomhet dersom det er en kontantgenererende enhet som enten er avhendet eller klassifisert som holdt for salg, og som representerer en separat og vesentlig virksomhet eller et separat og vesentlig geografisk driftsområde.

Avviklet virksomhet er ekskludert fra resultatet til videreført virksomhet og er presentert med et samlet beløp som resultat etter skatt fra avvirket virksomhet i resultatregnskapet. Alle konsolideringsprinsippene beskrevet ovenfor gjelder fortsatt, og kun eksterne inntekter og kostnader knyttet til avvirket virksomhet presenteres.

Virksomhet som tidligere har blitt klassifisert som avvirket virksomhet men som opphører å være holdt for salg reklassifiseres og inkluderes i videreført virksomhet med tilbakevirkende kraft. All sammenligningsinformasjon i oppstillinger og noteopplysninger omarbeides.

Virksomhetssammenslutninger

Virksomhetssammenslutninger innregnes i henhold til overtakelsesmetoden. Påløpte oppkjøpskostnader innregnes i resultatregnskapet og presenteres som andre driftskostnader. Når konsernet kjøper en virksomhet, vurderes identifiserbare overtatte eiendeler og gjeld for riktig klassifisering og kategori i henhold til kontraktsbetingelser, økonomiske omstendigheter og relevante betingelser på overtakelsestidspunktet.

Den ervervede virksomhetens identifiserbare eiendeler, gjeld og betingede forpliktelser som tilfredsstillende vilkårene for regnskapsføring, innregnes til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet, bortsett fra varige driftsmidler som klassifiseres som holdt for salg og som innregnes til virkelig verdi minus salgskostnader, og eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt som innregnes til nominell verdi.

Goodwill som oppstår ved oppkjøp innregnes som en eiendel målt til overskytende av totalt overført vederlag, virkelig verdi av eventuelle tidligere eierposisjoner og verdi av ikke-kontrollerende eierinteresser i oppkjøpt selskap utover nettoverdi av oppkjøpte identifiserbare eiendeler og overtatte forpliktelser. Hvis konsernets andel av netto virkelig verdi av den kjøpte virksomhetens identifiserbare eiendeler, gjeld og betingede forpliktelser etter vurdering overstiger totalt vederlag, innregnes det overskytende beløpet umiddelbart i resultatregnskapet.

Betingede vederlag fra konsernet innregnes til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Verdiendringer i det betingede vederlaget, som er ment å være en eiendel eller gjeld, skal innregnes i resultatregnskapet som finansinntekter eller finanskostnader etter oppkjøpstidspunktet. Hvis det betingede vederlaget er klassifisert som egenkapital, skal det ikke måles på nytt og etterfølgende oppgjør vil bli regnskapsført innenfor egenkapitalen.

Ved trinnsvis virksomhetssammenslutning måles verdien av konsernets tidligere ikke-kontrollerende eierinteresser på nytt på overtakelsestidspunktet til virkelig verdi over resultatet.

Investeringer i tilknyttede selskaper

Et tilknyttet selskap er et selskap hvor konsernet har betydelig innflytelse, og som ikke er et datterselskap eller en felleskontrollert ordning. Betydelig innflytelse innebærer at konsernet tar del i strategiske avgjørelser om selskapets økonomi og drift uten å ha kontroll over disse avgjørelsene. Betydelig innflytelse vil normalt foreligge når konsernet har en stemmeandel på mellom 20 % og 50 % gjennom eierskap eller avtaler. Investeringer i tilknyttede selskaper innregnes etter egenkapitalmetoden.

Investeringer i felleskontrollert ordning

En investering i en felleskontrollert ordning er en kontraktsmessig avtale der konsernet og en eller flere parter påtar seg en økonomisk aktivitet som er underlagt felles kontroll. Dette vil være tilfellet når beslutninger relatert til strategiske, finansielle og operasjonelle prosedyrer i den felleskontrollerte ordningen krever enighet mellom partene. En felleskontrollert ordning klassifiseres enten som en felleskontrollert driftsordning eller en felleskontrollert virksomhet, avhengig av rettigheter til eiendelene og plikter med hensyn til forpliktelsene som er knyttet til ordningen. Dersom partene i ordningen har rett til ordningens netto eiendeler er ordningen en felleskontrollert virksomhet. Dersom partene har rettigheter til eiendelene og plikter med hensyn til forpliktelsene som er knyttet til ordningen er ordningen en felleskontrollert driftsordning.

I tilknytning til sin interesse i en felleskontrollert driftsordning innregner konsernet sine eiendeler, herunder sin andel av eiendeler som holdes i fellesskap, sine forpliktelser, herunder sin andel av forpliktelser som pådras i fellesskap, sine inntekter og sine kostnader, herunder sin andel av kostnader som pådras i fellesskap. Korreksjoner gjøres når det er nødvendig for å tilpasse regnskapsprinsippene til konsernets prinsipper. Regnskapsføring av felleskontrollerte driftsordninger organisert gjennom separate foretak reflekterer konsernets involvering i eiendeler og forpliktelser til driftsordningen og ikke den felleskontrollerte driftsordningens involvering med andre driftsansvarlige.

Eventuell goodwill som oppstår ved kjøp av konsernets eierandel i en felleskontrollert driftsordning er regnskapsført i henhold til konsernets regnskapsprinsipper for goodwill som oppstår ved kjøp av datterselskap (se over). Ved transaksjoner mellom et konsernselskap og en felleskontrollert driftsordning elimineres urealiserte gevinster eller tap forholdsmessig i henhold til konsernets andel i den felleskontrollerte driftsordningen.

Investeringer i felleskontrollerte virksomheter innregnes etter egenkapitalmetoden.

Egenkapitalmetoden

Resultater, eiendeler og gjeld i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter innregnes etter egenkapitalmetoden. Etter egenkapitalmetoden innregnes investeringer i oppstillingen av finansiell stilling til anskaffelseskost justert for endringer etter ervervet i konsernets

andel av netto eiendeler i de selskapene det er investert i (dvs. totalresultat og egenkapitaljusteringer) fratrukket eventuelle nedskrivninger av investeringer. Korreksjoner gjøres når det er nødvendig for å tilpasse regnskapsprinsippene til konsernets prinsipper. Tap som overstiger konsernets investering i slike selskaper, inkludert langsiktige lån og fordringer som i realiteten er en del av konsernets nettoinvestering, innregnes ikke med mindre konsernet har påtatt seg juridiske eller underforståtte forpliktelser eller har foretatt utbetalinger på vegne av disse tilknyttede selskapene eller felleskontrollerte virksomhetene.

Eventuell goodwill inngår i investeringsbeløpet og vurderes for nedskrivning som en del av investeringen. På tidspunktet for rapportering vurderer konsernet om det foreligger indikasjoner på verdifall på investeringen. Hvis det foreligger slike indikasjoner, estimeres det gjenvinnbare beløpet for investeringen for å beregne eventuell nedskrivning.

Ved transaksjoner mellom et konsernselskap og et tilknyttet selskap eller en felleskontrollert virksomhet elimineres eller utsettes urealisert gevinst eller tap forholdsmessig i henhold til konsernets andel i det tilknyttede selskapet eller den felleskontrollerte virksomheten.

Andel av nettoresultatet, inkludert amortiseringer, nedskrivning av merverdier og reversering av nedskrivninger innregnes på en linje i resultatregnskapet mellom driftsresultatet og finanspostene. Gevinst og tap ved avgang presenteres separat. Andel av øvrige resultatetelementer innregnes i konsernets totalresultat. Andre egenkapitaljusteringer er innregnet i oppstilling av endringer i egenkapital.

Regnskapet for enkelte investeringer er ikke tilgjengelig når konsernet offentliggjør sin kvartalsvise finansielle rapportering. I slike tilfeller innregnes resultat fra investeringen ett kvartal på etterskudd. Det blir foretatt korreksjoner for offentlig tilgjengelig informasjon vedrørende vesentlige hendelser og transaksjoner som oppstår i perioden mellom siste regnskapsavleggelse og dato for godkjenning av årsregnskapet. For å sikre konsistens i rapporteringen av kvartals- og årsrapporter, blir ikke tallene i årsrapporten oppdatert i tilfeller hvor regnskapet til selskapet det er investert i er offentliggjort mellom utstedelsen av fjerde kvartalsrapport og utstedelsen av årsregnskapet. Det gjøres unntak fra dette hvis regnskapet til selskapet det er investert i inneholder informasjon vedrørende vesentlige transaksjoner eller hendelser.

Goodwill

Goodwill som oppstår i en virksomhetssammenslutning amortiseres ikke. Goodwill genererer ikke kontantstrømmer uavhengig av andre eiendeler eller grupper av eiendeler, og den tilordnes til de kontantgenererende enhetene som ventes å dra fordel av synergieffektene av sammenslutningen som var opphavet til goodwill. Kontantgenererende enheter som er tilordnet goodwill, vurderes for nedskrivning årlig, eller oftere hvis det foreligger indikasjoner på verdifall. En nedskrivning innregnes hvis det gjenvinnbare beløpet (det høyeste av virkelige verdi fratrukket salgsutgifter og bruksverdi) av den kontantgenererende enheten er lavere enn regnskapsført verdi. Nedskrivningen reduserer først regnskapsført verdi av eventuell goodwill og deretter regnskapsført verdi av enhetens øvrige eiendeler forholdsmessig basert på regnskapsført verdi av de enkelte eiendelene i enheten. Regnskapsført verdi av individuelle eiendeler reduseres ikke under gjenvinnbart beløp eller null. Nedskrivninger av goodwill kan ikke reverseres hvis det gjenvinnbare beløpet av den kontantgenererende enheten er høyere enn regnskapsført verdi i en senere periode. Eventuell verdifall innregnes som en del av nedskrivninger i resultatregnskapet.

Ved avgang av virksomheter hensyntas tilordnet goodwill ved beregning av gevinst eller tap ved avgang.

Kontantgenererende enheter

En kontantgenererende enhet er den minste identifiserbare gruppe av eiendeler som genererer kontantstrømmer som hovedsakelig er uavhengige av de inngående kontantstrømmene fra andre eiendeler eller grupper av eiendeler. For å identifisere om kontantstrømmer fra en eiendel (eller gruppe av eiendeler) er uavhengige av kontantstrømmer fra andre eiendeler (eller grupper av eiendeler), vurderer ledelsen ulike faktorer, inkludert hvordan ledelsen overvåker driften, for eksempel basert på produkt- eller tjenestelinjer, virksomheter eller geografiske områder. Goodwill blir fulgt opp og testet samlet for gruppen av kontantgenererende enheter i markeder hvor fastnett- og mobilvirksomhetene er fulgt opp og rapportert som ett driftssegment. Gruppen av kontantgenererende enheter er i alle tilfeller ikke større enn et driftssegment definert i henhold til IFRS 8 Driftssegmenter.

Innregning og måling av inntekter

Driftsinntekter innregnes når varer leveres eller tjenester ytes, gitt at det er sannsynlig at økonomiske fordeler fra transaksjonene vil tilflyte konsernet og driftsinntektene kan måles pålitelig. Driftsinntekter måles til virkelig verdi av mottatt eller utestående vederlag minus rabatter og salgsrelaterte avgifter. Utestående vederlag er diskontert med en rente som reflekterer kredittrisiko når dette er hensiktsmessig, normalt når kredittperioden overstiger 12 måneder. De salgsrelaterte avgiftene er ansett som innkrevd på vegne av myndighetene.

Driftsinntekter består primært av salg av

- tjenester: abonnements- og trafikkinntekter, tilknytningsinntekter, samtrafikkinntekter, roaming-inntekter, inntekter fra leide samband og leide nett, inntekter fra datanettjenester samt inntekter fra TV-distribusjon og satellittjenester.
- kundeutstyr: primært mobilutstyr/-telefoner.

Abonnements- og trafikkinntekter

Abonnementsinntekter innregnes over abonnementsperioden, mens driftsinntekter fra tale- og ikke-taletjenester normalt innregnes i henhold til faktisk bruk. Vederlag fra salg av forskuddsbetalte kort til kunder der tjenestene ikke har blitt ytet på rapporteringsdagen utsettes inntil faktisk forbruk av tjenestene eller kortene er utløpt eller tapt.

Tilknytningsinntekter

Tilknytningsinntekter som faktureres og som ikke allokteres til andre inntekts-elementer i transaksjonene, utsettes og innregnes over forventet periode for opptjening av inntektene. Opptjeningsperioden er den forventede varigheten av kundeforholdet og er basert på tidligere erfaringer om kundeavgang og forventet utvikling innen de individuelle konsernselskapene.

Kundeutstyr

Driftsinntekter fra salg av kundeutstyr innregnes når utstyret, inklusive det vesentligste av risiko og avkastning i tilknytning til eierskapet, er overført til kunden og konsernet ikke lenger står for den løpende forvaltningen som vanligvis forbindes med eierskap og heller ikke har faktisk kontroll over de solgte varene. Når kundeutstyr er solgt på avbetaling diskonteres fordringen dersom vesentlig, normalt når avbetalingsperioden er mer enn 12 måneder.

Sammensatte leveranser

Når konsernet leverer flere tjenester og/eller utstyr som en del av en kontrakt eller transaksjon, allokteres vederlaget til de separate identifiserbare elementene dersom den leverte varen eller tjenesten har selvstendig verdi for kunden og det foreligger objektiv og pålitelig dokumentasjon på den virkelige verdien av elementer som ikke er levert. Vederlaget fordeles mellom elementene basert på deres forholdsmessige andel av virkelige verdier. Innregning av beløpet som allokteres til det leverte elementet, er begrenset oppad til det beløpet som ikke er betinget av at ytterligere elementer leveres eller at visse ytelser er oppfylt.

Rabatter

Rabatter gis ofte i form av kontantrabatter eller gratis produkter og tjenester som leveres av konsernet eller eksterne parter. Rabatter innregnes på en systematisk måte over periodene rabattene opptjenes. Kontantrabatter innregnes som en reduksjon av driftsinntektene. Gratis produkter og tjenester gitt som en del av salgstransaksjoner innregnes i samsvar med prinsippene for sammensatte leveranser som beskrevet ovenfor.

Presentasjon

Vurderingen om konsernet opptrer som prinsipal eller agent er basert på en vurdering av substansen i transaksjonen, ansvaret for leveranse av varene eller tjenestene, fastsettelse av priser og de underliggende finansielle risikoer og fordeler. Når konsernet opptrer som prinsipal i en transaksjon, innregnes inntekter brutto. Dette betyr at inntekter består av bruttoverdien av transaksjonen fratrukket rabatt som faktureres kunden, og eventuelle relaterte utgifter innregnes som kostnader. Når konsernet opptrer som agent i en transaksjon nettoføres kostnadene mot inntektene, og nettoinntektene representerer de opptjente marginene eller provisjonene for å yte agenttjenester.

Roaming-inntekter innregnes brutto, basert på ovenstående, i henhold til generelt aksepterte regnskapsprinsipper innenfor telekombransjen.

Inntekter fra transitt-trafikk vurderes i henhold til ovenstående kriterier og innregnes brutto eller netto avhengig av om konsernet opptrer som prinsipal eller agent i en transaksjon.

Lisensavgifter betalt til telekommunikasjonsmyndigheter og som er basert på en andel av selskapets inntekter motregnes ikke mot driftsinntektene. De blir isteden innregnet som lisenskostnader da konsernet anses som den primære debitor.

Renteinntekter og utbytte

Renteinntekter innregnes som inntekt over opptjeningsperioden som gjenspeiler effektiv avkastning på eiendelen. Renteinntekter tilknyttet konsernets bankvirksomhet er klassifisert som driftsinntekter, annen renteinntekt er klassifisert som finansinntekter i resultatregnskapet. Utbytte fra investeringer innregnes som inntekt når konsernets rett til å motta betaling er etablert (vedtatt av generalforsamlingen eller på annen måte).

Offentlige tilskudd

Offentlige tilskudd innregnes når det foreligger rimelig sikkerhet for at tilskuddet vil bli mottatt og alle vilkårene knyttet til tilskuddene vil bli oppfylt. Når tilskuddet relaterer seg til kostnader regnskapsføres det normalt som en reduksjon av kostnaden den er ment å kompensere. Når tilskuddet relaterer seg til en regnskapsført eiendel, presenteres tilskuddet som en reduksjon av regnskapsført eiendel i oppstillingen av finansiell stilling. Tilskuddet innregnes i resultatet over eiendelens brukstid, som en reduksjon av avskrivningskostnaden.

Pensjoner

Konsernet har ulike pensjonsordninger, inkludert både ytelsesbaserte pensjonsordninger og innskuddsbaserte pensjonsordninger. Konsernets forpliktelser knyttet til pensjonsordninger definert som ytelsesbaserte pensjonsplaner innregnet i oppstilling av finansiell stilling, er nåverdien av fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent ved utgangen av rapporteringsperioden, fratrukket pensjonsmidler vurdert til virkelig verdi. Pensjonsforpliktelsen blir beregnet årlig av en uavhengig aktuar som beregner nåverdien av påløpte ytelser i henhold til påløpte ytelsers metode. Nåverdien av pensjonsforpliktelsen fastsettes ved å diskontere estimerte fremtidige utbetalinger med rentesatsen til bedriftsobligasjoner med høy kvalitet, som er utstedt i samme valuta som pensjonen utbetales i, og som har forfall tilnærmet den tilhørende pensjonsforpliktelsen.

Konsernet innregner pensjonskostnader, som består av inneværende periodes opptjening, tidligere perioders opptjening og ikke-rutinemessige oppgjør, som lønn og personalkostnader i resultatregnskapet. Gevinster og tap ved avkorting av pensjonsordningen, som også er en del av kostnader ved opptjening, er presentert som en del av andre inntekter eller andre kostnader i resultatregnskapet. Netto rentekostnader eller inntekter innregnes som en del av finanskostnader i resultatregnskapet.

Estimatendringer, som består av aktuarielle gevinster og tap, samt avkastning på pensjonsmidlene utover resultatført avkastning, innregnes i oppstilling av totalresultat. Estimatendringer vil ikke bli reklassifisert til resultatregnskapet i en senere periode.

Pensjonskostnader knyttet til tidligere perioders opptjening innregnes i resultatregnskapet på det tidligste tidspunktet for når avkortningen eller oppgjøret inntreffer og datoen for når konsernet innregner en relatert restruktureringsavsetning. En avkortning inntreffer når konsernet vedtar en vesentlig reduksjon av antall ansatte som omfattes av en ordning eller endrer vilkårene for en ytelsesbasert pensjonsordning, slik at en vesentlig del av nåværende ansattes fremtidige opptjening ikke lenger kvalifiserer til ytelser eller bare kvalifiserer til reduserte ytelser.

Bidrag til innskuddsbaserte pensjonsordninger kostnadsføres når de påløper. Når det ikke foreligger tilstrekkelig informasjon for en flerforetaksordning til å innregnes som en ytelsesplan, innregnes ordningen som en innskuddsbasert pensjonsordning.

Leieavtaler

Konsernet kan inngå avtaler som ikke er leieavtaler i juridisk forstand, men som gir rett til å bruke en eiendel mot vederlag i form av en betaling eller serie av betalinger. Om en avtale er, eller inneholder en leieavtale, avhenger av avtalens art og en vurdering av om: (a) oppfyllelsen av avtalen avhenger av bruk av en bestemt eiendel eller eiendeler, og (b) avtalen gir rett til å bruke eiendelen.

Leieavtaler klassifiseres som finansielle leieavtaler når det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap er overført til leietaker. Andre leieavtaler klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Vurderingen av klassifisering av

leieavtaler er basert på substansen i transaksjonene.

Konsernet som utleier

Konsernet presenterer fordringer fra utleie av eiendeler klassifisert som finansielle leieavtaler som fordringer lik nettoinvesteringen i leiekontraktene. Konsernets finansinntekt fastsettes slik at det oppnås konstant avkastning på utestående fordringer over kontraktperioden. Direkte kostnader pådratt i forbindelse med opprettelsen av leiekontrakten er inkludert i fordringene.

Leieinntekter fra operasjonelle leieavtaler innregnes lineært i resultatregnskapet over den aktuelle leieavtalens varighet. Initiale direkte kostnader som påløper ved etablering av operasjonelle leieavtaler, legges til den regnskapsførte verdien av den utleide eiendelen og innregnes lineært over leieperioden som avskrivning. Variable leier innregnes som inntekt i oppføringsperioden.

Konsernet som leietaker

Eiendeler som leies under finansielle leieavtaler innregnes som eiendeler til virkelig verdi ved inngåelse av leieavtalen eller, hvis denne er lavere, nåverdien av minimum leiebetalinger («minsteleie»). Gjelden til utleier innregnes i balansen som en finansiell leieforpliktelse. Leieutbetalinger er fordelt mellom finanskostnader og reduksjon i leieforpliktelsen for å oppnå en fast rente på den gjenværende leieforpliktelsen.

Leieutgifter under operasjonelle leieavtaler innregnes lineært i resultatregnskapet over den aktuelle leieavtalens varighet. Ytelser mottatt ved inngåelse eller fornyelse av operasjonelle leieavtaler, fordeles også lineært over leieperioden. Forskuddsbetalt leie ved inngåelse av operasjonelle leieavtaler innregnes i oppstilling av finansiell stilling og avskrives lineært over leieperioden.

Finansielle instrumenter

Et finansielt instrument er definert som enhver kontrakt som fører til en finansiell eiendel for ett foretak og en finansiell forpliktelse eller et egenkapitalinstrument for et annet foretak. Konsernet har klassifisert finansielle eiendeler og forpliktelser i følgende klasser: kundefordringer og andre finansielle anleggs- og omløpsmidler, tilgjengelig for salg (aksjer), kontanter og kontantekvivalenter, leverandørgjeld og andre ikke-rentebærende forpliktelser, rentebærende gjeld og derivater.

Kategoriseringen av de finansielle eiendelene og forpliktelsene for målingsformål gjøres basert på egenskapene og formålet til det finansielle instrumentet og besluttes på tidspunktet for førstegangsinnregning. Konsernet benytter ikke virkelig verdi-opsjonen.

Konsernet har finansielle eiendeler klassifisert i følgende kategorier: til virkelig verdi over resultatet, utlån og fordringer og tilgjengelige for salg. I tillegg benyttes derivater for sikringsformål. Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet består av eiendeler holdt for handelsformål og inkluderer derivater som ikke er utpekt som sikringsinstrumenter. Utlån og fordringer består av unoterte eiendeler med betalinger som er faste eller som lar seg fastsette og som ikke er derivater. Finansielle eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg består av eiendeler som ikke er derivater, utpekt som tilgjengelig for salg eller klassifisert i noen av de andre kategoriene.

Konsernet har finansielle forpliktelser klassifisert i følgende kategorier: finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet og finansielle forpliktelser til amortisert kost. I tillegg benyttes derivater for sikringsformål. Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet består av forpliktelser holdt for handelsformål og inkluderer derivater som ikke er utpekt som sikringsinstrumenter. Finansielle forpliktelser målt til amortisert kost består av forpliktelser som ikke faller inn under kategorien virkelig verdi over resultatet.

De finansielle instrumentene innregnes i konsernets oppstilling av finansiell stilling når konsernet blir part i instrumentets kontraktsmessige bestemmelser, gjennom innregning på transaksjonstidspunktet. Finansielle eiendeler og forpliktelser motregnes og presenteres som et nettobeløp i oppstillingen av finansiell stilling når konsernet har en juridisk håndhevbar rett til og intensjon om å gjøre opp kontraktene netto, ellers presenteres de finansielle eiendelene og forpliktelsene brutto.

Kundefordringer og andre finansielle anleggs- og omløpsmidler

Kundefordringer og andre finansielle anleggs- og omløpsmidler inkluderer kundefordringer, andre finansielle rentebærende og ikke-rentebærende anleggsmidler (inkludert obligasjoner og verdipapirer med opprinnelig

forfallstid utover 3 måneder og ekskludert kapitalinnskudd til Telenor Pensjonskasse, som er en del av klassen aksjer). Disse eiendelene er en del av kategorien utlån og fordringer og måles ved førstegangsinnregning til virkelig verdi, med etterfølgende måling til amortisert kost i henhold til den effektive rentemetoden justert for avsetning for estimert tap. Avsetning for estimert tap innregnes i resultatregnskapet når det foreligger en tapshendelse og det foreligger en objektiv indikasjon på at eiendelens verdi er forringet. Avsetninger for estimerte tap er beregnet basert på historiske erfaringer for ulike kundegrupper og aldersfordelingen på disse kundegruppene. Spesifikke fordringer nedskrives når ledelsen anser at de ikke kan inndrives helt eller delvis.

Aksjer

Aksjer omfatter aksjer tilgjengelig for salg og kapitalinnskudd til Telenor Pensjonskasse som er en del av kategorien tilgjengelige for salg, og finansielle eiendeler holdt for handelsformål som er en del av kategorien finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet.

Aksjer i kategorien finansielle eiendeler tilgjengelige for salg måles ved førstegangsinnregning til virkelig verdi pluss direkte henførbare transaksjonskostnader, og måles til virkelig verdi ved senere rapporteringsdatoer. Urealiserte gevinster og tap som følge av endringer i virkelig verdi innregnes direkte i øvrige resultatelementer frem til eiendelene enten avhendes eller nedskrives. Tidligere innregnede akkumulerte gevinster eller tap blir da reklassifisert til resultatregnskapet. Nedskrivning av aksjer klassifisert som tilgjengelige for salg innregnes i resultatregnskapet dersom verdifallet er vesentlig eller langvarig. Innregnede nedskrivninger av aksjer tilgjengelige for salg blir ikke senere reversert i resultatregnskapet.

Aksjer i kategorien finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet måles ved førstegangsinnregning og senere rapporteringsdatoer til virkelig verdi. Gevinster og tap som følge av endringer i virkelig verdi innregnes på linjen netto verdiendring finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet i resultatregnskapet.

Kontanter og kontantekvivalenter

Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd, fastrenteobligasjoner og verdipapirer som ved anskaffelse hadde gjenværende løpetid på tre måneder eller mindre.

Leverandørgjeld og andre ikke-rentebærende finansielle forpliktelser

Leverandørgjeld og andre ikke-rentebærende finansielle forpliktelser inkluderer leverandørgjeld, påløpte kostnader, gjeld til tilknyttede selskaper og andre kort- og langsiktige ikke-rentebærende finansielle forpliktelser. Disse forpliktelsene er en del av kategorien finansielle forpliktelser til amortisert kost og måles ved førstegangsinnregning til virkelig verdi, med etterfølgende måling til amortisert kost i henhold til den effektive rentemetoden.

Konsernet har introdusert leveransekjede-finansiering for enkelte av konsernets leverandører. I tilfeller hvor ordningen med leveransekjede-finansiering er koblet til betalingsbetingelsene i kontrakten med leverandøren, reklassifiseres skyldig beløp for leverte tjenester eller varer fra leverandørgjeld til kortsiktige ikke-rentebærende forpliktelser ettersom betalingsbetingelsene ikke er utvidet utover normale betalingsbetingelser for konsernet og renter relatert til eventuell tidlig utbetaling fra banken er dekket av leverandør. Utbetalinger knyttet til slike ordninger som er reklassifisert er presentert som finansieringsaktiviteter i oppstilling av kontantstrømmer. Ordninger med leveransekjede-finansiering som ikke har noen kobling til betalingsbetingelsene eller til noen andre deler av kontrakten med leverandøren er klassifisert som leverandørgjeld. Utbetalinger knyttet til slike ordninger er presentert som operasjonelle aktiviteter i oppstilling av kontantstrømmer.

Rentebærende gjeld

Rentebærende gjeld omfatter obligasjoner og sertifikater, banklån og kassekreditter og er en del av kategorien finansielle forpliktelser til amortisert kost. Disse forpliktelsene måles ved førstegangsinnregning til virkelig verdi med fradrag for transaksjonskostnader, med etterfølgende måling til amortisert kost i henhold til den effektive rentemetoden. I tillegg, hvis virkelig verdisikring benyttes, justeres den sikrede gjelden for gevinster og tap som kan henføres til risikoen som er sikret. Når gjeld gjøres opp, helt eller delvis, innregnes differansen mellom regnskapsført verdi av gjelden og betalt vederlag i resultatregnskapet.

Derivater

Konsernet anvender derivater slik som fremtidige valutaavtaler, rentebytteavtaler og i noe utstrekning renteopsjoner til å styre sin risikoeksponering knyttet til endringer i valuta og rente. I tillegg har konsernet et innebygget derivat relatert til utstedelsen av et obligasjonslån med oppgjørrett i amerikanske depotaksjer i VEON. Dette innebygde derivatet er regnskapsført som et separat derivat og klassifisert til virkelig verdi over resultatet. Konsernet benytter ikke derivater til handelsformål.

Derivatene innregnes til virkelig verdi. Gevinster og tap som følge av endringer i virkelig verdi av derivater som ikke er kontantstrømsikringer eller nettoinvesteringssikringer innregnes i resultatregnskapet under finansinntekter og finanskostnader. Regnskapsføring av virkelig verdi-sikring og nettoinvesteringssikring beskrives under.

Derivater som inngår i andre finansielle instrumenter eller ikke-finansielle kontrakter, behandles som separate derivater når risikoen og de økonomiske egenskapene deres ikke er nært relatert til kontraktene, og kontraktene ikke innregnes til virkelig verdi over resultatregnskapet. Valutaderivater som inngår i forpliktende kjøps- eller salgsvtaler, blir ikke skilt ut og vurdert til virkelig verdi dersom kontrakten krever betalinger i enten den funksjonelle valutaen til en av avtalepartene eller i en vanlig brukt valuta for kjøp og salg i den aktuelle økonomien.

Derivater innregnes uten motregning som eiendeler når virkelig verdi er positiv og som gjeld når virkelig verdi er negativ, med mindre konsernet har juridisk rett til eller intensjon om å gjøre opp kontraktene netto.

Sikring

Konsernet anvender regnskapsmessig sikring for sikringer som oppfyller kriteriene til dette. Konsernet har virkelig verdi-sikringer og sikring av nettoinvesteringer i utenlandske enheter.

Ved inngåelse av et sikringsforhold utpeker og dokumenterer konsernet sikringsforholdet som konsernet vil anvende sikringsbokføring på, samt hvilken risiko som sikres og strategien for sikringen. Dokumentasjonen omfatter identifikasjon av sikringsinstrumentet, objektet eller transaksjonen som sikres, hvilken risiko som sikres, og hvordan konsernet vil vurdere sikringsinstrumentets effektivitet til å motvirke eksponeringen for endringer i det sikrede objektets virkelige verdi eller kontantstrømmer som kan henføres til den sikrede risikoen. Slike sikringer forventes å være meget effektive i å motvirke endringer i virkelig verdi eller kontantstrømmer, og vurderes kontinuerlig for å avgjøre om de faktisk har vært meget effektive i hele regnskapsperioden de er utpekt å dekke.

Sikringsforhold som oppfyller vilkårene for sikringsbokføring innregnes i konsernregnskapet på følgende måte:

Virkelig verdi-sikringer

Virkelig verdi-sikringer er sikringer av konsernets eksponering for endringer i den virkelige verdien av en regnskapsført eiendel eller gjeld eller en ikke regnskapsført forpliktelse, eller en identifisert del av en slik, som kan henføres til en bestemt risiko og kan påvirke resultatregnskapet. For sikringer til virkelig verdi justeres regnskapsført verdi av sikringsobjektet for gevinster og tap fra risikoen som sikres. Derivatet måles også til virkelig verdi, og gevinster og tap fra både sikringsinstrumentet og sikringsobjektet innregnes i resultatregnskapet.

Virkelig verdi-sikring opphører hvis sikringsinstrumentet utløper eller selges, termineres eller benyttes, sikringen ikke lenger oppfyller vilkårene for sikringsbokføring eller konsernet opphever sikringen. Justeringen av virkelig verdi på sikringsobjektet som kan henføres til sikret risiko ved opphør av sikringsforholdet, vil bli amortisert i resultatregnskapet over gjenværende tid til forfall.

Sikring av nettoinvestering

Sikring av nettoinvesteringer i utenlandske enheter innregnes på samme måte som kontantstrømsikringer. Valutagevinster eller -tap på sikringsinstrumentet som gjelder den effektive delen av sikringen, innregnes direkte i øvrige resultatелеmenter, mens valutagevinster eller -tap i den ineffektive delen innregnes i resultatregnskapet. Ved avgang av den utenlandske enheten overføres den akkumulerte verdien av alle slike valutagevinster eller -tap til resultatregnskapet.

Inntektsskatt

Eiendeler og forpliktelser ved betalbar skatt måles til beløpet som ventes

å bli mottatt eller betalt til skattemyndigheter. Eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt beregnes etter gjeldsmetoden med full tilordning for alle midlertidige forskjeller mellom regnskapsført verdi og skattemessig verdi av eiendeler og gjeld i konsernregnskapet, inkludert fremførbare underskudd. Eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt innregnes ikke hvis den midlertidige forskjellen relaterer seg til førstegangs innregning av goodwill eller ved midlertidig forskjeller i forbindelse med investeringer i datterselskaper, tilknyttede selskaper eller felleskontrollert virksomhet hvor tidspunktet for reversering av midlertidige forskjeller kan kontrolleres og det er sannsynlig at den midlertidige forskjellen ikke vil reversere i overskuelig fremtid.

Når det gjelder tilbakeholdt overskudd i datterselskaper er det avsatt for utsatt skatt i den grad det er forventet at tilbakeholdt resultat vil bli distribuert i overskuelig fremtid. Når det gjelder tilbakeholdt overskudd i tilknyttede selskaper er det avsatt for utsatt skatt da konsernet ikke har kontroll over tidsperioden hvor de midlertidige forskjellene reverserer. Utsatt skatt er beregnet basert på estimert skatt på tilbakeholdt overskudd i utenlandske datterselskaper og tilknyttede selskaper, som forventes overført som kapital til morselskapet med utgangspunkt i vedtatte skattesatser og regulering ved slutten av rapporteringsperioden.

Konsernet behandler kostnader som fradragsberettigede og inntekter som skattefrie basert på fortolkning av relevante lover og regler og når det er vurdert sannsynlig at slik behandling vil bli akseptert av skattemyndighetene. Konsernet avsetter for usikre og omtvistede skatteposisjoner med forventet beløp som skal betales. Avsetningen reverseres hvis den omtvistede skatteposisjonen avgjøres til fordel for konsernet og ikke lenger kan bli anket.

Eiendel ved utsatt skatt innregnes i oppstillingen av finansiell stilling i den grad det er sannsynlig at skattefordelene vil bli gjenvunnet. Det benyttes vedtatte skattesatser ved slutten av rapporteringsperioden og udiskonterte beløp.

Eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt innregnes netto når det foreligger en juridisk rett til å motregne eiendeler og forpliktelser ved betalbar skatt, og konsernet er i stand til og har til hensikt å gjøre opp betalbar skatt netto.

Endringer i eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt relatert til endringer i skattesats innregnes i resultatregnskapet, med mindre endringen relateres til komponenter som tidligere ble innregnet i øvrige resultatелеmenter eller direkte mot egenkapitalen.

Varebeholdninger

Varebeholdninger er vurdert til det laveste av kostpris og netto realisasjonsverdi for produkter som vil bli solgt separat. Beholdninger av produkter som selges som en del av en transaksjon med flere komponenter, og som forventes å gi en fremtidig nettoinntjening, anses ikke å indikere et nedskrivningsbehov selv om allokert salgspris i transaksjonen er lavere enn kostpris. Kostpris fastsettes basert på FIFO-metoden eller veid gjennomsnitt, avhengig av varelagerets art.

Utgifter i forbindelse med tilknytningsinntekter

Direkte utgifter som påløper ved opptjening av tilknytningsinntekter, periodiseres over samme periode som inntekten, begrenset oppad til den utsatte inntekten. Utgifter som påløper, består primært av provisjoner til distributører, utgifter til kredittkontroll, utgifter til SIM-kort, utgifter til å trykke informasjonsmateriale til nye kunder, utgifter til installasjonsarbeid og utgifter til ordrebehandling. I de fleste tilfeller vil utgifter relatert til tilknytning overstige inntektene og kostnadsføres når de påløper.

Reklameutgifter, markedsføring og salgsprovisjoner

Reklameutgifter, markedsføring og salgsprovisjoner innregnes i resultatregnskapet når de påløper.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler innregnes til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Avskrivningene reduserer regnskapsført verdi av eiendelene, med unntak av tomter som ikke avskrives, til estimert restverdi ved utløpet av forventet utnyttbar levetid. Anskaffelseskost inkluderer direkte utgifter for å anskaffe eller utvikle eiendelen, kapitalisert lånerenter for eiendeler som kvalifiserer for dette, og det initielle estimatet på utgiftene til å demontere og fjerne enheten og å rehabilitere tomten der enheten er plassert til opprinnelig stand. Dersom betalingsvilkårene er utover normal kredittid, fastsettes anskaffelseskost ekvivalent til et kontantvederlag. Konsernet avskriver eiendelene fra det tidspunktet hvor eiendelene er

tilgjengelig for bruk.

Eiendeler som leies inn i finansielle leieforhold avskrives over forventet utnyttbar levetid på samme basis som eide eiendeler, eller varigheten av det aktuelle leieforholdet der denne er kortere.

Gevinst eller tap ved avgang eller utrangering av varige driftsmidler beregnes som differansen mellom vederlag og eiendelens regnskapsførte verdi, og rapporteres som en del av andre inntekter eller andre kostnader i driftsresultatet i resultatregnskapet.

Estimert utnyttbar levetid, avskrivningsmetode og restverdi vurderes minst én gang i året. Det benyttes lineære avskrivninger, da dette best reflekterer forbruket av eiendelene, som ofte er tidens gang. Restverdien anslås til null for de fleste eiendeler, unntatt næringsbygg og biler dersom konsernet ikke forventer å bruke disse over hele den økonomiske levetiden.

Reparasjoner og vedlikehold innregnes i resultatregnskapet når de påløper. Hvis nye komponenter innregnes i oppstillingen av finansiell stilling, fjernes delene som ble skiftet ut og eventuell gjenværende regnskapsført verdi innregnes som tap ved avgang.

Bytte av eiendeler innregnes til virkelig verdi hvis eiendelen har kommersiell substans og verdien av eiendelen kan måles pålitelig. Hvis ikke disse kriteriene er oppfylt, videreføres de regnskapsførte verdiene på de eiendelene som byttes ut for de nye eiendelene.

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler som er kjøpt separat måles ved førstegangsinnregning til kost innregnet som immateriell eiendel når konsernet har kontroll over eiendelen, fremtidige økonomiske fordeler er forventet å tilflyte konsernet og kostnaden kan måles pålitelig. For spektrum og lisenser foretar konsernet enkelte ganger vesentlige forskuddsbetalinger før spektrumet er tilgjengelig for konsernet. I slike tilfeller vil betalingene bli regnskapsført som forskuddsbetalinger inntil konsernet har tilgang til spektrumet eller lisensen. Anskaffelseskost inkluderer direkte utgifter til å anskaffe eller utvikle eiendelen og for kvalifiserte eiendeler kapitaliseres renter som en del av eiendelens anskaffelseskost. Kun ubetingede vederlag inkluderes som en del av anskaffelseskost for spektrum og lisenser. Hvis betalingen for en immateriell eiendel går utover normal kredittid, vil anskaffelseskost være netto nåverdi av fremtidige betalinger. For immaterielle eiendeler som inngår i en virksomhets sammenslutning er kost målt til virkelig verdi på transaksjonstidspunktet. I senere perioder regnskapsføres immaterielle eiendeler til kost fratrukket akkumulerte amortiseringer og eventuelle nedskrivninger.

Immaterielle eiendeler med bestemt levetid avskrives over utnyttbar levetid. Utnyttbar levetid og avskrivningsmetode for immaterielle eiendeler med bestemt levetid vurderes minst én gang i året. Lineære avskrivninger brukes for de fleste immaterielle eiendeler, da dette best reflekterer forbruket av eiendelene. Kundefaserte avskrives over forventet kundeforhold og avskrivningsmetoden baseres på historiske erfaringstall for frafall av kunder (churn) i de ulike virksomhetene.

Gevinst eller tap ved avgang av immaterielle eiendeler beregnes som differansen mellom netto salgsinntekt og eiendelens regnskapsførte verdi, og rapporteres som del av andre inntekter eller andre kostnader i driftsresultatet i resultatregnskapet.

Utgifter til forskning og utvikling

Utviklingskostnader kapitaliseres kun når kriteriene for innregning som eiendel oppfylles, det vil si at det er sannsynlig at de forventede økonomiske fordelene som kan henføres til eiendelen tilflyter konsernet, ledelsen har forpliktet seg til å ferdigstille eiendelen, har demonstrert at det er teknisk mulig å ferdigstille eiendelen og anskaffelseskost kan måles pålitelig. Eiendelene avskrives over utnyttbar levetid fra det tidspunktet eiendelene er tilgjengelige for bruk. Utgifter som påløper i forskningsstadiet av prosjektet, samt vedlikeholdsutgifter og opplæringsutgifter, innregnes som kostnad når de påløper.

Utgifter til utvikling som ikke oppfyller kriteriene for innregning i oppstillingen av finansiell stilling innregnes som kostnad når de påløper.

Nedskrivning av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler annet enn goodwill

På hvert rapporteringstidspunkt vurderer konsernet om det foreligger

indikasjoner på verdifall for varige driftsmidler eller immaterielle eiendeler. Hvis det foreligger slike indikasjoner estimeres det gjenvinnbare beløpet for eiendelene for å beregne eventuell nedskrivning. Immaterielle eiendeler med ubestemt levetid og immaterielle eiendeler som ikke er tatt i bruk, vurderes årlig for nedskrivning. Hvis det ikke er mulig å anslå det gjenvinnbare beløpet for en enkelt eiendel, fastsettes det gjenvinnbare beløpet for den kontantgenererende enheten som eiendelen tilhører.

Det gjenvinnbare beløpet for en eiendel er det høyeste av virkelige verdi fratrukket salgsutgifter og bruksverdi. Ved vurdering av bruksverdi neddiskonteres estimerte fremtidige kontantstrømmer til nåverdi ved hjelp av en diskonteringsssats før skatt. Diskonteringsssatsen reflekterer nåværende markedsverdier av tidsverdien av penger og risikoer som er spesifikke for eiendelen eller den kontantgenererende enheten som eiendelen tilhører.

Hvis det gjenvinnbare beløpet for en eiendel (eller kontantgenererende enhet) anslås å være lavere enn regnskapsført verdi, reduseres regnskapsført verdi for eiendelen (eller den kontantgenererende enheten) til gjenvinnbart beløp. Verdifallet innregnes i resultatregnskapet. Hvis et verdifall senere blir reversert, økes regnskapsført verdi av eiendelen (den kontantgenererende enheten) til oppdatert estimat av gjenvinnbart beløp, men begrenset til den verdien som ville vært innregnet hvis eiendelen (eller den kontantgenererende enheten) ikke hadde vært nedskrevet i tidligere år. Reversering av nedskrivning innregnes i resultatregnskapet.

Avsetning for forpliktelser

Avsetning for forpliktelser som restruktureringer, tapskontrakter og rettslige krav innregnes når konsernet, som følge av en tidligere hendelse, har en eksisterende juridisk eller underforstått forpliktelse, det er sannsynlig at konsernet vil måtte gjøre opp forpliktelser, og beløpet kan estimeres pålitelig. Avsetninger måles til ledelsens beste estimat av utgiftene for å gjøre opp forpliktelser på rapporteringsdatoen, diskontert til nåverdi.

Fjerningsforpliktelser

En fjerningsforpliktelse innregnes når konsernet har en juridisk eller underforstått forpliktelse til å fjerne en eiendel eller tilbakeføre en lokasjon til sin opprinnelige stand. Når konsernet er pålagt å gjøre opp en fjerningsforpliktelse har konsernet estimert og kapitalisert netto nåverdi av forpliktelser og inkludert dette i regnskapsført verdi av de relaterte driftsmidlene. Kontantstrømmene ved beregning av nåverdi er neddiskontert med en estimert langsiktig risikofri rente før skatt siden risiko er reflektert i kontantstrømmene. I etterfølgende perioder innregnes rentekostnader på forpliktelser og avskrivninger på det tilhørende driftsmiddelet. Effekten på netto nåverdi av senere endringer i brutto fjerningskostnader eller diskonteringsrenter justerer regnskapsført verdi av eiendeler og forpliktelser og innregnes i resultatregnskapet over de relaterte eiendelens forventede gjenværende utnyttbare levetid.

Aksjebaserte betalinger

Konsernet har program for aksjebaserte betalinger til ledelsen og ansatte. Bonusaksjer i tilknytning til disse programmene tildeles netto etter skatt og er vurdert til å være både aksjebaserte betalinger med egenkapitaloppgjør og med kontantoppgjør på grunn av skatteeffekten og den påløpte arbeidsgiveravgiften.

Aksjebaserte betalinger med egenkapitaloppgjør måles til virkelig verdi (unntatt effekten av ikke-markedsbaserte opptjeningsbetingelser) på tildelingsdatoen. Den virkelige verdien som fastsettes på tildelingsdatoen for aksjebaserte betalinger med egenkapitaloppgjør, innregnes over opptjeningsperioden basert på konsernets estimat av aksjer som til slutt vil opptjenes og justeres for effekten av ikke-markedsbaserte opptjeningsbetingelser.

Aksjebaserte betalinger med kontantoppgjør måles til virkelig verdi av gjelden. Gjelden måles på nytt ved hver rapporteringsdato.

Oppstilling av kontantstrømmer

Konsernet presenterer oppstilling av kontantstrømmer i henhold til den indirekte metoden. Innbetalinger og utbetalinger vises separat for investerings- og finansieringsaktiviteter, mens operasjonelle aktiviteter inkluderer både kontant- og ikke-kontantlinjer. Mottatt og betalt rente og mottatt utbytte rapporteres som del av de operasjonelle aktivitetene. Utbetalt utbytte (både fra Telenor ASA og datterselskaper med ikke-kontrollerende eierinteresser) er inkludert under finansieringsaktiviteter. Merverdiavgift og lignende avgifter behandles som innkreving av avgifter på vegne av myndighetene, og rapporteres netto.

Egne aksjer

Tilbakekjøp av egne egenkapitalinstrumenter (egne aksjer) reduserer egenkapitalen. Ved kjøp, salg, utstedelse eller kansellering av egne egenkapitalinstrumenter innregnes ikke tap eller gevinst i resultatregnskapet.

NOTE 3 Sentrale regnskapsvurderinger og viktige kilder til estimatusikkerhet

Sentrale vurderinger i anvendelsen av konsernets regnskapsprinsipper

Utarbeidelse av regnskaper i samsvar med IFRS krever at ledelsen foretar vurderinger, estimater og antakelser som påvirker beløp for rapporterte inntekter, kostnader, eiendeler og forpliktelser og presentasjon av betingede forpliktelser ved slutten av rapporteringsperioden. Imidlertid kan usikkerhet rundt disse forutsetningene og estimatene medføre utfall som krever vesentlige endringer i den regnskapsførte verdien av eiendelen eller forpliktelsen i løpet av kommende regnskapsår.

I beskrivelsene nedenfor omtales et sammendrag av sentrale regnskapsvurderinger som ledelsen har foretatt ved anvendelsen av konsernets regnskapsprinsipper:

Konsolidering Digi

Konsernets eierandel i Digi er 49,0 %. Konsernet konsoliderer Digi. Aksjene i Digi er notert på Bursa Malaysia Securities Berhad og aksjene er fordelt på mange aksjonærer. Ettersom konsernet eier 49 % av aksjene, må 98 % av aksjene være tilstede på generalforsamlingen for at konsernet ikke skal ha flertallet av stemmene på generalforsamlingen. Som en konsekvens av dette og basert på erfaring fra tidligere generalforsamlinger, har konsernet i realiteten kontroll over Digs aktiviteter. Konsernet har vurdert det slik at kontroll er opprettholdt gjennom flertall av stemmer på generalforsamling og i styremøtene. Konsolidering basert på faktisk kontroll vurderes løpende.

Usikkerhet i estimatene – sentrale regnskapsestimater

Et sentralt regnskapsestimater er et estimat som er viktig for presentasjonen av konsernets økonomiske stilling og resultater, og som krever ledelsens mest subjektive og komplekse vurderinger, ofte som følge av behovet for å utarbeide viktige estimater basert på forutsetninger om utfallet på forhold som er beheftet med iboende usikkerhet. Konsernet vurderer slike estimater løpende ut fra historiske resultater og erfaringer, konsultasjoner med eksperter, trender, prognoser og andre metoder som konsernet anser som rimelige i de enkelte tilfeller, inkludert vurdering av hvordan disse vil kunne endre seg i fremtiden.

Innregning av inntekter

Konsernets driftsinntekter består primært av salg av tjenester, slik som abonnements- og trafikkavgifter, og kundeutstyr, slik som mobilutstyr. Konsernet tilbyr sammensatte leveranser hvor kundene kan nedbetale utstyret over en spesifikk periode. I enkelte ordninger tilbys kunden sammensatte leveranser med valgmulighet om å kjøpe et nytt håndsett før den opprinnelige nedbetalingsperioden er over uten å betale gjestående avdrag på det gamle håndsettet. I slike tilfeller baseres driftsinntekter allokert til håndsettet på et estimat av perioden frem til kunden bytter sitt håndsett med et nytt. En endring i estimert periode til kunden bytter håndsett vil påvirke innregnede driftsinntekter.

Ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler, se note 25

Beregning av netto ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser (forskjellen mellom ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler) foretas basert på visse sentrale estimater og forutsetninger. Diskonteringsrenten er en av de vesentligste forutsetningene. Telenor vurderer obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) til å være foretaksobligasjoner av høy kvalitet med tilstrekkelig dybde i OMF-markedet. Basert på denne vurderingen har Telenor benyttet OMF som grunnlag for fastsettelse av diskonteringsrenten for de norske ytelsesbaserte pensjonsordningene med effekt fra 1. januar 2013.

Note 25 inneholder en sensitivitetsanalyse for endringer i visse aktuarmessige forutsetninger og hvordan de påvirker pensjonsforpliktelsen. Grunnlaget for de andre forutsetningene fremkommer også av denne noten.

Avskrivninger og amortiseringer, se note 17 og 18

Avskrivninger og amortiseringer er basert på ledelsens vurdering av

restverdi, avskrivningsmetode og utnyttbar levetid for varige driftsmidler og immaterielle eiendeler. Vurderingene kan endres med bakgrunn i teknologisk utvikling, konkurranse, endringer i markedsforholdene og andre forhold. Dette kan medføre endringer i den estimerte utnyttbare levetiden og dermed avskrivningene. Teknologisk utvikling er vanskelig å forutse, og vurderingen av trender og hvor hurtig endringer vil komme, kan endres over tid. Forutsetninger som legges til grunn for vurdering av levetid for varige driftsmidler og immaterielle eiendeler, omfatter, men er ikke begrenset til: gjenværende lisens- eller konsesjonsperiode og forventet teknologisk og markedsmessig utvikling. Konsernet vurderer minst årlig forventet utnyttbar levetid for varige driftsmidler og immaterielle eiendeler ut fra faktorer som nevnt ovenfor og andre relevante forhold. Forventet utnyttbar levetid for eiendeler av samme type kan variere mellom de ulike enhetene i konsernet på grunn av faktorer som vekstrate, markedets modenhet, historie og forventninger til utskiftning eller overføring av eiendeler, klima, kvaliteten på komponentene som er brukt, osv. En endring i forventet utnyttbar levetid for eiendeler er en estimatendring, og gjenværende avskrivningstid justeres med effekt på fremtidige perioder.

Nedskrivninger, se note 15, 16, 17, 18 og 19

Konsernet har foretatt betydelige investeringer i varige driftsmidler, immaterielle eiendeler, goodwill og tilknyttede selskaper samt andre investeringer, både i den ordinære telekommunikasjonsbransjen og i den digitale sfæren. Goodwill, immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid og immaterielle eiendeler som ennå ikke er tilgjengelig for bruk vurderes for verdifall årlig eller når det er indikasjoner på nedskrivning, mens andre eiendeler blir vurdert når det foreligger indikasjoner på verdifall. Faktorer som indikerer verdifall og utløser krav om testing av eiendelenes verdi, inkluderer: vesentlig reduksjon av markedsverdier; vesentlig svakere resultater i forhold til historiske resultater eller i forhold til forventede resultater; vesentlige endringer i bruken av eiendeler eller i den overordnede forretningsstrategien, inkludert eiendeler som besluttes utrangert eller utskiftet og eiendeler som blir skadet eller tatt ut av bruk, vesentlig negativ utvikling i bransjen eller økonomier, vesentlig reduksjon av markedsandel, vesentlige ufordelaktige regulatoriske beslutninger og rettsavgjørelser samt vesentlige kostnadsoverskridelser ved utvikling av eiendeler.

I henhold til IAS 36 Verdifall på eiendeler er gjenvinnbart beløp av eiendeler og selskaper det høyeste av bruksverdi og virkelig verdi fratrukket salgsutgifter. Bruksverdi, spesielt når diskonterte kontantstrømmetoder benyttes, må delvis baseres på ledelsens vurderinger, herunder å bestemme egnede kontantgenererende enheter, diskonteringsrente, estimering av fremtidige resultater, eiendelenes inntektsgenererende kapasitet, marginer, lisens- og spektrumpriser på fremtidige fornyelser, påkrevde vedlikeholdsinvesteringer og antagelser om fremtidige markedsforhold. Effekter av resesjon og økt makroøkonomisk risiko kan påvirke estimater for fremtidig inntjening og diskonteringsrenten som benyttes for å estimere gjenvinnbart beløp av eiendelen. Eksterne bevis har blitt tatt i betraktning i forbindelse med forutsetningene som er benyttet.

Det foreligger vesentlige forskjeller mellom de ulike markedene med hensyn på vekst, mobilpenetrasjon, ARPU, markedsandel og lignende parametere, som resulterer i ulike EBITDA-marginer. Fremtidig utvikling i EBITDA-marginer er en viktig faktor i konsernets nedskrivningsvurderinger og langsiktige estimater på EBITDA-marginer i de enkelte land er usikre.

Eiendeler ved utsatt skatt, se note 13

Konsernet innregner eiendeler ved utsatt skatt med det beløpet som det er sannsynlig at konsernet kan gjenvinne. Omfattende vurderinger må gjøres for å fastsette beløpet som kan innregnes. Vurderingene baserer seg i vesentlig grad på forventet tidspunkt for utnyttelse, nivået på skattemessig positivt resultat så vel som strategier for skatteplanlegging og eventuelle skattepliktige midlertidige forskjeller. Vurderingene er særlig relatert til

tap i enkelte av våre utenlandske virksomheter. Når et foretak har hatt negative resultater de siste periodene, blir eiendel ved utsatt skatt som følge av fremførbare underskudd kun innregnet i den grad det foreligger overbevisende bevis for at tilstrekkelig fremtidig skattbar inntekt vil bli generert. Usikkerhet i forbindelse med nye transaksjoner og hendelser og fortolkning av nye skatteregler kan også påvirke vurderingene.

Gjennom virksomheter i flere vekstområder er konsernet involvert i juridiske saker inkludert regulatoriske diskusjoner. De juridiske systemene i disse landene, er i varierende grad, mindre forutsigbare enn det norske juridiske systemet. Som en konsekvens av dette vil ledelsens estimater relatert til juridiske og regulatoriske saker i disse landene medføre en relativt høyere grad av usikkerhet.

Usikre skatteposisjoner, rettsaker, krav og regulatoriske prosesser, se note 13 og 33

Konsernet er involvert i en rekke søksmål, tvister og krav herunder dialoger med myndigheter relatert til konsernets virksomhet, lisenser, skatteposisjoner, investeringer mv. Utfallet av disse er usikkert. Ledelsen vurderer blant annet sannsynligheten for ugunstig utfall og muligheten til å foreta et rimelig sikkert estimat av mulige tap. Uforutsette hendelser eller endringer i disse faktorene kan medføre at konsernet må øke avsetningene for et forventet utfall, eller medføre at konsernet må avsette for saker det ikke tidligere er avsatt for siden man ikke vurderte tap som sannsynlig eller at tapet ikke kunne estimeres pålitelig.

NOTE 4 Virksomhetssammenslutninger og avvirket virksomhet

Virksomhetssammenslutninger 2017

Den 11. mai 2017 inngikk konsernet en avtale med Schibsted ASA og Singapore Press Holdings, relatert til deres felleskontrollerte virksomhet innenfor nettbaserte markedsplasser, hvor konsernet kjøpte Schibsteds og Singapore Press Holdings 66,7 % andel i den felleskontrollerte virksomheten 701Search Pte. Ltd., med virksomheter i Malaysia, Vietnam og Myanmar for 1.753 millioner kroner. Vederlaget ble betalt i kontanter og transaksjonen ble ferdigstilt den 30. juni 2017.

Etter disse transaksjonene eier konsernet 100 % av de nettbaserte markedsplassene Mudah (Malaysia), Chotot (Vietnam), OneKyat (Myanmar) og ImSold (Malaysia og Vietnam).

Forut for transaksjonen med Schibsted og Singapore Press Holdings hadde konsernet en eierinteresse på 33,3 % i disse selskapene, som har blitt verdiregulert til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. En gevinst på 352 millioner kroner har blitt innregnet. Gevinsten er klassifisert som gevinst/ (tap) ved avgang av tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter i resultatregnskapet.

Virkelige verdier av identifiserbare eiendeler og gjeld i virksomheten på oppkjøpstidspunktet var som følger:

Beløp i millioner kroner	Virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet
Varemerke	324
Varige driftsmidler	11
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	22
Kontanter og kontantekvivalenter	49
Sum eiendeler	406
Forpliktelser ved utsatt skatt	78
Langsiktig gjeld	2
Kortsiktig gjeld	46
Sum forpliktelser	127
Netto identifiserbare eiendeler	279
Goodwill	2 172
Sum vederlag for aksjene	2 451
Herav kontanter	1 753
Herav virkelig verdi av konsernets egenkapitalinteresse i 701Search eid før virksomhetssammenslutningen	698

Goodwill på 2.172 millioner kroner består av kundebaser som ikke kvalifiserer som identifiserbar immateriell eiendel og markedsledende posisjoner i Malaysia og Vietnam. Goodwill forventes ikke å være skattemessig fradragsberettiget. Se note 16 for nedskrivning av goodwill.

I perioden mellom oppkjøpstidspunktet og 31. desember 2017 bidro 701Search med 66 millioner kroner til konsernets driftsinntekter og et underskudd på 37 millioner kroner til konsernets resultat før skatt, inkludert nedskrivning av goodwill innregnet i andre kvartal. Dersom virksomhetssammenslutningen hadde blitt gjennomført ved starten av året hadde konsernets driftsinntekter og resultat før skatt vært henholdsvis 124.811 millioner kroner og 21.927 millioner kroner. 701Search Pte. Ltd er inkludert i segmentet Øvrige virksomheter.

Øvrige virksomhetssammenslutninger

I løpet av 2017 overtok konsernet Network Services Nordic AB i Sverige og UCOM AS i Norge, for et samlet kontantbeløp på 315 millioner kroner. En merverdiallokering har blitt utarbeidet og resulterte i en innregning av goodwill på 274 millioner kroner.

Virksomhetssammenslutninger 2016

Den 18. februar 2016 overtok konsernet omtrent 95 % av eierinteressene i Tapad Inc., et markedsførings- og teknologiselskap basert i New York, for et kontantvederlag på 2,8 milliarder kroner. Telenor har inngått en salgs- og kjøpsopsjonsavtale med ikke-kontrollerende aksjonærer for de resterende 5 %

av eierinteressene. Oppkjøpet ble innregnet som om konsernet faktisk har overtatt 100 % av eierinteressene i Tapad Inc. En forpliktelse på 133 millioner kroner som reflekterer virkelig verdi av salgsoptionsens innløsningsbeløp ble innregnet på oppkjøpstidspunktet. Konsernet innehar omtrent 95 % av stemmerettighetene i Tapad Inc. Transaksjonskostnadene relatert til oppkjøpet var omtrent 64 millioner kroner, innregnet som andre driftskostnader.

Tapad Inc. leverer enhetlige løsninger for flere enheter innen markedsførings-teknologi som gir annonsører, markedsførere og teknologitilbydere et helhetlig bilde av konsumenter på tvers av enheter og skjermer, inkludert smarttelefoner, nettbrett, datamaskiner og nettilknyttede TVer. Tapad Inc. hadde på oppkjøpstidspunktet mer enn 160 av USAs største merkevarer blant sine kunder og dro nytte av over 50 lisensieringspartnerskap innen datateknologi. Oppkjøpet setter Telenor i stand til å ta en posisjon innen det raskt økende markedet for reklameteknologi og sikrer viktig kompetanse innen digital markedsføring og analyse. Tapad Inc. hadde omtrent 160 ansatte, med kontorer i 13 sentrale byer i USA og Europa.

Merverdiallokeringen ble utført med assistanse fra tredjeparts verdsettelsesekspert. Virkelige verdier av identifiserbare eiendeler og gjeld i virksomheten på oppkjøpstidspunktet var som følger:

Beløp i millioner kroner	Virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet
Teknologi	350
Andre immaterielle eiendeler	58
Varige driftsmidler	65
Andre eiendeler	179
Sum eiendeler	651
Forpliktelser ved utsatt skatt	129
Langsiktig gjeld	82
Kortsiktig gjeld	310
Sum forpliktelser	520
Netto identifiserbare eiendeler	132
Goodwill	2 759
Sum vederlag for aksjene	2 890
Herav kontanter	2 757
Herav forpliktelser	133

Samlet goodwill innregnet som følge av oppkjøpet ble 2.759 millioner kroner. Goodwill omfatter verdien av forventede synergier fra overtakelsen, database for søke- og kunderelatert informasjon, kompetanse hos ansatte og utsatt skatt på merverdier. Goodwill forventes ikke å være skattemessig fradragsberettiget. Se note 16 for nedskrivning av goodwill.

I perioden mellom oppkjøpstidspunktet og 31. desember 2016 bidro Tapad Inc. med 529 millioner kroner til konsernets driftsinntekter og et underskudd på 1.322 millioner kroner til konsernets resultat før skatt som inkluderer nedskrivning av goodwill på 1.034 millioner kroner. Dersom virksomhetssammenslutningen hadde blitt gjennomført ved starten av året hadde konsernets driftsinntekter og resultat før skatt i 2016 vært henholdsvis 125.442 millioner kroner og 19.269 millioner kroner.

Øvrige virksomhetssammenslutninger

I løpet av 2016 overtok konsernet ytterligere tre virksomheter i Norge (fastnettvirksomhet), Sverige (maritim kommunikasjon) og Malaysia (finansielle tjenester), for et samlet beløp på 210 millioner kroner. Beløpet inkluderer 65 millioner kroner som ble innregnet som en forpliktelse, da dette er betinget av fremtidig måloppnåelse. Resterende beløp har blitt utbetalt i kontanter.

Avviklet virksomhet

Telenor India

Den 23. februar 2017 har konsernet inngått en avtale med Bharti Airtel Limited (Airtel) om at Airtel tar over Telenor India. I henhold til avtalen vil Airtel og Telenor India fusjonere, og Airtel vil ta over Telenor India så snart alle nødvendige godkjenninger foreligger. Avtalen innebærer at Airtel vil ta over fremtidige frekvensavbetalinger og andre operasjonelle kontrakter, inkludert kontrakter for tårnleie.

Transaksjonen er avhengig av regulatorisk godkjenning, inkludert godkjenning fra det indiske telekomdepartementet (DoT) og indiske konkurransemyndigheter. Telenor vil beholde eksponeringen mot krav relatert til perioden Telenor har eid virksomheten.

Transaksjonen forventes å bli gjennomført innen utgangen av første kvartal 2018. Med effekt fra første kvartal 2017 ble Telenor India presentert som avviklet virksomhet i resultatregnskapet og sammenligningstall ble omarbeidet. I oppstillingen av finansiell stilling per 31. desember 2017 er Telenor India klassifisert som holdt for salg.

Resultatene for Telenor India for årene 2016 og 2017 er presentert nedenfor:

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Driftsinntekter	4 346	6 032
EBITDA	(86)	54
Driftsresultat	(100)	(7 237)
Resultat før skatt	(207)	(7 572)
Inntektsskatt	-	-
Resultat etter skatt	(207)	(7 572)

Eiendeler og gjeld holdt for salg

I oppstillingen av finansiell stilling per 31. desember 2017 er Telenor India og Telenor Banka klassifisert som holdt for salg.

Vesentlige klasser av eiendeler og gjeld relatert til Telenor India og Telenor Banka som er klassifisert som holdt for salg per 31. desember 2017:

Beløp i millioner kroner	Telenor India	Telenor Banka	Sum
Eiendeler			
Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	261	-	261
Andre anleggsmidler	326	228	554
Varelager	2	-	2
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	353	137	490
Kontanter og kontantekvivalenter	33	361	395
Sum eiendeler klassifisert som holdt for salg	975	727	1 701
Gjeld			
Langsiktig gjeld	2 135	5	2 140
Kortsiktig gjeld	1 237	833	2 070
Sum gjeld klassifisert som holdt for salg	3 373	837	4 210

NOTE 5 Segmenter

Segmentinformasjonen for årene 2016 til 2017 er presentert i samsvar med rapporteringen til konsernledelsen (foretakets øverste beslutningstakere) og er konsistent med den finansielle informasjonen som benyttes til å vurdere utviklingen og allokere ressurser. Segmentresultatet er definert som EBITDA før andre inntekter og andre kostnader.

Konsernets driftssegmenter er basert på forretningsaktivitetene og geografisk beliggenhet. Hovedprodukter og -tjenester er mobilkommunikasjon, fastnettkommunikasjon og kringkastingstjenester. I tillegg rapporteres Øvrig virksomhet som et eget segment.

Konsernets mobilkommunikasjonstjenester består i hovedsak av tale, data, internett, innholdstjenester, kundeutstyr og meldingstjenester. I Norge, Sverige og Danmark blir fastnettvirksomheten fulgt opp og rapportert sammen med mobilvirksomheten. Fastnettkommunikasjon inkluderer telefoni, internett og TV og leide samband, i tillegg til data-, nettverks- og kommunikasjonsløsninger.

Broadcast omfatter Canal Digital DTH i Norden, kringkastings- og datakommunikasjonstjenester via satellitt, og bakkebasert kringkasting av radio og TV i Norge og Belgia.

Øvrig virksomhet inkluderer Telenor Global Wholesale, digitale tjenester, konsernheter og Øvrig. Telenor Global Wholesale jobber med å koble sammen globale telekommunikasjonsoperatører og levere viktige kommunikasjonstjenester på tvers av landegrensene. De gjør det mulig for operatører å styre internasjonal samtale-, melding-, data- og signaleringstrafikk gjennom en kanal til et globalt nettverk. I tillegg håndterer de alle internasjonale roaming-avtaler for Telenors operasjoner. Digitale tjenester inkluderer selskaper med virksomhet innen internasjonale kommunikasjonstjenester, maskin til maskin-kommunikasjon, samt internettbaserte tjenester, digital mediamarkedsføring og finansielle tjenester. Hver for seg er disse ikke vesentlige nok til å bli rapportert som eget segment. Konsernheter omfatter eiendomsvirksomhet, globale fellestjenester, forskning og utvikling, strategiske konsernprosjekter, konsernets finansavdeling (Group Treasury), internt forsikringselskap og sentrale stabs- og støttefunksjoner. Øvrig består hovedsakelig av mobile kommunikasjonstjenester til havs levert av Telenor Maritime.

Konserninterne leveranser av nettbaserte regulerte tjenester er priset ut fra kostnader basert på forhandlinger mellom enhetene. Alle transaksjoner mellom segmentene er basert på markedspriser.

Gevinster og tap fra konserninterne overføringer av virksomhet, konsernbidrag og utbytte er ikke inkludert i resultatene for segmentene.

Segmentinformasjon 2017

Beløp i millioner kroner	Drifts- inntekter	Eksterne drifts- inntekter	EBITDA før andre inntekter og andre kostnader ¹⁾	EBITDA ¹⁾	Avskrivninger, amortiseringer og nedskrivninger	Drifts- resultat	Investeringer ²⁾
Norge	25 926	25 532	11 114	10 839	(3 936)	6 903	5 203
Sverige	12 938	12 877	4 136	4 103	(1 372)	2 730	1 803
Danmark	5 147	5 058	849	813	852	1 665	651
Ungarn	4 634	4 591	1 503	1 440	(489)	951	309
Bulgaria	3 220	3 159	1 179	1 148	(550)	598	221
Montenegro & Serbia	3 903	3 722	1 456	1 451	(542)	909	321
dtac - Thailand	19 089	18 989	7 413	7 302	(6 215)	1 086	4 027
Digi - Malaysia	12 188	12 166	5 556	5 545	(1 510)	4 035	2 570
Grameenphone - Bangladesh	13 156	13 155	7 791	7 509	(2 385)	5 124	1 502
Pakistan	8 181	8 058	4 204	4 181	(1 504)	2 678	1 438
Myanmar	6 643	6 408	2 869	2 848	(1 052)	1 796	2 545
Broadcast	6 071	5 851	1 997	2 314	(674)	1 641	409
Øvrige virksomheter	8 998	5 219	(965)	(583)	(2 780)	(3 363)	2 565
Elimineringer	(5 337)	(30)	(110)	(19)	5	(14)	(25)
Sum konsern	124 756	124 756	48 992	48 891	(22 152)	26 739	23 538

Segmentinformasjon 2016

Beløp i millioner kroner	Drifts- inntekter	Eksterne drifts- inntekter	EBITDA før andre inntekter og andre kostnader ¹⁾	EBITDA ¹⁾	Avskrivninger, amortiseringer og nedskrivninger	Drifts- resultat	Investeringer ²⁾
Norge ³⁾	26 030	25 704	10 946	10 420	(3 694)	6 726	4 880
Sverige ³⁾	12 384	12 316	3 538	3 356	(1 597)	1 759	1 560
Danmark ³⁾	5 068	4 954	609	490	(337)	152	531
Ungarn	4 436	4 375	1 369	1 346	(572)	773	390
Bulgaria	3 168	3 124	1 191	1 190	(573)	616	320
Montenegro & Serbia ³⁾	3 835	3 664	1 395	1 387	(504)	883	490
dtac - Thailand	19 647	19 545	6 645	6 437	(5 278)	1 160	4 835
Digi - Malaysia	13 374	13 352	6 004	6 002	(1 320)	4 682	1 581
Grameenphone - Bangladesh	12 339	12 338	6 829	6 700	(2 249)	4 451	2 259
Pakistan ³⁾	7 698	7 624	3 441	3 440	(1 274)	2 166	4 898
Myanmar	7 016	6 761	3 038	3 034	(878)	2 156	2 729
Broadcast	6 366	6 186	2 231	2 182	(813)	1 370	412
Øvrige virksomheter ³⁾	8 870	5 453	(1 266)	(929)	(1 655)	(2 585)	4 052
Elimineringer	(4 836)	-	(5)	(5)	2	(3)	(5)
Sum konsern	125 395	125 395	45 966	45 049	(20 742)	24 307	28 930

¹⁾ Se tabellen nedenfor for definisjon og avstemming av EBITDA. EBITDA før andre inntekter og andre kostnader er segmentresultat.

²⁾ Se side 135 for alternative resultatmål.

³⁾ Omarbeidet på grunn av endringer i sammensetningen av driftssegmenter.

Endring i sammensetning av driftssegmenter

Finansiell informasjon relatert til Telenor Banka, tidligere rapportert som del av Telenor Montenegro og Serbia, og Telenor Microfinance Bank inkludert Easypaisa, tidligere rapportert som del av Telenor Pakistan, rapporteres nå som del av Øvrige virksomheter. Segmentinformasjonen for 2016 har blitt omarbeidet for å reflektere dette.

Daxcom AB, tidligere rapportert som del av Telenor Norge, rapporteres nå som del av Telenor Sverige. Daxcom AB leverer kundespesifikke løsninger i Sverige. Segmentinformasjonen for 2016 har blitt omarbeidet for å reflektere dette.

Telenor Cloud Services AS, tidligere rapportert som del av Øvrige virksomheter, rapporteres nå som del av Telenor Norge. Telenor Cloud Services AS leverer internett-baserte tjenester som nettutleie, kontorverktøy (Office 365), meldinger og kommunikasjonsløsninger. Segmentinformasjonen for 2016 har blitt omarbeidet for å reflektere dette.

Telenor IT Partner A/S (TIP), tidligere rapportert som del av Øvrige virksomheter, rapporteres nå som del av Telenor Danmark. TIP utviklet det nye forretningsstøtte-systemet, nå benyttet av Telenor Danmark. Segmentinformasjonen for 2016 har blitt omarbeidet for å reflektere dette.

Avstemming av EBITDA før andre inntekter og andre kostnader

Beløp i millioner kroner	Note	2017	2016
EBITDA		48 891	45 049
Andre inntekter	10	1 311	529
Andre kostnader	10	(1 412)	(1 446)
EBITDA før andre inntekter og andre kostnader		48 992	45 966

Geografisk fordeling av driftsinntekter basert på lokalisering av eksterne kunder

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Norge	28 683	28 502
Sverige	15 034	14 532
Øvrig Norden	6 036	5 683
Sentral- og Øst-Europa	11 580	11 553
Thailand	18 901	19 369
Bangladesh	13 148	12 322
Malaysia	12 223	13 280
Øvrig Asia ¹⁾	16 446	16 692
Øvrige land	2 705	3 462
Sum driftsinntekter	124 756	125 395

¹⁾ Øvrig Asia inkluderer Pakistan og Myanmar.

Geografisk fordeling av eiendeler basert på selskapenes lokalisering

Beløp i millioner kroner	Anleggsmidler eksklusiv eiendel ved utsatt skatt og andre anleggsmidler		Totale eiendeler	
	2017	2016	2017	2016
Norge	31 592	32 097	59 791	56 051
Sverige	14 586	13 438	21 979	20 559
Øvrig Norden	4 039	2 313	7 595	5 592
Sentral- og Øst-Europa ¹⁾	21 234	33 964	26 081	37 874
Thailand	20 223	21 437	31 942	30 293
Øvrig Asia ²⁾	40 852	39 755	53 424	52 962
Øvrige land	558	2 361	953	2 839
Sum eiendeler	133 084	145 366	201 765	206 168

¹⁾ Det tilknyttede selskapet VEON Ltd ble delvis avhendet i 2017 og resterende aksjer er inkludert som del av totale eiendeler i det geografiske området Norge, mens det var inkludert i Sentral- og Øst-Europa i 2016 (se Note 19 for mer detaljer).

²⁾ Øvrig Asia inkluderer Malaysia, Bangladesh, Pakistan, India og Myanmar.

NOTE 6 Driftsinntekter

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Mobile abonnements- og trafikkinntekter	78 763	78 379
Fasttelefoni	1 951	2 329
Fast internett og TV	8 880	8 333
Nettverkstjenester	697	674
Canal Digital DTH	4 513	4 528
Sum abonnements- og trafikkinntekter	94 803	94 245
Andre tjenester	20 328	21 380
Sum services	115 131	115 624
Kundeutstyr	9 625	9 771
Sum produkter	9 625	9 771
Sum driftsinntekter	124 756	125 395

Mobile abonnements- og trafikkinntekter: Består av abonnements og tilkoblingshonorarer, inntekter fra tale (utgående trafikk) og ikke-tale-relatert trafikk, roaming i utlandet og andre mobiltjenesteinntekter. Abonnements og trafikkinntekter består kun av inntekter fra selskapets egne abonnements.

Fasttelefoni: Består av abonnementsinntekter og tilkoblingshonorarer, trafikkinntekter (fast til fast, fast til mobil, til andre land, tilleggstjenester, annen trafikk) for PSTN/ISDN og tale over internet (VoIP).

Fast internett og TV: Består av abonnements-, trafikkinntekter og tilkoblingshonorarer for xDSL, kabel og fiber, i tillegg til inntekter fra TV tjenester. Høyhastighetsinternett består av fiber, kabel og VDSL.

Nettverkstjenester: Består av Nordic Connect/IP-VPN og sikkerhet.

Canal Digital DTH: Består av inntekter fra nordiske DTH-abonnements og husholdninger på SMATV-nettverk.

Andre tjenester: Består av følgende:

Samtrafikk

Består av inntekter fra innkommende trafikk relatert til selskapets egne abonnements. Inntekter fra innkommende trafikk relatert til tjenesteleverandører og MVNO-abonnements er ikke inkludert.

Andre mobilinntekter:

Består av innkommende roaming, nasjonal roaming, telemetri og inntekter relatert til tjenesteleverandører og MVNO (Mobile Virtual Network Operators). Telemetri er definert som maskin til maskin SIM-kort (M2M), for eksempel brusautomater og måleravlesninger.

Grossisttjenester

Består av salg til tjenestetilbydere av telefoni (PSTN/ISDN), Bitstream, LLUB, nasjonal og internasjonal roaming, transitt-trafikk, utleie av infrastruktur og andre grossisttjenester.

Datatjenester til mobilprodukter:

Består av Nordic Connect/IP-VPN og sikkerhet.

Satellitt

Består av inntekter fra satellitttjenester fra satellitter plassert 1 grad vest.

Norkring

Består av inntekter fra bakkebaserte kringkastingstjenester for radio og TV i Norge og Belgia.

Annet:

Består av utleie av infrastruktur, driftstjenester, og andre sluttkundeprodukter.

Kundeutstyr: Består av inntekter fra utstyr til kunder og fra salg som ikke er direkte tilknyttet mobilvirksomheten, primært salg av mobiltelefoner.

Konsernet har begrenset med inntekter fra operasjonelle leieavtaler. Disse inntektene er primært relatert til utleie av basestasjoner, utstyr, primært fra satellittvirksomheten, og utleie av eiendom. Utleieinntekter er en del av andre inntekter i tabellen over og er ikke vist separat gitt dets uvesentlige størrelse. De fleste avtalene har kort minimums løpetid og fremtidige minimumsinntekter fra utleie er uvesentlige.

NOTE 7 Vare- og trafikkostnader

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Trafikkostnader	(12 034)	(13 525)
Varer for videresalg og andre varekostnader	(19 005)	(19 022)
Sum vare- og trafikkostnader	(31 039)	(32 547)

Trafikkostnader inkluderer operasjonelle leiekostnader relatert til leie av dedikert nett og satellittkapasitet. Se note 31 for informasjon om operasjonelle leieforpliktelser.

NOTE 8 Lønn og personalkostnader

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Lønn og feriepenger	(10 751)	(11 020)
Arbeidsgiveravgift	(1 223)	(1 214)
Pensjonskostnader inkludert arbeidsgiveravgift (note 25)	(1 050)	(934)
Aksjebasert betaling, eksklusiv arbeidsgiveravgift ¹⁾	(336)	(96)
Andre personalkostnader	(688)	(748)
Beholdningsendring egentilvirkede anleggsmidler	1 245	1 322
Sum lønn og personalkostnader	(12 802)	(12 690)

¹⁾ Inkluderer kostnader relatert til konsernets aksjeprogram for ansatte og konsernets langsiktige insentivordning for ledere og nøkkelpersoner.

Gjennomsnittlig antall årsverk var omtrent 31.000 i 2017 og 33.000 i 2016 fra videreført virksomhet.

NOTE 9 Andre driftskostnader

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Operasjonelle avtaler for leie av bygninger, tomter og utstyr	(4 790)	(4 378)
Andre kostnader til lokaler, biler, kontorutstyr med videre	(2 549)	(2 311)
Drift og vedlikehold	(6 354)	(6 606)
Lisensavgifter	(4 510)	(4 994)
Markedsføring og salgsprovisjoner	(6 787)	(7 928)
Reklame	(2 273)	(2 807)
Innleie av personell og konsulenthonorar	(2 225)	(2 426)
Øvrig	(2 435)	(2 741)
Sum andre driftskostnader	(31 923)	(34 192)

NOTE 10 Andre inntekter og andre kostnader

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Gevinst ved avgang av varige driftsmidler og virksomheter	1 171	528
Andre	140	-
Sum andre inntekter	1 311	528
Tap ved avgang av varige driftsmidler og virksomheter	(260)	(593)
Kostnader knyttet til nedbemanning og tapskontrakter	(1 152)	(853)
Sum andre kostnader	(1 412)	(1 446)

Gevinst ved avgang av varige driftsmidler og virksomheter i 2017 er i hovedsak relatert til salg av en forretningseiendom i Kongensgate 8/Kirkegaten 9 i Oslo og en finansiell leieavtale i Broadcast.

Tap ved avgang av varige driftsmidler og virksomheter i 2017 er i hovedsak relatert til avgang i dtac, Telenor Norge og Grameenphone. Kostnader knyttet til nedbemanning og tapskontrakter i 2017 er i hovedsak relatert til nedbemanning i Telenor Norge, konsernenheter, og Grameenphone.

Gevinst ved avgang av varige driftsmidler og virksomheter i 2016 er i hovedsak relatert til salg av en forretningseiendom i Kongensgate 21 i Oslo. Tap ved avgang av varige driftsmidler og virksomheter i 2016 er i hovedsak relatert til avgang i Telenor Norge og konsernenheter. Kostnader knyttet til nedbemanning og tapskontrakter i 2016 er i hovedsak relatert til nedbemanning i Telenor Norge, Telenor Sverige, dtac og Grameenphone.

NOTE 11 Utgifter til forskning og utvikling

Utgifter til forskning og utvikling innregnet i resultatregnskapet utgjør 512 millioner kroner i 2017 (601 millioner kroner i 2016). Kostnadsført forskning og utviklingsaktiviteter i konsernet relaterer seg til utvikling av nye teknologier, digitale tjenester og produkter og ny anvendelse av eksisterende nettverk.

NOTE 12 Finansinntekter og kostnader

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Renteinntekter på kontanter og kontantekvivalenter	408	187
Andre finansinntekter	1 245	233
Sum finansinntekter	1 652	420
Rentekostnader på finansielle forpliktelser	(2 599)	(2 415)
Andre finanskostnader	(461)	(514)
Sum finanskostnader	(3 061)	(2 929)
Valutagevinster	3 291	4 713
Valutatap	(2 255)	(4 855)
Netto valutagevinst (tap)	1 036	(143)
Netto verdiendring finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	300	(708)
Netto verdiendring sikringsinstrumenter og sikringsobjekter	124	150
Netto verdiendring finansielle instrumenter	425	(558)
Netto gevinst (tap og nedskrivning) fra finansielle eiendeler og -forpliktelser	(216)	1
Netto finansinntekter (-kostnader)	(164)	(3 209)

Annen finansinntekt for 2017 inkluderer utbytte fra VEON tilsvarende 980 millioner kroner. Netto tap fra finansielle eiendeler og -forpliktelser inkluderer et tap ved salg av aksjer i VEON tilsvarende 214 millioner kroner.

Netto valutagevinst i 2017 skyldes hovedsakelig omregning av gjeldsposisjoner i utenlandsk valuta til norske kroner. Brutto valutabevegelser er høye sammenlignet med nettobeløpet. Dette er hovedsakelig fordi valutaeffekter på eksternt finansiering i Telenor ASA utlignes av valutaeffekter på konserninterne fordringer i internbanken.

Netto verdiendring finansielle instrumenter er positiv for året. Dette er hovedsakelig på grunn av endring i virkelig verdi av opsjonselementet i obligasjonslånet med oppgjør i amerikanske depotaksjer (ADS) i VEON som resulterte i en gevinst på 416 millioner kroner, sammenlignet med et tap på 918 millioner kroner i 2016.

NOTE 13 Inntektsskatt

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Resultat før skatt	21 959	19 302
Betalbar skatt	(7 038)	(5 983)
Utsatt skatt	185	59
Skattekostnad	(6 854)	(5 924)

Økning i betalbar skatt skyldes hovedsakelig økning i skattepliktig inntekt i Grameenphone og en skatteavsetning i Norge som følge av et kontorvedtak for inntektsåret 2013. Kontorvedtaket, som vedrører skattlegging av gevinst ved et konserninternt salg av aksjene i Telenor Montenegro, resulterte i en utbetaling av 486 millioner kroner.

Den betydelige utsatte skatteinntekten som følge av reklassifisering av skatteeffekten av akkumulerte omregningsdifferanser i forbindelse med nedsalget i VEON, innregning av eiendeler ved utsatt skatt på fremførbare underskudd i Danmark og Thailand og reversering av utsatte skatteforpliktelser i Grameenphone, blir i stor grad oppveiet av den utsatte skattekostnaden fra reversering av eiendeler ved utsatt skatt i Pakistan og Norge og økte forpliktelser ved utsatt skatt i Sverige.

Effektiv skattesats

Tabellen nedenfor viser avstemming av rapportert skattekostnad mot forventet skattekostnad basert på nominell skattesats på 24 % i Norge (25 % i 2016). Den viser også de vesentligste komponentene i skattekostnaden. Nærmere omtale av utvalgte linjer er gitt i tabellen under.

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Skattekostnad basert på nominell skattesats i Norge (24 %/25 %)	(5 270)	(4826)
Effekt av skattesatser utenfor Norge som avviker fra 24 %/25 %	(293)	(191)
Effekt av endrede skattesatser	(193)	(66)
Ikke fradragsberettigede og ikke-skattepliktige poster	132	(218)
Betalbar og utsatt skatt på tilbakeholdt overskudd i datter- og tilknyttede selskaper	(420)	(473)
Korreksjoner av betalbar skatt for tidligere år	(572)	(51)
Årets ikke-innregnede eiendeler ved utsatt skatt	(196)	(300)
Endring i tidligere års ikke-innregnede eiendeler ved utsatt skatt	291	465
Netto skatteeffekt fra nedskrivning goodwill	(331)	(265)
Skattekostnad	(6 854)	(5 924)
Effektiv skattesats i %	31,2	30,7

Skattesatser utenfor Norge som avviker fra 24 %

De største effektene er knyttet til at Grameenphone Ltd. (Bangladesh: 40 %) og Telenor Pakistan (30 %) har høyere nominelle skattesatser enn den nominelle skattesatsen i Norge, mens Telenor Sverige (22 %), Telenor Danmark (22 %), dtac (Thailand: 20 %), Telenor Ungarn (11 %), Telenor Serbia (15 %), Telenor Bulgaria (10 %) og Telenor Montenegro (9 %) har lavere nominelle skattesatser.

Effekt av endrede skattesatser

Med virkning fra 1. januar 2018 vil den nominelle skattesatsen bli redusert fra 24 % til 23 % i Norge.

Ikke-skattepliktige inntekter og ikke-fradragsberettigede kostnader

I 2017 stammer de største skattefrie gevinstene fra salg av aksjer i den felleskontrollerte virksomheten SnT Classifieds og datterselskap som eier eiendom i Kongensgaten i Oslo. De største skatteøkende effektene i 2016 og 2017 knytter seg til reklassifisering av tapsposter fra øvrige resultatelementer til resultatregnskapet etter nedsalg i VEON.

Betalbar og utsatt skatt på tilbakeholdte overskudd i datter- og tilknyttede selskaper

Inkluderer betalbar skatt på mottatt utbytte samt endring i avsetning for utsatt skatt (primært kildeskatt) på tilbakeholdte overskudd i utenlandske datterselskaper og tilknyttede selskaper utenfor Norge. Det er avsatt fullt ut for utsatt skatt på tilbakeholdt overskudd i utenlandske datterselskaper per 31. desember både i 2017 og i 2016.

Korreksjoner av betalbar skatt for tidligere år

Effekten skyldes hovedsakelig et kontorvedtak av norske skattemyndigheter hvor de har behandlet gevinsten ved det konserninterne salget av aksjene i Telenor Montenegro i 2013 som skattepliktig. Dette vedtaket er påklaget.

Endring i tidligere års ikke-innregnede eiendeler ved utsatt skatt

For både 2017 og 2016 i hovedsak innregnet eiendel ved utsatt skatt knyttet til fremførbare underskudd i Danmark.

Netto skatteeffekt fra nedskrivning av goodwill

Goodwill er nedskrevet i Tapad med 1,7 milliarder kroner i 2017 og 1,0 milliarder kroner i 2016. Skatteeffekten følger fra netto ikke fradragsberettiget del av nedskrivningen.

Fremførbare underskudd

Fremførbare underskudd for utvalgte land utløper som følger per 31. desember 2017:

Beløp i millioner kroner	Danmark	Thailand	USA	Øvrige ¹⁾	Sum
2018	-	55	-	549	604
2019	-	-	-	228	228
2020	-	251	-	100	351
2021	-	1 164	-	162	1 326
2022	-	1 683	-	59	1 742
2023 og senere	-	9	874	67	949
Ikke tidsbegrenset	2 899	333	85	252	3 569
Sum fremførbare underskudd	2 899	3 494	959	1 418	8 770
Hvorav eiendeler ved utsatt skatt ikke er innregnet	144	405	959	1 260	2 768
Fremførbare underskudd hvor eiendeler ved utsatt skatt er innregnet	2 755	3 089	-	158	6 002

Fremførbare underskudd for utvalgte land utløper som følger per 31. desember 2016:

Beløp i millioner kroner	Danmark	Thailand	USA	Øvrige ¹⁾	Sum
2017	-	-	-	140	140
2018	-	52	-	639	691
2019	-	-	-	239	239
2020	-	241	-	101	342
2021	-	1 120	-	89	1 209
2022 og senere	-	8	626	2 381	3 015
Ikke tidsbegrenset	1 483	319	62	4 273	6 138
Sum fremførbare underskudd	1 483	1 740	688	7 864	11 774
Hvorav eiendeler ved utsatt skatt ikke er innregnet	133	379	688	7 546	8 746
Fremførbare underskudd hvor eiendeler ved utsatt skatt er innregnet	1 350	1 361	-	318	3 029

¹⁾ Øvrige inkluderer India og Serbia.

Underskudd til fremføring falt med 3 milliarder kroner i 2017 hovedsakelig fordi India nå er klassifisert som avviklet virksomhet. Nedvurdering av eiendeler ved utsatt skatt er endret tilsvarende. Nedgang i fremførbare underskudd er delvis motvirket av ytterligere økning av skattemessige underskudd i Danmark og Thailand. Fremførbare underskudd hvor eiendel ved utsatt skatt er innregnet økte med 3 milliarder kroner hovedsakelig på grunn av økte skattemessige underskudd i Danmark og Thailand.

Innregnet eiendel ved utsatt skatt knyttet til fremførbart underskudd

Danmark og Thailand har innregnet eiendel ved utsatt skatt knyttet til ubenyttede fremførbare underskudd ettersom konsernet forventer at det vil genereres fremtidige skattepliktige overskudd som kan avregnes mot disse underskuddene.

Usikre skatteposisjoner

Pakistan

I tredje kvartal 2016 mottok Telenor Pakistan vedtak om endring av ligning med 3,3 milliarder kroner fra pakistanske skattemyndigheter vedrørende fradragrett og tidspunkt for fradragsføring av visse kostnader ført i selvangivelsene fra tidligere år. Telenor Pakistan har påklaget vedtaket og fått innvilget utsettelse av betalingskravet på 3,3 milliarder kroner av ankeinstansen (High Court). Det er ikke avsatt for kravet i regnskapet.

Norge

I 2012 innregnet Telenor ASA tap på fordringer mot Unitech Wireless etter at Telenor ASA hadde innfridd sitt garantiansvar på 10,6 milliarder kroner for all rentebærende gjeld i Unitech Wireless. En eiendel ved utsatt skatt på 2,5 milliarder kroner ble innregnet. I 2013 ble virksomhetsoverdragelsen fra Unitech Wireless til Telenor India gjennomført, og Telenor ASA fradragsførte 9,3 milliarder kroner som skattemessig tap på fordringer i selvangivelsen. Telenor ASA har i 2017 mottatt utkast til mulig vedtak om endring. Telenor ASA er uenig i argumentene som er anvendt og har avgitt kommentarer til utkastet.

India

I 2013 besluttet EGoM (Empowered Group of Ministers) i India at lisensbetalinger på omlag 2,1 milliarder kroner fra Unitech Wireless i 2008 for lisensene som ble inndratt i 2012 kunne motregnes mot lisensbetalinger i Telenor India (tidligere Telewings), se note 33. Telenor India behandlet 1,9 milliarder kroner som reduksjon av skattegrunnlaget for spektrum. I fjerde kvartal 2016 mottok Telenor India vedtak om endring av ligning med 0,5 milliarder norske kroner vedrørende inntektsåret 2013-2014 hvor skattemyndighetene anførte at motregnet beløp er å anse som skattepliktig gevinst. Telenor India påklaget avgjørelsen og fikk kravet redusert til 0,3 milliarder norske kroner i 2017. Telenor vil anke saken videre til ITAT og har fått utsettelse med å betale kravet til saken er behandlet på ny. Det er ikke avsatt for dette kravet i regnskapet.

Skatteeffekt av midlertidige forskjeller og fremførbare underskudd per 31. desember

Beløp i millioner kroner	2017			2016		
	Eiendeler ved utsatt skatt	Forpliktelser ved utsatt skatt	Hvorav eiendeler ikke innregnet	Eiendeler ved utsatt skatt	Forpliktelser ved utsatt skatt	Hvorav eiendeler ikke innregnet
Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	121	(4 000)	(116)	3 183	(5 595)	(2 121)
Tilbakeholdte overskudd i utenlandske datter- og tilknyttede selskaper	-	(422)	-	-	(326)	-
Andre langsiktige poster	2 718	(2 119)	13	4 005	(1 353)	(363)
Sum anleggsmidler og langsiktig gjeld	2 840	(6 540)	(103)	7 188	(7 274)	(2 484)
Sum omløpsmidler og kortsiktig gjeld	1 303	(188)	-	1 554	(161)	(292)
Fremførbare underskudd	1 491	-	(243)	3 187	-	(2 528)
Totale forpliktelser/eiendeler ved utsatt skatt	5 633	(6 728)	(347)	11 929	(7 435)	(5 304)
Netto forpliktelser/eiendeler ved utsatt skatt		(1 442)			(809)	
Hvorav eiendeler ved utsatt skatt		1 917			2 163	
Hvorav forpliktelser ved utsatt skatt		(3 359)			(2 972)	

Innregnede eiendeler ved utsatt skatt relaterer seg i hovedsak til Thailand og Danmark (Thailand, Danmark og Norge i 2016).

Endring i netto forpliktelser/eiendeler ved utsatt skatt

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Per 1. januar	(809)	343
Innregnet i resultatregnskapet	185	59
Innregnet i øvrige resultatelementer	(778)	(1 205)
Kjøp og salg av datterselskaper	(90)	(149)
Omregningsdifferanser på utsatt skatt	50	144
Per 31. desember	(1 442)	(809)

NOTE 14 Resultat per aksje

Resultat per aksje som kan henføres til aksjonærer i Telenor ASA er beregnet basert på følgende resultat og aksjegrunnlag:

Resultat

Beløp i millioner kroner, unntatt resultat per aksje	2017	2016
Resultat fra videreført virksomhet	12 190	10 404
Resultat fra avvirket virksomhet	(207)	(7572)
Resultat etter skatt	11 983	2 832
Ordinært/Utvannet resultat per aksje fra videreført virksomhet	8,13	6,93
Ordinært/Utvannet resultat per aksje fra avvirket virksomhet	(0,14)	(5,04)
Ordinært/Utvannet resultat per aksje	7,99	1,89

Antall aksjer

I tusen	2017	2016
Veiet gjennomsnittlig antall aksjer ved beregning av ordinært resultat per aksje	1 499 760	1 501 458

Det er ingen utvanningseffekter for 2017 og 2016.

NOTE 15 Goodwill

Beløp i millioner kroner	Telenor Sverige	Telenor Ungarn	Telenor Serbia	dtac Thailand	Telenor Bulgaria	Broadcast	701 Search	Tapad	Øvrige ¹⁾	Sum konsern
Akkumulert kostpris										
Per 1. januar 2016	6 695	4 791	5 910	3 063	2 504	1 761	-	-	1 400	26 123
Omregningsdifferanser	(616)	(214)	(374)	(41)	(139)	(6)	-	4	(52)	(1 438)
Tilgang ved oppkjøp av datterselskap	-	-	-	-	-	-	-	2 759	135	2 894
Fraregnet ved avgang av datterselskaper	-	-	-	(5)	-	-	-	-	(55)	(60)
Per 31. desember 2016	6 079	4 576	5 536	3 017	2 365	1 755	-	2 763	1 428	27 519
Omregningsdifferanser	315	372	683	134	196	4	58	(133)	41	1 670
Tilgang ved oppkjøp av datterselskap	89	-	-	-	-	-	2 172	-	185	2 446
Reallokering av goodwill	-	-	-	-	-	-	-	-	(13)	(13)
Fraregnet ved avgang av datterselskaper	-	-	-	-	-	-	-	-	(40)	(40)
Per 31. desember 2017	6 483	4 948	6 219	3 151	2 561	1 759	2 230	2 630	1 601	31 582
Akkumulerte nedskrivninger										
Per 1. januar 2016	(278)	-	(1 637)	-	-	(129)	-	-	(110)	(2 155)
Omregningsdifferanser	26	-	104	-	-	3	-	-	4	137
Fraregnet ved avgang av datterselskaper	-	-	-	-	-	-	-	-	52	52
Nedskrivninger	-	-	-	-	-	-	-	(1 034)	-	(1 034)
Per 31. desember 2016	(252)	-	(1 533)	-	-	(126)	-	(1 034)	(55)	(3 000)
Omregningsdifferanser	(14)	-	(189)	-	-	(2)	(9)	62	(3)	(155)
Fraregnet ved avgang av datterselskaper	-	-	-	-	-	-	-	-	34	34
Nedskrivninger	-	-	-	-	-	-	(357)	(1 658)	-	(2 015)
Per 31. desember 2017	(266)	-	(1 722)	-	-	(128)	(366)	(2 630)	(24)	(5 136)
Regnskapsført verdi										
Per 31. desember 2017	6 217	4 948	4 497	3 151	2 561	1 631	1 864	-	1 577	26 446
Per 31. desember 2016	5 827	4 576	4 003	3 017	2 365	1 629	-	1 729	1 374	24 519

¹⁾ Øvrige omfatter i hovedsak Digi (Malaysia), Telenor Norge (Canal Digital Kabel-TV og Datamatrix) og Telenor Montenegro.

Se note 16 for nedskrivningsvurderinger.

NOTE 16 Nedskrivningsvurderinger

Goodwill ervervet ved virksomhetssammenslutninger er allokert til individuelle kontantgenererende enheter som fremgår av note 15.

Gjenvinnbart beløp av eiendeler og selskaper er det høyeste av bruksverdi og virkelig verdi fratrukket salgsgifter. Virkelig verdi fratrukket salgsgifter er benyttet for å fastsette gjenvinnbart beløp av kontantgenererende enheter med goodwill som er børsnoterte selskaper, basert på noterte markedspriser per 31. desember 2017 og 2016. Digi er notert på børsen i Malaysia og dtac er børsnotert i Thailand.

For øvrige kontantgenererende enheter med goodwill er diskonterte kontantstrømmodeller benyttet for å fastsette bruksverdi, basert på seneste ledelsesgodkjente økonomiske prognoser. Den eksplisitte prognoseperioden dekker 2018-2020. Utover den eksplisitte prognoseperioden, er kontantstrømmene ekstrapolert med evigvarende, konstante, nominelle vekstrater for å komme fram til terminalverdien, unntatt for Tapad og 701Search Pte Ltd. som beskrevet ytterligere nedenfor. For å teste rimeligheten av estimerte bruksverdier, er disse sammenlignet med eksterne verdsettelsler og multipler for sammenlignbare selskaper innen telekommunikasjonsbransjen.

For virksomheter som er i en vekstfase og som derfor ikke forventes å ha oppnådd en normalisert kontantstrøm ved utgangen av den eksplisitte prognoseperioden, omfatter beregningen to perioder med ekstrapolerte kontantstrømmer. Kontantstrømmer for perioden fram til kontantstrømmene forventes å være normalisert er ekstrapolert med bruk av vekstrater som reflekterer ledelsens beste estimat for markeds- og økonomisk utvikling i det landet hvor virksomheten drives. Deretter ekstrapoleres kontantstrømmene ved bruk av konstante nominelle vekstrater. Ved utgangen av 2017 antas det at Tapad og 701Search Pte Ltd. ikke vil ha oppnådd normaliserte kontantstrømmer innen utgangen av den eksplisitte prognoseperioden 2018-2020, og 2025 for Tapad og 2031 for 701Search er anvendt som terminalår.

Nøkkelforutsetninger i de diskonterte kontantstrømmodellene

Nøkkelforutsetninger benyttet ved beregningen av bruksverdi er vekstrater, ARPU, EBITDA-marginer, driftsinvesteringer og diskonteringsrenter.

Vekstrater - Den forventede vekstraten for en kontantgenererende enhet konvergerer fra nåværende nivå erfart de seneste årene, til det langsiktige vekstnivået i markedet der virksomheten drives. Vekstratene brukt til å ekstrapolere kontantstrømmer utover den eksplisitte prognoseperioden er basert på tidligere erfaringer, forutsetninger om markedsandeler og forventninger til utviklingen i markedet der virksomheten drives. Vekstratene brukt til å ekstrapolere kontantstrømmene for terminalverdien er ikke høyere enn gjennomsnittlig forventet langsiktig vekst i markedene der virksomhetene drives.

ARPU - Gjennomsnittlig inntekt per abonnement per måned (ARPU) er beregnet basert på inntekter fra mobilvirksomheten gjennom selskapets egne abonnement, delt på gjennomsnittlig antall abonnement i den relevante perioden. ARPU er estimert basert på nåværende ARPU-nivå og forventet fremtidig markedsutvikling.

EBITDA¹⁾-margin - EBITDA-marginen er estimert ut i fra dagens nivå og forventet fremtidig markedsutvikling. Vedtatte eller igangsatte effektiviseringsprogrammer er hensyntatt. Endringer i resultatet av disse tiltakene kan ha innvirkning på fremtidige forventede EBITDA-marginer.

Driftsinvesteringer (Capex) - Et normalisert forhold mellom driftsinvesteringer og driftsinntekter (driftsinvesteringer som en prosentandel av driftsinntekter) forutsettes på lang sikt. Endringer i trafikkvolum og antall abonnementer i en vekstfase vil påvirke det fremtidige forholdet mellom driftsinvesteringer og driftsinntekter. Forventede driftsinvesteringer inkluderer ikke investeringer som øker eiendelens yteevne, eller nye lisenser. Slike effekter er dermed ikke hensyntatt i estimerte kontantstrømmer. Fornyelser av eksisterende lisenser er imidlertid inkludert, enten som kontantstrømmer beregnet separat eller som en del av normalisert capex.

Diskonteringsrenter - Diskonteringsrentene er basert på en vektet gjennomsnittlig kapitalkostnad (WACC), utledet ved hjelp av kapitalverdimodellen (CAPM). Et selskaps egenkapitalkostnad og gjeldskostnad, vektet for å gjenspeile en kapitalstruktur på henholdsvis 70:30, gir selskapets vektete gjennomsnittlige kapitalkostnad. I økonomier hvor konsernet ikke anser lokal langsiktig risikofri rente som pålitelig, er WACC-rentene, som er benyttet til å diskontere fremtidige kontantstrømmer, basert på 10 års amerikansk risikofri rente justert for forskjellen i inflasjon mellom USA og det aktuelle land. En landrisikopremie er også lagt til. Diskonteringsrentene tar videre hensyn til gjeldspremie, markedsrisikopremie, gjeldsgrad, selskapets skattesats og eiendelsbeta. For kontantgenererende enheter i økonomier med ustabile inflasjonsforventninger, er kontantstrømmene for de ulike år diskontert med ulik diskonteringsrente.

For årene 2017 og 2016 er gjenvinnbart beløp for de kontantgenererende enhetene med vesentlig goodwill fastsatt basert på følgende diskonteringsrenter og nominelle vekstrater i terminalverdien:

	Diskonteringsrente etter skatt (%)		Diskonteringsrente før skatt (%)		Nominell vekst i kontantstrømmer i terminalverdien (%)	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Broadcast	7,6	6,7	10,0	9,4	(1,5)	(1,5)
Telenor Bulgaria	11,0-9,1	10,3-9,1	12,3-10,1	11,3-10,1	0,0	0,0
Telenor Ungarn	11,5-9,6	10,4-9,6	12,6-10,6	11,4-10,6	0,0	0,0
Telenor Serbia	12,6-10,7	12,5-10,7	14,8-12,6	14,3-12,4	0,0	0,0
Telenor Sverige	6,50	5,4	8,3	6,9	0,0	0,0
Tapad Inc.	9,4	11,0	11,9	14,1	2,5	3,0
701Search Pte Ltd.	13,6-10,5	-	17,0-13,8	-	3,0	-

I beregningene av gjenvinnbart beløp har konsernet benyttet forventede kontantstrømmer etter skatt og tilsvarende diskonteringsrenter etter skatt. Gjenvinnbare beløp ville ikke ha endret seg vesentlig dersom man i stedet hadde benyttet kontantstrømmer før skatt og diskonteringsrente før skatt. Diskonteringsrente før skatt er beregnet ved hjelp av en iterativ metode.

¹⁾ Se definisjon og avstemming av EBITDA i note 5.

²⁾ Se side 135 for beskrivelse av alternative resultatmål.

Nedskrivninger i 2017

Tapad

Gjenvinnbart beløp for konsernets investering i Tapad er estimert på bakgrunn av diskonterte kontantstrømmer fra eksisterende inntektslinjer og scenarioanalyser. Ved fastsettelse av gjenvinnbart beløp antas det at Tapad ikke vil ha oppnådd normaliserte kontantstrømmer ved utgangen den eksplisitte prognoseperioden 2018–2020, og 2025 er anvendt som terminalår. Nøkkelforutsetninger benyttet i beregningen av bruksverdi av konsernets investering i Tapad er vist i tabellen nedenfor. Som en konsekvens av ytterligere svekkelse for Tapad i det amerikanske mediareklame-segmentet og lavere enn forventet vekst i datasegmentet ble en nedskrivning av goodwill på 1,7 milliarder kroner innregnet i fjerde kvartal 2017. Regnskapsført verdi av goodwill etter nedskrivning beløper seg til null. Det estimerte gjenvinnbare beløpet på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler i Tapad er 0,4 milliarder kroner.

Nøkkelforutsetninger Tapad

Diskonteringsrente etter skatt (%)	9,4
Diskonteringsrente før skatt (%)	11,9
Omsetningsvekst (%) ¹⁾	13,7
Vekst i EBITDA (%) ²⁾	24,5
Vekst i EBITDA-margin (prosentpoeng) ³⁾	2,1
EBITDA-margin i terminalåret (%)	25,0
Nominell vekstrate i fri kontantstrøm i terminalverdien (%)	2,5

¹⁾ Representerer gjennomsnittlig årlig vekstrate i løpet av 2018–2025 (fram til terminalåret) i basis-scenarioet.

²⁾ Representerer gjennomsnittlig årlig vekstrate i løpet av 2021–2025 (fram til terminalåret) i basis-scenarioet.

³⁾ Representerer gjennomsnittlig årlig vekst i løpet av 2021–2025 (fram til terminalåret) i basis-scenarioet.

701Search Pte Ltd.

I etterkant av kjøpet av 66,7 % eierandel i 701Search Pte Ltd. fra Schibsted ASA og Singapore Press Holdings i andre kvartal 2017 ble nedskrivning av goodwill på 357 millioner kroner innregnet basert på en beregning av bruksverdi.

Telenor Danmark

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler i Telenor Danmark ble nedskrevet med 2,1 milliarder kroner i fjerde kvartal 2015. Det danske telekommunikasjonsmarkedet har vært utfordrende, med kommodifisering og lave priser sammenlignet med de fleste andre vestlige europeiske land. Derimot så har prisene i forbrukersegmentet stabilisert seg i løpet av 2017. Leveringen og stabiliseringen av det nye forretningsstøtte-systemet (BSS), lansering av høyhastighets-bredbånd, vesentlige kostnadsbesparelser og utforming av nye enkle forretningsmodeller i løpet av 2016 og 2017 forbedret prestasjonene i Telenor Danmark.

Gjenvinnbart beløp for Telenor Danmark, basert på en godkjent forretningsplan og estimert bruksverdi, ligger vesentlig høyere enn regnskapsført verdi og en reversering av nedskrivning på 1,2 milliarder kroner relatert til varige driftsmidler og immaterielle eiendeler er innregnet. Reverseringen er begrenset oppad til hva den regnskapsførte verdien ville ha vært (etter avskrivninger og amortiseringer) dersom ingen nedskrivning hadde blitt innregnet i fjerde kvartal 2015. Nøkkelforutsetninger benyttet i beregningen av bruksverdi av Telenor Danmark per 31. desember 2017 er vist i tabellen nedenfor.

Nøkkelforutsetninger Telenor Danmark

Diskonteringsrente etter skatt (%)	6,2
Diskonteringsrente før skatt (%)	7,9
ARPU i terminalåret (NOK)	153,8
Omsetningsvekst (%) ¹⁾	3,0
Vekst i EBITDA (%) ²⁾	17,0
Vekst i EBITDA-margin (prosentpoeng) ³⁾	2,3
EBITDA-margin i terminalåret (%)	17,0
Nominell vekstrate i fri kontantstrøm i terminalverdien (%)	0,0

¹⁾ Representerer gjennomsnittlig årlig vekstrate i løpet av 2018–2019.

²⁾ Representerer gjennomsnittlig årlig vekstrate i løpet av 2018–2019.

³⁾ Representerer årlig vekst i løpet av 2018–2019.

Nedskrivninger i 2016

Tapad

Som en konsekvens av lavere vekstforventninger for Tapad i det amerikanske mediareklame-segmentet ble en nedskrivning av goodwill på 1,0 milliarder kroner innregnet i fjerde kvartal 2016. Estimert bruksverdi beløper seg til 1,7 milliarder kroner (justert for netto rentebærende gjeld). Regnskapsført verdi av goodwill etter nedskrivning beløper seg til 1,7 milliarder kroner. Telenors konserninterne synergier ved bruk av Tapads teknologi har ikke blitt inkludert ved beregning av bruksverdi.

Telenor India

Konsernet har estimert virkelig verdi fratrukket salgsgifter for Telenor India basert på netto vederlag som kan forventes i en fusjon eller ved et salg av virksomheten og/eller eiendeler. Nøkkelforutsetninger benyttet i fastsettelsen av virkelig verdi fratrukket salgsgifter (nivå 3) var spektrumpriser, kontraktsforpliktelser og estimert virkelig verdi av garantier i India. Som en konsekvens av utviklingen i markedspriser på spektrum og oppdaterte forutsetninger knyttet til kontraktsforpliktelser foretok konsernet en ny vurdering av virkelig verdi fratrukket salgsgifter for Telenor India i første kvartal 2016. En nedskrivning på 2,3 milliarder kroner ble innregnet. I tredje kvartal 2016 foretok konsernet en ny vurdering av virkelig verdi av lisenser basert på nylige observasjoner i det indiske markedet. Vurderingen førte til en ytterligere nedskrivning av lisensene på 4,0 milliarder kroner. I løpet av de siste tre kvartalene av 2016 ble innregnede eiendeler på 0,5 milliarder kroner relatert til sentraler og radioinstallasjoner nedskrevet, slik at regnskapsført verdi av varige driftsmidler ble holdt på null. Samlet tap ved nedskrivning relatert til Telenor India i løpet av 2016 utgjorde 6,8 milliarder kroner.

Den 23. februar 2017 inngikk konsernet en avtale med Bharti Airtel Limited (Airtel) om at Airtel tar over Telenor India så snart alle nødvendige godkjenninger foreligger.

Sensitivitetsanalyse av kontantgenererende enheter med vesentlig goodwill

Bortsett fra for 701 Search Pte Ltd. mener konsernet at ingen endringer innenfor et rimelig mulighetsområde i noen av nøkkelforutsetningene som er lagt til grunn for nedskrivningsvurderingene vil medføre at regnskapsført verdi av de kontantgenererende enhetene med vesentlig goodwill overstiger gjennvinnbart beløp.

Estimert gjennvinnbart beløp overstiger regnskapsført verdi for den kontantgenererende enheten med rundt 274 millioner kroner for 701 Search Pte Ltd. Følgende nøkkelforutsetninger er lagt til grunn ved fastsettelse av gjennvinnbart beløp, i tillegg til diskonteringsrentene og de nominelle vekstratene i terminalverdiene oppgitt over:

Sentrale forutsetninger i 2017

	701 Search Pte Ltd.
Omsetningsvekst (%) ¹⁾	18,8
Vekst i EBITDA-margin (prosentpoeng) ²⁾	2,1
EBITDA-margin i terminalåret (%)	41,0

¹⁾ Representerer gjennomsnittlig årlig vekstrate for perioden 2018-2031 (fram til terminalåret).

²⁾ Representerer årlig vekst fra 2021-2031 (fram til terminalåret).

Følgende endringer i nøkkelforutsetninger vil, isolert sett, føre til at gjennvinnbart beløp blir tilnærmet lik regnskapsført verdi, og eventuelle endringer utover det som er beskrevet nedenfor, kan føre til nedskrivninger:

701 Search Pte Ltd.

Nedgang i gjennomsnittlig årlig vekstrate i løpet av ekstrapoleringsperioden 2021-2031 (fram til terminalåret) på 0,6 prosentpoeng.

Nedgang i driftsinntekter med 3,8 prosent i den eksplisitte prognoseperioden.

Økning i diskonteringsrente før skatt med 0,6 prosentpoeng for hele perioden inkludert terminalverdien.

Nedgang i nominell vekstrate i terminalverdien på 1,5 prosentpoeng.

NOTE 17 Immaterielle eiendeler

Beløp i millioner kroner	Kundebase	Lisenser	Varemerker ¹⁾	Program- vare kjøpt	Program- vare egen- utviklet	Roaming- avtaler og annet ²⁾	Anlegg under utførelse ³⁾	Sum
Akkumulert kostpris								
Per 1. januar 2016	2 730	56 869	3 188	19 821	3 497	5 329	1 326	92 760
Reklassifiseringer ⁴⁾	-	877	-	520	16	8	(506)	915
Tilgang	22	4 059	-	909	-	205	831	6 026
Tilgang egenutvikling	-	-	-	-	134	-	-	134
Tilgang ved erverv av datterselskap	56	-	56	1	337	-	-	451
Omregningsdifferanser	(156)	(1 623)	(107)	(589)	(51)	(264)	(38)	(2 828)
Avgang	(5)	(3)	(4)	(2 314)	(598)	(903)	(208)	(4 035)
Per 31. desember 2016	2 647	60 179	3 133	18 348	3 335	4 375	1 405	93 423
Reklassifiseringer ⁴⁾	17	133	-	396	113	(35)	(418)	204
Tilgang	1	3 102	-	873	-	293	800	5 068
Tilgang egenutvikling	-	-	-	-	184	-	-	184
Tilgang ved erverv av datterselskap	29	-	318	2	-	-	-	349
Omregningsdifferanser	189	868	177	384	34	229	33	1 915
Avgang	-	(218)	-	(187)	(17)	(35)	(22)	(479)
Reklassifisert til eiendeler holdt for salg	-	(6 215)	-	(440)	-	-	(4)	(6 660)
Per 31. desember 2017	2 883	57 849	3 628	19 375	3 648	4 827	1 793	94 003

Akkumulerte av- og nedskrivninger

Per 1. januar 2016	(1 212)	(24 904)	(2 323)	(16 501)	(3 263)	(4 053)	(8)	(52 265)
Reklassifiseringer ⁴⁾	-	(17)	-	8	-	(7)	-	(16)
Avskrivninger fra videreført virksomhet	(309)	(5 017)	(271)	(1 556)	(220)	(416)	-	(7 789)
Avskrivninger fra avviklet virksomhet	-	(267)	(0)	(3)	-	-	-	(270)
Årets nedskrivninger fra videreført virksomhet	(125)	-	-	-	-	-	-	(125)
Årets nedskrivninger fra avviklet virksomhet	-	(4 870)	-	(28)	-	-	-	(4 898)
Omregningsdifferanser	80	367	86	467	51	215	-	1 266
Avgang	5	2	4	2 225	592	903	-	3 731
Per 31. desember 2016	(1 561)	(34 706)	(2 504)	(15 388)	(2 840)	(3 358)	(8)	(60 366)
Reklassifiseringer ⁴⁾	-	(1)	-	(25)	-	34	-	6
Avskrivninger	(250)	(5 599)	(275)	(1 477)	(275)	(403)	-	(8 281)
Årets nedskrivninger	-	-	-	(47)	(9)	-	(4)	(61)
Reversering av årets nedskrivninger	-	322	-	-	-	-	-	322
Omregningsdifferanser	(124)	(1 068)	(154)	(320)	(38)	(175)	-	(1 879)
Avgang	-	218	-	185	17	35	-	455
Reklassifisert til eiendeler holdt for salg	-	5 954	-	440	-	-	4	6 396
Per 31. desember 2017	(1 934)	(34 880)	(2 934)	(16 634)	(3 145)	(3 868)	(8)	(63 404)

Regnskapsført verdi

Per 31. desember 2017	949	22 969	694	2 741	504	958	1 786	30 601
Per 31. desember 2016	1 086	25 473	628	2 959	495	1 017	1 397	33 057
Avskrivningstid i antall år	3-20	2-27	4-7	3-7	3-5	8-20	-	-

¹⁾ Regnskapsført verdi av varemerker med ubestemt levetid er på 506 millioner kroner per 31. desember 2017 og 176 millioner kroner per 31. desember 2016. Varemerker med bestemt levetid per 31. desember 2017 er i hovedsak representert av varemerket til 701 Search Pte. Ltd. med regnskapsført verdi på 330 millioner kroner og dtac-varemerket med regnskapsført verdi på 182 millioner kroner (405 millioner kroner i dtac per 31. desember 2016).

²⁾ Regnskapsført verdi av roaming-avtalene er på 472 millioner kroner per 31. desember 2017 og 560 millioner kroner per 31. desember 2016.

³⁾ Linjene for «Tilgang» representerer netto tilgang av anlegg under utførelse i løpet av regnskapsåret. Anlegg under utførelse som er regnskapsført og aktivert i samme regnskapsår vises som «Tilgang» i de aktuelle eiendelskategoriene i denne tabellen.

⁴⁾ Inneholder også reklassifiseringer til/fra linjer i oppstilling av finansiell stilling som ikke er en del av denne tabellen.

Reversering av nedskrivninger innregnet i 2017 er relatert til Telenor Danmark. Nedskrivninger i 2016 var hovedsakelig relatert til Telenor India. Se note 16 for ytterligere informasjon.

Tilgang lisenser i 2017 gjelder hovedsakelig anskaffelse av tilleggs-spektrum i 1800 MHz-båndet i Telenor Myanmar og fornyelse av eksisterende spektrum i Telenor Norge, Telenor Danmark og Digi. Tilgang lisenser i 2016 gjelder hovedsakelig anskaffelse av tilleggs-spektrum i 850 MHz-båndet i Telenor Pakistan, anskaffelse av tilleggs-spektrum i 1800 MHz-båndet i Telenor Bulgaria og fornyelse av eksisterende spektrum i Telenor Montenegro.

Tilgang innkjøpt programvare i 2017 var hovedsakelig i Telenor Norge.

dtac har konsesjon fra «CAT Telecom Public Company Limited» («CAT») til å drifte og levere mobiltjenester i Thailand. Tillatelsen fra CAT gir dtac lov til å utvikle, utvide og bruke mobilnettet for å tilby kommunikasjonstjenester i ulike områder av Thailand. Konsesjonen var opprinnelig på 15 år, men ble 23. juli

1993 og 22. november 1996 forlenget til henholdsvis 22 og 27 år. I henhold til oppdatert avtale utløper konsesjonsperioden i september 2018. I februar 2011 oppnevnte regjeringen i Thailand en komité for å forhandle med mobiloperatørene om relevant kompensasjon med utgangspunkt i de endringene som var gjort i operatørens konsesjonsavtaler. I juni 2011 erkjente regjeringen at komiteen ikke var i stand til å vurdere operatørens forslag ettersom disse forslagene ikke falt inn under utvalgets myndighet. Imidlertid mente komiteen at saken inntil videre burde meldes til The National Broadcasting and Telecommunications Commission (NBTC) for vurdering av relevante kriterier og tiltak. Regjeringens endelige konklusjon eller vedtak i saken er fremdeles ikke tilkjennegitt. Konsernet mener imidlertid at de avtalte endringene ble inngått i god tro, at de er lovlige, og at staten ikke har lidt noe tap som følge av disse.

Konsesjonen til dtac er innregnet som en immateriell eiendel i henhold til «The Intangible Asset Model» omtalt i IFRIC 12 Tjenesteutsettingsordninger. Regnskapsført verdi av konsesjonsrettigheten er på 2,7 milliarder kroner per 31. desember 2017 (5,9 milliarder kroner per 31. desember 2016) og amortiseres lineært over gjenværende konsesjonsperiode. Utskiftninger og utvidelser innregnes som immaterielle eiendeler og amortiseres over gjenværende levetid på konsesjonen. Reparasjon og vedlikehold innregnes som kostnad når de påløper.

Regnskapsført verdi på lisensene per 31. desember 2017 i Telenor Myanmar, Telenor Pakistan og Grameenphone er på henholdsvis 3,8 milliarder kroner, 3,7 milliarder kroner og 3,3 milliarder kroner (4,5 milliarder kroner i Telenor Pakistan, 4,0 milliarder kroner i Grameenphone og 2,9 milliarder kroner i Telenor Myanmar per 31. desember 2016). Regnskapsført verdi av lisensen i dtac (ekskludert konsesjonsrettigheten) er på 2,3 milliarder kroner per 31. desember 2017 (2,4 milliarder kroner per 31. desember 2016). Tabellen nedenfor viser lisensene for mobilspektrum som konsernet innehar per 31. desember 2017:

Spektrum (MHz)	Båndbredde (MHz)	Type/teknologi	Utløp av spektrum
Telenor Norge			
800	2x10	Teknologinøytral	2033
900	2x15	Teknologinøytral	2033
1800	2x10 + 2x20	Teknologinøytral	2028/2033
2100	2x19.8	Teknologinøytral	2032
2600	2x40	Teknologinøytral	2022
Telenor Sverige			
800	2x10 ^{a)}	Teknologinøytral	2035
900	2x6 ^{a)} + 2x5	Teknologinøytral	2025
1800	2x20 + 2x10 ^{a)}	Teknologinøytral	2027/2037
2100	2x19.8 + 1x5	Teknologinøytral	2025
2600	2x40 ^{b)}	Teknologinøytral	2023
Telenor Danmark			
800	2x10 ^{c)}	Teknologinøytral	2034
900	2x9	Teknologinøytral	2019
1800	2x25 ^{c)}	Teknologinøytral	2032
2100	2x15 + 1x5	Teknologinøytral	2021
2600	2x20 + 1x10	Teknologinøytral	2030
Telenor Ungarn			
800	2x10 ^{d)}	Teknologinøytral	2029
900	2x8 + 2x1.8	Teknologinøytral	2022
900	2x2 ^{d)}	Teknologinøytral	2029
1800	2x30	Teknologinøytral	2022
2100	2x15 + 1x5	Teknologinøytral	2019
2600	2x20 ^{d)}	Teknologinøytral	2029
Telenor Serbia			
800	2x10 ^{e)}	Teknologinøytral	2026
900	2x9.6	Teknologinøytral	2026
1800	2x10 + 2x10	Teknologinøytral	2026
2100	2x15 + 1x5	Teknologinøytral	2026
Telenor Montenegro			
900	2x15	Teknologinøytral	2032
1800	2x25	Teknologinøytral	2032
2100	2x20	Teknologinøytral	2032
Telenor Bulgaria			
900	2x9.4 + 2x1.8	Teknologinøytral	2021
1800	2x10 + 2x5	Teknologinøytral	2021
2100	2x10 + 2x5	Teknologinøytral	2025
dtac, Thailand			
850	2x10 ^{f)}	3G	2018
1800	2x49.8 ^{f)}	2G/4G	2018
2100	2x15	3G/4G	2027
Digi, Malaysia			
900	2x5	Teknologinøytral	2032
1800	2x20	Teknologinøytral	2032
2100	2x15	3G	2034
2600	2x10	4G	2019

Grameenphone, Bangladesh			
900	2x7.4	2G ^{g)}	2026
1800	2x7.2 + 2x7.4	2G ^{g)}	2026
2100	2x10	3G ^{g)}	2028
Telenor Pakistan			
850	2x10	3G/4G	2031
900	2x4.8	2G	2019
1800	2x8.8	2G/4G	2019
2100	2x5	3G	2029
Telenor Myanmar			
900	2x5	Teknologinøytral	2029
1800	2x20	Teknologinøytral	2029
2100	2x10+2x5	Teknologinøytral	2029
Telenor India (klassifisert som eiendeler holdt for salg)			
1800	2x5 ^{h)}	Teknologinøytral	2032
1800	2x1.4-2.2 ⁱ⁾	Teknologinøytral	2034
1800	2x6 ^{j)}	Teknologinøytral	2034

^{a)} Lisensene er tildelt Net4Mobility (felleskontrollert ordning med Tele 2, eid 50 % av konsernet).

^{b)} Tele 2 og konsernet overførte sine respektive lisenser (2x 20 MHz) i 2600 MHz-båndet til Net4Mobility den 2. juli 2012.

^{c)} Lisensene er tildelt TT Netværket (felleskontrollert driftsordning med Telia, eid 50 % av konsernet).

^{d)} Lisensene er fornybare i en etterfølgende femårsperiode, dersom visse lisensbetingelser er oppfylt, men uten ytterligere betaling.

^{e)} Lisensen er fornybar i en etterfølgende femårsperiode.

^{f)} I henhold til konsesjonsavtalen med CAT.

^{g)} Lisensene er teknologinøytrale fra februar 2018.

^{h)} Innenfor følgende sirkler: Andhra Pradesh, Bihar og Jharkhand, Maharashtra, Gujarat, Uttar Pradesh Øst og Uttar Pradesh Vest.

ⁱ⁾ I 2014 ble tilleggs-spektrum i 1,4 – 2,2 MHz anskaffet i fire eksisterende sirkler (Andhra Pradesh, Bihar og Jharkhand, Uttar Pradesh Øst og Uttar Pradesh Vest).

^{j)} I 2014 ble 6 MHz anskaffet i en ny sirkel (Assam).

NOTE 18 Varige driftsmidler

Beløp i millioner kroner	Lokal- nær- og fjernnett	Mobil- telefon- nett	Abonnent- utstyr	Sentraller og utstyr	Radio installa- sjoner	Kabel-TV anlegg	Byg- ninger	Tomter	Admini- strative fellesinve- steringer	Satellitter	Anlegg under utførelse ¹⁾	Sum
Akkumulert kostpris												
Per 1. januar 2016	50 517	28 113	1 832	21 822	27 579	5 066	15 425	1 095	13 169	5 318	9 004	178 940
Reklassifiseringer ²⁾	1 812	3 034	43	568	2 713	62	137	-	685	-	(9 975)	(921)
Tilgang	1 693	932	548	1 096	3 865	367	341	2	1 173	-	10 164	20 181
Tilgang ved erverv av datterselskap	-	-	-	-	3	-	8	-	70	-	39	120
Omregningsdifferanser	(730)	(1 243)	(72)	(583)	(1 037)	(62)	(234)	(22)	(466)	-	(360)	(4 809)
Avgang	(2 729)	(972)	(336)	(2 840)	(826)	(84)	(452)	(2)	(1 518)	-	(208)	(9 967)
Per 31. desember 2016	50 563	29 864	2 015	20 063	32 297	5 349	15 225	1 073	13 113	5 318	8 664	183 545
Reklassifiseringer ²⁾	860	2 842	24	171	1 376	(111)	497	-	422	-	(6 273)	(193)
Tilgang	1 549	1 114	573	682	3 303	881	345	5	858	-	7 094	16 404
Tilgang ved erverv av datterselskap	-	-	-	-	-	-	-	-	22	-	-	22
Omregningsdifferanser	28	281	54	(85)	(42)	33	(22)	3	59	-	(2)	308
Avgang	(1 292)	(414)	(208)	(1 008)	(524)	(64)	(637)	(6)	(540)	(298)	(83)	(5 073)
Reklassifisert til eiendeler holdt for salg	(369)	(61)	-	(2 614)	(3 000)	-	(145)	-	(622)	-	(431)	(7 243)
Per 31. desember 2017	51 339	33 626	2 458	17 209	33 410	6 088	15 263	1 075	13 312	5 020	8 969	187 770

Akkumulerte av- og nedskrivninger

Per 1. januar 2016	(37 695)	(16 215)	(1 047)	(17 664)	(14 100)	(2 774)	(8 130)	(46)	(9 297)	(2 389)	(373)	(109 729)
Reklassifiseringer ²⁾	(12)	12	(9)	10	5	16	2	-	(11)	-	-	13
Avskrivninger fra videreført virksomhet	(2 201)	(2 071)	(507)	(1 068)	(3 153)	(392)	(606)	(1)	(1 491)	(274)	-	(11 764)
Avskrivninger fra avvirket virksomhet	(7)	(3)	-	(112)	(64)	-	(1)	-	(10)	-	-	(197)
Årets nedskrivninger fra videreført virksomhet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Årets nedskrivninger fra avvirket virksomhet	(135)	(7)	-	(483)	(1 066)	-	(33)	-	(96)	-	(106)	(1 926)
Omregningsdifferanser	402	693	48	437	590	31	82	5	327	-	16	2 631
Avgang	2 573	945	336	2 835	819	84	363	-	1 454	-	36	9 445
Per 31. desember 2016	(37 075)	(16 646)	(1 179)	(16 045)	(16 969)	(3 035)	(8 323)	(42)	(9 124)	(2 663)	(427)	(111 528)
Reklassifiseringer ²⁾	(6)	(3)	8	11	(2)	58	-	-	(75)	-	-	(10)
Avskrivninger	(2 109)	(2 557)	(568)	(1 182)	(3 709)	(431)	(603)	(1)	(1 548)	(260)	-	(12 968)
Årets nedskrivninger	-	-	(2)	-	(1)	-	(28)	-	(25)	-	(5)	(61)
Reversering av årets nedskrivninger	128	593	-	3	117	-	60	15	4	-	-	920
Omregningsdifferanser	(23)	(56)	(37)	24	(64)	(20)	4	(1)	(64)	-	-	(237)
Avgang	1 267	374	208	1 006	483	61	410	(2)	493	127	-	4 428
Reklassifisert til eiendeler holdt for salg	369	61	-	2 614	3 000	-	145	-	622	-	431	7 243
Per 31. desember 2017	(37 449)	(18 234)	(1 570)	(13 568)	(17 144)	(3 367)	(8 336)	(30)	(9 717)	(2 796)	(1)	(112 213)

Regnskapsført verdi

Per 31. desember 2017	13 890	15 392	888	3 641	16 266	2 721	6 927	1 045	3 595	2 224	8 968	75 557
Per 31. desember 2016	13 488	13 218	837	4 018	15 328	2 313	6 902	1 031	3 989	2 655	8 237	72 016
Avskrivningstid i antall år ³⁾	3-30	5-20	3	3-10	5-15	3-15	5-90	-	2-10	17	-	-

¹⁾ Linjene for «Tilgang» representerer netto tilgang av anlegg under utførelse i løpet av regnskapsåret. Anlegg under utførelse som er regnskapsført og aktivert i samme regnskapsår vises som «Tilgang» i de aktuelle eiendelskategoriene i denne tabellen.

²⁾ Inneholder også reklassifiseringer til/fra linjer i oppstilling av finansiell stilling som ikke er en del av denne tabellen.

³⁾ Eiendelskategoriene som presenteres i tabellen over er en aggregert sum av ulike eiendelskomponenter som tilhører en bestemt kategori, og avskrivningssatsene representerer levetidsintervallet som allokteres til komponentene.

Reversering av nedskrivninger innregnet i 2017 er relatert til Telenor Danmark, og nedskrivninger innregnet i 2016 var relatert til Telenor India. Se note 16 for ytterligere informasjon.

Per 31. desember 2017 hadde konsernet finansielle leieavtaler med en regnskapsført verdi på 1.088 millioner kroner (1.108 millioner kroner per 31. desember 2016). Disse eiendelene består per 31. desember 2017 hovedsakelig av leie av optisk fibernettverk (lokal-, nær- og fjernnett) på 675 millioner kroner i Grameenphone i Bangladesh, Myanmar og Digi i Malaysia (705 millioner kroner i 2016), samt eiendommer (bygninger og tomter) på 311 millioner kroner i Sverige og Danmark (313 millioner kroner i 2016).

Nåverdi av fremtidig minimumsforpliktelse for finansielle leiebetalinger (konsernet som leietaker) er 927 millioner kroner per 31. desember 2017 (989 millioner kroner per 31. desember 2016).

NOTE 19 Tilknyttede selskaper og felleskontrollerte ordninger

Tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Regnskapsført verdi per 1. januar	15 725	19 340
Tilgang	70	98
Avgang	(15 501)	(4 809)
Andel resultat etter skatt ¹⁾	531	1 517
Andel øvrige resultatelementer	(342)	631
Egenkapitaltransaksjoner inkludert utbytte	27	(378)
Omregningsdifferanser	(56)	(673)
Regnskapsført verdi per 31. desember	454	15 725
Hvorav investeringer med negativ verdi ²⁾	26	48
Sum tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	480	15 773
Herav investering i VEON Ltd	-	13 829
Herav investering i øvrige	480	1 944

¹⁾ Andel resultat etter skatt inkluderer konsernets andel av selskapenes resultater etter skatt, avskrivning av merverdier, nedskrivning og justering for forskjeller i regnskapsprinsipper.

²⁾ Konsernets andel av netto tap fra RiksTV AS (et tilknyttet selskap) overstiger aksjeinvesteringen. Det overskytende beløpet på 26 millioner kroner er innregnet som en reduksjon i konsernets andre langsiktige fordringer på RiksTV AS med 21 millioner kroner klassifisert som andre finansielle rentebærende anleggsmidler og resterende beløp på 5 millioner kroner er innregnet som avsetninger. Se også note 21.

I 2017 avhendet konsernet de følgende investeringene i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter:

Beløp i millioner kroner	VEON Ltd.	SnT Classifieds	701Search Pte Ltd.	Sum
Salgsvederlag i kontanter	2 225	4 258	-	6 483
Annet vederlag	11 801	4	698	12 503
Sum vederlag	14 026	4 262	698	18 987
Regnskapsført verdi avhendet virksomhet	(2 225)	(1 128)	(347)	(3 700)
Regnskapsført verdi overført til investeringskategorien tilgjengelig-for-salg	(11 801)	-	-	(11 801)
Sum regnskapsført verdi avhendet virksomhet	(14 026)	(1 128)	(347)	(15 501)
Gevinst/(tap) ved avhendelse før reklassifisering av øvrige resultatelementer	-	3 135	351	3 486
Reklassifisering øvrige resultatelementer	(8 575)	(60)	1	(8 634)
Gevinst/(tap) ved avhendelse av tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	(8 575)	3 075	352	(5 148)

VEON Ltd.

Den 7. april 2017 avhendet konsernet en andel av eierinteressene i VEON, tilsvarende 70 millioner VEON ADSer eller omtrent 4 % av aksjekapitalen i VEON. Etter denne avhendelsen er konsernets eierinteresser i VEON redusert fra 23,7 % til 19,7 %.

Som følge av transaksjonen tapte konsernet betydelig innflytelse over VEON og opphørte innregningen av VEON som et tilknyttet selskap. Akkumulerte omregningsdifferanser tidligere innregnet i øvrige resultatelementer ble følgelig reklassifisert til resultatregnskapet. Reklassifiseringen påvirket ikke sum egenkapital i konsernet.

Som en konsekvens av tapt betydelig innflytelse er gjenværende ADSer og aksjer i VEON klassifisert som en finansiell investering (andre anleggsmidler) i oppstilling av finansiell stilling. ADSer og aksjer i VEON er kategorisert som en «tilgjengelig-for-salg»-investering som måles til virkelig verdi, se note 21.

SnT Classifieds

Konsernet hadde en eierandel på 50 % i SnT Classifieds, som videre eide 50 % av den felleskontrollerte nettbaserte rubrikkannonse-virksomheten i Latin-Amerika. Den 11. mai 2017 inngikk konsernet en avtale med Schibsted ASA om salg av sin 50 % eierandel i SnT Classifieds. Transaksjonen ble gjennomført 30. juni 2017.

701Search Pte Ltd.

Konsernet hadde en eierinteresse tilsvarende 33 % i 701Search Pte Ltd. som eier nettbaserte rubrikkannonse-nettsteder i Malaysia, Vietnam og Myanmar. Den 11. mai 2017 inngikk konsernet en avtale med Schibsted ASA og Singapore Press Holding om å erverve 66,7 % av eierinteressene i 701Search Pte Ltd. for et kontantvederlag på 1,8 milliarder kroner. Regnskapsført verdi av konsernets 33,3 % eierandel forut for transaksjonen var 347 millioner kroner. Som en følge av transaksjonen ble tidligere eierinteresser verdsett til virkelig verdi og konsernet innregnet en gevinst på 352 millioner kroner.

I 2016 avhendet konsernet de følgende investeringene i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter:

Beløp i millioner kroner	VEON Ltd.	Amedia	Andre	Sum
Salgsvederlag i kontanter	4 618	180	9	4 806
Regnskapsført verdi avhendet virksomhet	(4 624)	(180)	(6)	(4 809)
Gevinst/(tap) ved avhendelse før reklassifisering av øvrige resultatelementer	(6)	-	3	(3)
Reklassifisering øvrige resultatelementer	(3 239)	(71)	-	(3 310)
Gevinst/(tap) ved avhendelse av tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	(3 245)	(71)	3	(3 313)

Konsernet avhendet en andel av sine eierinteresser i VEON, tilsvarende omtrent 163,9 millioner ADSer eller 9,3 % av aksjekapitalen i VEON. Etter avhendelsen ble konsernets eierandel i VEON redusert fra 33 % til 23,7 % per 31. desember 2016.

VEON Ltd.

Konsernet innregnet sin andel av VEONs offentliggjorte resultater ett kvartal på etterskudd, se note 2 for ytterligere informasjon.

I løpet av 2017 innregnet konsernet sin andel av resultat etter skatt relatert til VEON på 294 millioner kroner knyttet til fjerde kvartal 2016 samt en reversering av nedskrivning på 284 millioner kroner.

Andel av øvrige resultatelementer var negativ med 363 millioner kroner relatert til VEONs omregningsdifferanser som ble reklassifisert til resultatregnskapet i forbindelse med slutføringen av den felleskontrollerte virksomhetstransaksjonen i WIND Italia.

Andel resultat etter skatt relatert til VEON innregnet for 2016 beløper seg til et resultat på 2,1 milliarder kroner inkludert en nedskrivning på 2,8 milliarder kroner. Andel resultat etter skatt fra VEON i 2016 består av andel av resultat etter skatt for fjerde kvartal 2015, de første tre kvartalene i 2016 og en andel av vesentlige transaksjoner og hendelser for fjerde kvartal 2016.

I 2016 innregnet konsernet en gevinst knyttet til omregningsdifferanser på 610 millioner kroner i øvrige resultatelementer relatert til sin andel av VEONs omregningsdifferanser, hovedsakelig som følge av at russiske rubler har styrket seg mot amerikanske dollar. I 2016 innregnet konsernet sin negative andel på 0,2 milliarder kroner knyttet til egenkapitaltransaksjoner relatert til VEONs justering av gevinsten ved delvis avhendelse av eierinteressene i Omnimium Telecom Algerie.

Øvrige tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter

Tabellen nedenfor viser et sammendrag av finansiell informasjon relatert til konsernets eierandel i øvrige tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter.

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Resultat etter skatt	(46)	(576)
Øvrige resultatelementer	22	21
Totalresultat	(24)	(555)

Andel av resultat etter skatt for 2017 inkluderer andel av tap fra felleskontrollerte virksomheter innenfor nettbaserte rubrikkannonser på 55 millioner kroner (andel resultat etter skatt for 2016 var 167 millioner kroner). En nedskrivning på 365 millioner kroner knyttet til avhendelsen av Amedia ble innregnet i 2016.

Felleskontrollerte driftsordninger

Konsernet er involvert i tre felleskontrollerte ordninger for nettverksdeling i Sverige og Danmark. Disse felleskontrollerte ordningene er strukturert gjennom separate foretak. Aktivitetene er utformet for å levere tjenester til de respektive driftsansvarlige i ordningene og dermed er disse ordningene klassifisert som felleskontrollerte driftsordninger.

Felleskontrollert driftsordning	Beskrivelser	Eierandel
3G Infrastructure Services AB	En felleskontrollert driftsordning med mobiloperatøren «3» i Sverige	50 %
Net4Mobility HB	En felleskontrollert driftsordning under en partnerskap-avtale, med mobiloperatøren Tele2 Sverige AB i Sverige. ¹⁾	50 %
TT Netværket P/S	En felleskontrollert driftsordning under en partnerskap-avtale, med mobiloperatøren TeliaSonera Mobile Holding AB i Danmark.	50 %

¹⁾ Under svensk lov er alle partnere i et partnerskap solidarisk ansvarlig for alle forpliktelser i partnerskapet.

NOTE 20 **Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer**

Beløp i millioner kroner	Kategori	2017	2016
Kundefordringer		12 720	11 862
Avsetning for tap på kundefordringer		(1 882)	(1 535)
Sum kundefordringer per 31. desember	UOF¹⁾	10 838	10 327
Rentebærende fordringer		1 451	1 018
Opptjente inntekter		6 931	6 577
Andre ikke-rentebærende fordringer		2 267	2 176
Avsetning for tap på fordringer		(14)	(32)
Sum andre kortsiktige fordringer per 31. desember	UOF¹⁾	10 634	9 739
Offentlige avgifter		484	624
Forskuddsbetalinger		2 793	4 184
Sum andre kortsiktige ikke-finansielle eiendeler per 31. desember	IF²⁾	3 277	4 809
Sum kundefordringer og andre kortsiktige fordringer per 31. desember		24 749	24 876

¹⁾ UOF: Utlån og fordringer.

²⁾ IF: Ikke-finansielle eiendeler og forpliktelser.

Per 31. desember 2017 har 1,2 milliarder kroner (1,1 milliarder kroner pr 31. desember 2016) av kundefordringer og andre kortsiktige fordringer relatert til avbetalinger på håndsett ikke forfall til betaling innenfor ett år.

Spesifikasjon av avsetning for tap på fordringer:

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Avsetninger per 1. januar	(1 567)	(1 652)
Endring avsetning for tap på fordringer	(254)	(34)
(Kjøp) og salg av datterselskap	60	-
Omregningsdifferanser og andre endringer	(136)	119
Avsetninger per 31. desember	(1 897)	(1 567)
Årets konstaterte tap	(641)	(704)
Innbetalt på tidligere nedskrevne fordringer	110	92

Spesifikasjon av aldersfordeling for kundefordringer:

Beløp i millioner kroner	Regnskapsført verdi	Ikke forfalt på balansedagen	Forfalt på balansedagen i følgende perioder:					
			mindre enn 30 dager	mellom 30 og 60 dager	mellom 61 og 90 dager	mellom 91 og 180 dager	mellom 181 og 365 dager	mer enn 365 dager
Per 31. desember 2017								
Kundefordringer	12 720	7 473	1 784	505	407	494	669	1 389
Avsetning for tap på fordringer	(1 882)	(23)	(38)	(70)	(98)	(197)	(385)	(1 071)
Sum kundefordringer	10 838	7 450	1 746	435	308	296	284	318
Per 31. desember 2016								
Kundefordringer	11 862	7 013	1 712	484	319	582	497	1 256
Avsetning for tap på fordringer	(1 535)	(32)	(33)	(39)	(78)	(167)	(269)	(916)
Sum kundefordringer	10 327	6 981	1 678	445	241	415	228	340

For kundefordringer og andre kortsiktige fordringer som ikke er nedskrevet eller forfalt, er det på balansedagen ingen indikasjoner på at debitor ikke vil være i stand til å dekke sine betalingsforpliktelser.

NOTE 21 Andre anleggsmidler og finansielle omløpsmidler

Beløp i millioner kroner	Virkelig verdi nivå ⁴⁾	Kategori	2017	2016
Andre anleggsmidler				
Aksjer tilgjengelig for salg ¹⁾	3	TFS	708	554
Aksjer tilgjengelig for salg ¹⁾	1	TFS	8 088	-
Finansielle derivater	2	VVOR ¹⁾	538	404
Finansielle derivater utpekt som sikringsinstrumenter i nettoinvesteringssikringer	2		210	473
Andre finansielle ikke-rentebærende anleggsmidler		UOF ²⁾	307	456
Virkelig verdi-sikringsinstrumenter	2		1 682	2 074
Andre finansielle rentebærende anleggsmidler ²⁾		UOF ²⁾	1 125	898
Sum finansielle anleggsmidler per 31. desember			12 660	4 859
Offentlige avgifter			414	797
Forskuddsbetalinger			224	144
Sum ikke-finansielle anleggsmidler per 31. desember		IF ³⁾	638	941
Sum andre anleggsmidler per 31. desember			13 297	5 800
Andre finansielle omløpsmidler				
Finansielle eiendeler holdt for handelsformål	2	VVOR ¹⁾	67	81
Obligasjoner og sertifikater > 3 måneder		UOF ²⁾	849	1 683
Finansielle derivater	2	VVOR ¹⁾	1	317
Finansielle derivater utpekt som sikringsinstrumenter i nettoinvesteringssikringer	2		611	153
Virkelig verdi-sikringsinstrumenter	2		95	255
Sum andre finansielle omløpsmidler per 31. desember			1 622	2 489

¹⁾ VVOR: Virkelig verdi over resultatet

²⁾ UOF: Utlån og fordringer

³⁾ IF: Ikke-finansielle eiendeler og forpliktelser

⁴⁾ For informasjon om virkelig verdi nivå av finansielle derivater, se note 29.

Tilgjengelig for salg investeringer

Aksjer tilgjengelig for salg (TFS) inkluderer kapitalinnskudd i Telenor Pensjonskasse på 298 millioner kroner og aksjer på 8,5 millioner kroner (henholdsvis 298 millioner kroner og 256 millioner kroner i 2016).

Som en konsekvens av tapt betydelig innflytelse er gjenværende VEON American Depositary Shares (ADSer) og aksjer tilsvarende 11,8 milliarder kroner klassifisert som en finansiell investering (andre anleggsmidler) i oppstilling av finansiell stilling. VEON ADSer og aksjer er kategorisert som en «tilgjengelig-for-salg»-investering som måles til virkelig verdi. Gevinster og tap som følge av endringer i virkelig verdi innregnes i øvrige resultatelementer og er reklassifisert til resultatregnskapet ved avhendelse. I 2017 ble et tap på 864 millioner kroner innregnet i øvrige resultatelementer.

I løpet av 2017 avhendet konsernet en ytterligere andel av sine eierinteresser i VEON, tilsvarende 90 millioner VEON ADSer og aksjer eller omtrent 5 % av aksjekapitalen i VEON, til en pris på 4,05 amerikanske dollar per aksje etter transaksjonskostnader. Salget resulterte i netto vederlag på 2,8 milliarder kroner. Ett tap på 214 millioner kroner ble reklassifisert til resultatregnskapet ved avhendelsen av ADSene og aksjene. Tapet var relatert til styrkingen av norske kroner mot amerikanske dollar. Per 31. desember 2017 er konsernets eierandel i VEON 14,7 %.

Regnskapsført verdi per 31. desember 2017 av de gjenværende 256,7 millioner VEON ADSene er 8,1 milliarder norske kroner.

NOTE 22 Tilleggsinformasjon om oppstilling av kontantstrømmer

Endringer i netto driftsrelatert arbeidskapital

Endringer i netto driftsrelatert arbeidskapital inkluderer endringer i kundefordringer og leverandørgjeld relatert til operasjonelle aktiviteter, og varelager.

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Varelager	101	394
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	(163)	(973)
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	855	1 551
Endringer i netto driftsrelatert arbeidskapital	793	972

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler – avstemming tilganger og utbetalinger

Tabellen nedenfor forklarer forskjellen mellom tilganger og utbetalinger ved tilgang av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler:

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Tilganger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler (se note 17 og 18)	(21 656)	(26 341)
Lisensforpliktelser ¹⁾	528	1 654
Tilganger fjerningsforpliktelser	370	(32)
Endringer i leverandørgjeld og forskuddsbetalinger	45	(1 202)
Leveransejede-finansiering ¹⁾	2 365	2 069
Andre justeringer	(13)	124
Utbetalinger ved tilgang varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	(18 361)	(23 727)

¹⁾ Betalinger er klassifisert som kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter.

Lisensforpliktelser i 2017 er knyttet til lisenskjøp i Danmark og Myanmar, mens det i 2016 i hovedsak var knyttet til lisenskjøp i Pakistan. Endringer i leverandørgjeld og forskuddsbetalinger i 2016 var i hovedsak knyttet til forskuddsbetaling av lisens i Digi.

Kjøp og salg av datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter

Tabellen nedenfor viser effektene på hovedlinjene i oppstilling av finansiell stilling fra kjøp og salg av datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter og kapitalinnskudd i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter.

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Kjøp av datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter		
Kapitalinnskudd i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	24	98
Andre anleggsmidler	2 819	3 473
Omløpsmidler	223	231
Gjeld	(265)	(604)
Ikke-kontrollerende eierinteresser	(6)	-
Sum kjøpspris og kapitalinnskudd	2 794	3 198
- Herav uten kontantoppgjør	(710)	(198)
Kontant utbetaling relatert til oppkjøp og kapitalinnskudd	(2 084)	(3 000)
Kontanter i oppkjøpte virksomheter	84	29
Netto kontantutbetaling ved kjøp av datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	(2 000)	(2 971)

Salg av datterselskaper og tilknyttede selskaper

Tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	3 700	4 808
Andre anleggsmidler	223	71
Omløpsmidler	109	31
Gjeld	(60)	(45)
Gevinst (tap) justert for omregningsdifferanser ved salg ¹⁾	4 202	464
Salgspris	8 175	5 329
- Herav uten kontantoppgjør	(737)	-
Kontant salgsvederlag	7 437	5 329
Kontanter i solgte virksomheter	(45)	(10)
Netto kontantinbetaling ved salg av datterselskaper og tilknyttede selskaper	7 392	5 319

¹⁾ Justert for 8,6 milliarder kroner knyttet til reklassifisering av akkumulert underskudd fra øvrige resultatetlementer til resultatet ved avhending av VEON og Amedia. Se note 19 for ytterligere informasjon.

I løpet av 2017 kjøpte konsernet Schibsteds og Singapore Press Holdings 66,7 % eierandel i den felleskontrollerte virksomheten 701 Search Pte for et kontantvederlag på 1,8 milliarder kroner. Virkelig verdi av konsernets tidligere 33,3 % eierinteresse var 698 millioner kroner. Se note 19 for ytterligere informasjon. I tillegg ervervet konsernet Network Services Nordic AB i Sverige og Ucom AS i Norge for et kontantvederlag på 0,3 milliarder kroner. Se note 4 for ytterligere informasjon.

Kapitalinnskudd i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter i 2017 og 2016 er i hovedsak knyttet til konsernets andel av investeringer innenfor virksomhetsområdet for nettbaserte rubrikkannonser.

Konsernet solgte i løpet av 2017 sin 50 % eierandel i SnT Classifieds for et kontantvederlag på 4,3 milliarder kroner og en andel av sine eierinteresser i VEON for et kontantvederlag på 2,2 milliarder kroner. Se note 19 for ytterligere informasjon.

I løpet av 2017 solgte konsernet eiendom for et kontantvederlag på 836 millioner kroner og eierandel i ABC Start siden for et kontantvederlag på 93 millioner kroner.

Den 18. februar 2016 kjøpte konsernet omtrent 95 % av eierinteressene i Tapad Inc. for et kontantvederlag på 2,8 milliarder kroner. I tillegg ervervet konsernet virksomheter i Norge (fastnettvirksomhet), Sverige (maritim kommunikasjon) og Malaysia (finansielle tjenester) for et totalt kontantvederlag på 146 millioner kroner. Ubetalte beløp på 198 millioner kroner ble regnskapsført som forpliktelser. Se note 4 for ytterligere informasjon.

I løpet av 2016 solgte konsernet eiendom for et kontantvederlag på 519 millioner kroner, som resulterte i en gevinst ved avgang på 458 millioner kroner.

I løpet av 2016 avhendet konsernet en andel av sine eierinteresser i VEON, som resulterte i et netto kontantvederlag til konsernet på 4,6 milliarder kroner. I tillegg har konsernet solgt hele sin eierandel i Amedia for et kontantvederlag på 180 millioner kroner. Se note 19 for ytterligere informasjon.

Leveransekjede-finansiering

Utgående kontantstrømmer knyttet til utbetalinger under leveransekjede-finansieringsordningene presenteres som kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter dersom betalingsbetingelsene i kontrakten er knyttet opp mot ordningen, se note 2. Som en konsekvens er kjøp av varige driftsmidler, immaterielle eiendeler og andre innkjøp under disse ordningene ikke presentert som kontantstrøm fra investerings- eller operasjonelle aktiviteter.

Utbetalinger klassifisert som finansieringsaktiviteter knyttet til betalinger under leveransekjede-finansiering er 3,9 milliarder kroner for 2017 og 3,7 milliarder kroner for 2016.

Utbetaling av utbytte til og kjøp av aksjer fra ikke-kontrollerende eierinteresser i datterselskaper

I løpet av 2017 ble det utbetalt utbytte til og foretatt kjøp av aksjer fra ikke-kontrollerende eierinteresser i datterselskaper på totalt 2,6 milliarder kroner (1,4 milliarder kroner i Digi og 1,2 milliarder kroner i Grameenphone).

I løpet av 2016 ble det betalt utbytte til ikke-kontrollerende eierinteresser på totalt 3,1 milliarder kroner. Dette består av utbetalt utbytte til ikke-kontrollerende eierinteresser i Digi (1,7 milliarder kroner), dtac (0,2 milliarder kroner) og Grameenphone (0,9 milliarder kroner). 0,3 milliarder kroner ble betalt til ikke-kontrollerende eierinteresser ved kjøp av aksjer i Telenor Microfinance Bank Limited i Pakistan.

Kontanter og kontantekvivalenter per 31. desember

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Kontanter og kontantekvivalenter i konsernkontosystemer	9 680	9 963
Kontanter og kontantekvivalenter utenfor konsernkontosystemer	12 867	13 122
Sum kontanter og kontantekvivalenter i oppstilling av finansiell stilling	22 546	23 085
Kassekreditt (del av kontanter i oppstilling av kontantstrømmer)	(590)	(134)
Sum kontanter og kontantekvivalenter i oppstilling av kontantstrømmer	21 957	22 951

Kontanter og kontantekvivalenter inkluderer bundne midler på 681 millioner kroner per 31. desember 2017 (654 millioner kroner per 31. desember 2016), relatert til regulatoriske krav innen finansielle tjenester.

Konsernet har etablert konsernkontosystemer. Telenor ASA er i henhold til avtalene konsernkonto innehaver og øvrige konsernselskaper er underkonto innehavere eller deltakere. Bankene kan avregne trekk og innestående mot hverandre slik at nettoposisjonen representerer mellomværende mellom banken og konsernkonto innehaver.

Datterselskaper der Telenor eier mindre enn 90 % av aksjene deltar normalt ikke i konsernkontosystemene til Telenor ASA. Per 31. desember 2017 og 2016 var hovedvekten av kontanter og kontantekvivalenter utenfor konsernkontosystemet relatert til dtac, Digi, Grameenphone, Telenor India, Telenor Myanmar, Telenor Montenegro & Serbia, Telenor Bulgaria og Telenor Pakistan.

NOTE 23 Tilleggsinformasjon om egenkapital

Innskutt egenkapital

Beløp i millioner kroner, unntatt antall aksjer	Antall aksjer	Aksje-kapital	Annen innskutt egenkapital	Egne aksjer	Sum innskutt egenkapital
Egenkapital per 31. desember 2016	1 501 458 030	9 009	69	-	9 078
Kjøp av egne aksjer	-	-	-	(52)	(52)
Egenkapital per 31. desember 2017	1 501 458 030	9 009	69	(52)	9 025

Aksjenes pålydende er 6 kroner.

Annen egenkapital

Beløp i millioner kroner	Netto verdijusteringer	Aksjer og opsjoner til ansatte	Estimatendringer pensjoner	Transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser	Egenkapitaljustering og andel øvrige resultatelementer i tilknyttede selskaper	Andre egenkapitaltransaksjoner	Sum annen egenkapital
Egenkapital per 1. januar 2016	15	359	562	629	(15 102)	(7 606)	(21 143)
Øvrige resultatelementer, netto etter skatt	(43)	-	(206)	-	5 414	-	5 164
Aksjebasert avlønning	-	28	-	-	-	-	28
Transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser	-	-	-	(152)	-	-	(152)
Andre endringer i 2016	-	-	-	-	(239)	-	(239)
Egenkapital per 31. desember 2016	(29)	387	355	476	(9 927)	(7 606)	(16 343)
Øvrige resultatelementer, netto etter skatt	(633)	-	(61)	-	11 941	-	11 247
Aksjebasert avlønning	-	52	-	-	-	-	52
Kjøp av egne aksjer	-	-	-	-	-	(1 424)	(1 424)
Andre endringer i 2017	-	-	-	-	(539)	-	(539)
Egenkapital per 31. desember 2017	(662)	439	294	476	1 475	(9 030)	(7 006)

Netto verdijusteringer

I denne kolonnen vises virkelig verdi-endringer for aksjer klassifisert som aksjer tilgjengelig for salg. I 2017 ble et netto tap på 633 millioner kroner regnskapsført (43 millioner kroner i netto tap i 2016).

Tap på 864 millioner kroner ble innregnet i løpet av 2017 relatert til endringer i virkelig verdi på aksjer i VEON klassifisert som aksjer tilgjengelig for salg, herav 214 millioner kroner som ble reklassifisert til resultatregnskapet ved avhendelse av 90 millioner aksjer. Se note 21 for ytterligere informasjon.

Aksjer og opsjoner til ansatte

Aksjebasert avlønning representerer kostnadsført beløp for programmer med egenkapitaloppgjør som innregnes over innvinningsperioden, basert på virkelig verdi målt på tidspunktet for tildeling. Aksjebasert avlønning gis til ansatte, inkludert nøkkelpersonell, og mottas som en del av deres avlønning. I 2017 og 2016 var det ingen utbetalinger relatert til oppgjør av egenkapitalbaserte aksjeavlønningsprogrammer.

Se note 34 for ytterligere detaljer vedrørende disse programmene.

Estimatendringer pensjoner

Denne kolonnen viser effekten av estimatendringer på pensjonsforpliktelsen som oppstår som følge av endringer i forutsetninger, som diskonteringsrente og langsiktige demografiske trender.

Beløp i millioner kroner	Estimatendring pensjon	Skatt	Netto estimatendring pensjon
Egenkapital per 1. januar 2016	744	(182)	563
Øvrige resultatelementer	(262)	55	(206)
Egenkapital per 31. desember 2016	482	(127)	356
Øvrige resultatelementer	(61)	-	(61)
Egenkapital per 31. desember 2017	421	(127)	294

Se note 25 for ytterligere informasjon knyttet til pensjonsforpliktelsen.

Transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser

I denne kolonnen fremkommer effekter av transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser.

I 2016 økte konsernet sin eierandel i Telenor Microfinance Bank Limited i Pakistan (tidligere Tameer Microfinance Bank Limited Pakistan) fra 51 % til 100 % for et kontantvederlag på 304 millioner kroner. Regnskapsført verdi av ikke-kontrollerende eierinteresser var 152 millioner kroner.

Egenkapitaljustering og andel øvrige resultatелеmenter i tilknyttede selskaper

Denne kolonnen presenterer underliggende justeringer av egenkapital i tilknyttede selskaper, for eksempel øvrige resultatелеmenter, kjøp av egne aksjer og transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser.

Beløp i millioner kroner	Egenkapitaljustering og andel øvrige resultatелеmenter i tilknyttede selskaper
Egenkapital per 1. januar 2016	(15 102)
Øvrige resultatелеmenter, unntatt effekter av avgang	631
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatелеmenter til resultat ved avgang	4 783
Øvrige resultatелеmenter, netto etter skatt	5 414
Andre endringer	(239)
Egenkapital per 31. desember 2016	(9 927)
Øvrige resultatелеmenter, unntatt effekter av avgang	(342)
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatелеmenter til resultat ved avgang	12 282
Øvrige resultatелеmenter, netto etter skatt	11 941
Andre endringer	47
Andel av egenkapitaljusteringer overført til tilbakeholdt resultat	(586)
Egenkapital per 31. desember 2017	1 475

Øvrige resultatелеmenter i 2017 gjelder i hovedsak konsernets andel av VEONs omregningsdifferanser som ble reklassifisert til resultatregnskapet i forbindelse med gjennomføringen av den felleskontrollerte virksomhetstransaksjonen i WIND Italia. Øvrige resultatелеmenter i 2016 gjelder i hovedsak konsernets andel av VEONs omregningsdifferanser, hovedsakelig knyttet til styrking av lokal valuta mot amerikanske dollar. Se note 19 for ytterligere informasjon.

Andre endringer i 2017 og 2016 gjelder i hovedsak konsernets andel av VEONs transaksjoner med dets ikke-kontrollerende eierinteresser. Se note 19 for ytterligere informasjon. I løpet av 2017 ble de akkumulerte andelen av egenkapitaljusteringene i VEON og SnT Classifieds på 586 millioner kroner overført til tilbakeholdt resultat som følge av avhendelse av disse to selskapene som henholdsvis tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet.

I 2017 ble et tap på 12,2 milliarder kroner reklassifisert til resultatregnskapet som følge av avhendelse av VEON som et tilknyttet selskap og et tap på 60 millioner kroner ble reklassifisert til resultatregnskapet som følge av avhendelsen av eierinteressene i SnT Classifieds. Se note 19 for ytterligere informasjon.

I 2016 ble et tap på 4,7 milliarder kroner reklassifisert til resultatregnskapet som følge av delvis avhendelse av eierinteresser i VEON og et tap på 71 millioner kroner ble reklassifisert til resultatregnskapet som følge av avhendelsen av eierinteressene i Amedia. Se note 19 for ytterligere informasjon.

Andre egenkapitaltransaksjoner

Kolonnen viser reduksjon av annen egenkapital som følge av kjøp og salg/sletting av egne aksjer. I tillegg inneholder kolonnen økninger i annen egenkapital som følge av overføring fra annen innskutt egenkapital i forbindelse med sletting av egne aksjer. Vederlag betalt ut over egne aksjers pålydende føres til reduksjon i dette fondet.

Akkumulerte omregningsdifferanser

Beløp i millioner kroner	Omregningsdifferanser på nettoinvesteringer i utenlandske virksomheter	Sikring av nettoinvesteringer	Inntekts-skatt	Netto akkumulerte omregningsdifferanser
Egenkapital per 1. januar 2016	13 323	(11 815)	2 593	4 102
Endringer i 2016, unntatt effekter av avgang	(4 538)	2 734	(698)	(2 502)
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatелеmenter til resultat ved avgang	(3 865)	2 969	(560)	(1 456)
Netto endringer i 2016	(8 403)	5 703	(1 258)	(3 958)
Egenkapital per 31. desember 2016	4 920	(6 112)	1 335	144
Endringer i 2017, unntatt effekter av avgang	2 296	(1 426)	342	1 212
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatелеmenter til resultat ved avgang	(7 744)	4 094	(1 119)	(4 769)
Netto endringer i 2017	(5 448)	2 668	(777)	(3 557)
Egenkapital per 31. desember 2017	(528)	(3 444)	558	(3 413)

Beløp reklassifisert fra øvrige resultatелеmenter til resultatregnskapet i 2017 var relatert til avhendelse av VEON som et tilknyttet selskap. Følgende beløp som tidligere var innregnet i øvrige resultatелеmenter ble reklassifisert til resultatregnskapet:

Beløp i millioner kroner	Omregningsdifferanser	Inntektsskatt	Sikring av nettoinvesteringer	Inntektsskatt	Sum beløp reklassifisert til resultatregnskapet etter inntektsskatt
Delvis avhendelse av VEON	(7 742)	-	4 094	(1 119)	(4 768)
Andre	(2)	-	-	-	(2)
Total	(7 744)	-	4 094	(1 119)	(4 769)

En gevinst på 3.648 millioner kroner relatert til VEON ble inkludert i tap fra avhendelse av tilknyttede selskaper i forbindelse med reklassifisering fra øvrige resultatелеmenter til resultatregnskapet. Samlet tap før inntektsskatt reklassifisert fra øvrige resultatелеmenter til resultatregnskapet relatert til avhendelsen av VEON som et tilknyttet selskap var 8,6 milliarder kroner.

Beløp reklassifisert fra øvrige resultatetelementer til resultatregnskapet i 2016 var relatert til den delvise avhendelsen av eierinteressene i VEON og delvis tilbakebetaling av interne lån som var klassifisert som sikring av nettoinvesteringer. Følgende beløp som tidligere var innregnet i øvrige resultatetelementer ble reklassifisert til resultatregnskapet:

Beløp i millioner kroner	Omregningsdifferanser	Inntektsskatt	Sikring av nettoinvesteringer	Inntektsskatt	Sum beløp reklassifisert til resultatregnskapet etter inntektsskatt
Delvis avhendelse av VEON	(2 951)	-	1 478	(407)	(1 880)
Delvis tilbakebetaling av interne lån	(914)	256	1 491	(409)	424
Total	(3 865)	256	2 969	(816)	(1 456)

Ved reklassifisering fra øvrige resultatetelementer til resultatregnskapet ble en gevinst på 1.473 millioner kroner relatert til VEON inkludert i tapsberegningen ved avhendelse av tilknyttede selskaper og et tap på 577 millioner kroner relatert til tilbakebetaling av interne lån ble innregnet som valutatap under netto finanskostnader. Totalt tap før skatt reklassifisert fra øvrige resultatetelementer til resultatregnskapet i forbindelse med delvis avhendelse av eierinteressene i VEON var 3,2 milliarder kroner.

I 2017 medførte svekkelsen av norske kroner mot funksjonell valuta i alle konsernets investeringer, bortsett fra amerikanske dollar, pakistanske rupi, bangladeshiske taka og myanmarske kyat, til en gevinst på omregningsdifferanser av utenlandske virksomheter. Styrking av serbiske dinarer med 12 %, ungarske forinter med 8 % og svenske kroner med 5 % mot norske kroner hadde den største effekten.

I 2016 medførte styrkingen av norske kroner mot funksjonell valuta i alle konsernets investeringer til et tap på omregningsdifferanser av utenlandske virksomheter. Svekkelsen av svenske kroner med 9 %, serbiske dinarer med 6 %, myanmarske kyat med 8 % og amerikanske dollar med 2 % mot norske kroner hadde den største effekten.

Utbytte – Utbetalt og foreslått

	2017	2016
Utbytte per aksje i kroner – utbetalt	7,80	7,50
Utbytte per aksje i kroner – foreslått av styret	8,10	7,80

I 2017 har 11,7 milliarder kroner i utbytte blitt belastet egenkapitalen (11,3 milliarder kroner i 2016), hvorav 11,9 milliarder kroner er utbetalt (11,0 milliarder kroner i 2016). 0,3 milliarder kroner ble innregnet som gjeld knyttet til kildeskatt per 31. desember 2016.

I forhold til 2017 vil Telenors styre på generalforsamlingen den 2. mai 2018 foreslå et utbytte på 8,10 kroner per aksje. Samlet utbytte er estimert til 12,0 milliarder kroner basert på utestående antall aksjer per 31. desember 2017, justert for det forholdsmessige antall aksjer som skal kjøpes fra Nærings- og fiskeridepartementet i henhold til avtalen inngått mellom Telenor ASA og departementet. Utbyttet vil deles ut i to transjer på 4,20 kroner og 3,90 kroner per aksje for utbetaling i henholdsvis mai og november 2018.

Ikke-kontrollerende eierinteresser

Beløp i millioner kroner	Land	Ikke-kontrollerende eierinteressers andel av resultat 2017	Ikke-kontrollerende eierinteressers andel av resultat 2016	Regnskapsført verdi av ikke-kontrollerende eierinteresser 31.12.17	Regnskapsført verdi av ikke-kontrollerende eierinteresser 31.12.16	Ikke-kontrollerende eierinteressers andel av utbytte 2017	Ikke-kontrollerende eierinteressers andel av utbytte 2016
DiGi.Com Bhd	Malaysia	1 449	1 688	542	513	1 442	1 714
Grameenphone Ltd.	Bangladesh	1 239	1 064	1 518	1 623	1 190	904
Total Access Communications Plc (dtac)	Thailand	244	236	2 677	2 323	-	185
Øvrige		(17)	(14)	103	57	9	58
Sum		2 915	2 974	4 839	4 517	2 642	2 861

Sammendrag av finansiell informasjon for datterselskaper med vesentlige ikke-kontrollerende eierinteresser

Sammendrag av oppstilling av finansiell stilling per 31. desember:

Beløp i millioner kroner	2017			2016		
	DiGi.Com Bhd	Grameenphone Ltd	Total Access Communications Plc (dtac)	DiGi.Com Bhd	Grameenphone Ltd	Total Access Communications Plc (dtac)
Omløpsmidler	3 834	2 050	10 518	4 139	1 199	8 027
Anleggsmidler	9 076	10 869	21 353	6 992	13 097	22 113
Kortsiktig gjeld	(4 628)	(7 395)	(9 081)	(5 441)	(7 505)	(8 830)
Langsiktig gjeld	(6 639)	(2 123)	(12 612)	(4 134)	(3 198)	(12 216)
Sum egenkapital	1 643	3 400	10 178	1 557	3 593	9 094
Fordelt på:						
Aksjonærer i Telenor ASA	1 102	1 882	7 501	1 044	1 969	6 771
Ikke-kontrollerende eierinteresser	542	1 518	2 677	513	1 623	2 323

Sammendrag av totalresultat for perioden 1. januar til 31. desember:

Beløp i millioner kroner	2017			2016		
	DiGi.Com Bhd	Grameenphone Ltd	Total Access Communications Plc (dtac)	DiGi.Com Bhd	Grameenphone Ltd	Total Access Communications Plc (dtac)
Driftsinntekter	12 188	13 156	19 089	13 374	12 339	19 647
Resultat etter skatt	2 839	2 796	661	3 310	2 386	667
Totalresultat	2 912	2 502	1 080	3 256	2 281	562
Fordelt til ikke-kontrollerende eierinteresser	1 471	1 085	353	1 679	964	205

Sammendrag av kontantstrøminformasjon for perioden 1. januar til 31. desember:

Beløp i millioner kroner	2017			2016		
	DiGi.Com Bhd	Grameenphone Ltd	Total Access Communications Plc (dtac)	DiGi.Com Bhd	Grameenphone Ltd	Total Access Communications Plc (dtac)
Operasjonelle aktiviteter	3 810	5 756	6 590	4 511	4 825	6 141
Investeringsaktiviteter	(1 399)	(1 323)	(4 606)	(2 953)	(2 125)	(4 046)
Finansieringsaktiviteter	(2 030)	(3 461)	(2)	(1 269)	(2 834)	(236)
Effekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter	61	(59)	256	(46)	(14)	(11)
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	442	913	2 239	244	(147)	1 848

NOTE 24 Avsetninger og forpliktelser

Langsiktig

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Avsetninger for nedbemanning, tapskontrakter og rettstvister	166	207
Fjerningsforpliktelser	3 531	3 131
Andre avsetninger for forpliktelser	435	204
Sum langsiktige avsetninger og forpliktelser per 31. desember	4 132	3 542

Kortsiktig

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Avsetninger for nedbemanning, tapskontrakter og rettstvister	1 054	899
Fjerningsforpliktelser	33	50
Andre avsetninger for forpliktelser	690	728
Sum kortsiktige avsetninger og forpliktelser per 31. desember	1 777	1 677

Utvikling

Beløp i millioner kroner	2017		2016	
	Nedbemanning, tapskontrakter og rettstvister	Fjerningsforpliktelser	Nedbemanning, tapskontrakter og rettstvister	Fjerningsforpliktelser
Per 1. januar	1 106	3 181	1 057	3 264
Avsetninger påløpt i året og endringer i estimater	1 287	403	972	(89)
Rentekostnad	2	79	30	72
Utbetalt/benyttet i året	(979)	(55)	(749)	(20)
Andre endringer og omregningsdifferanser	(59)	81	(151)	(124)
Endringer i løpet av året relatert til avvirket virksomhet ¹⁾	-	-	(54)	78
Reklassifisert til holdt for salg ²⁾	(137)	(126)	-	-
Per 31. desember	1 221	3 562	1 106	3 181

¹⁾ Knyttet til Telenor India.

²⁾ Knyttet til Telenor India og Telenor Banka.

Nedbemanning

Avsetning til nedbemanning omfatter om lag 960 ansatte per 31. desember 2017, og om lag 810 ansatte per 31. desember 2016.

Fjerningsforpliktelser

Konsernet har fjerningsforpliktelser primært knyttet til utstyr og andre modifikasjoner på leide nettverkslokasjoner og nettverks- og administrasjonslokaler. Generelt pålegger disse kontraktene konsernet å fjerne eiendelene og sette lokasjonen tilbake i sin opprinnelige stand ved utgangen av leieperioden. Tabellen ovenfor viser alle endringene i konsernets fjerningsforpliktelser.

I de fleste tilfeller vil tidspunktet for fjerning av utstyr være langt fram i tid, noe som medfører usikkerhet med hensyn til når og om forpliktelsen faktisk vil bli betalt. De faktiske brutto fjerningskostnadene som konsernet pådrar seg kan bli vesentlig forskjellig fra estimert kostnad, for eksempel som følge av prisforhandlinger dersom det er mye som skal fjernes eller avtaler som reduserer eller fritar konsernet fra forpliktelsen. Faktisk tidspunkt for fjerning av utstyr kan også avvike vesentlig fra estimert tidspunkt.

NOTE 25 Pensjoner

Pensjonsordningene som tilbys i de norske virksomhetene i konsernet er i tråd med lov om obligatorisk tjenstepensjon.

Konsernet tilbyr pensjonsordninger for ansatte i Norge. I tillegg dekkes pensjonen av utbetalinger fra folketrygden. Slike utbetalinger beregnes ut fra folketrygdens grunnbeløp (G) som årlig godkjennes av Stortinget. Pensjonsytelsen er bestemt ut fra antall opptjeningsår og lønnsnivå for den enkelte ansatte. Pensjonskostnaden fordeles over de ansattes opptjeningsår.

Telenor Pensjonskasse, som finansierer den ytelsesbaserte pensjonsordningen for ansatte i Norge, ble lukket for opptak av nye medlemmer i 2006 og erstattet av forsikringsbaserte kollektive innskuddsordninger.

3.512 av konsernets ansatte var medlem av innskuddsordningen i Norge per 31. desember 2017 (3.942 per 31. desember 2016). I 2017 var 1.788 av konsernets ansatte dekket av de ytelsesbaserte pensjonsordningene finansiert gjennom Telenor Pensjonskasse (1.982 i 2016). I tillegg utbetalte Telenor Pensjonskasse pensjonsytelser til 2.324 personer i 2017 (2.264 i 2016). Telenor Sverige har en ytelsesbasert ordning med 718 aktive medlemmer i 2017 (819 i 2016). Ansatte i andre selskaper utenfor Norge og Sverige dekkes i det vesentligste gjennom innskuddsbaserte pensjonsordninger.

De fonderte ytelsesordningene i Norge hadde en regnskapsført forpliktelse på 650 millioner kroner per 31. desember 2017 (881 millioner kroner per 31. desember 2016). Pensjonskostnader for 2017 var 206 millioner kroner (246 millioner kroner i 2016) og omfatter inneværende periodes pensjonsopptjening på 211 millioner kroner og positiv effekt av tidligere års pensjonsopptjening på 5 millioner kroner. Netto rentekostnader var 17 millioner kroner (14 millioner kroner i 2016).

Ledende ansatte i konsernet har tidligere blitt tilbudt tilleggspensjoner gjennom en ufondert ytelsesordning. Denne ordningen er nå stengt. Verdien av denne forpliktelsen innregnet i oppstilling av finansiell stilling var 603 millioner kroner per 31. desember 2017 (509 millioner kroner per 31. desember 2016).

I Norge har konsernet en avtalefestet ordning for førtidspensjonering (ny AFP). Ordningen gir i det aller vesentligste alle norske ansatte rettigheter til en tilleggspensjon fra fylte 62 år og ut livet, i tillegg til andre pensjonsordninger. Ordningen er finansiert gjennom et samarbeid hvor arbeidsgiverne innen privat sektor bidrar med 2/3 av finansieringen og den norske stat bidrar med 1/3. Premieinnbetalingene for 2017 var 2,5 % av de ansattes inntekt mellom 1 og 7,1 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) (2,5 % for 2016). For 2018 er premieinnbetalingene satt til 2,5 %. Ordningen anses som en ytelsesbasert flerforetaksordning med begrenset finansiering, hvor pensjonsmidlene ikke er separert. Informasjonen som kreves for å beregne en forholdsmessig andel av ordningen og regnskapsføre ordningen som en ytelsesbasert ordning er ikke tilgjengelig fra administrator av ordningen. Ordningen blir derfor regnskapsført som en innskuddsordning.

Ytelsesordningen i Sverige hadde en regnskapsført forpliktelse på 1.001 millioner kroner per 31. desember 2017 (827 millioner kroner per 31. desember 2016). Pensjonskostnader for 2017 var 58 millioner kroner og netto rentekostnader var 24 millioner kroner (for 2016 henholdsvis 45 millioner kroner og 24 millioner kroner). Forutsetningene er satt i henhold til anbefalte nivåer fra svenske aktuarer. Diskonteringsrenten som ble benyttet for pensjonsberegningene per 31. desember 2017 var 2,75 % (3,0 % per 31. desember 2016) og fremtidig lønnsvekst ble satt til 3,0 % (3,0 % i 2016).

Enkelte svenske selskaper i konsernet har ytelsesbaserte flerforetaksordninger. Det er ikke mulig for administrator av ordningene å beregne konsernets andel av eiendeler og gjeld, og de blir derfor innregnet som innskuddsbaserte pensjonsordninger.

For de norske ytelsesordningene anvender konsernet risikotabellen K2013 for dødelighet og levealder og en uføretabell basert på erfaringstall i Telenor Pensjonskasse (begge implementert i 2013). Den gjennomsnittlige forventede levealder i risikotabellene er 87 år for menn og 91 år for kvinner. Tabellen nedenfor viser sannsynligheten for at en ansatt i en gitt aldersgruppe blir ufør eller dør innen ett år samt forventet levealder.

Alder	Død %		Uføre %		Forventet levealder	
	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne
40	0,05	0,03	0,06	0,09	87,77	91,52
50	0,14	0,09	0,22	0,33	87,03	90,64
60	0,40	0,27	0,78	1,23	86,64	90,06
70	1,26	0,88	-	-	87,16	90,21
80	4,10	2,83	-	-	89,42	91,81

Pensjonsmidlene er vurdert til virkelig verdi per 31. desember 2017 og per 31. desember 2016. Beregningene av de ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsene per 31. desember 2017 er basert på medlemsdata per 4. november 2017 (per 18. oktober 2016).

Aktuarberegningene av de ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsene er utført av uavhengige aktuarer. Nåverdien av de ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsene, inneværende periodes pensjonsopptjening og tidligere års pensjonsopptjening blir beregnet ved bruk av en lineær opptjeningsmodell.

Ansatte som forlater selskapet før pensjonsalder mottar en fripolise. Telenor Pensjonskasse forvalter noen av disse, men dette påvirker ikke konsernet. Fra tidspunktet for utstedelse av en fripolise er konsernet fritatt for ytterligere forpliktelser ovenfor den tidligere ansatte som fripolisen gjelder. Midler og forpliktelser verdsettes på tidspunktet for utstedelse av fripolisene, og fraregnes fra pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Endringer i ytelsesbasert forpliktelse og virkelig verdi av pensjonsmidlene

Beløp i millioner kroner	2017			2016		
	Ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	Virkelig verdi pensjonsmidler	Netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	Ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	Virkelig verdi pensjonsmidler	Netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse
Per 1. januar	(9 114)	6 542	(2 572)	(8 566)	6 147	(2 419)
Inneværende periodes pensjonsopptjening	(370)	-	(370)	(391)	-	(391)
Tidligere års pensjonsopptjening	14	-	14	7	-	7
Netto rentekostnad	(259)	194	(65)	(256)	192	64
Avviklet virksomhet	-	-	-	(7)	-	(7)
Delsum innregnet i resultatregnskapet	(615)	194	(422)	(647)	192	(455)
Avkastning på pensjonsmidler (eks. netto rentekostnad i resultatregnskapet)	-	(354)	(354)	-	(11)	(11)
Aktuarmessige endringer knyttet til demografiske forutsetninger	22	-	22	20	-	20
Aktuarmessige endringer knyttet til finansielle forutsetninger	(290)	-	(290)	(229)	-	(229)
Erfaringsbaserte endringer	559	-	559	(84)	-	(84)
Delsum innregnet i øvrige resultatelementer	291	(354)	(63)	(293)	(11)	(304)
Tilgang og avgang ved virksomhetssammenslutninger	68	(37)	31	(1)	1	-
Premieinnbetaling	-	451	451	-	476	476
Utbetaling av ytelser/fripoliser	276	(209)	67	328	(247)	81
Omregningsdifferanser	(23)	(21)	(44)	65	(17)	48
Per 31. desember	(9 117)	6 565	(2 552)	(9 114)	6 542	(2 572)
Klassifisert som:						
Pensjonsforpliktelse			(2 565)			(2 585)
Andre anleggsmidler			14			13

Erfaringsbaserte endringer av ytelsesbaserte forpliktelser er virkningene av differanser mellom de tidligere aktuarmessige forutsetningene og faktisk inntruffet.

Forutsetninger brukt til å fastsette pensjonsforpliktelser for norske selskaper per 31. desember

	2017	2016
Diskonteringsrente i %	2,40	2,60
Årlig lønnsvekst i %	2,25	2,25
Økning i grunnbeløp (G) i %	2,25	2,25
Fratredelsesrate i %	4,00	4,10
Forventet gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid	8,00	8,20
Årlig regulering av pensjoner i %	1,75	1,75

Konsernet har benyttet obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) i det norske markedet som grunnlag for å fastsette diskonteringsrenten for de norske pensjonsordningene per 31. desember for både 2017 og 2016. OMF er obligasjoner med fortrinnsrett utstedt av kredittforetak eid av norske banker og er regulert i egen lov. Generelt anses obligasjoner med rating AA eller bedre å være av høy kvalitet. De fleste OMFer har AAA-rating.

Pensjonskostnader

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Inneværende periodes pensjonsopptjening	(370)	(391)
Tidligere års pensjonsopptjening	14	7
Netto rentekostnader	(65)	(64)
Netto kostnader ytelsesbaserte pensjonsordninger	(422)	(448)
Innskuddsbaserte pensjonsordninger	(626)	(530)
Totale pensjonskostnader innregnet i årets resultatregnskap	(1 048)	(978)
Hvorav ført som annen kostnad (note 10)	67	20
Hvorav ført som pensjonskostnad (note 8)	(1 050)	(934)
Hvorav ført som netto rentekostnader (note 12)	(65)	(64)

Sensitivitetsanalyse

Tabellen nedenfor viser estimerte potensielle effekter ved en endring i nøkkelforutsetninger for ytelsesbaserte pensjonsordninger i Norge. Estimatenes er basert på fakta og omstendigheter per 31. desember 2017. Faktiske resultater kan i vesentlig grad avvike fra disse estimatene.

Beløp i millioner kroner	Diskonterings- rente		Årlig lønnsvest		Endring i grunnbeløp (G)		Årlig regulering av pensjoner		Fratredelses- rate	
	-1%	+1%	-1%	+1%	-1%	+1%	-1%	+1%	-1%	+1%
Endring i:										
Ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser	1 599	(1 181)	(598)	602	128	(200)	(890)	1 102	291	(150)

Investeringskategorier

Vektet gjennomsnittlig fordeling av pensjonsmidlene i Telenor Pensjonskasse per investeringskategori per 31. desember var:

	2017	2016
Obligasjoner i %	57	58
Aksjer i %	38	35
Eiendom i %	5	7
Annet	1	-
Sum	100	100

Obligasjonsinvesteringene er i instrumenter utstedt av den norske stat, norske kommuner, finansinstitusjoner og foretak. Obligasjoner i utenlandsk valuta er i hovedsak valutasikret. Det er investert i både norske og utenlandske aksjer. Valutasikring av utenlandske aksjer vurderes per investering.

Telenor Pensjonskasse eier bygninger og eiendommer som tidligere var eid av konsernet. Verdien av disse er basert på en vurdering foretatt av et uavhengig takstelskap. Omtrent 30 % av bygningsmassen målt i markedsverdi brukes av konsernet gjennom interne leieavtaler.

Konsernet forventer å tilføre Telenor Pensjonskasse om lag 402 millioner kroner i pensjonsmidler i 2018.

Følgende tabell viser forventet forfallsstruktur for utbetalinger fra de norske ytelsesordningene fremover:

Beløp i millioner kroner	
Kommende 12 måneder (kommende rapporteringsperiode)	136
Mellom 2 og 5 år	603
Påfølgende 5 år	1 164
Sum forventede utbetalinger kommende 10 år	1 903

Gjennomsnittlig durasjon for de norske ytelsesbaserte pensjonsordningene er ved utgangen av rapporteringsperioden 17,2 år.

NOTE 26 **Leverandørgjeld, annen kortsiktig gjeld og ikke-rentebærende forpliktelseser****Langsiktige ikke-rentebærende forpliktelseser**

Beløp i millioner kroner	Virkelig verdi nivå ⁴⁾	Kategori	2017	2016
Finansielle derivater	2	VVOR ¹⁾	124	1 077
Finansielle derivater utpekt til nettoinvesteringssikring	2		829	2 147
Andre langsiktige ikke-rentebærende forpliktelseser		FFAK ²⁾	152	592
Sum langsiktige ikke-rentebærende forpliktelseser per 31. desember			1 105	3 816

Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld

Beløp i millioner kroner	Virkelig verdi nivå ⁴⁾	Kategori	2017	2016
Leverandørgjeld			8 786	8 437
Avsetninger			19 607	21 749
Sum leverandørgjeld og avsetninger per 31. desember		FFAK ²⁾	28 393	30 186

Forskuddsbetalt inntekt og utsatte tilknytningsinntekter			7 529	8 039
Skyldige offentlige avgifter, skattetrekk og lignende			4 372	4 665
Sum annen kortsiktig gjeld per 31. desember		IF ³⁾	11 902	12 704

Sum leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld per 31. desember			40 295	42 890
---	--	--	---------------	---------------

Kortsiktige ikke-rentebærende forpliktelseser

Beløp i millioner kroner	Virkelig verdi nivå ⁴⁾	Kategori	2017	2016
Finansielle derivater	2	VVOR ¹⁾	1 452	1 473
Finansielle derivater utpekt til nettoinvesteringssikring	2		341	370
Andre kortsiktige ikke-rentebærende forpliktelseser		FFAK ²⁾	1 460	1 799
Sum kortsiktige ikke-rentebærende forpliktelseser per 31. desember			3 253	3 642

¹⁾ VVOR: Virkelig verdi over resultatet

²⁾ FFAK: Finansielle forpliktelseser til amortisert kost

³⁾ IF: Ikke-finansielle eiendeler og forpliktelseser

⁴⁾ For informasjon om virkelig verdi nivå av finansielle derivater, se note 29.

Andre kortsiktige ikke-rentebærende forpliktelseser inkluderer forpliktelseser til finansinstitusjoner i forbindelse med ordninger for leveransejede-finansiering på 647 millioner kroner per 31. desember 2017 og 868 millioner kroner pr 31. desember 2016.

NOTE 27 **Rentebærende gjeld**

Beløp i millioner kroner	2017			2016		
	Kortsiktig rentebærende gjeld	Langsiktig rentebærende gjeld	Totalt	Kortsiktig rentebærende gjeld	Langsiktig rentebærende gjeld	Totalt
Rentebærende gjeld innregnet til amortisert kost:						
Banklån	1 410	9 065	10 475	4 526	13 342	17 868
Finansielle leieavtale-forpliktelseser	85	842	927	65	924	989
Obligasjoner og sertifikatlån	17 538	39 693	57 230	17 374	41 697	59 071
Lisensforpliktelseser ¹⁾	799	1 458	2 257	1 188	3 696	4 884
Innskudd fra kunder ²⁾	2 846	-	2 846	2 775	-	2 775
Annen gjeld	32	530	562	41	732	773
Sum rentebærende gjeld	22 710	51 587	74 296	25 970	60 391	86 361
Virkelig verdi			77 327			90 160
Hvorav nivå 1 i verdsettelseshierarkiet ³⁾			58 556			61 320
Hvorav nivå 2 i verdsettelseshierarkiet ³⁾			18 771			28 840

¹⁾ Netto nåverdi av fremtidige forpliktelseser av mobilisenser i Pakistan, Myanmar og Danmark er klassifisert som rentebærende gjeld.

²⁾ Inkluderer hovedsakelig innskudd fra kunder i Telenor Microfinance Bank Ltd i Pakistan.

³⁾ For informasjon om verdsettelseshierarkiet for finansielle instrumenter, se note 29

Langsiktig rentebærende gjeld

Beløp i millioner kroner	Valuta	2017		2016	
		Gjeld før valuta- bytte-avtaler	Gjeld etter valuta- bytte-avtaler ²⁾	Gjeld før valuta- bytte-avtaler	Gjeld etter valuta- bytte-avtaler ²⁾
Selskap					
Telenor ASA	EUR	26 019	17 853	28 435	14 282
	NOK ¹⁾	-	(13 419)	-	(19 819)
	SEK	3 396	8 496	3 231	7 892
	HUF	-	761	-	645
	USD	823	13 661	5 170	30 875
	THB	-	1 610	-	2 799
	DKK	-	2 017	-	2 542
Sum Telenor ASA		30 238	30 980	36 836	39 217
DiGi	MYR	5 457	5 457	3 456	3 456
Grameenphone	BDT	489	489	558	558
Grameenphone	USD	847	847	1 485	1 485
Danmark	DKK	309	309	202	202
Sverige	SEK	198	198	200	200
Pakistan	USD	1 093	1 093	1 737	1 737
India	INR	-	-	3 332	3 332
dtac	THB	12 032	12 032	11 909	11 909
Myanmar	USD	190	190	-	-
Annen langsiktig rentebærende gjeld		732	732	675	675
Sum datterselskap		21 348	21 348	23 555	23 555
Sum langsiktig rentebærende gjeld		51 587	52 328	60 391	62 771

¹⁾ Telenor ASAs gjeldsposisjon i norske kroner er en netto eiendelsposisjon når man inkluderer valutabytteavtaler.

²⁾ Gjeld etter valutabytteavtaler inkluderer finansielle instrumenter som ikke er klassifisert som rentebærende gjeld i oppstillingen av finansiell stilling.

Kortsiktig rentebærende gjeld

Beløp i millioner kroner	Valuta	2017		2016	
		Gjeld før valuta- bytte-avtaler	Gjeld etter valuta- bytte-avtaler ¹⁾	Gjeld før valuta- bytte-avtaler	Gjeld etter valuta- bytte-avtaler ¹⁾
Selskap					
Telenor ASA	NOK	-	1 702	16	(1 106)
	EUR	4 920	1 530	9 086	7 269
	SEK	-	-	-	2 490
	USD	4 103	5 328	-	405
Sum Telenor ASA		9 023	8 560	9 102	9 058
Telenor East Holding II AS	USD	8 007	8 007	8 288	8 288
DiGi	MYR	54	54	957	957
Denmark	DKK	80	80	39	39
Serbia & Montenegro	RSD	94	94	453	453
Pakistan	USD	563	563	589	589
Pakistan	PKR	3 298	3 298	2 428	2 428
dtac	THB	508	508	1	1
India	INR	257	257	2 985	2 985
Grameenphone	BDT	48	48	319	319
Grameenphone	USD	563	563	595	595
Myanmar	USD	158	158	154	154
Annen kortsiktig rentebærende gjeld		58	58	60	60
Sum datterselskap		13 687	13 687	16 868	16 868
Sum kortsiktig rentebærende gjeld		22 709	22 247	25 970	25 926

¹⁾ Gjeld etter valutabytteavtaler inkluderer finansielle instrumenter som ikke er klassifisert som rentebærende gjeld i oppstillingen av finansiell stilling.

Endringer i rentebærende gjeld

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Inngående balanse	86 361	76 428
Endring i kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	(13 546)	9 019
Endring som følge av regnskapsmessig sikring	(515)	(208)
Effekter fra endringer i valutakurser	2 484	(3 180)
Forpliktelser holdt for salg	(2 874)	-
Oppkjøp	-	215
Renter og innskudd fra kunder i finansielle institusjoner ¹⁾	1 428	2 157
Økning i lisensforpliktelser ²⁾	579	1 654
Endring i kassekreditt ³⁾	455	(61)
Andre endringer	(77)	337
Utgående balanse	74 296	86 361

¹⁾ Klassifisert som kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter.

²⁾ Oppkjøp av lisens med utsatte betalinger. Avdragsbetalinger er inkludert i kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter.

³⁾ Kontantstrømmer er rapportert netto for kassekreditt.

Lån utstedt under Telenor ASAs EMTN-program er basert på dokumentasjon som er vanlig for utstedere med høy kredittverdighet («Investment grade») i Eurobond-markedet. Lånedokumentasjonen inneholder bestemmelser som begrenser muligheten til å pantsette eiendeler for å sikre framtidige lån uten å gi tilsvarende sikkerhet til eksisterende långivere (negativ pantsettelseserklæring) og inneholder visse begrensinger knyttet til salg av eiendeler.

Telenor ASAs utestående obligasjonslån utstedt under EMTN-programmet har videre en klausul om endring av kontroll. Dersom en annen aksjonær enn representanter for kongeriket Norge direkte eller indirekte eier mer enn 50 % av aksjene og en slik endring i eierfordelingen samtidig medfører en nedgradering av Telenor ASAs gjeld til en kredittverdighet som er lavere enn «Investment grade» vil långiverne kunne kreve lånet tilbakebetalt til pari kurs inkludert påløpte renter. En full beskrivelse av klausulen om endring av kontroll er inkludert i de endelige betingelsene for hver obligasjonsutstedelse.

Alle Telenor ASAs utestående lån er usikret.

Gjeld i Telenor East Holding II AS består av obligasjonslån med oppgjør i amerikanske depotaksjer (ADS) i VEON. Obligasjonene har en samlet hovedstol på 1.000 millioner amerikanske dollar, hadde initielt 3 års løpetid (endelig forfall 20. september 2019) og en fast kupongrente på 0,25 % per år med halvårlig utbetaling. De konvertible obligasjonene er i oppstillingen av finansiell stilling delt i en kortsiktig rentebærende forpliktelse regnskapsført til amortisert kost og et finansielt derivat regnskapsført til virkelig verdi.

Hver obligasjon pålydende 200.000 amerikanske dollar kan gjøres opp med 44.322 VEON depotaksjer (justert for VEON-utbytte m.v.) som tilsvarer en konverteringspris på 4,51 amerikanske dollar per depotaksje.

Ved obligasjonenes forfall kan usteder innfri hver obligasjon pålydende 200.000 amerikanske dollar som tidligere ikke har blitt konvertert ved å utbetale kontanter overføre opp til 66.483 depotaksjer (150 % av 44.322 depotaksjer per obligasjon) eller ved å overføre en kombinasjon av kontanter og depotaksjer med en samlet markedsverdi på 200.000 amerikanske dollar.

I tillegg kan Telenor innfri obligasjonene ved å overføre kontantvederlag tilsvarende pålydende verdi på 200.000 amerikanske dollar med tillegg av påløpte renter den 12. oktober 2018 eller senere betinget av at markedsverdien av 44.322 VEON depotaksjer er 260.000 amerikanske dollar eller høyere. Obligasjonseierne har dermed et insentiv til å utøve sin konverteringsrett og fremskynde Telenors nedsalg av VEON depotaksjer.

Videre består gjeld i dtac hovedsakelig av utstedte obligasjoner (8,4 milliarder kroner) og gjeld til finansinstitusjoner (3,9 milliarder kroner).

Rentebærende gjeld i datterselskaper er normalt ikke garantert av Telenor ASA og låneavtalene inneholder vanlige klausuler og betingelser inkludert begrensninger på å overføre midler til Telenor ASA i form av utbytte eller lån. Telenor ASA har garantert for rentebærende forpliktelser som Telenor India har overfor lokale finansinstitusjoner.

NOTE 28 Finansiell risikostyring

Kapitalstyring

Telenor-konsernets prioriteringer for kapitalstyring er:

1. Opprettholde en sterk balanse
2. Tilby konkurransedyktig utdeling til aksjonærene
3. En verdidrevet tilnærming til investeringer

Telenor søker å opprettholde en sterk balanse gjennom å holde rapportert netto gjeld/EBITDA under 2,0 for å opprettholde finansiell fleksibilitet og sikre kostnadseffektiv finansiering. Per 31. desember 2017 var rapportert netto gjeld/EBITDA 0,96 (1,21 per 31. desember 2016) og Telenor ASAs langsiktige kreditt-rating var «A3/stabile utsikter» hos Moody's Investors Service og «A/stabile utsikter» hos Standard & Poor's (S&P). Kreditt-ratingene var uendret gjennom året.

Konsernets kapitalstruktur består av rentebærende gjeld som opplyst i note 27, kontanter og kontantekvivalenter og egenkapital som kan tilskrives aksjonærene i Telenor ASA, som presentert i oppstillingen av endring i egenkapital og i note 23.

For å justere kapitalstrukturen kan konsernet betale utbytte til aksjonærene, tilbakebetale kapital til aksjonærene, kjøpe eller selge egne aksjer eller utstede nye aksjer. I 2017 var samlede utdelinger 13,2 milliarder kroner, bestående av 11,7 milliarder kroner i ordinært utbytte utbetalt henholdsvis i mai (4,30 kroner per aksje) og november (3,50 kroner per aksje), samt 1,5 milliarder kroner i tilbakekjøp av egne aksjer som har blitt gjennomført i det åpne markedet fra august 2017 til slutten av året. Tilbakekjøp gjennomført i 2017 tilsvarte 63 % av maksimum tilbakekjøp i markedet kommunisert for tilbakekjøpsprogrammet 2017/18.

For 2017/2018 har Telenor ASA en avtale med Staten Norge gjennom Nærings- og Fiskeridepartementet om å gjennomføre tilbakekjøp av aksjer, med den hensikt å slette disse aksjene gjennom en nedsettelse av aksjekapitalen for å opprettholde Statens eierinteresse. Oppgjør knyttet til denne avtalen finner sted i 2018. Se note 23, 32 og 35 for ytterligere beskrivelse.

For regnskapsåret 2017 vil styret i Telenor foreslå et totalt utbytte på 8,10 kroner per aksje på den ordinære generalforsamlingen i mai 2018, med utbetaling fordelt på to transjer i mai og november på henholdsvis 4,20 kroner per aksje og 3,90 kroner per aksje. Netto utbytte til utbetaling i 2018 er 12,0 milliarder kroner, basert på at tilbakekjøpsprogrammet er ferdigstilt i februar 2018.

Telenors mål for utdeling til aksjonærene er å øke utbytte per aksje årlig, med utbetaling av det årlige utbyttet i to transjer. Tilbakekjøp av egne aksjer eller utbetaling av ekstraordinære utbytter vil bli løpende evaluert.

Finansiell risiko

Telenor-konsernets treasuryavdeling er ansvarlig for finansiering, styring av valutarisiko, renterisiko, kredittisiko og likviditetsstyring for morselskapet og for datterselskaper som direkte eller indirekte eies mer enn 90 % av Telenor ASA. Datterselskaper som eies mindre enn 90 % vil normalt ha selvstendig finansiering og styring av finansiell risiko. Konsernet har begrenset omfang av egenhandel i renter og valuta (utover sikringsaktiviteter).

Likviditetsrisiko

Konsernet vektlegger finansiell fleksibilitet. En viktig del av dette er å minimere likviditetsrisiko ved å sikre tilgang til ulike finansieringskilder. I det internasjonale kapitalmarkedet blir langsiktig gjeld hovedsakelig utstedt gjennom det eksisterende EMTN-programmet (Euro Medium Term Note), og kortsiktig gjeld hovedsakelig utstedt under det eksisterende ECP-programmet (Euro Commercial Paper). I tillegg til disse ukommitterte lånefasilitetene brukes iblant det norske kapitalmarkedet. Telenor ASA har en kommitert syndikert kredittfasilitet på 2,0 milliarder euro med forfall i 2021. Kredittfasiliteten var ikke benyttet per 31. desember 2017.

Når lokale reguleringer og lover tillater det, inngår datterselskaper som eies 90 % eller mer i Telenor ASAs rammeavtale for finansieringstjenester og styring av likviditet. Disse selskapene deltar i Telenor ASAs konsernkontoordninger og plasserer overskuddslikviditet i Telenor ASAs internbank. Datterselskaper eiet med mindre enn 90 % etablerer egne avtaler for disse tjenestene.

Telenor ASA skal til enhver tid ha tilgang på tilstrekkelig likviditet til å dekke forventet behov for de neste 12 måneder. Et potensielt likviditetsbehov ved oppkjøp av virksomhet vurderes separat.

Gjeldsporteføljen til Telenor ASA og datterselskapene skal ha en balansert forfallsprofil. For å redusere konsernets refinansieringsrisiko skal konsernets låneforfall være relativt jevnt fordelt over en tidshorisont på minimum 10 år. Forfallsprofilen er presentert nedenfor. Retningslinjer for durasjon er beskrevet i avsnittet «Renterisiko».

¹⁾ Se side 135 for beskrivelse av alternative resultatmål.

Forfallsprofil for konsernets finansielle forpliktelser (i nominelle beløp):

Beløp i millioner kroner	Sum per 31.12.17	< 1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år	7 år	8 år	9 år	10 år	>10 år	Ikke spesifisert
Rentebærende gjeld													
Finansiell gjeld	66 972	18 385	8 114	11 939	1 783	7 579	954	6 833	8 102	261	1 770	1 251	-
Finansielle leieavtaler	927	85	54	52	58	69	82	291	81	97	55	-	-
Annen rentebærende gjeld inkludert lisensforpliktelser	5 697	4 240	620	436	352	28	21	-	-	-	-	-	-
Sum rentebærende gjeld	73 596	22 710	8 789	12 427	2 193	7 677	1 058	7 124	8 184	359	1 825	1 251	-
Ikke-rentebærende gjeld													
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	40 295	40 295	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Annen kortsiktig ikke-rentebærende gjeld og avsetninger	1 460	1 460	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finansielle derivater	2 746	1 793	173	462	-	317	-	-	-	-	-	-	-
Annen langsiktig ikke-rentebærende gjeld	152	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	152
Sum ikke-rentebærende gjeld	44 653	43 548	173	462	-	317	-	-	-	-	-	-	152
Sum	118 249	66 258	8 962	12 889	2 193	7 994	1 058	7 124	8 184	359	1 825	1 251	152
Fremtidige rentebetalinger	7 570	1 438	1 399	1 176	961	858	636	506	305	145	95	52	-
Total inkludert fremtidige rentebetalinger	125 819	67 696	10 361	14 064	3 154	8 852	1 694	7 630	8 489	504	1 920	1 303	152

Beløp i millioner kroner	Sum per 31.12.16	< 1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år	7 år	8 år	9 år	10 år	>10 år	Ikke spesifisert
Rentebærende gjeld													
Finansiell gjeld	76 291	21 802	10 851	17 957	11 702	1 570	6 533	1 147	2 981	1 458	253	37	-
Finansielle leieavtaler	989	65	49	55	55	63	179	80	184	90	108	61	-
Annen rentebærende gjeld inkludert lisensforpliktelser	7 827	4 104	876	727	595	589	252	264	248	86	85	-	-
Sum rentebærende gjeld	85 107	25 970	11 777	18 738	12 353	2 221	6 964	1 491	3 413	1 634	446	98	-
Ikke-rentebærende gjeld													
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	42 890	42 890	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Annen kortsiktig ikke-rentebærende gjeld og avsetninger	1 799	1 799	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finansielle derivater	5 067	1 843	949	96	869	27	1 007	207	43	27	-	-	-
Annen langsiktig ikke-rentebærende gjeld	592	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	592
Sum ikke-rentebærende gjeld	50 347	46 532	949	96	869	27	1 007	207	43	27	-	-	592
Sum	135 454	72 502	12 726	18 834	13 222	2 248	7 972	1 698	3 456	1 661	446	98	592
Fremtidige rentebetalinger	8 003	1 971	1 409	1 357	1 174	738	528	350	310	160	8	-	-
Total inkludert fremtidige rentebetalinger	143 458	74 473	14 135	20 191	14 396	2 986	8 500	2 048	3 765	1 820	454	98	592

Finansiell gjeld i forfallstabellen inkluderer konvertible VEON-obligasjoner. Oppgjørsmåter for disse obligasjonene er forklart i note 27.

Renterisiko

Konsernet er eksponert for renterisiko gjennom finansieringsaktiviteter og likviditetsstyring. Endring i markedsrentene påvirker virkelig verdi av eiendeler og gjeld. Renteinntekter og rentekostnader innregnet i resultatet påvirkes av rentendringer i markedet. Den gjennomsnittlige rentekostnaden for konsernets rentebærende forpliktelser var 3,3 % for 2017, inkludert lisenser (3,4 % for 2016).

Majoriteten av konsernets utstedte gjeld har fast rente. Konsernet bruker rentederivater for å styre porteføljens renterisiko. Dette omfatter typisk rentebytteavtaler, som både bytter flytende renter til faste renter og omvendt. Fremtidige renteavtaler (FRA) og renteopsjoner brukes i mindre omfang.

I henhold til Telenors finansielle retningslinjer skal konsernets portefølje av eksterne gjeldsinstrumenter ha en rentedurasjon mellom 0 og 5 år, mens datterselskaper skal ha en rentedurasjon på under 1 år. Per 31. desember 2017 var rentedurasjonen på konsernets gjeld 1,5 år (1,6 år per 31. desember 2016), mens Telenor ASAs durasjon var 1,9 år per 31. desember 2017 (2,1 år per 31. desember 2016).

Derivater utpekt som sikringsinstrumenter for sikring av virkelig verdi

Majoriteten av gjeld utstedes gjennom fastrenteobligasjoner. For å styre renterisikoen inngås rentebytteavtaler hvor en del av gjelden byttes til flytende rente. Virkelig verdi-sikring benyttes når kriterier for regnskapsmessig sikring er oppfylt.

Tabellen under viser effektene av konsernets virkelig verdi-sikringer. Endringen i virkelig verdi av sikringsinstrumentene og sikringsobjektet er innregnet i resultatregnskapet som netto verdiendring finansielle instrumenter til virkelig verdi. Effektivitetstesting gjennomføres på et akkumulert grunnlag.

Virkelig verdi-sikringer

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Netto gevinst/(tap) i resultatregnskapet på sikringsobjekter	592	186
Netto gevinst/(tap) i resultatregnskapet på sikringsinstrumenter	(392)	(28)
Ineffektiv sikring	200	158

Virkelig verdi av finansielle instrumenter utpekt som sikringsinstrumenter i virkelig verdi-sikringer er klassifisert som andre anleggsmidler og andre finansielle omløpsmidler:

Beløp i millioner kroner	2017		2016	
	Eiendeler	Forpliktelser	Eiendeler	Forpliktelser
Virkelig verdi per 31. desember				
Instrumenter i virkelig verdi-sikringer	1 777	-	2 329	-

Sensitivitetsanalyse renterisiko**Effekter knyttet til endringer av virkelig verdi**

Konsernet beregner sensitiviteten på endringer av virkelig verdi av eiendeler og gjeld ved et parallelt skift i rentekurven for relevante valutaer. For hver simulering vil samme skift i rentekurven bli benyttet for alle valutaer. Sensitivitetsanalysen er kun utført for finansielle eiendeler og gjeld som representerer en vesentlig rentebærende posisjon. Gjeldsinstrumentene fører til at nettoposisjonen er en forpliktelse. Siden regnskapsmessig sikring er benyttet og rentebærende gjeld er målt til amortisert kost, vil ikke den fulle effekten av endring i virkelig verdi gå over resultatregnskapet. Dette er vist i tabellen under:

Beløp i millioner kroner	2017		2016	
	Rentekurve opp 10 %	Rentekurve ned 10 %	Rentekurve opp 10 %	Rentekurve ned 10 %
Økning (reduksjon) i virkelig verdi av finansielle instrumenter	154	(155)	167	(169)
Gevinst (tap) i resultatregnskapet	5	(4)	67	(68)

Sensitivitetsanalyse for endring av flytende renter på netto finansposter i resultatregnskapet:

Beløp i millioner kroner	2017		2016	
	10 % renteøkning	10 % rentesenkning	10 % renteøkning	10 % rentesenkning
Gevinst (tap) i resultatregnskapet	(65)	65	(86)	86

Valutarisiko

Konsernet er eksponert for endringer i verdien av norske kroner relativt til andre valutaer. Den regnskapsførte verdien av konsernets nettoinvesteringer i utenlandske enheter og avkastning fra disse investeringene vil variere med endringer i kronekursen. Konsernets regnskapsmessige resultat vil påvirkes av endringer i valutakursen, ettersom resultatene fra selskapene i utlandet regnes om til norske kroner til gjennomsnittskurs i perioden. Valutarisiko knyttet til enkelte nettoinvesteringer i utlandet er delvis sikret ved å utstede gjeldsinstrumenter i de aktuelle valutaene der det er hensiktsmessig. En kombinasjon av lån (sertifikater og obligasjoner) og valutaderivater (terminkontrakter og valutabytteavtaler) benyttes for dette formålet. Regnskapsmessig sikring av nettoinvesteringer blir benyttet dersom det er mulig. Kortsiktige valutabytteavtaler brukes ofte i forbindelse med likviditetsstyring. Disse valutabytteavtalene er ikke definert som regnskapsmessige sikringsinstrumenter.

Valutaeksponering oppstår også når Telenor ASA eller et av datterselskapene inngår transaksjoner eller har pengeposter i annen valuta enn sin funksjonelle valuta. I henhold til konsernets finansielle retningslinjer sikres forpliktende kontantstrømmer i utenlandsk valuta større enn 50 millioner kroner ved hjelp av terminkontrakter. Dersom det er mulig brukes regnskapsmessig kontantstrømsikring for disse transaksjonene.

Finansielle instrumenter utpekt som sikringsinstrumenter for sikring av nettoinvesteringer i utenlandsk virksomhet

Per 31. desember 2017 og 2016 er noen større sikringsposisjoner blitt utpekt som nettoinvesteringssikringer. Det er ingen ineffektivitet for årene 2017 og 2016. For beløp reklassifisert til resultatregnskapet, se note 23.

Sikring av nettoinvesteringer

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Beløp innregnet i øvrige resultatelementer som del av totalresultatet	(1 426)	2 734

Sikring som beskrevet ovenfor utføres bare i valutaer hvor det finnes velfungerende kapitalmarkeder.

Rentebærende gjeld og derivater utpekt som sikringsinstrumenter i nettoinvesteringssikringer (kun effektiv del av instrumentene er medtatt):

Beløp i millioner kroner	2017		2016	
	Gjeld	Derivater	Gjeld	Derivater
Per 31. desember				
Nominell verdi av instrumenter utpekt til nettoinvesteringssikring	(28 455)	2 985	(29 866)	(12 852)
Virkelig verdi av instrumenter utpekt til nettoinvesteringssikring	(30 854)	(349)	(32 319)	(1 890)

Klassifisering i oppstilling av finansiell stilling av derivater utpekt som sikringsinstrumenter for sikring av nettoinvestering:

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Per 31. desember		
Andre anleggsmidler	210	473
Andre finansielle omløpsmidler	611	153
Langsiktig ikke-rentebærende gjeld	(829)	(2 147)
Kortsiktig ikke-rentebærende gjeld	(341)	(370)
Virkelig verdi av instrumenter utpekt til nettoinvestering	(349)	(1 890)

Sensitivitetsanalyse valutarisiko

Denne analysen tar ikke hensyn til korrelasjon mellom ulike valutaer. Empiriske studier viser vesentlige diversifiseringseffekter mellom valutaene konsernet er eksponert mot.

Effekter knyttet til valutagevinst (tap)

Valutagevinster og -tap på pengeposter i utenlandsk valuta er ført i resultatregnskapene til Telenor ASA og datterselskaper. Netto valutagevinst (tap) i utenlandske datterselskaper omregnes til norske kroner i konsernregnskapet. Tabellen under viser effekten på konsernets netto valutatap ved en 10 % svekkelse av de ulike funksjonelle valutaene i konsernet (kun vesentlige eksponeringer er inkludert i tabellen):

Beløp i millioner kroner	Pengeposter i valuta									
	2017					2016				
	EUR	MYR	SEK	USD	Øvrige	EUR	MYR	SEK	USD	Øvrige
Svekkelse i funksjonell valuta										
NOK	(787)	-	(713)	(2 224)	(168)	(611)	(184)	(260)	(795)	-
BDT	-	-	-	(155)	-	-	-	-	(219)	-
PKR	-	-	-	(238)	-	-	-	-	(143)	-
INR	-	-	-	(238)	-	-	-	-	(251)	-
MMK	-	-	-	(123)	-	-	-	-	(128)	-

Effekter knyttet til omregningsdifferanser i øvrige resultatelementer

Omregning av datterselskaper fra deres funksjonelle valuta til konsernets presentasjonsvaluta (norske kroner) vil påvirke konsernets øvrige resultatelementer og egenkapital. Dersom norske kroner hadde svekket seg med 10 % mot konsernets øvrige funksjonelle valutaer, ville endringen i konsolidert regnskapsført egenkapital per 31. desember 2017, inkludert effekter fra nettoinvesteringssikring, vært en økning på omtrent 0,7 milliarder kroner (økning på 0,2 milliarder kroner per 31. desember 2016).

Tabellen nedenfor viser effekten på øvrige resultatelementer for instrumenter utpekt som nettoinvesteringssikring hvis funksjonell valuta svekkes med 10 %.

Beløp i millioner kroner	2017				2016			
	EUR	SEK	USD	Øvrige	EUR	SEK	USD	Øvrige
Valutaeffekt på øvrige resultatelementer (før skatt) for instrumenter utpekt som nettoinvesteringssikring								
NOK	(1 350)	(850)	-	(347)	(1 138)	(1 038)	(1 645)	(451)
Sum effekt på øvrige resultatelementer				(2 547)				(4 272)

Effekter knyttet til omregning av resultat etter skatt

Omregning av resultater fra datterselskaper med annen funksjonell valuta enn norske kroner representerer også en valutaeksponering for konsernets rapporterte tall. Sensitivitetsanalysen er kun utført for de vesentligste selskapene som konsernet eier. Dersom presentasjonsvaluta (norske kroner) hadde svekket/styrket seg med 10 % mot alle andre valutaer i analysen ville resultatet etter skatt for konsernet vært 728 millioner kroner høyere / lavere i 2017 (534 millioner kroner i 2016).

Kredittrisiko

Kredittrisiko er det tap som Telenor vil bli påført dersom en motpart ikke gjør opp sine finansielle forpliktelser. Konsernet vurderer maksimal eksponering for kredittrisiko til å være følgende:

Maksimal kreditteksponering

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Kontanter og kontantekvivalenter	22 546	23 085
Obligasjoner og sertifikater > 3 måneder (note 21)	849	1 683
Finansielle derivater (note 21)	3 042	3 421
Kundefordringer og andre kortsiktige finansielle fordringer (note 20)	21 472	20 066

Konsernets kredittrisiko stammer hovedsakelig fra kundefordringer, finansielle derivater og fra kontanter og kontantekvivalenter.

Kredittrisiko i kundefordringer anses å være begrenset på grunn av et høyt antall kunder i konsernets kundemasse. Det er derfor ikke behov for ytterligere avsetninger utover ordinære avsetninger for tap på krav. Se også note 20 for informasjon om aldersfordeling og tap på fordringer. Kredittrisiko knyttet til salg av håndsett på avbetaling, hvor diskonteringseffekten er ansett å være vesentlig, anses også å være begrenset. Kredittrisiko ved slike ordninger er innarbeidet i diskonteringsrenten og reflektert som reduksjon av driftsinntekter, se note 3 for informasjon knyttet til risiko relatert til driftsinntekter innregnet ved salg av håndsett på avbetaling.

Kredittrisiko i finansielle derivater og bankinnskudd håndteres gjennom diversifisering, intern risikovurdering og beregning av kredittverdighet samt tiltak for å redusere kreditteksponeringen. De viktigste tiltakene for å redusere kreditteksponering er avtaler for motregning og sikkerhetsstillelse.

Per 31. desember 2017 var et kontantbeløp på 841 millioner kroner mottatt som sikkerhetsstillelse og et kontantbeløp på 190 millioner kroner stilt som sikkerhet. Per 31. desember 2016 var et kontantbeløp på 59 millioner kroner mottatt som sikkerhetsstillelse og et kontantbeløp på 277 millioner kroner stilt som sikkerhet.

NOTE 29 Virkelig verdi av finansielle instrumenter

Prinsipper for beregning av virkelig verdi

Basert på karakteristika til de finansielle instrumentene som er innregnet i konsernregnskapet, er disse gruppert i klasser og kategorier som beskrevet under. Estimerte virkelige verdier av konsernets finansielle instrumenter er basert på tilgjengelige markedspriser og verdsettelsesmetoder som beskrevet nedenfor.

Verdsettelseshierarkiet

Konsernet måler virkelig verdi ut fra følgende verdsettelseshierarki som reflekterer input benyttet i målingen av virkelig verdi.

- Nivå 1:** Kviterte priser fra aktive markeder for identiske finansielle instrumenter.
Nivå 2: Annen observerbar input enn den som benyttes på nivå 1 som er observerbar for eiendelen eller forpliktelsen, enten direkte (priser) eller indirekte (utledet fra priser).
Nivå 3: Input for eiendeler eller forpliktelser som ikke baseres på observerbare markedsdata (ikke observerbar input).

Rentebærende gjeld

Virkelig verdi av rentebærende gjeld er basert på kvoterte priser der slike er tilgjengelige, se note 27. Verdien av rentebærende forpliktelser som ikke handles i et aktivt marked er beregnet ved å benytte rentekurver som inneholder estimerer på Telenor ASAs kredittmargin. Disse kredittkurvene er ekstrapolert ut fra indikative priser ved opptak av gjeld med ulike løpetider utstedt av Telenor ASA. Rentekurvene er interpolert fra plasserings- og swaprenter som er observerbare i markedet for ulike valutaer og forfallstidspunkter.

Kundefordringer og andre finansielle eiendeler

For kundefordringer og andre kortsiktige fordringer er regnskapsført verdi vurdert å være en rimelig tilnærming til virkelig verdi for denne klassen av finansielle instrumenter. Effekten av å ikke diskontere anses uvesentlig for denne klassen av finansielle instrumenter.

Leverandørgjeld og andre ikke-rentebærende finansielle forpliktelser

For leverandørgjeld og andre ikke-rentebærende finansielle forpliktelser er regnskapsført verdi vurdert til å være en rimelig tilnærming til virkelig verdi. Effekten av å ikke diskontere anses uvesentlig for denne klassen av finansielle instrumenter.

Egenkapitalinstrumenter

Virkelige verdier for børsnoterte aksjer er basert på noterte kurser ved rapporteringsperiodens slutt. Virkelig verdi av unoterte aksjer er beregnet ved hjelp av aksepterte verdsettelsesmetoder, eller målt til opprinnelig kostnad dersom investeringen ikke har kursnotering i et aktivt marked og virkelig verdi ikke kan bli målt pålitelig.

Kontanter og kontantekvivalenter

Virkelig verdi for denne klassen av finansielle instrumenter anses lik nominell verdi.

Derivater

Virkelige verdier av valutabytteavtaler, terminkontrakter i valuta og rentebytteavtaler er estimert basert på nåverdien av fremtidige kontantstrømmer, beregnet ved bruk av rentekurver, valutakurser og valutadifferanser (spreads) per 31. desember 2017 og per 31. desember 2016.

Virkelig verdi av det innebygde derivatet i obligasjonslånet med oppgjør i amerikanske depotaksjer (ADS) i VEON er utledet fra observerbare markedspriser på obligasjonene i sin helhet samt annen nivå 2 input.

NOTE 30 Pantstillelser og garantiansvar

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Finansiell leiegjeld som er sikret ved pantstillelser	927	989
Sum gjeld som er sikret ved pantstillelser per 31. desember	927	989
Regnskapsført verdi av eiendeler stillet som sikkerhet for finansiell leiegjeld	864	895
Sum regnskapsført verdi av eiendeler stillet som sikkerhet for gjeld per 31. desember	864	895

Det har ikke vært noen vesentlig endring i finansiell leiegjeld sikret ved pantstillelse i 2017.

Konsernets finansielle leiegjeld og pantstillelser av eiendeler per 31. desember 2017 knytter seg i hovedsak til leieforhold i Telenor Sverige, Telenor Danmark, Digi og Grameenphone. Se note 18 og 27.

Garantiansvar

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Garantiansvar per 31. desember	4 779	4 390

I forbindelse med tildeling av lisens i Myanmar ble en ytelsesobligasjon på 0,9 milliarder kroner (1,3 milliarder kroner per 31. desember 2016) utstedt til myndighetene i Myanmar som en garanti for forpliktelser knyttet til dekning og tjenestekvalitet fram til 2019.

Telenor ASA har garantert for 1,3 milliarder kroner (1,3 milliarder kroner per 31. desember 2016) som sikkerhet for Telenor Indias bankgarantifasiliteter.

Tabellen inkluderer ikke kjøpte bankgarantier.

NOTE 31 Kontraktsforpliktelser

Konsernet har inngått avtaler med faste betalingsforpliktelser på følgende områder per 31. desember 2017 og per 31. desember 2016:

2017

Beløp i millioner kroner	2018	2019	2020	2021	2022	Etter 2022
Minimum leiebetalinger knyttet til uoppsigelige operasjonelle leieavtaler (konsernet som leietaker)						
Leie av tomt og bygninger	2 921	2 020	1 844	1 362	1 056	4 461
Leie av satellitt- og nettkapasitet	845	430	349	326	297	835
Andre leieavtaler	65	43	21	11	-	-
Øvrige kontraktsmessige kjøpsforpliktelser						
IT-relaterte avtaler	689	57	33	28	3	2
Andre kontraktsforpliktelser	4 906	501	147	117	86	558
Kommiterte investeringer						
Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3 400	50	12	-	-	-
Sum kontraktsforpliktelser	12 825	3 100	2 406	1 845	1 442	5 856

2016

Beløp i millioner kroner	2017	2018	2019	2020	2021	Etter 2021
Minimum leiebetalinger knyttet til uoppsigelige operasjonelle leieavtaler (konsernet som leietaker)						
Leie av tomt og bygninger	2 710	1 976	1 650	1 170	913	4 063
Leie av satellitt- og nettkapasitet	1 012	447	338	301	281	845
Andre leieavtaler	226	41	24	11	4	-
Øvrige kontraktsmessige kjøpsforpliktelser						
IT-relaterte avtaler	626	89	42	1	-	-
Andre kontraktsforpliktelser	7 331	3 227	427	129	108	604
Kommiterte investeringer						
Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3 635	67	50	16	4	-
Sum kontraktsforpliktelser	15 539	5 846	2 531	1 628	1 310	5 512

Tabellene over inkluderer ikke avtaler uten forpliktende minimumskjøp. Forpliktelser relatert til tårnleie i India og Myanmar er inkludert i Minimum leiebetalinger knyttet til uoppsigelige operasjonelle leieavtaler som leie av tomt og bygninger. Pr 31. desember 2017: India med 2,5 milliarder kroner for perioden 2018 til 2022 og 0,3 milliarder kroner etter 2022, Myanmar med 2,6 milliarder kroner for perioden 2018 til 2022 og 3,0 milliarder kroner etter 2022.

Tabellen ovenfor har blitt oppdatert med endringer for 2016 knyttet til minimum leiebetalinger og perioder for leieavtaler i Myanmar.

dtac's konsesjonsrettigheter

dtac er forpliktet til å betale en årlig avgift til «CAT Telecom Public Company Limited» (CAT) i henhold til konsesjonen. Avgiften er det høyeste av en minimum årlig avgift og gitte prosenter av inntektene. Årlige minimumsbetalinger er ikke inkludert i tabellene ovenfor. Årlig betaling for 2018 er 302 millioner kroner (omregnet fra thailandske baht til norske kroner basert på valutakursen per 31. desember 2017). For ytterligere informasjon om dtac's konsesjonsrettigheter, se note 17.

NOTE 32 Nærstående parter

Telenor ASA var per 20. mars 2018 eid 53,97 % av Den Norske Stat ved Nærings- og Fiskeridepartementet (NFD).

Telenors ordinære generalforsamling i mai 2017 ga styret fullmakt til å erverve egne aksjer for påfølgende sletting gjennom nedsettelse av aksjekapital. Fullmakten er gyldig frem til ordinær generalforsamling i mai 2018. Telenor har inngått en avtale med staten ved Nærings- og fiskeridepartementet som innebærer at staten er forpliktet, gjennom Nærings- og fiskeridepartementets deltakelse og stemmegivning på Telenors generalforsamling, til å selge en proporsjonal del av sine aksjer, slik at statens eierandel i Telenor forblir uforandret dersom Telenor erverver egne aksjer for sletting. Telenor kjøpte tilbake 8.738.593 egne aksjer i 2017. For ytterligere informasjon om aksjeeierskap, se note 35.

Det norske telekommunikasjonsmarkedet er underlagt lov om elektronisk kommunikasjon av 4. juli 2003 og forskrifter som er utstedt i medhold av denne lov. I henhold til en avtale mellom konsernet og Samferdselsdepartementet leverer konsernet utvalgte leveringspliktige tjenester (USO – Universal Service Obligation). USO-forpliktelsen omfatter blant annet leveranse av offentlig taletelefoni og tilgang til internett til alle husholdninger og bedrifter og tilpasninger for funksjonshemmede. Konsernet mottar ingen kompensasjon fra Den Norske Stat for levering av USO-forpliktelsene.

I tillegg var konsernet i 2017 og 2016 pålagt spesielle samfunnsplågte tjenester, primært knyttet til sikkerhet og beredskap (totalforsvaret) etter avtale mellom Justis- og beredskapsdepartementet og Telenor Kystradio. Konsernet mottok en kompensasjon på 84 millioner kroner i 2017 og 83 millioner kroner i 2016 for levering av de samfunnsplågte tjenestene.

Konsernet kan også motta kompensasjon i forbindelse med oppfyllelse av tilleggskrav for å tilfredsstille nasjonale behov for sikkerhet i elektronisk kommunikasjonsnett og andre lovpålagte tjenester. Konsernet mottok en kompensasjon på 58 millioner kroner i 2017 og 58 millioner kroner i 2016 for levering av slike tjenester.

Konsernet kan i tillegg motta offentlige tilskudd i forbindelse med utbygging av bredbåndsnettverk i utpekte områder i Norge. Konsernet mottok tilskudd på 100 millioner kroner i 2017 og 67 millioner kroner i 2016 i tilknytning til slike aktiviteter.

Konsernet betaler et årlig gebyr til Nkom og en årlig avgift til Samferdselsdepartementet for å kunne levere ekomtjenester, herunder frekvenstillatelse og nummer. Gebyret/avgiften var på 160 millioner kroner i 2017 og 150 millioner kroner i 2016.

I 2017 betalte konsernet 396 millioner kroner for spektrum i 900-MHz-båndet i Norge. Lisensen er gyldig fra 1. januar 2018 til 31. desember 2033. I 2016 betalte konsernet 9 millioner kroner for spektrum i 3700-MHz-båndet i Norge. Lisensen er gyldig fra 3. februar 2016 til 31. desember 2022.

Konsernet leverer telefoni og mobiltelefoni, leide samband, utstyr, internett-tjenester, TV-distribusjon og andre tjenester til den offentlige forvaltning inkludert selskaper kontrollert av staten basert på vanlige forretningsmessige vilkår. Konsernet kjøper også tjenester, eksempelvis posttjenester, basert på vanlige forretningsmessige vilkår. Detaljer om slike transaksjoner er ikke inkludert i noten.

Konsernet hadde i tillegg utleieavtaler med tilhørende tjenester til Statsbygg som beløp seg til 70 millioner kroner i 2017 og 111 millioner kroner i 2016. Konsernet solgte også sendekapasitet og relaterte tjenester i det analoge og digitale bakkenettet til Norsk Rikskringkasting AS for 238 millioner kroner i 2017 og 283 millioner kroner i 2016.

Transaksjoner med tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter

Beløp i millioner kroner	2017		2016	
	Salg til	Kjøp fra	Salg til	Kjøp fra
	575	(842)	926	(1 072)

Fordringer på og gjeld til tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter

Beløp i millioner kroner	2017		2016	
	Fordringer	Gjeld	Fordringer	Gjeld
	52	(21)	165	(281)

Salg til tilknyttede selskaper i 2017 og 2016 inkluderer sendekapasitet og relaterte tjenester i det analoge og digitale bakkenettet til Norges Televisjon AS på henholdsvis 366 millioner kroner og 360 millioner kroner. Salg til VEON-konsernet beløper seg til 154 millioner kroner i 2017 og 545 millioner kroner i 2016 (VEON ble dekonsolidert som tilknyttet selskap i april 2017).

Kjøp fra VEON-konsernet beløper seg til 151 millioner kroner i 2017 og 543 millioner kroner i 2016 (VEON ble dekonsolidert som tilknyttet selskap i april 2017). I tillegg beløper kjøp fra Strex AS relatert til mobile innholdstjenester seg til 420 millioner kroner i 2017 og 147 millioner kroner i 2016. En vesentlig del av kjøp i 2017 og 2016 knytter seg til salgs- og markedsstøtte for distributører av konsernets produkter og tjenester i Norge og Thailand.

Konsernet har stillet en garanti på 75 millioner kroner for rettmessig oppfyllelse av leveranser til det tilknyttede selskapet Norges Televisjon AS.

Transaksjoner med datterselskaper elimineres i konsernregnskapet og representerer ikke transaksjoner med nærstående parter. Se note 14 Nærstående parter og note 15 Aksjer i datterselskaper i årsregnskapet for Telenor ASA. Tilsvarende gjelder transaksjoner med felleskontrollerte driftsordninger, se note 19.

For informasjon om ytelser til ledelsen, se note 34.

NOTE 33 **Twister og betingede forpliktelser**

Konsernet er involvert i en rekke søksmål, tvister og krav herunder dialoger med myndigheter relatert til konsernets virksomhet, lisenser, investeringer mv. hvor utfallet er beheftet med vesentlig usikkerhet. Det er usikkerhet ved flere av sakene, men ledelsen er av den oppfatning at disse sakene, basert på tilgjengelig informasjon, vil bli løst uten at de individuelt eller samlet svekker konsernets finansielle stilling i vesentlig grad. I de tilfeller hvor konsernet vurderer det som sannsynlig at en rettstvist vil medføre en utbetaling, avsettes det for dette basert på ledelsens beste estimat, se note 24.

Se note 13 med hensyn til usikre skatteposisjoner.

Grameenphone

1) BTRC – krav i forbindelse med revisjon

I 2011 gjennomførte den bangladeshiske telekomregulatøren BTRC revisjoner av de eksisterende mobiloperatørene i Bangladesh, inkludert Grameenphone. Den 3. oktober 2011 mottok Grameenphone et krav på omtrent 3,0 milliarder kroner fra BTRC knyttet til de funn som ble gjort i revisjonen. Grameenphone har igangsatt ulike rettsprosesser for å oppnå midlertidig forføyning mot at BTRC kunne fremme kravet. Grameenphone har både bestridt kravet og fremholdt overfor BTRC og revisjonsfirmaet at revisjonen ikke har forholdt seg til gjeldende revisjonsstandarder og revisjonspraksis underveis og etter revisjonen, at kravet ikke har noe rettslig grunnlag, ei heller at det er underbygget med bevis. Den 20. oktober 2011 besluttet High Court-avdelingen i høyesterett at behandlingen av kravet fra BTRC (som går for distriktsretten) skulle stanses, en avgjørelse som senere ble forlenget inntil anken ble behandlet. Saken er fremdeles løpende. Den neste høringen av saken i distriktsretten forventes å finne sted i løpet av andre kvartal 2018.

I 2013 erklærte High Court avdelingen i høyesterett at BTRCs utnevning av revisor var i strid med loven.

I 2015 utnevnte BTRC et nytt revisorfirma gjennom en ny tildelingsprosess og gjennomførte deretter en ny revisjon av Grameenphone for perioden 1997 til 2014. Grameenphone har fått mulighet til å gi innspill og tilbakemeldinger til revisjonsutkastene i løpet av januar 2018. Det er forventet at revisjonsfirmaet nå vil sende over den endelige rapporten til BTRC.

2) Skattekrav på SIM-kort (erstatningskort).

Den 16. mai 2012 varslet National Board of Revenue (NBR) Grameenphone om et krav på 1,6 milliarder kroner i skatt (inkludert renter) på SIM-kort utstedt som erstatning for tapte SIM-kort i perioden juli 2007 til desember 2011. Grameenphone bestred kravet gjennom en stevning til High Court-avdelingen i Høyesterett. I april 2014 presenterte en spesialkomite utnevnt av regjeringen en rapport hvor de hovedsakelig konkluderte med de samme beløp som de opprinnelige kravene fra NBR. Grameenphone har bestridt konklusjonene i rapporten.

Den 18. mai 2015 fremsatte Large Taxpayer Unit (LTU) et økonomisk krav på 1,0 milliarder kroner i SIM-skatt (eksklusiv renter). Dette endrede kravet inkluderer i hovedsak alle erstatningskort utstedt av Grameenphone i perioden mellom juli 2007 og desember 2011. Den 13. august 2015 anket Grameenphone kravet inn for VAT Appellate Tribunal. Selv om Grameenphone mener at kravet ikke kan fullbyrdes, var det påkrevet å deponere 10 % av kravet, som følge av prosessuelle krav i lovverket. Ettersom kravet understøttes av sterke legale argumenter mener Grameenphone at enhver betaling i forbindelse med kravet vil være justerbar etter at domstolene har konkludert i saken i favør av Grameenphone. Den 5. juni 2017 kom VAT Appellate Tribunal med en avgjørelse hvor kravet fra LTU ble opprettholdt. Grameenphone anket denne avgjørelsen til High Court-avdelingen i Høyesterett, som besluttet en utsettelse av fullbyrdelsen av kravet. Beslutningen om utsettelse er fremdeles i kraft.

I juli 2017 mottok Grameenphone et varsel om et nytt krav om skatt på erstatnings-SIM-kort fra LTU, for perioden juli 2012 – juni 2015. I den grad varselet vil lede til et endelig skattekrav, anslås totalbeløpet for perioden fra juli 2007 til desember 2011 samt juli 2012 til juni 2015 å bli opp mot 1,4 milliarder kroner (eksklusiv renter). Den 20. februar 2018 anket Grameenphone saken til VAT Appellate Tribunal og deponerte 10 % av kravet.

dtac

1) Tvist mellom TOT, CAT og dtac i forbindelse med betaling av tilknytning- og samtrafikkavgift

Den 17. mai 2006 lanserte National Telecommunications Commission (NTC) (nå National Broadcasting and Telecommunications Commission (NBTC)) et nytt regulatorisk rammeverk for samtrafikk i Thailand. Rammeverket kommer til anvendelse for alle lisensierte operatører som har sitt eget telekom-nettverk. I henhold til rammeverket er det et krav at operatørene på forespørsel skal inngå samtrafikkavtaler med hverandre, hvor samtrafikkprisene er kostnadsbaserte.

Den 17. november 2006 orienterte dtac TOT Public Company Limited (TOT) og konsesjonsgiver CAT Telecom Public Company Limited (CAT) om at dtac ikke ville følge ratene for beregning av tilgangspriser i henhold til de avtalene man hadde med TOT, siden ratene og innkrevingen av vederlag under disse avtalene på flere felt var i strid med det nye regulatoriske rammeverket. dtac informerte også TOT og CAT om at selskapet vil betale samtrafikkpris til TOT når dtac og TOT har inngått en samtrafikkavtale i henhold til det regulatoriske rammeverket. TOT har avslått å inngå en slik avtale. Saken har vært behandlet i ulike retts- og forvaltningsorganer, hvor det er fastslått at TOT er forpliktet til å starte forhandlinger med dtac. TOT har til tross for dette avslått å inngå samtrafikkavtale og har anket saken til Supreme Administrative Court. Saken er nå til behandling i retten.

Den 9. mai 2011 fremmet TOT en stevning til Central Administrative Court med begjæring om at dtac og CAT i fellesskap skal betale tilknytningsavgift til TOT, med tillegg av forfalte renter, totalt omtrent 28,5 milliarder kroner. Den 26. januar 2012 innlevte dtac sitt tilsvarende svar til retten.

Den 10. oktober 2014 ble dtac informert om at TOT hadde økt sitt krav for perioden mai 2011 til juli 2014 med 33,3 milliarder kroner, slik at kravet nå beløper seg til omtrent 61,8 milliarder kroner, inkludert forfalte renter, straffe- og tilleggsavgift (beregnet frem til juli 2014). Saken er til behandling i Central Administrative Court. Den regnskapsmessige nettoeffekten (før skatt) av ikke å akseptere tilknytningsavgift etter Access Charge avtalene fra 18. november 2006 til 31. desember 2017 beløper seg til omtrent 17,4 milliarder kroner i reduserte kostnader.

2) Tvistesak mellom dtac og CAT vedrørende inntektsdelingen i konsesjonsavtalen

CAT og dtac har flere rettstvister og konflikter knyttet til forståelsen og omfanget av konsesjonsavtalene.

Excise tax (forbrukeravgift)

Den 11. januar 2008 fremmet CAT en sak til et voldgiftstribunal med krav mot dtac på omtrent 5,6 milliarder kroner, inkludert morarenter, i konsesjonsbetalinger for konsesjonsårene 12 til 16 (16. september 2002 til og med 15. september 2006). Grunnet kravet er at konsesjonsbetalingene er foretatt etter fradrag for forbrukeravgift. dtac er av den oppfatning at man hadde rett til å trekke fra denne avgiften før betaling ble foretatt, med hjemmel i beslutninger som Ministerrådet i Thailand foretok i februar 2003 samt brev fra CAT hvor dtac ble gitt rett til slikt fradrag. Den 28. mai 2012 besluttet voldgiftspanelet å avvise CATs krav om forbrukeravgift i konsesjonsbetalingene, men den 31. august 2012 fremmet CAT kravet overfor en domstol (Central Administrative Court) for å oppheve voldgiftsavgjørelsen. Den 29. januar 2016 ble dtac informert av Central Administrative Court at retten hadde avgjort saken i dtacs favør. CAT har anket avgjørelsen til Supreme Administrative Court.

Tilleggskrav på konsesjonsavgift for samtrafikk

Den 31. august 2011 fremmet CAT en stevning til voldgiftstribunalet med flere krav mot dtac om ytterligere konsesjonsbetaling for konsesjonsår 16 (16. september 2006 - 15. september 2007) med et beløp på 1,0 milliarder kroner med tillegg av 15 % morarente fra 16. desember 2007. Grunnlaget påstås å være at dtac verken har rett til å trekke fra utgifter til samtrafikk med andre operatører eller å utelate tilsvarende inntekter fra det grunnlag som nyttes for beregning av konsesjonsbetaling til CAT etter konsesjonsavtalen. Den 14. august 2014 avsa voldgiftsdomstolen en kjennelse i saken, hvor visse deler av CATs krav ble underkjent. Dtac og CAT rettet innsigelser mot voldgiftsavgjørelsen til Central Administrative Court, henholdsvis den 3. og 4. desember 2014. Saken er til behandling i Central Administrative Court.

CAT har fremmet ytterligere krav til voldgiftstribunalet om betaling av konsesjonsavgift for konsesjonsår 17 til 20 (16. september 2007 - 15. september 2011) på 3,7 milliarder kroner inklusiv renter på 15 % p.a. og har videre sendt brev til dtac om ytterligere betaling av konsesjonsavgift for konsesjonsår 21 til 25 (16. september 2011 - 15. september 2016) på 4,2 milliarder kroner.

Portering av mobilabonnenter

Twistene og uoverensstemmelsene vedrørende forståelse og omfang av konsesjonsavtalene inkluderer nå også hvordan 3G-regimet er å forstå i forhold til disse avtalene. CAT har truet med å terminere konsesjonsavtalene, grunnet påståtte brudd av dtac av disse avtalene. CAT har også fremmet erstatningskrav mot dtac grunnet dtacs portering av abonnenter til datterselskapet dtac TriNet i perioden september 2013 til mai 2015 med 4,2 milliarder kroner.

dtac mener at selskapet driver sin virksomhet i henhold til gjeldene lover og regler og tilbakeviser alle påstander fra CAT om at dtac driver sin virksomhet i strid med konsesjonsavtalene.

3) Begrensning i utenlandsk eierskap

En av dtacs konkurrenter leverte en rekke klager til politiet og handelsdepartementet i Thailand tidlig i 2011, hvor det ble påstått at dtac hadde brutt Foreign Business Act (FBA) som begrenser utenlandsk eierskap i thailandske selskaper til 49 % av aksjekapitalen med mindre det foreligger en særlig tillatelse.

I tillegg fremmet en av dtacs minoritetsaksjonærer (som eier 100 aksjer i dtac) den 22. september 2011 en stevning til Central Administrative Court mot det statlige organet National Broadcasting and Telecommunication Commission (NBTC) med påstander om at NBTC (som et forvaltningsorgan) har opptrådt uaktsomt ved ikke å overholde sine forpliktelser ved å tillate at dtac driver telekommunikasjonsvirksomhet. På det grunnlag har Central Administrative Court innstevnet dtac som medsaksoekt i saken. Den 26. november 2015 besluttet Central Administrative Court at retten ikke kan frata dtac retten til å drive sin virksomhet. Retten besluttet imidlertid at NBTC innen 90 dager etter at avgjørelsen er rettskraftig, skal undersøke om dtac opererer i strid med lokalt regelverk. Både NBTC og dtac har anket denne avgjørelsen til Supreme Administrative Court.

Sakene nevnt over er nå til vurdering hos The Royal Thai Police og the Supreme Administrative Court.

Telenor er av den oppfatning at konsernets eierstruktur i dtac ble etablert og er i samsvar med thailandsk rett og etablert praksis i Thailand.

Telenor India

Den 2. februar 2012 kansellerte indisk høyesterett alle de 122 2G-lisensene tildelt i 2008, inkludert de som var tildelt Unitech Wireless. Som en konsekvens av denne beslutningen bestemte høyesterett at 2G-lisensene og frekvensbånd skulle auksjoneres på nytt. Frekvensauksjonen ble gjennomført i november 2012 og konsernet sikret seg frekvensbånd i 6 områder gjennom selskapet Telewings. Høyesteretts avgjørelse av 15. februar 2013 åpnet opp for en mulig tilbakevirkende frekvensbetaling for de lisenstakere med lisenser som ble opphevet den 2. februar 2012, og som fortsatte bruk av frekvensene inntil nye lisenser ble utstedt, se også note 13. Department of Telecommunications in India (DoT) utstedte et varsel datert 17. november 2014 til Unitech Wireless hvor det ble bedt om en forklaring på hvorfor DoT ikke skulle kunne innkreve tilbakevirkende spektrumavgift på 0,8 milliarder kroner med tillegg av rente, som omtalt i høyesteretts avgjørelse av 15. februar 2013, for de lisenser som ble kjent ugyldig ved høyesteretts avgjørelse av 2. februar 2012. Telenor India har besvart varselet den 29. desember 2014. Den 25. september 2016 utstedte imidlertid DoT et krav på 1,0 milliard kroner (inkludert renter, som den 14. februar 2017 ble justert til 0,9 milliarder kroner av DoT). Telenor India har bestridt kravet og DoTs fortolkning av høyesteretts' avgjørelse overfor TDSAT (Telecom Dispute Settlement and Appellate Tribunal). En utsettelsesordre er gitt fram til neste høring.

Telenor India er også involvert i flere andre tvister med DoT. DoT har utstedt et varsel til 8 selskaper under Unitech Wireless om hvorfor en bot på 1,3 milliarder kroner ikke skal bli pålagt på grunn av et påstått brudd på bestemmelser om forhåndsgodkjennelse av innfusjoneringen av 7 Unitech Wireless-selskaper i Unitech Wireless (Tamiladu) Private Limited. Fusjonen var rettskraftig fra 1. oktober 2010 i kraft av en rettsavgjørelse fra High Court i Delhi. Telenor India har imøtegått varselet fra DoT.

Telenor India har også en tvist med DoT om hvorledes den årlige lisensavgiften for årene 2008-2014 skal beregnes og Telenor India har mottatt krav om betaling av 1,15 milliarder kroner.

Lisensavgiftsberegningen gjelder alle mobiloperatører og verserer nå for indisk høyesterett.

Telenor Pakistan

1) Tvist om betaling av forbrukeravgift

The Federal Board of Revenue i Pakistan (FBR) har hevdet at mobiloperatørene i Pakistan har omgått en statlig forbrukeravgift som skulle ha vært betalt av samtrafikkinntekter. Telenor Pakistans påståtte ansvar utgjør 0,6 milliarder kroner, eksklusiv renter og tilleggsskatt.

Mobiloperatørene besluttet i fellesskap å utfordre avgiftskravet gjennom en stevning til Islamabad High Court da de hevdet å ha fullt ut innbetalt avgift under det såkalte «Caller Party Pays» regime. Retten ga mobiloperatørene medhold i en avgjørelse fra januar 2014. Avgjørelsen ble anket av FBR den 24. januar 2014. Saken er ikke endelig avgjort.

2) Tvist om lovligheten av regelverket ved 4G lisenstildeling

China Mobile Pak Ltd (med varemerket Zong) innleverte en stevning den 7. januar 2017 til Islamabad High Court, hvor de utfordret lovligheten av Telecommunications Policy 2015 og Policy Directive datert 26. april 2017 (Regelverket). Telenor Pakistans 4G-lisens i 850 MHz-spektrumet var tidligere gitt selskapet i medhold av dette Regelverket. Hovedårsaken til stevningen fra Zong ser ut til å være basert på en høyesterettsdom i en annen sak hvor Regelverket ikke er godkjent av regjeringen, som består av statsministeren og kabinettet. Zong hevder derfor at Regelverket ikke er gyldig utstedt og alle avgjørelser tatt i medhold av dette mangler juridisk virkning. Telenor Pakistan var opprinnelig ikke part i saken, men har nå partsstatus siden selskapet rettmessig har ervervet seg fordeler ved de avgjørelser som er tatt i medhold av Regelverket. Telenor Pakistan har deltatt i tildelingsprosessen av spektrum på en transparent måte og alle avgjørelser av retten mot Regelverket skyldes en prosessuell feil av den pakistanske regjering. Telenor Pakistan vil i så tilfelle følge saken gjennom rettssystemet.

Telenor Norge

Det norske Konkurransetilsynet og EFTAs overvåkingsorgan (ESA) gjennomførte i perioden 4.-13. desember 2012 en kontroll av Telenor Norge AS i forbindelse med mulig misbruk av dominerende markedsposisjon og/eller mulige konkurransebegrensende samarbeid i det norske mobilmarkedet.

Den 1. februar 2016 kom ESA med et varsel om vedtak (statement of objections) hvor de redegjør for sitt foreløpige syn på mulig misbruk av Telenors dominerende posisjon i det norske mobilmarkedet i forhold til marginskvis i segmentet for mobilt bredbånd isolert til forbrukere i Norge og avtaler med bindingsvilkår for individuelle abonnement i bedriftssegmentet i Norge. ESA vurderer å ilegge Telenor Norge en bot, men størrelsen på denne er ikke kjent.

Den 23. november 2016 sendte Konkurransetilsynet et varsel om vedtak etter sin foreløpige vurdering av Telenors adferd i det norske mobilmarkedet. Konkurransetilsynets foreløpige vurdering er at man vurderer å ilegge Telenor en bot på 906 millioner kroner for et historisk brudd på forbudet mot misbruk av dominerende stilling relatert til Konkurransetilsynets bekymring for utrulling av det tredje mobilnettet i Norge.

Telenors posisjon i begge disse sakene er at man ikke har brutt konkurransereglene. Det vil fremdeles ta tid før endelige konklusjoner foreligger.

Telenor Sverige

Den 25. april 2017 innledet Europakommisjonen en granskning av mulig overtredelse av felles dominerende markedsposisjon og/eller mulig konkurransebegrensende adferd mellom mobiloperatører i Sverige. Lignende granskninger ble samtidig gjennomført mot andre svenske mobiloperatører.

Telenor Ungarn

Den 24. januar 2018 innledet ungarske konkurransemyndigheter en granskning i Telenor Ungarns lokaler utenfor Budapest. Granskningen knytter seg til nettverkssamarbeid og påstand om konkurransebegrensende adferd i forbindelse med en frekvensauksjon i 2014.

NOTE 34 Ytelser til ledelsen mv.

Styret

Godtgjørelse til styret består av et fast årlig styrehonorar avhengig av rolle i styret, samt honorar for deltagelse i komiteer som er etablert av styret. Styrehonorar vedtas av bedriftsforsamlingen.

Total godtgjørelse til styret og bedriftsforsamlingen innregnet i 2017 var henholdsvis 3,7 millioner kroner og 0,7 millioner kroner. I 2016 var dette henholdsvis 4,2 millioner kroner og 0,7 millioner kroner. I tillegg utgjorde samlet godtgjørelse til komiteer etablert av styret 1,6 millioner kroner (1,6 millioner kroner i 2016).

Styremedlemmene får en fast godtgjørelse per møte når de deltar i komiteer. De har ikke rett på godtgjørelse ved fratredelse eller endring av verv. Styremedlemmene har heller ikke rett på annen kompensasjon slik som bonus, overskuddsdeling, opsjoner eller annen form for godtgjørelse. Antall aksjer eiet av styremedlemmer, varamedlemmer til styret og bedriftsforsamlingen per 31. desember 2017 og 2016 er vist nedenfor. Aksjeholdning for styremedlemmer og varamedlemmer til styret inkluderer aksjer eiet av deres nærstående. Ingen av disse medlemmene har aksjeopsjoner.

Beløp i tusen kroner, utenom antall aksjer	Antall aksjer per 31. desember 2017 ¹⁾	Styrehonorar 2017	Honorar for komiteer etablert av styret 2017	Antall aksjer per 31. desember 2016 ²⁾	Styrehonorar 2016	Honorar for komiteer etablert av styret 2016
Styret						
Gunn Wærsted	12 000	623	103	12 000	601	95
Grethe Viksaas (fra 10. mai 2017)	-	211	58	-	-	-
Harald Stavn	6 213	312	159	6 027	300	131
Jacob Aqraou	10 000	397	108	10 000	254	32
Jon Erik Reinhardsen	1 500	312	122	-	300	106
Jørgen Kildahl (fra 10. mai 2017)	2 000	283	58	-	-	-
Roger Rønning (fra 19. juni 2017)	3 071	159	16	-	-	-
Sabah Qayyum (fra 19. juni 2017)	160	159	27	-	-	-
Sally Davis	-	407	121	-	444	103
Ashok Vaswani (til 9. mai 2017)	-	132	8	-	243	32
Brit Østby Fredriksen (til 18. juni 2017)	-	17	-	-	-	-
Dag J. Opedal (til 9. mai 2017)	-	117	70	-	324	139
Per Gunnar Salomonsen (til 9. mai 2017)	-	152	16	929	300	62
Regi Aalstad (til 9. mai 2017)	-	132	69	3 500	465	102
Siri Beate Hatlen (til 9. mai 2017)	-	101	85	-	202	63
Åse Selfjord (til 18. juni 2017)	-	154	32	145	300	69

¹⁾ Inkluderer ikke aksjeholdning for representanter som ikke var medlem per 31. desember 2017.

²⁾ Inkluderer ikke aksjeholdning for representanter som ikke var medlem per 31. desember 2016.

Ingen av styremedlemmene eller styrets varamedlemmer mottok godtgjørelse fra andre selskaper i konsernet, med unntak av ansattrepresentantene. Deres ytelser som ansatte i Telenor er ikke inkludert ovenfor. Ingen styremedlemmer eller varamedlemmer til styret har lån fra konsernet.

Varamedlemmer til styret

	Antall aksjer per 31. desember 2017 ¹⁾	Antall aksjer per 31. desember 2016
Hilde Caroline Rosslund	-	-
Esben Smistad	-	-
Irene Vold	4 720	4 720
Jan Otto Eriksen	4 201	3 917
Åse Selfjord	193	145

¹⁾ Inkluderer ikke aksjebeholdning for representanter som ikke var varamedlem per 31. desember 2017.

Bedriftsforsamlingen

	Antall aksjer per 31. desember 2017 ¹⁾	Antall aksjer per 31. desember 2016
Anders Skjævestad (leder)	100	100
Espen Egeberg Christiansen (varamdelem)	423	221
Håkon Lønsethagen (varamdelem)	801	665
Haakon Bratsberg (varamdelem)	5	5
Hege Ottesen	519	1 210
Jeanine Lilleng	696	696
Laila Fjelde Olsen (varamdelem)	494	494
Magnhild Øvsthus Hanssen	2 329	2 559
May-Iren Arnøy	22	22
Pål Ligaard (varamdelem)	231	215
Sune Johannes Jakobsson (varamdelem)	8 625	8 392
Tarald Trønnes (varamdelem)	319	1 129
Tom Westby	640	640

¹⁾ Inkluderer ikke aksjebeholdning for representanter som ikke var medlem per 31. desember 2017, og som ikke har hatt aksjer i løpet av 2016 eller 2017.

Godtgjørelse til konsernsjef og konsernledelse

Telenor Group sin overordnede lønnspolitikk videreføres i hovedsak fra tidligere år. Det er imidlertid en endring knyttet til konsernet langsiktige insentivprogram, et av hovedelementene i den totale kompensasjonen til konsernsjefen og øvrig konsernledelse. Se avsnitt 3.3.1 for ytterligere forklaring.

1. Retningslinjer for godtgjørelse

Konsernets retningslinjer for godtgjørelser er basert på en hovedmålsetting om å tiltrekke, engasjere og beholde de riktige menneskene for å levere bærekraftig verdi til aksjonærene i henhold til Telenor Way.

Prinsipper for konsernets godtgjørelsesordning:

1. Prestasjonsbasert:
Lønn og godtgjørelse skal være basert på den enkelte ansatte sine helhetlige bidrag vurdert i forhold til objektive mål og transparente kriterier.
2. Balanserte mål:
Lønn og godtgjørelse skal være knyttet til en kombinasjon av mål som bidrar til samsvar mellom den enkeltes medarbeider, Telenor og aksjonærene sine økonomiske interesser.
3. Konkurransedyktig totalkompensasjon:
Telenor ønsker å tilby en totalkompensasjon som er attraktiv og konkurransedyktig (uten å være markedsledende).

2. Prinsipper for styring av godtgjørelse

Styret i Telenor ASA fastsetter lønn og annen godtgjørelse for konsernsjefen.

Styret har nedsatt en egen «People and Governance Committee» som er et rådgivende organ for styret. Komiteen er ansvarlig for å monitorere, evaluere og anbefale saker relatert til lønn og godtgjørelse til ledelsen, samt lønnspolitikk og godtgjørelsesordninger som gjelder hele konsernet. Komiteen har ingen selvstendig beslutningsmyndighet, med mindre dette er tildelt av styret.

Komiteen er hovedsakelig ansvarlig for følgende relatert til lønn og godtgjørelse:

- Vurdere konsernets strategi og ordninger relatert til lønn og godtgjørelse, inkludert grunnlønn, kortsiktige og langsiktige insentivordninger, aksjeprogram for ansatte og annen godtgjørelse som pensjon og forsikringsplaner.
- Anbefale total godtgjørelse for konsernsjef og øvrig konsernledelse inkludert godtgjørelseselementene som nevnt over.
- Vurdere relevant markedstrender og -innsikt for å anbefale beslutninger som angår godtgjørelse.
- Vurdere «Erklæring vedrørende godtgjørelse til konsernsjef og konsernledelse», jfr. allmennaksjelovens paragraf 6-1 6a.

Komiteen består av styreleder og to aksjonærvalgte styremedlemmer, samt én ansattrepresentant. Konsernsjefen og konsernsjef for HR deltar normalt i komitémøtene. Andre representanter fra ledelsen møter på anmodning.

3. Hovedelementer relatert til lønn og godtgjørelse 2018

Total kompensasjon til konsernsjef og øvrig konsernledelse skal være konkurransedyktig og bidra til utviklingen av konsernet. Videre skal dette reflektere konsernet sin forpliktelse til å overholde og fremme ansvarlig forretningsførsel i tråd med retningslinjer for god eierstyring og selskapsledelse, annen ekstern regulering, samt Telenor sine interne retningslinjer på området.

Sammenfattet skal kompensasjon til konsernsjef og øvrig konsernledelse reflektere:

- Markedssituasjon og forretningsmessige omgivelser.
- Telenor Group strategi og prioriteringer
- Ansvarlig forretningspraksis
- Rollens ansvar og påvirkning

Element	Målsetting
Grunnlønn	Være grunnlaget for en konkurransedyktig, men ikke markedsledende total kompensasjon. Grunnlønn utgjør hoveddelen av kompensasjon for alle ledere i konsernet.
Korttidsinsentiv	Bidra til å drive ledelsesatferd og skape forretningsmessige resultater i tråd med konsernet sine strategiske ambisjoner.
Langtidsinsentiv	Bidra til å samordne interesser mellom konsernsjef, øvrig konsernledelse og aksjonærer, samt beholde nøkkelpersoner.
Annen godtgjørelse	Tilby konkurransedyktige pensjon og forsikringsplaner som gir trygghet og støtte i ulike livssituasjoner.

3.1 Grunnlønn

Grunnlønn utgjør hoveddelen av kompensasjon for konsernsjef og øvrig konsernledelse. Den fastsettes basert på markedsmessige forhold, den enkelte leders rolle og ansvar, samt vedkommende sine erfaringer og bidrag.

Grunnlønnen vurderes normalt en gang per år, basert på følgende kriterier:

- Leveranser i henhold til forretningsmessige prioriteringer.
- Utøvd lederskap i henhold til Telenor Way.
- Nivå på grunnlønn sett i forhold til relevant markedsbetingelser.

3.2 Korttidsinsentiv

Korttidsinsentivplanen er utformet for å bidra til ønsket ledelsesatferd, samt skape resultater i tråd med strategi og prioriteringer for året. Det er en kontantbasert ordning der maksimal bonus som kan opptjenes i løpet av et år er 50 % av årlig grunnlønn for konsernsjef og øvrig konsernledelse.

Ordningen reflekterer hovedprioriteringene for Telenor Group og omfatter således både finansielle og operasjonelle mål, samt mål knyttet til etisk og ansvarlig forretningsførsel.

- Finansielle mål er satt for å drive finansielle resultater: lønnsom vekst, kostnadskontroll, samt fri kontantstrøm.
- Operasjonelle mål er satt for å drive transformasjonen: kundetilfredshet, antall brukere av digitale kanaler og tjenester, samt organisasjonens effektivitet.
- Mål relatert til etisk og ansvarlig forretningsførsel satt for å bidra til å sikre ledelsen sin oppmerksomhet på dette i alle markeder.

Etisk og ansvarlig forretningsførsel er fortsatt en av hovedprioriteringene til Telenor Group internt, samt i leverandørkjeden. Dette er hensyntatt i utformingen av korttidsinsentivplanen som et helhetlig mål for hver deltaker for å reflektere ledernes rolle på dette området. Sentrale elementer som inngår i dette målet er signering av Telenor Group Code of Conduct, gjennomføring av obligatoriske kurs på området, samt implementering av relevante prosesser og systemer.

Resultatene på dette området kan få både en negativ og positiv effekt på den totale måloppnåelsen i programmet. Dersom en deltaker ikke opptrer i henhold til konsernet sine standarder for forretningsførsel og/ eller lokale lover og reguleringer kan han/ hun miste sin rett til å delta i ordningen.

Beregning av opptjening

Opptjeningen fra denne ordningen beregnes basert på oppnåelse på de respektive målene som beskrevet over. I tillegg kan den total avkastningen på Telenor ASA aksjen (Total Shareholder Return, TSR multiplikator) maksimalt doble det endelige utfallet for den enkelte deltager. Dette forutsetter at følgende vilkår er oppfylt:

- Telenor ASA-aksjen må ha en absolutt positiv total aksjonæravkastning over en to-årsperiode fra desember 2016 til desember 2018.
- Telenor ASA-aksjen må prestere bedre enn STOXX Europe 600 Telecommunications indeks (referanseindeksen) over en to-årsperiode fra desember 2016 til desember 2018.

Dette innebærer at dersom den totale avkastningen på Telenor ASA aksjen utvikler seg bedre enn referanseindeksen over to-årsperioden, vil multiplikatoren beregnes til å bli fra 1 til 2 avhengig av hvor mye Telenor ASA aksjen slår referanseindeksen. Multiplikatoren beregnes basert på en 0 – 15 % poeng differanse mellom Telenor ASA aksjen og indeksen (lineært forhold).

Feriepenger, pensjonsgivende inntekt og skatt knyttet til denne ordningen håndteres i tråd med gjeldene lokale lover og reguleringer.

Konsernsjefen og øvrig konsernledelse er forpliktet til å holde Telenor ASA aksjer som tilsvarer én årslønn. For å bidra til å oppfylle dette kravet vil disse lederne bli anmodet om å benytte inntil 20 % av opptjeningen fra ordningen til å investere i Telenor-aksjer.

3.3 Aksjeprogrammer

Konsernet tilbyr to aksjeprogrammer til ansatte. Formålet med disse programmene er i hovedsak å samordne de ansattes og eiernes interesser, samt gi ansatte en mulighet til å ta del i verdiskapningen og den langsiktige utviklingen av konsernet.

3.3.1. Langtidsinsentiv (LTI)

Langtidsinsentivordningen i Telenor Group er en aksjebasert ordning for konsernsjef, konsernledelse, samt enkelte nøkkelpersoner på tvers av markeder. Programmet er utformet for å styrke interessefellesskapet mellom selskapets øverste ledelse og aksjonærene, gi sentrale ledere og andre nøkkelpersoner mulighet til å ta del i den langsiktige verdiskapningen i konsernet, samt bidra til å beholde ansatte som er viktige for konsernets videre utvikling.

Konsernsjefen og øvrig konsernledelsen kan maksimalt motta en kontantgodtgjørelse tilsvarende 30 % av årlig grunnlønn. Den faktiske godtgjørelsen som tildeles vil avhenge av konsernets forretningsmessige resultat, definert gjennom fri kontantstrøm fra foregående år for konsernet. For at tildeling skal skje må den frie kontantstrømmen fra konsernet være over et gitt nivå som skal godkjennes av styret. Dersom konsernet leverer en kontantstrøm som er lik eller lavere en det gitte nivået, vil det ikke bli foretatt noen tildeling.

Såfremt tildeling skjer, vil Telenor på vegne av alle deltakere investere kontantgodtgjørelsen etter skatt i Telenor ASA aksjer. For deltakere som er utestasjonert ligger den maksimale kontantgodtgjørelsen på 15 % på grunn av nettolønnsbetingelsene deres.

For å bidra til å beholde sentrale ledere og nøkkelpersoner, er alle deltakere forpliktet til å beholde tildelte aksjer fra dette programmet i en periode på fire år. Dersom deltakeren forlater Telenor i løpet av denne bindingstiden vil vedkommende miste retten til den låste aksjebeholdningen. Dersom deltakeren går av med pensjon, blir arbeidsufør eller faller fra vil aksjene frigis uten motytelse.

3.3.2 Aksjekjøpsprogram for ansatte (ESP)

Telenor Group tilbyr alle ansatte muligheten til å kjøpe Telenor ASA aksjer for 1, 2, 3 eller 4 prosent av brutto årslønn, med en rabatt på 25 % av investert beløp maksimert til 2.000 kroner. Minste investeringsbeløp er 2.000 kroner.

Dersom Telenor ASA-aksjen presterer bedre enn STOXX® Europe 600 Telecommunications index over en to-årsperiode, tildeles ansatte bonusaksjer basert på følgende kriterier:

- Hvis Telenor-aksjen presterer under indeksen oppnås ingen ESP-bonus.
- Hvis Telenor-aksjen presterer bedre enn indeksen, tilstås en ESP-bonus lik gjeldende verdi på aksjene som opprinnelig ble kjøpt.
- Hvis Telenor-aksjen presterer bedre enn indeksen med minst 15 prosentpoeng, tilstås en ESP-bonus lik tre ganger gjeldende verdi på aksjene som opprinnelig ble kjøpt.

Bonusaksjene tildeles kun til personer som er ansatt i konsernet på tildelingstidspunktet.

3.4 Annen godtgjørelse

Annen godtgjørelse til konsernsjefen og konsernledelsen gis i henhold til lokale retningslinjer og landsspesifikk praksis:

- Pensjons- og forsikringsordninger
- Firmabil eller bilgodtgjørelse
- Elektronisk kommunikasjon
- Aviser

i. Pensjons- og forsikringsordninger

Telenor Group har siden 1. juni 2006 hatt en kollektiv innskuddsordning for alle ansatte i Norge. Medlemmer av konsernledelsen ansatt på norske kontrakter og rekruttert eksternt, har siden da deltatt i denne kollektive ordningen. Fra 1. januar 2017 er det årlige pensjonsinnskuddet i ordningen på 5 % av grunnlønn fra 0 - 7,1 G, og 18 % av grunnlønn fra 7,1 til 12 G.

Med effekt fra 1. juli 2017 vil eventuelle individuelle avtaler med rett til pensjonsopptjening på lønn over 12G bli avsluttet for internt rekrutterte nye medlemmer i konsernledelsen. Telenor har anerkjent individuelle pensjonsavtaler inngått for medlemmer av konsernledelsen før 2016. Se oversikt «Individuelle betingelser for medlemmer av konsernledelsen».

Medlemmer av konsernledelsen som ble ansatt i Norge før 2012, har rett til å gå av med pensjon ved fylte 62 eller 65 år, avhengig av den individuelle pensjonsavtalen. Medlemmer av konsernledelsen ansatt i Norge etter 2012 har en pensjonsalder på 67 år.

Medlemmer av konsernledelsen som har ansettelsesavtaler utenfor Norge, har pensjonsavtaler i tråd med lokal lovgivning og praksis i respektive markeder. Se separat oversikt. For ansatte som er utstasjonerte vil pensjonsordningen i hjemlandet videreføres om mulig, hvis ikke vil pensjonsordningen i vertslandet legges til grunn. Dersom ingen av alternativene er mulige vil den ansatte motta en godtgjørelse som erstatning for en pensjonsordning.

Konsernsjefen og konsernledelsen er omfattet av de generelle forsikringsordningene som gjelder for Telenor ASA.

ii. Etterlønn

Konsernsjefen og enkelte andre i konsernledelsen har avtaler om etterlønn ved oppsigelse basert på forhold hos selskapet. Etterlønnen utgjør 6 måneders grunnlønn. Etterlønn beregnes fra utgangen av oppsigelsestiden. Etterlønn har blitt gitt betinget av at den ansatte gir avkall på arbeidstakers rettigheter.

4. Hovedprinsipper for godtgjørelse 2017

Godtgjørelsesprinsippene lagt til grunn for konsernsjefen og konsernledelsen i 2017 er i hovedsak de samme som beskrevet for 2018, med unntak av endringen knyttet til langtidsincentivordningen.

Individuelle betingelser til konsernsjefen og konsernledelsen

Konsernledelsen bestod av følgende medlemmer i 2017:

Medlem	Stilling(er)
Sigve Brekke	Konsernsjef
Jørgen C. Arentz Rostrup	Finansdirektør
Cecilie Blydt Heuch	Konserndirektør og leder av personal fra 1. desember 2017
Jon Gravråk	Konserndirektør og leder av digital
Morten Karlsen Sørby	Konserndirektør og leder av transformasjon
Ruza Sabanovic	Konserndirektør og leder av teknologi og tjenester
Svein Henning Kirkeng	Konserndirektør og leder av Products and Marketing fra 1. juni 2017
Wenche Agerup	Konserndirektør, General Counsel og leder av Corporate Affairs
Alexandra Reich	Konserndirektør med ansvar for Sentral- og Øst-Europa og leder for Telenor Ungarn
Berit Svendsen	Konserndirektør med ansvar for Skandinavia og leder for Telenor Norge
Lars-Åke Norling	Konserndirektør med ansvar for Asia - modne markeder og leder for dtac, Thailand
Petter Børre Furberg	EVP med ansvar for Asia - fremvoksende markeder fra 1. mars 2017 EVP og leder (fungerende) for Grameenphone, Bangladesh til 1. mars 2017
Jon Erik Haug	Konserndirektør og leder av personal til 30. november 2017
Gunnar Sellæg	Konserndirektør og leder for markedsføring (interim) til 31. mai 2017
Albern Murty ¹⁾	Konserndirektør og leder for Digi, Malaysia til 1. mars 2017
Ingeborg Øfsthus ¹⁾	Konserndirektør og leder for Telenor Montenegro og Serbia til 1. mars 2017
Irfan Wahab Khan ¹⁾	Konserndirektør og leder for Telenor Pakistan til 1. mars 2017
Jesper Hansen ¹⁾	Konserndirektør og leder for Telenor Danmark til 1. mars 2017
Lars Erik Tellmann ¹⁾	Konserndirektør og leder for Telenor Myanmar til 1. mars 2017
Michael Foley ¹⁾	Konserndirektør og leder for Telenor Bulgaria til 1. mars 2017
Patrik Hofbauer ¹⁾	Konserndirektør og leder for Telenor Sverige til 1. mars 2017
Sharad Mehrotra ¹⁾	Konserndirektør og leder for Telenor India til 1. mars 2017

¹⁾ Gikk ut av Telenors konsernledelse. Lederne for forretningsenhetene fortsatte å være ledere for deres respektive forretningsenheter.

Individuelle betingelser for medlemmer av konsernledelsen per 31. desember 2017

Navn	Kontrakttype	Pensjonsytelse
Sigve Brekke	Lokal Norge	Ytelsespensjon: 60 % av grunnlønn fram til fylte 75 år, deretter 58 %. Pensjonsgivende inntekt er begrenset til 5.258 tusen kroner og er gjenstand for årlig indeksjustering. Individuelt avtalt pensjonsalder på 65 år.
Jørgen C. Arentz Rostrup	Lokal Norge	Del av Telenor ASAs generelle innskuddspensjonsordning.
Cecilie Blydt Heuch	Lokal Norge	Del av Telenor ASAs generelle innskuddspensjonsordning.
Jon Gravråk	Utstasjonert	Pensjonsgodtgjørelse på 8 % av årlig grunnlønn i stedet for pensjonsordning.
Morten Karlsen Sørby	Lokal Norge	Ytelsespensjon: 60 % av pensjonsgivende inntekt inntil fylte 72 år og deretter 58 %. Individuelt avtalt pensjonsalder på 62 år.
Ruza Sabanovic	Utstasjonert	Del av Telenor ASAs generelle innskuddspensjonsordning.
Svein Henning Kirkeng	Lokal Norge	Del av Telenor ASAs generelle innskuddspensjonsordning.
Wenche Agerup	Lokal Norge	Del av Telenor ASAs generelle innskuddspensjonsordning.
Alexandra Reich	Utstasjonert	Pensjonsgodtgjørelse på 11 % av årlig grunnlønn i stedet for pensjonsordning.
Berit Svendsen	Lokal Norge	Ytelsespensjon: 60 % av grunnlønn fram til fylte 72 år, deretter 58 %. Individuelt avtalt pensjonsalder på 62 år.
Lars-Åke Norling	Utstasjonert	Beholder pensjon i hjemlandet – Sverige, som beskrevet nedenfor. Innskuddspensjon: 30 % av årlig pensjonsgivende inntekt og 30 % av årlig bonus og frivillig bidrag på opptil 5 % av pensjonsgivende inntekt.
Petter Børre Furberg	Utstasjonert	Beholder pensjon i hjemlandet – Norge, som beskrevet nedenfor. Ytelsespensjon: 66 % av årlig pensjonsgivende inntekt opptil 12 G. Innskuddspensjon: 15 % av årlig pensjonsgivende inntekt over 12 G.

Godtgjørelser til konsernledelsen

Samlet godtgjørelse inkludert pensjonskostnader for konsernledelsen var 115,3 millioner kroner i 2017, og samlet godtgjørelse utgjorde 152,1 millioner kroner i 2016. Beregningen er basert på den enkelte leders periode i konsernledelsen. Tallene i tabellene nedenfor er presentert i norske kroner med gjennomsnittlige valutakurser for henholdsvis 2017 og 2016, der det er aktuelt.

Godtgjørelser til konsernledelsen i 2017

Beløp i tusen kroner	Grunnlønn ¹⁾	Verdi av langtidsgodtgjørelser ²⁾	Korttidsgodtgjørelser ³⁾	Annen godtgjørelse ⁴⁾	Opptjente pensjonsrettigheter ⁵⁾	Totalt
Sigve Brekke	6 570	1 174	3 021	180	3 155	14 100
Jørgen C. Arentz Rostrup	3 900	247	1 690	180	119	6 136
Cecilie Blydt Heuch (fra 1. desember 2017)	261	-	-	1	20	282
Jon Gravråk ⁶⁾	3 078	73	1 518	4 632	246	9 547
Morten Karlsen Sørby	4 068	914	1 874	184	2 342	9 382
Ruza Sabanovic ⁶⁾	3 953	359	1 986	1 406	121	7 824
Svein Henning Kirkeng (fra 1. juni 2017)	1 886	-	846	105	66	2 903
Wenche Agerup	3 181	390	1 500	191	119	5 381
Alexandra Reich ⁶⁾	3 551	103	1 521	1 805	391	7 371
Berit Svendsen	3 302	712	1 550	184	1 321	7 070
Lars-Åke Norling ⁶⁾	4 858	473	2 295	5 657	2 466	15 748
Petter Børre Furberg ⁶⁾	2 998	322	1 473	3 650	325	8 769
Jon Erik Haug ⁷⁾ (til 30. november 2017)	2 781	-	1 283	5 281	466	9 812
Gunnar Sellæg (til 31. mai 2017)	1 039	-	-	172	46	1 257
Albern Murty (til 1. mars 2017)	474	66	229	62	85	916
Ingeborg Øfsthus ⁶⁾ (til 1. mars 2017)	367	18	178	645	38	1 245
Irfan Wahab Khan ⁶⁾ (til 1. mars 2017)	688	68	302	221	76	1 355
Jesper Hansen (til 1. mars 2017)	464	39	229	30	44	806
Lars Erik Tellmann ⁶⁾ (til 1. mars 2017)	371	22	186	663	29	1 271
Michael Foley ⁶⁾ (til 1. mars 2017)	735	46	334	297	81	1 493
Patrik Hofbauer (til 1. mars 2017)	572	55	270	12	221	1 130
Sharad Mehrotra ⁶⁾ (til 1. mars 2017)	602	53	291	482	66	1 494

Godtgjørelser til konsernledelsen i 2016

Beløp i tusen kroner	Grunnlønn ¹⁾	Verdi av langtidssinsentiv ²⁾	Korttidssinsentiv ³⁾	Annen godtgjørelse ⁴⁾	Opptjente pensjonsrettigheter ⁵⁾	Totalt
Sigve Brekke	6 491	925	885	195	3 163	11 659
Jørgen C. Arentz Rostrup (fra 1. november 2016)	937	-	105	246	23	1 311
Morten Karlsen Sørby	3 817	829	718	198	2 124	7 687
Jon Erik Haug	2 730	631	499	152	490	4 501
Jon Gravråk ⁶⁾	3 699	183	595	5 224	407	10 107
Ruza Sabanovic ⁶⁾	3 675	263	743	954	75	5 710
Wenche Agerup	2 744	195	650	196	75	3 860
Albern Murty ¹¹⁾	2 939	293	762	408	575	4 978
Alexandra Reich ⁶⁾ (fra 12. oktober 2016)	786	-	50	126	86	1 048
Berit Svendsen	2 900	652	530	192	1 219	5 493
Christopher Laska ⁶⁾ (til 31. august 2016)	1 913	162	85	608	98	2 867
Ingeborg Øfsthus ⁶⁾ (fra 1. mars 2016)	2 261	60	122	2 125	194	4 761
Irfan Wahab Khan ⁶⁾ (fra 1. august 2016)	2 040	129	338	1 046	224	3 777
Jesper Hansen	2 829	176	553	183	306	4 048
Lars Erik Tellmann ⁶⁾ (fra 1. august 2016)	984	55	157	1 924	71	3 190
Lars-Åke Norling ⁶⁾	4 963	409	855	6 114	2 883	15 223
Michael Foley ⁶⁾	4 252	160	639	2 086	468	7 605
Patrik Hofbauer ⁶⁾	3 422	287	638	87	1 522	5 956
Petter Børre Furberg ⁶⁾ (til 31. juli og fra 1. november 2016)	1 994	190	398	1 598	243	4 423
Sharad Mehrotra ⁶⁾	3 243	257	668	2 446	357	6 971
Gunnar Sellæg (fra 23. desember 2016)	58	-	8	5	2	72
Ove Fredheim ⁶⁾ (til 28. februar 2016)	788	45	35	484	69	1 422
Pål Wien Espen ⁹⁾ (til 29. april 2016)	853	-	-	5 225	317	6 396
Rajeev Sethi ⁶⁾ (til 30. oktober 2016)	2 666	232	-	2 266	293	5 457
Richard Aa ⁹⁾ (til 29. april 2016)	1 081	-	-	11 764	363	13 209
Stein Erik Vellan ⁶⁾ (til 1. august 2016)	2 038	137	-	1 201	245	3 621
Vivek Sood ⁶⁾ (til 23. desember 2016)	3 520	363	684	1 828	387	6 782

¹⁾ Grunnlønn inkluderer feriepenger hvis relevant.

²⁾ Langtidssinsentiv (LTI) rapporteres ut ifra førte kostnader. Det vil si kostnaden for alle aktive programmer for 2016 og 2017 i de respektive tabellene.

³⁾ Korttidssinsentiv (årsbonus) reflekterer faktisk bonusbeløp og ekskluderer feriepenger. Feriepenger rapporteres, hvis relevant, i kolonnen 'grunnlønn'.

⁴⁾ Inkluderer elementer som forsikring, firmabilfordel eller bilgodtgjørelse, kostnader i forbindelse med omløkalisering, skattepliktige bonusaksjer i forbindelse med aksjespareprogram for ansatte, mv.

⁵⁾ Beregningene av pensjonsopptjening er basert på de samme aktuariemessige og andre forutsetninger som benyttes i pensjonsberegningene i note 25.

⁶⁾ Individuer som er utstasjonert på internasjonale oppdrag har rett til netto grunnlønn, korttidssinsentiv (bonus), pensjonsgodtgjørelse og andre godtgjørelser. 'Annen godtgjørelse' inkluderer godtgjørelse som ikke kommenteres separat og kompensasjon i henhold til retningslinjer for utstasjonerte på internasjonale oppdrag, som forsikring, bil og bilgodtgjørelse, bolig, barns utdanning, hjemreise, kostnader for sosialtrygd dersom den ansatte beholder pensjon i hjemlandets trygdeordning etc. Grunnlønn, korttidssinsentiv, pensjonsgodtgjørelse og andre godtgjørelser i tabellen for 2017 er presentert som bruttobeløp basert på estimerte skatter beregnet av en ekstern tjenesteleverandør. Avstemming av beregnet og faktisk skatt vil skje når likningen er fastsatt, for de fleste land i løpet av 2018. Dermed vil faktiske skattefordeler for 2017 først rapporteres som del av justerte bruttotall for grunnlønn, korttidssinsentiv, pensjonsgodtgjørelse og andre godtgjørelser i neste års årsrapport. Tall knyttet til tabellen for 2016 er oppdatert i henhold til samme metode for å reflektere de avstemte bruttobeløpene.

⁷⁾ Sluttoppgjør mellom Telenor og Jon Erik Haug er på 5,1 millioner kroner, og er reflektert i kolonnen 'Andre godtgjørelser'.

⁸⁾ Forlikssavtalen mellom Telenor og Pål Wien Espen er på 5,2 millioner kroner. Beløpet er inkludert i kolonnen 'Andre godtgjørelser'.

⁹⁾ Forlikssavtalen mellom Telenor og Richard Aa er på 11,7 millioner kroner, hvilket inkluderer 6,7 millioner kroner i forbindelse med avslutning av individuell pensjonsavtale. Beløpet ble betalt ut i 2016, og er reflektert i kolonnen 'Andre godtgjørelser'.

¹⁰⁾ Korttidssinsentiv (bonus) inkluderer utbetalinger gitt iht Digis kvartalsvise bonusprogram, som Albern Murty allerede hadde mottatt før han begynte GEM i oktober 2015. Dette bonusprogrammet gjelder for alle lokalt ansatte i Digil og er basert på resultater i datterselskapet og utbetales kvartalsvis. Albern Murty er underlagt, på linje med øvrige medlemmer i konsernledelsen, et tak på kortsiktig variabel lønn hvor maksimal opptjening er 50 % av årlig lønn.

Aksjer i 2017

Navn	Aksjebeholdning per 1. januar / startdato for nye medlemmer	Innvilget	Nettoøkning/(salg)	Aksjebeholdning per 31. desember ¹⁾	Bundet aksjebeholdning per 31. desember
Sigve Brekke	114 490	6 878	430	121 798	19 595
Jørgen C. Arentz Rostrup	-	3 557	4 462	8 019	3 557
Cecilie Blydt Heuch	-	-	-	-	-
Jon Gravråk	2 776	2 749	455	5 980	5 525
Morten Karlsen Sørby	84 147	3 957	-	88 104	9 713
Ruza Sabanovic	7 642	2 379	480	10 501	6 355
Svein Henning Kirkeng	3 000	-	-	3 000	-
Wenche Agerup	3 692	2 802	758	7 252	5 631
Alexandra Reich	-	2 569	-	2 569	2 569
Berit Svendsen	35 171	3 225	201	38 597	10 768
Lars-Åke Norling	30 835	3 378	-	34 213	11 106
Petter Børre Furberg	29 164	2 419	802	32 385	7 536

¹⁾ Inkluderer ikke aksjebeholdning for representanter som ikke var medlem av konsernledelsen per 31. desember 2017.

Aksjer i 2016

Navn	Aksjebeholdning per 1. januar / startdato for nye medlemmer	Innvilget	Nettoøkning/(salg)	Aksjebeholdning per 31. desember ¹⁾	Bundet aksjebeholdning per 31. desember
Sigve Brekke	105 287	7 244	1 959	114 490	15 765
Jørgen C. Arentz Rostrup	-	-	-	-	-
Morten Karlsen Sørby	81 712	1 257	1 178	84 147	8 892
Jon Erik Haug	15 012	2 815	823	18 650	9 690
Jon Gravråk	-	2 776	-	2 776	2 776
Ruza Sabanovic	4 589	2 432	621	7 642	4 738
Wenche Agerup	-	2 829	863	3 692	2 829
Albern Murty	5 091	4 942	2 346	12 379	8 787
Alexandra Reich	-	-	-	-	-
Berit Svendsen	31 750	3 204	217	35 171	9 931
Ingeborg Øfsthus	3 089	-	460	3 549	1 751
Irfan Wahab Khan ²⁾	5 675	-	-	5 675	7 042
Jesper Hansen	14 799	2 994	1 403	19 196	5 658
Lars Erik Tellmann	15 107	-	-	15 107	3 133
Lars-Åke Norling	26 904	3 932	(1)	30 835	9 806
Michael Foley	684	3 466	2 470	6 620	3 466
Patrik Hofbauer	14 573	3 363	4 134	22 070	8 644
Petter Børre Furberg	26 064	2 409	691	29 164	6 003
Sharad Mehrotra	3 445	3 047	1 822	8 314	6 204
Gunnar Sellæg	4 986	-	-	4 986	3 282

¹⁾ Inkluderer ikke aksjebeholdning for representanter som ikke var medlem av konsernledelsen per 31. desember 2016.

²⁾ Aksjebeholdningen per 31. desember inkluderer faktiske aksjer ervervet i løpet av ansettelse utenfor nåværende arbeidsland. Bundet aksjebeholdning mottatt gjennom langtidsinsentivprogrammet er fantomaksjer på grunn av lokale krav i nåværende arbeidsland.

Lån til ansatte

Sum lån til ansatte var 23 millioner kroner per 31. desember 2017 og 21 millioner kroner per 31. desember 2016.

Godtgjørelse til revisor

Tabellen nedenfor oppsummerer revisjonshonorar for 2017 og 2016 og påløpte honorarer for revisjonsrelaterte, skatterelaterte og andre tjenester i 2017 og 2016. Honorarene inkluderer både norske og utenlandske datterselskaper.

Beløp i millioner kroner eksklusiv merverdiavgift	Revisjon		Attestasjonstjenester		Skatterelaterte tjenester		Andre tjenester	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Telenor ASA	4,9	5,0	0,2	0,3	3,7	3,8	4,0	1,0
Andre konsernselskaper	31,5	32,7	1,2	2,9	7,2	5,1	16,6	16,6
Totalt konsernrevisor	36,4	37,7	1,3	3,1	10,8	8,9	20,7	17,6
Andre revisorer i datterselskap	0,4	0,4	0,1	0,2	-	-	-	-
Totalt	36,8	38,1	1,4	3,3	10,8	8,9	20,7	17,6

Revisjonshonorar inkluderer honorar knyttet til lovpålagt revisjon og finansiell revisjon. Andre attestasjonstjenester er primært knyttet til attestasjoner som følge av regler og lovgivning, knyttet til informasjonssystemer samt revisjoner, attestasjoner og avtalte kontrollhandlinger med rapportering til myndigheter og andre tredjeparter.

Honorar for skattetjenester knytter seg til skattebistand og redegjørelser for skatteregler og konsekvenser samt skattemessig due diligence i forbindelse med oppkjøp, salg og andre transaksjoner. Andre tjenester knytter seg primært til gjennomgang av prosesser/systemer/prosjekter/leverandører, finansiell due diligence og vurderinger i forbindelse med oppkjøp, salg og andre transaksjoner.

NOTE 35 Antall aksjer, styrets fullmakter, aksjonærer m.v.

Telenor ASA hadde per 31. desember 2017 en aksjekapital på 9.008.748.180 kroner fordelt på 1.501.458.030 ordinære aksjer pålydende 6 kroner. Det var ingen endringer i aksjekapitalen gjennom året. Alle aksjer har lik stemmerett og rett til utbytte. Per 31. desember 2017 hadde Telenor 8.738.593 egne aksjer.

Telenors ordinære generalforsamling i mai 2017 ga styret fullmakt til å erverve inntil 30.000.000 egne aksjer, tilsvarende inntil rundt 2 % av aksjekapitalen, for påfølgende sletting. Fullmakten er gyldig frem til ordinær generalforsamling i mai 2018. Telenor har inngått en avtale med staten ved Nærings- og fiskeridepartementet, som er den største aksjonæren i Telenor. Avtalen innebærer at staten er forpliktet, gjennom Nærings- og fiskeridepartementets deltakelse og stemmegivning på Telenors generalforsamling, til å selge en proporsjonal del av sine aksjer, slik at statens eierandel i Telenor forblir uforandret dersom Telenor erverver egne aksjer for sletting.

I henhold til fullmakten fra generalforsamlingen kunngjorde Telenor 17. juli 2017 beslutningen om å igangsette et tilbakekjøpsprogram tilsvarende inntil 30 millioner aksjer, bestående av kjøp av aksjer i markedet og en påfølgende proporsjonal andel fra Nærings- og fiskeridepartementet, slik at deres eierandel i Telenor forblir uendret. Fra kunngjøringen av tilbakekjøpsprogrammet i juli 2017 og frem til årsslutt 2017 kjøpte Telenor tilbake 8.738.593 egne aksjer i det åpne markedet.

Per 31. desember 2017 hadde Telenor ASA rundt 39.600 VPS-registrerte aksjonærer, sammenlignet med rundt 42.300 på samme tid året før.

De 20 største aksjonærene per 31. desember 2017 fra aksjonærregisteret¹⁾

	Navn på aksjonær	Antall aksjer	%
1	Den norske stat, ved Nærings- og Fiskeridepartementet	810 264 928	53,97 %
2	Folketrygdfondet	74 036 496	4,93 %
3	Clearstream Banking S.A. (forvalterkonto)	23 813 311	1,59 %
4	State Street Bank and Trust Company (forvalterkonto)	22 614 394	1,51 %
5	State Street Bank and Trust Company (forvalterkonto)	19 367 087	1,29 %
6	State Street Bank and Trust Company (forvalterkonto)	17 756 873	1,18 %
7	State Street Bank and Trust Company (forvalterkonto)	15 366 791	1,02 %
8	JPMorgan Chase Bank, N.A., London (forvalterkonto)	15 076 467	1,00 %
9	Alecta Pensionsforsikring	14 631 857	0,97 %
10	The Northern Trust Company, London Br (forvalterkonto)	13 348 766	0,89 %
11	State Street Bank and Trust Company (forvalterkonto)	12 348 901	0,82 %
12	The Bank Of New York Mellon Sa/Nv (forvalterkonto)	10 383 632	0,69 %
13	JPMorgan Chase Bank, N.A., London (forvalterkonto)	8 906 757	0,59 %
14	JPMorgan Chase Bank, N.A., London (forvalterkonto)	8 768 294	0,58 %
15	Telenor ASA	8 738 593	0,58 %
16	State Street Bank and Trust Company (forvalterkonto)	7 650 196	0,51 %
17	Verdipapirfondet DNB Norge (IV)	7 424 468	0,49 %
18	KLP Aksjenorge Indeks	7 066 302	0,47 %
19	Invesco Funds	6 566 021	0,44 %
20	State Street Bank and Trust Company (forvalterkonto)	6 056 209	0,40 %
	Sum aksjer 20 største aksjonærer	1 110 186 343	73,94 %
	Antall aksjer totalt	1 501 458 030	100,00 %

De 20 største aksjonærene per 31. desember 2017, underliggende eiere²⁾

	Navn på aksjonær	Antall aksjer	%
1	Den norske stat, ved Nærings- og Fiskeridepartementet	810 264 928	53,97 %
2	Folketrygdfondet	74 036 496	4,93 %
3	Deutsche Asset Management Investment GmbH	27 327 731	1,82 %
4	BlackRock Institutional Trust Company, N.A.	24 248 413	1,61 %
5	Templeton Investment Counsel, L.L.C.	19 964 471	1,33 %
6	The Vanguard Group, Inc.	17 056 918	1,14 %
7	Lazard Asset Management, L.L.C.	16 525 908	1,10 %
8	DNB Asset Management AS	14 652 064	0,98 %
9	Alecta pensionsförsäkring	14 631 857	0,97 %
10	Storebrand Kapitalforvaltning AS	12 633 860	0,84 %
11	KLP Forsikring	11 956 481	0,80 %
12	JPMorgan Asset Management U.K. Limited	10 687 554	0,71 %
13	SAFE Investment Company Limited	10 099 149	0,67 %
14	Danske Capital (Norway)	9 051 082	0,60 %
15	State Street Global Advisors (US)	8 787 645	0,59 %
16	Allianz Global Investors GmbH	8 566 316	0,57 %
17	APG Asset Management	8 421 311	0,56 %
18	Acadian Asset Management LLC	8 246 604	0,55 %
19	Capfi Delen Asset Management	7 251 500	0,48 %
20	INVESCO Asset Management Deutschland GmbH	6 248 081	0,42 %
	Sum aksjer 20 største aksjonærer	1 120 658 369	74,64 %
	Antall aksjer totalt	1 501 458 030	100,00 %

¹⁾ Kilde: VPS aksjonærregister.

²⁾ Aksjonærlisten blir levert av Nasdaq Advisory Services og er fremskaffet gjennom analyse av sluttinvestor- og fondsforvaltningsopplysninger, gitt på anmodning fra forvalterkonti registrert som aksjonærer i Telenors aksjonærregister. Til tross for at alle rimelige undersøkelser er foretatt for å verifisere all informasjon, kan verken Telenor eller Nasdaq Advisory Services garantere for at opplysningene er fullstendige.

NOTE 36 Hendelser etter balansedagen**Kjøp av 4G-lisens og 5 MHz frekvens i 1800 MHz båndet i Bangladesh**

Den 13. februar 2018 gjennomførte Bangladesh Telecommunications Regulatory Commission (BTRC) en spektrumauksjon hvor Grameenphone kjøpte 5 MHz i 1800 MHz båndet for 1,2 milliarder kroner og en tillatelse til å konvertere eksisterende 22 MHz 2G spektrum til teknologinøytralt spektrum for 8,75 år til 0,4 milliarder kroner. Grameenphone kjøpte også en 4G/LTE mobiloperatørlisens fra BTRC med ikrafttredelse fra 19. februar 2018 for 9 millioner kroner. Avgiftene ovenfor er gjenstand for 5% merverdiavgift.

Strategisk samarbeidsavtale med Ant Financial Services Group

Den 13. mars 2018 inngikk konsernet en strategisk samarbeidsavtale med Ant Financial Services Group ("Ant Financial") i Pakistan. Ant Financial skal investere 184,5 millioner amerikanske dollar over en toårsperiode for en eierandel på 45% i Telenor Microfinance Bank ("TMB"), et datterselskap av Telenor. Investeringen vil delvis være kapitalinnskudd og delvis vederlag for aksjer solgt.

Første del av transaksjonen forventes å bli gjennomført innen 12 måneder og vil resultere i en felleskontrollert virksomhet mellom Ant Financial og Telenor. Med virkning fra første kvartal 2018 vil Telenor Microfinance Bank bli klassifisert som holdt for salg i oppstilling av finansiell stilling. Telenor Microfinance Bank, sammen med Telenor Banka, som ble klassifisert som holdt for salg i tredje kvartal 2017, vil bli klassifisert som avvirket virksomhet i vår resultatoppstilling og sammenlignbare tall vil bli omarbeidet. Telenor Microfinance Bank og Telenor Banka er hovedbidragsyterne til driftssegmentet Financial Services, presentert som en del av øvrige virksomheter i konsernets segmentrapportering.

Avtale om salg av virksomhetene i Sentral- og Øst-Europa til PPF Group

Den 20. mars 2018 inngikk Telenor en avtale om å selge virksomhetene i Sentral- og Øst-Europa til PPF Group for 2,8 milliarder euro (rundt 27 milliarder kroner) i selskapsverdi.

Transaksjonen inkluderer Telenors heleide mobilskaper i Ungarn, Bulgaria, Montenegro og Serbia, samt tjenesteleverandøren Telenor Common Operation. Disse virksomhetene bidro med rundt 11,8 milliarder kroner, eller ni prosent, av Telenor Groups inntekter og 4,1 milliarder kroner, eller åtte prosent, av konsernets EBITDA i 2017. Selskapene har mer enn ni millioner kunder og rundt 3.500 ansatte.

Transaksjonen er avhengig av regulatorisk godkjenning, og forventes gjennomført innen tredje kvartal 2018. Fra og med første kvartal 2018 vil virksomhetene i Sentral- og Øst-Europa bli behandlet som holdt for salg og avvirket virksomhet i Telenors finansielle rapportering. Basert på nåværende valutakurs forventes transaksjonen å gi en regnskapsmessig gevinst på omtrent tre milliarder kroner, som vil bli bokført etter at transaksjonen er gjennomført.

RESULTATREGNSKAP

Telenor ASA 1. januar – 31. desember

Beløp i millioner kroner	Note	2017	2016
Driftsinntekter	1	800	767
Driftskostnader			
Lønn og personalkostnader	2, 3	(824)	(845)
Andre driftskostnader	4	(1 310)	(1 145)
Av- og nedskrivninger	8	(39)	(46)
Sum driftskostnader		(2 173)	(2 036)
Driftsresultat		(1 373)	(1 269)
Gevinst ved avgang av virksomhet	1	73	-
Finansinntekter og -kostnader			
Finansinntekter	6	52 179	8 324
Finanskostnader	6	(1 311)	(2 682)
Netto valutagevinster (tap)	6	752	2 931
Netto verdiendring finansielle instrumenter	6	(98)	349
Netto gevinst (tap og nedskrivninger) av finansielle eiendeler	6	(74)	(2 118)
Netto finansinntekter og -kostnader		51 448	6 804
Resultat før skatt		50 148	5 535
Inntektsskatt	7	(1 555)	(2 139)
Resultat etter skatt		48 593	3 396

OPPSTILLING AV TOTALRESULTAT

Telenor ASA 1. januar – 31. desember

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Resultat etter skatt	48 593	3 396
Øvrige resultatelementer		
Estimatendringer knyttet til pensjoner	(51)	(53)
Inntektsskatt	12	13
Sum av poster som ikke kan reklassifiseres til resultatet senere	(39)	(40)
Øvrige resultatelementer, netto etter skatt	(39)	(40)
Totalresultat	48 554	3 356

OPPSTILLING AV FINANSIELL STILLING

Telenor ASA per 31. desember

Beløp i millioner kroner	Note	2017	2016
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Eiendel ved utsatt skatt	7	1 630	1 748
Goodwill		20	20
Immaterielle eiendeler	8	102	99
Varige driftsmidler		62	51
Aksjer i datterselskaper	15	99 754	99 754
Langsiktige rentebærende fordringer på konsernselskaper	14	11 955	9 042
Andre langsiktige finansielle eiendeler	9, 11	2 862	3 546
Sum anleggsmidler		116 385	114 260
Omløpsmidler			
Kundefordringer på konsernselskaper		568	461
Eksterne kundefordringer		5	3
Andre kortsiktige finansielle eiendeler	9, 11	21 315	1 402
Betalingsmidler og kortsiktige plasseringer	11	4 320	7 667
Sum omløpsmidler		26 208	9 533
Sum eiendeler		142 593	123 793
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital	10	74 468	39 078
Langsiktig rentebærende eksternt gjeld	11	30 238	36 836
Langsiktig ikke-rentebærende eksternt gjeld	11	925	3 197
Pensjonsforpliktelser	3	487	471
Andre forpliktelser		48	15
Sum langsiktig gjeld		31 698	40 519
Kortsiktig rentebærende gjeld til konsernselskaper	11, 14	16 980	18 496
Kortsiktig rentebærende eksternt gjeld	11	9 023	9 102
Trekk på konsernkonto	11	5 997	13 017
Kortsiktig ikke-rentebærende gjeld til konsernselskaper	11, 12	114	58
Kortsiktig ikke-rentebærende eksternt gjeld	11, 12	4 313	3 523
Sum kortsiktig gjeld		36 427	44 196
Sum egenkapital og gjeld		142 593	123 793

Fornebu, 20. mars 2018

Gunn Wærsted
Styreleder

Jørgen Kildahl
Nestleder

Jøn Erik Reinhardsen
Styremedlem

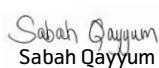

Jacob Aqraou
Styremedlem

Grethe Viksaas
Styremedlem

Sally Davis
Styremedlem

Roger Rønning
Styremedlem

René Richard Obermann
Styremedlem

Sabah Qayyum
Styremedlem

Harald Stavn
Styremedlem

Sigve Brekke
Konsernsjef

OPPSTILLING AV KONTANTSTRØMMER

Telenor ASA 1. januar – 31. desember

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Resultat før skatt	50 148	5 535
Betalt skatt	(730)	-
Netto (gevinst) tap, nedskrivninger og endring virkelig verdi finansielle eiendeler og gjeld	99	1 769
Av- og nedskrivninger	39	46
Netto valuta (gevinst) tap ikke relatert til operasjonelle aktiviteter	501	(1 981)
Netto endring i påløpte ikke betalte renter til/fra konsernselskaper	12	(87)
Endring i avsetning for garantiansvar og regresskrav	-	1 307
Innbetaling av utbytte	22 055	-
Inntektsført utbytte	(42 055)	-
Innbetalinger av renter	205	103
Utbetalinger av renter	(1 396)	(1 047)
Netto endring i andre tidsavgrensningsposter	1 064	330
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	29 942	5 975
Utbetalinger ved tilgang varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	(18)	(33)
Utbetalinger ved tilgang og kapitalendringer datterselskaper	73	(1 636)
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	55	(1 669)
Innbetalinger ved opptak av gjeld	2 332	7 240
Utbetalinger ved tilbakebetaling av gjeld	(10 910)	(7 285)
Netto endring konserninterne trekkrettigheter	(4 417)	2 675
Tilbakekjøp av egne aksjer	(1 435)	-
Utbetaling av utbytte til aksjonærer i Telenor ASA	(11 944)	(11 246)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	(26 374)	(8 616)
Effekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter	50	(481)
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	3 673	(4 791)
Kontanter og kontantekvivalenter per 1. januar	(5 350)	(559)
Kontanter og kontantekvivalenter per 31. desember	(1 677)	(5 350)
Spesifisering av kontanter og kontantekvivalenter		
Betalingsmidler og kortsiktige plasseringer	4 320	7 667
Trekk på konsernkonto	(5 997)	(13 017)
Kontanter og kontantekvivalenter per 31. desember	(1 677)	(5 350)

OPPSTILLING AV ENDRINGER I EGENKAPITAL

Telenor ASA per 31. desember 2016 og 2017

Beløp i millioner kroner (unntatt antall aksjer)	Antall aksjer	Aksje- kapital	Egne aksjer	Overkurs	Estimat- endringer pensjoner	Annen egen- kapital	Tilbakeholdt overskudd	Total egen- kapital
Egenkapital per 1. januar 2016	1 501 458 030	9 009	-	69	99	(2 613)	40 415	46 979
Resultat etter skatt for perioden	-	-	-	-	-	-	3 396	3 396
Øvrige resultatelementer for perioden	-	-	-	-	(40)	-	-	(40)
Totalresultat	-	-	-	-	(40)	-	3 396	3 356
Utbytte	-	-	-	-	-	-	(11 261)	(11 261)
Kostnad for aksjebasert godtgjørelse	-	-	-	-	-	4	-	4
Egenkapital per 31. desember 2016	1 501 458 030	9 009	-	69	59	(2 609)	32 550	39 078
Resultat etter skatt for perioden	-	-	-	-	-	-	48 593	48 593
Øvrige resultatelementer for perioden	-	-	-	-	(39)	-	-	(39)
Totalresultat	-	-	-	-	(39)	-	48 593	48 554
Utbytte	-	-	-	-	-	-	(11 694)	(11 694)
Kjøp av egne aksjer	-	-	(52)	-	-	(1 424)	-	(1 476)
Kostnad for aksjebasert godtgjørelse	-	-	-	-	-	6	-	6
Egenkapital per 31. desember 2017	1 501 458 030	9 009	(52)	69	20	(4 027)	69 449	74 468

NOTER TIL REGNSKAPET

Telenor ASA

Innhold noter

1	Generell informasjon og sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper	11	Finansielle instrumenter og risikostyring
2	Lønn og personalkostnader	12	Kortsiktig ikke rentebærende gjeld
3	Pensjonsforpliktelser	13	Garantiansvar
4	Andre driftskostnader	14	Nærstående parter
5	Utgifter til forskning og utvikling	15	Aksjer i datterselskaper
6	Finansinntekter og -kostnader		
7	Skatter		
8	Immaterielle eiendeler		
9	Andre finansielle eiendeler		
10	Egenkapital og utbytte		

NOTE 1 Generell informasjon og sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper

Telenor ASA er et holdingselskap og inkluderer konsernledelse, konsernfunksjoner, forskning og utvikling og konsernets internbank (Group Treasury).

Selskapsregnskapet er utarbeidet i samsvar med Internasjonale regnskapsprinsipper (IFRS) i henhold til Regnskapsloven § 3– 9 og Forskrift om forenklet anvendelse av IFRS fastsatt av Finansdepartementet 21. januar 2008.

Telenor ASA sine regnskapsprinsipper er konsistente med regnskapsprinsippene i konsernet, beskrevet i note 2 i konsernregnskapet. Det er beskrevet nedenfor der notene for morselskapet er vesentlig annerledes enn konsernet. I alle andre tilfeller henvises det til noter til konsernregnskapet.

Telenor ASA benytter indirekte metode for oppstillingen av kontantstrømmer. Kontanter og kontantekvivalenter består av betalingsmidler, kortsiktige plasseringer og trekk på konsernkonto. Netto endring konserninterne trekkrettigheter er utlån og plasseringer med høy omløpshastighet, og er presentert netto.

Driftsinntekter består i hovedsak av salg av konserntjenester til andre konsernselskaper, salg av forsknings- og utviklingstjenester og salg av andre konsulenttjenester. Kjøp fra andre konsernselskaper omfatter i hovedsak konsulentkostnader i forbindelse med konsernprosjekter, husleie, IT-drift og vedlikehold.

I 2017 solgte Telenor ASA innkjøpsvirksomheten til Telenor Procurement Company Pte.Ltd. som er 100% eid av datterselskapet Telenor Mobile Holding AS.

Telenor ASA utfører store deler av den eksterne finansieringen av konsernet, og yter lån til og mottar plasseringer fra konsernselskaper. Se note 27 til konsernregnskapet.

Aksjer i datterselskaper og lån til datterselskaper er vurdert til det laveste av virkelig verdi og historisk kost. Eventuelle nedskrivninger og reversering av nedskrivninger er klassifisert som netto gevinst (tap og nedskrivninger) på finansielle eiendeler i resultatregnskapet.

NOTE 2 Lønn og personalkostnader

Administrerende direktør og styret for Telenor ASA tilsvare konsernsjef og konsernstyret. Opplysninger om ytelser til styret, ledende ansatte og revisor finnes i note 34 til konsernregnskapet.

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Lønn, feriepenger m.v.	(590)	(597)
Arbeidsgiveravgift	(86)	(88)
Pensjonskostnad inkludert arbeidsgiveravgift (note 3)	(75)	(73)
Aksjebasert betaling ¹⁾	(50)	(26)
Andre personalkostnader	(23)	(61)
Sum lønn og personalkostnader	(824)	(845)
Gjennomsnittlig antall årsverk	481	521

¹⁾ Aksjebasert betaling er kostnader relatert til Telenors aksjeprogram for ansatte og langiktig insentivordning (LTI) for ledere og nøkkelpersoner.

NOTE 3 Pensjonsforpliktelser

Telenor ASA er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Selskapet har en obligatorisk tjenstepensjon som tilfredsstillende lovkravene.

Endring i ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler

Beløp i millioner kroner	2017			2016		
	Ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	Virkelig verdi pensjonsmidler	Netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	Ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	Virkelig verdi pensjonsmidler	Netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse
Per 1. januar	(1 333)	862	(471)	(1 254)	805	(449)
Pensjonskostnad	(29)	-	(29)	(37)	-	(37)
Netto rentekostnad	(33)	22	(11)	(33)	22	(11)
Delsum innregnet i resultatregnskapet	(62)	22	(40)	(70)	22	(48)
Avkastning på pensjonsmidler (eks. netto rentekostnad i resultatregnskapet)	-	(39)	(39)	-	21	21
Aktuarmessige endringer knyttet til finansielle forutsetninger	(41)	-	(41)	(22)	-	(22)
Erfaringsbaserte endringer	29	-	29	(51)	-	(51)
Delsum innregnet i øvrige resultatelementer	(12)	(39)	(51)	(73)	21	(53)
Tilgang og avgang ved virksomhetssammenslutninger	68	(60)	8	(20)	9	(11)
Premieinnbetaling	-	48	48	-	62	62
Utbetaling av ytelser/fripoliser	48	(29)	19	84	(57)	27
Per 31. desember	(1 291)	804	(487)	(1 333)	862	(471)

Forventet premieinnbetaling til Telenor Pensjonskasse for 2018 er 49 millioner kroner.

133 ansatte er dekket gjennom ytelsesplanen i Telenor Pensjonskasse. Telenor Pensjonskasse utbetaler pensjon til 373 personer.

Pensjonskostnader

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Pensjonskostnader	(33)	(44)
Engangseffekt som følge av nedbemanninger	4	7
Netto rentekostnader	(11)	(11)
Innskuddsbaserte pensjonsplaner	(42)	(29)
Totale pensjonskostnader innregnet i resultatregnskapet	(82)	(77)
Hvorav ført som annen kostnad (note 4)	4	7
Hvorav ført som pensjonskostnad (note 2)	(75)	(73)
Hvorav ført som netto rentekostnader (note 6)	(11)	(11)

NOTE 4 Andre driftskostnader

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Driftskostnader relatert til landkontorer og felles økonomi-, regnskap- og personaltjenester	(341)	(258)
Kostnader til lokaler, biler, kontorutstyr, drift og vedlikehold	(166)	(140)
Markedsføring, reklame og salgsprovisjoner	(89)	(92)
Kostnader til nedbemanning og tapskontrakter	(124)	(44)
Andre driftskostnader ¹⁾	(590)	(611)
Sum andre driftskostnader	(1 310)	(1 145)

¹⁾ Andre driftskostnader er hovedsakelig knyttet til ivaretagelse av eierinteresser og til vurdering av nye markedsmuligheter. I tillegg inngår revisjonshonorar og andre honorarer til revisor, se note 34 til konsernregnskapet.

NOTE 5 Utgifter til forskning og utvikling

Utgifter til forskning og utvikling innregnet som kostnad i Telenor ASA utgjorde 206 millioner kroner i 2017 og 240 millioner kroner i 2016. Forskning og utviklingsarbeid er relatert til utvikling av ny teknologi og sikrer full utnyttelse av eksisterende teknologi og nett.

NOTE 6 Finansinntekter og kostnader

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Renteinntekter fra konsernselskaper	220	171
Konsernbidrag og utbytte mottatt fra datterselskaper	51 813	8 060
Andre finansinntekter	72	35
Andre finansinntekter fra konsernselskaper ¹⁾	74	58
Sum finansinntekter	52 179	8 324
Rentekostnader til konsernselskaper	(122)	(103)
Eksterne rentekostnader	(1 138)	(1 217)
Tap på garantistillelser og regresskrav mot datterselskaper	-	(1 307)
Andre finanskostnader	(51)	(55)
Sum finanskostnader	(1 311)	(2 682)
Valutagevinster	843	3 106
Valutatap	(91)	(175)
Netto valutagevinst	752	2 931
Netto verdiendring finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	(222)	190
Netto verdiendring av sikringsinstrumenter og sikringsobjekter	124	159
Netto verdiendring finansielle instrumenter	(98)	349
Nedskrivning og tap på lån til konsernselskaper	(74)	(119)
Nedskrivning aksjer i datterselskaper	-	(1 999)
Netto gevinst (tap og nedskrivninger) av finansielle eiendeler²⁾	(74)	(2 118)
Netto finansinntekter og kostnader	51 448	6 804

¹⁾ Andre finansinntekter fra konsernselskaper er i hovedsak provisjon for garantier, se note 13.

²⁾ Telenor ASA nedskrev i 2016 aksjene i Telenor GTI AS med 2 milliarder kroner. Nedskrivningen skyldes datterselskapets avsetning til tap på utlån til Telewings Communications Services Private Ltd i India. Det er videre foretatt avsetning til tap på garantiinntekter fra Unitech Wireless Private Ltd. i India med 119 millioner kroner i 2016 og 74 millioner kroner i 2017, se note 13.

Telenor ASA fører mottatt konsernbidrag og utbytte fra datterselskaper som finansinntekt i det året det vedtas av generalforsamlingen i relevante selskap og Telenor ASA får rett til konsernbidrag og utbytte. I 2017 mottok og innregnet Telenor ASA 5,4 milliarder kroner i skattepliktig konsernbidrag for inntektsåret 2016. I tillegg er det mottatt konsernbidrag på 4,3 milliarder kroner for inntektsåret 2016, samt utbytte på 42,1 milliarder kroner fra Telenor Mobile Holding AS. 20 milliarder kroner av utbyttet fra Telenor Mobile Holding AS ble vedtatt i desember 2017, etter at det var foretatt en reorganisering av eierstrukturen i Telenor Norge AS. Telenor Mobile Holding AS solgte sin 50,4% eierandel i Telenor Norge AS til Telenor Networks Holding AS og Telenor Networks Holding AS ble 100% eier av aksjene i selskapet. I 2016 mottok og innregnet Telenor ASA 6,8 milliarder kroner i skattepliktig konsernbidrag og 1,3 milliarder kroner i konsernbidrag uten skatteeffekt for inntektsåret 2015. Konsernbidrag for inntektsåret 2017 er beregnet til 6,3 milliarder kroner og vil bli inntektsført i 2018.

NOTE 7 Skatter

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Resultat før skatt	50 148	5 535
Årets betalbare skatt	(704)	(4)
Avklaring av skattesaker og justering av beregnet betalbar skatt tidligere år	(722)	(138)
Endring i utsatt skatt	(129)	(1 997)
Sum inntektsskatt	(1 555)	(2 139)

Beregning av årets skattegrunnlag:

Resultat før skatt	50 148	5 535
Effekt av øvrige resultatelementer og skattefrie overføringer	(51)	(53)
Ikke fradragsberettigede kostnader og skattefrie inntekter	91	3 338
Konsernbidrag tidligere år	(7 383)	(6 760)
Utbytte, skattefritt	(42 055)	-
Konsernbidrag tidligere år, skattefritt	(2 374)	(1 300)
Endring i midlertidige forskjeller	(1 744)	(530)
Konsernbidrag inneværende år	6 300	4 750
Korreksjon av fremførbart underskudd fra tidligere år	-	159
Fremførbart underskudd (utnyttet i år)	-	(5 123)
Årets grunnlag betalbar skatt	2 932	16
Betalbar skatt 24 % av årets skattegrunnlag	704	4

Avstemming av inntektsskatt

Forventet skattekostnad (24 % av resultat før skatt)	(12 036)	(1 384)
Skatteeffekt av ikke fradragsberettigede kostnader og skattefrie inntekter	(10)	(835)
Skatteeffekt av mottatt skattefritt konsernbidrag	570	325
Skatteeffekt av mottatt skattefritt utbytte	10 093	-
Avklaring og justering av skattesaker	(65)	(138)
Annet	(19)	(42)
Endring som følge av endret skattesats	(89)	(66)
Sum inntektsskatt	(1 555)	(2 139)
Effektiv skattesats i %	3,10 %	38,64 %

Beløp i millioner kroner	2017	2016	Endringer
Midlertidige forskjeller per 31. desember:			
Anleggsmidler	22	22	-
Renteelementet i forbindelse med virkelig verdisikring av gjeld	(649)	(1 241)	592
Øvrige derivater	774	(482)	1 256
Tap på garantiansvar	(280)	(280)	-
Andre avsetninger for forpliktelse	(168)	(34)	(134)
Netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse innregnet i oppstilling av finansiell stilling	(487)	(471)	(16)
Konsernbidrag	(6 300)	(4 750)	(1 550)
Fremførbart kreditfradrag	-	(46)	46
Sum midlertidige forskjeller per 31. desember	(7 088)	(7 282)	194
Skattesats	23 %	24 %	
Sum netto eiendel ved utsatt skatt	1 630	1 748	(117)

Endringer netto eiendel ved utsatt skatt:

Effekt etter forskrift om konserninterne overføringer	-
Ført mot øvrige resultatelementer ¹⁾	12
Ført mot resultat	(129)

Den alminnelige skattesatsen i Norge er endret fra 24 % til 23 % med virkning fra 1. januar 2018. I januar 2017 ble skattesatsen endret fra 25 % til 24 %.

¹⁾ Utsatt skatt innregnet i øvrige resultatelementer er hovedsakelig relatert til skatt på verdiendring derivater som er utpekt som sikringsinstrumenter i kontantstrømsikring, og til revidering av ytelsesbaserte pensjonsplaner. Øvrige resultatelementer presenteres brutto i totalresultatet med tilhørende skatteeffekt på egen linje.

Justering av skattesaker og beregnet betalbar skatt tidligere år på 722 millioner kroner gjelder økt konsernbidrag fra Telenor Mobile Holding AS med en skatteeffekt på 486 millioner kroner grunnet vedtak fra norske skattemyndigheter og vedtak for Telenor ASA for 2012 og 2013 med skatteeffekt på 65 millioner kroner. Begge vedtakene er påklaget. I tillegg omfattes en justering av beregnet betalbar skatt tidligere år på 172 millioner kroner grunnet økt konsernbidrag uten sammenheng med skattevedtak.

Ikke fradragsberettigede kostnader på 3.338 millioner kroner i 2016 er hovedsakelig knyttet til avsetning for tap på garantier for gjeld i Telenor India, og til nedskrivning av aksjer i Telenor GTI AS knyttet til avsetning for tap på utlån til Telenor India.

Justering av skattesaker i 2016 med 138 millioner kroner gjelder vedtak fra det norske skattekontoret som øker skattemessig inntekt i Telenor ASA for inntektsåret 2008, som er påklaget. Korreksjon i 2016 av fremførbart underskudd for tidligere år med 159 millioner kroner gjelder primært endringer i mottatt konsernbidrag med skattemessig effekt for Telenor ASA etter at skattemessig inntekt i andre konsernselskaper har blitt endret ved vedtak fra skattekontoret, som også er påklaget.

I 2012 innregnet Telenor ASA tap på fordringer mot Unitech Wireless etter at Telenor ASA hadde innfridd sitt garantiansvar på 10,6 milliarder kroner for all rentebærende gjeld i Unitech Wireless. En eiendel ved utsatt skatt på 2,5 milliarder kroner ble innregnet. I 2013 ble virksomhetsoverdragelsen fra Unitech Wireless til Telenor India gjennomført, og Telenor ASA fradragsførte 9,3 milliarder kroner som skattemessig tap på fordringer i selvangivelsen.

NOTE 8 Immaterielle eiendeler

2017

Beløp i millioner kroner	Anskaffelseskost per 1. januar	Tilgang	Avgang	Årets av- og nedskrivninger	Akkumulerte av- og nedskrivninger	Regnskapsført verdi per 31. desember
Lisenser og rettigheter (12 - 15 år)	333	-	(119)	(29)	(154)	60
Software - kjøpt (5 år)	429	1	-	(1)	(429)	1
Anlegg under utførelse	8	33	-	-	-	41
Sum immaterielle eiendeler	770	34	(119)	(30)	(583)	102

2016

Beløp i millioner kroner	Anskaffelseskost per 1. januar	Tilgang	Avgang	Årets av- og nedskrivninger	Akkumulerte av- og nedskrivninger	Regnskapsført verdi per 31. desember
Lisenser og rettigheter (12 - 15 år)	333	-	-	(29)	(244)	89
Software - kjøpt (5 år)	434	1	(6)	(6)	(427)	2
Anlegg under utførelse	8	-	-	-	-	8
Sum immaterielle eiendeler	775	1	(6)	(35)	(671)	99

NOTE 9 Andre finansielle eiendeler

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Egenkapitalinnskudd i Telenor Pensjonskasse ¹⁾	298	298
Finansielle derivater	748	877
Virkelig verdi av sikringsinstrumenter	1 603	2 074
Andre finansielle eiendeler eksterne	213	297
Sum andre langsiktige finansielle eiendeler	2 862	3 546

Kortsiktig rentebærende fordring	95	255
Kortsiktig rentebærende fordring på konsernselskaper	306	301
Kortsiktig rentefri fordring på konsernselskaper ²⁾	20 217	340
Andre kortsiktige finansielle eiendeler eksterne	697	506
Sum andre kortsiktige finansielle eiendeler	21 315	1 402

¹⁾ Den regnskapsførte verdien i oppstilling av finansiell stilling er oppført til kostpris, som anses å være tilsvarende markedsverdien. Telenor ASA innehar hele den innskutte kjernekapitalen i pensjonskassen. Egenkapitalinnskuddet i Telenor Pensjonskasse er klassifisert som eiendeler tilgjengelig for salg.

²⁾ Av dette er 20 milliarder kroner vedtatt utbytte fra Telenor Mobile Holding AS og som ble gjort opp 31. januar 2018. Som oppgjør mottok Telenor ASA en låneavtale på samme beløp mellom Telenor Mobile Holding AS og Telenor Networks Holding AS. Den 15. februar 2018 økte Telenor ASA egenkapitalen i Telenor Networks Holding AS med 20 milliarder kroner og motregnet dette mot fordringen på Telenor Networks Holding AS.

NOTE 10 Egenkapital og utbytte

Fordeling av egenkapital og bevegelser de siste to årene fremgår av egen oversikt, se oppstilling av endringer i egenkapital. Aksjenes pålydende er 6 kroner. Per 31. desember 2017 hadde Telenor ASA 8.738.593 egne aksjer.

Utbytte – Utbetalt og foreslått

	2017	2016
Utbytte per aksje i kroner – utbetalt	7,80	7,50
Utbytte per aksje i kroner – foreslått av styret	8,10	7,80

I 2017 har 11,7 milliarder kroner i utbytte blitt belastet egenkapitalen (11,3 milliarder kroner i 2016). Totalt utbetalt utbytte er på 12 milliarder kroner som inkluderer kildeskatt for utbytteutdeling i november 2016 på 0,3 milliarder kroner (11,0 milliarder kroner i 2016).

I forhold til 2018 vil Telenors styre på generalforsamlingen den 2. mai 2018 foreslå et utbytte på 8,10 kroner per aksje (12,0 milliarder kroner). Utbyttet vil deles ut i to transjer på 4,20 kroner og 3,90 kroner per aksje for utbetaling i henholdsvis mai og november 2018.

Telenor ASA har en avtale med Den norske stat, ved Nærings- og Fiskeridepartementet, om å foreta tilbakekjøp av aksjer med det formål å kansellere aksjene gjennom nedsettelse av aksjekapitalen for at Staten skal opprettholde eierandelen. Tilbakekjøpsprogrammet fra Staten og fra markedet omfatter til sammen inntil 2 % av antall registrerte aksjer, tilsvarende 30 millioner aksjer. Den foreslåtte kanselleringen er gjenstand for godkjenning i generalforsamlingen den 2. mai 2018 og dersom godkjent er estimert effekt på fri egenkapital 5,2 milliarder kroner. Markedsandelen av tilbakekjøpsprogrammet ble avsluttet i februar 2018 etter at 13,81 millioner aksjer var blitt kjøpt i det åpne markedet til en vektet snittkurs på 172,47 kroner. 8.738.593 aksjer til gjennomsnittskurs 169 kroner var kjøpt inn per 31. desember 2017.

NOTE 11 Finansielle instrumenter og risikostyring

Risikostyring

Telenor ASAs finansavdeling er ansvarlig for selskapets aktiviteter knyttet til finansiell risikostyring herunder likviditetsrisiko, renterisiko, valutarisiko, kredittrisiko og kapitalstyring. Virksomheten i finansavdelingen utføres innenfor et rammeverk av policy og prosedyrer vedtatt av styret i Telenor ASA.

Telenor ASA utsteder gjeld i det norske og utenlandske kapitalmarkedet hovedsakelig gjennom sertifikater og obligasjoner. I tillegg har Telenor ASA etablert en kommitert syndikert kredittfasilitet på 2,0 milliarder euro med forfall i 2020.

Finansiering av konsernets aktiviteter innebærer at Telenor ASA er eksponert for renterisiko på renteinntekter og rentekostnader innregnet i resultatet som følge av rentendringer i markedet. Endringer i markedsrentene påvirker også virkelig verdi av eiendeler og gjeld.

Telenor ASA er eksponert for valutarisiko for endringer i verdien på norske kroner relativt til andre valutaer som følge av låneopptak i andre valutaer enn norske kroner. Nettoinvesteringssikringer opprettes for å sammenstille valutaendringer på gjeldsinstrumenter med valutaendringer på investeringer i utlandet.

Selskapet har kredittrisiko knyttet til fordringer og finansielle instrumenter med positiv verdi mot eksterne og andre selskaper i konsernet.

Telenor ASA anvender derivater slik som valutaterminkontrakter og fremtidige rentebytteavtaler til å styre sin risikoeksponering knyttet til endringer i valuta og renter. Alle derivatkontrakter blir vurdert til virkelig verdi med endringer regnskapsført over resultatregnskapet. Dette gjelder også derivatkontrakter holdt mot konsernselskap. Dersom regnskapsmessig sikring blir benyttet vil endringer i virkelig verdi av derivater kunne bli ført som øvrige resultatlemmer som en del av totalresultatet.

Se også note 2 'Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper' og note 28 'Finansiell risikostyring' til konsernregnskapet hvor finansiell risiko og regnskapsmessig behandling av finansielle instrumenter er utdypet.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter

Prinsipper for beregning av virkelig verdi

De finansielle instrumentene som er innregnet i Telenor ASAs regnskap er gruppert i klasser og kategorier som er beskrevet under, basert på instrumentenes egenskaper. Estimerte virkelige verdier av konsernets finansielle instrumenter er basert på markedspriser og verdsettelsesmetoder som beskrevet nedenfor.

Verdsettelseshierarkiet

Telenor ASA måler virkelig verdi av finansielle instrumenter i kategoriene 'Virkelig verdi over resultatet' og 'Tilgjengelig for salg' ut fra et verdsettelseshierarki med følgende nivåer.

- Nivå 1:** Noterte kurser fra aktive markeder for identiske finansielle instrumenter.
- Nivå 2:** Annen observerbar input enn den som benyttes på nivå 1 som er observerbar for eiendelen eller forpliktelsen, enten direkte (priser) eller indirekte (utledet fra priser).
- Nivå 3:** Input for eiendeler eller forpliktelser som ikke baseres på observerbare markedsdata (ikke observerbar input).

Rentebærende gjeld

Virkelig verdi av rentebærende gjeld er basert på observerte priser der slike er tilgjengelige. Verdien av rentebærende gjeld som ikke handles i aktive markeder er beregnet ved å benytte rentekurver som inneholder estimer på Telenor ASAs kredittmargin. Denne kredittkurven er ekstrapolert ut fra indikative priser ved opptak av gjeld med ulike løpetider utstedt av Telenor ASA. Rentekurvene er interpolert fra plasserings- og swaprenter som er observerbare i markedet for ulike valutaer og forfallstidspunkter.

Kundefordringer og andre finansielle anleggs- og omløpsmidler

For kundefordringer og andre kortsiktige fordringer er nominell verdi, justert for tapsavsetninger, vurdert til å være en rimelig tilnærming til virkelig verdi. Effekten av å ikke diskontere anses uvesentlig for denne klassen av finansielle instrumenter.

Egenkapitalinstrumenter

Virkelige verdier for børsnoterte aksjer er basert på noterte kurser ved rapporteringsperiodens slutt. Virkelig verdi av unoterte aksjer er beregnet ved hjelp av aksepterte verdsettelsesmetoder, eller målt til opprinnelig kostnad dersom investeringen ikke har kursnotering i et aktivt marked og virkelig verdi ikke kan bli målt pålitelig.

Leverandørgjeld og andre ikke-rentebærende finansielle forpliktelser

For leverandørgjeld og andre ikke rentebærende finansielle forpliktelser er nominell verdi vurdert til å være en rimelig tilnærming til virkelig verdi. Effekten av å ikke diskontere anses uvesentlig for denne klassen av finansielle instrumenter.

Kontanter og kontantekvivalenter

Virkelig verdi for denne klassen av finansielle instrumenter anses lik nominell verdi.

Derivater

Virkelige verdier av valutabytteavtaler, terminkontrakter i valuta og rentebytteavtaler er estimert basert på nåverdien av framtidige kontantstrømmer, beregnet ved bruk av swaprenter og valutakurser per 31. desember 2017 og per 31. desember 2016.

Tabellene under viser forfallsprofilen til Telenor ASAs gjeld i nominelle verdier:

2017

Beløp i millioner kroner	Regnskapsført beløp	Total per 31. desember 2017	2018	2019-2021	2022-2026	2027->
Rentebærende gjeld						
Obligasjons- og sertifikatlån	38 421	37 843	9 023	11 599	17 221	-
Annen rentebærende gjeld	840	840	-	556	284	-
Sum rentebærende gjeld eksterne	39 261	38 683	9 023	12 156	17 504	-
Rentebærende gjeld til konsernselskaper	16 980	16 980	16 980	-	-	-
Trekk på konsernkonto	5 997	5 997	-	-	-	5 997
Sum rentebærende gjeld til konsernselskaper	22 977	22 977	16 980	-	-	5 997
Ikke-rentebærende gjeld						
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld eksterne	890	890	890	-	-	-
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld til konsernselskaper	114	114	114	-	-	-
Annen kortsiktig ikke-rentebærende gjeld	2 484	2 484	2 484	-	-	-
Langsiktig gjeld finansielle derivater	939	939	-	622	317	-
Annen langsiktig ikke-rentebærende gjeld	48	48	-	48	-	-
Sum ikke-rentebærende gjeld	4 475	4 475	3 488	670	317	-
Sum	66 713	66 134	29 491	12 826	17 822	5 997
Fremtidige rentebetalinger	-	3 927	916	1 966	1 045	-
Sum inkludert fremtidige rentebetalinger	66 713	70 061	30 407	14 792	18 867	5 997

2016

Beløp i millioner kroner	Regnskapsført beløp	Total per 31. desember 2016	2017	2018-2020	2021-2025	2026->
Rentebærende gjeld						
Obligasjons- og sertifikatlån	45 879	44 766	9 086	19 779	15 901	-
Annen rentebærende gjeld	59	59	-	59	-	-
Sum rentebærende gjeld eksterne	45 938	44 825	9 086	19 838	15 901	-
Rentebærende gjeld til konsernselskaper	18 496	18 496	18 496	-	-	-
Trekk på konsernkonto	13 017	13 017	-	-	-	13 017
Sum rentebærende gjeld til konsernselskaper	31 513	31 513	18 496	-	-	13 017
Ikke-rentebærende gjeld						
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld eksterne	1 013	1 013	1 013	-	-	-
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld til konsernselskaper	58	58	58	-	-	-
Annen langsiktig ikke-rentebærende gjeld	628	628	628	-	-	-
Langsiktig gjeld finansielle derivater	3 197	3 197	-	1 914	1 283	-
Sum ikke-rentebærende gjeld	4 896	4 896	1 699	1 914	1 283	-
Sum	82 347	81 234	29 281	21 752	17 184	13 017
Fremtidige rentebetalinger	-	4 602	1 015	2 204	1 383	-
Sum inkludert fremtidige rentebetalinger	82 347	85 836	30 296	23 955	18 567	13 017

Det henvises til note 27 i konsernregnskapet for ytterligere informasjon knyttet til Telenor ASAs rentebærende gjeld.

Endringer i rentebærende gjeld

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Inngående balanse	45 939	48 822
Endring i kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	(8 578)	(44)
Endring som følge av regnskapsmessig sikring	(592)	(187)
Effekter fra endringer i valutakurser	2 523	(2 693)
Renter ¹⁾	57	40
Økning i lisensforpliktelser	(16)	(13)
Andre endringer	(72)	14
Utgående balanse	39 261	45 939

¹⁾ Klassifisert som kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter.

NOTE 12 Kortsiktig ikke-rentebærende gjeld

Beløp i millioner kroner	Kategori	2017	2016
Leverandørgjeld og påløpte kostnader til konsernselskaper	FFAK ¹⁾	114	58
Kortsiktig ikke-rentebærende gjeld til konsernselskaper		114	58
Leverandørgjeld og påløpte kostnader til eksterne	FFAK	890	1 013
Offentlige avgifter, skattetrekk, feriepenger og lignende	IF ²⁾	117	123
Betalbar skatt	IF	842	144
Finansielle derivater	VVOR	939	575
Annen kortsiktig gjeld ³⁾	FFAK	1 525	1 668
Kortsiktig ikke-rentebærende gjeld til eksterne		4 313	3 523

¹⁾ FFAK: Finansielle forpliktelser til amortisert kost.

²⁾ IF: Ikke-finansielle eiendeler og forpliktelser.

³⁾ Annen kortsiktig gjeld inkluderer 1,3 milliarder kroner knyttet til en garanti utstedt av Telenor ASA på vegne av Telenor India. I 2016 inkluderte annen kortsiktig gjeld i tillegg til garantiavsetningen også 250 millioner kroner i trukket kildeskatt på utbetalt utbytte, som ble betalt i 2017.

NOTE 13 Garantiansvar

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Garantiansvar	2 564	6 020

Garantiforpliktelser består av ikke regnskapsførte garantiansvar utstedt av Telenor ASA. Garantiansvaret består hovedsakelig av morselskapsgarantier avgitt av Telenor ASA på vegne av datterselskaper.

Telenor ASA innregnet i 2016 en forpliktelse tilsvarende 1,3 milliarder kroner relatert til garantier utstedt som sikkerhet for Telenor Indias bankgaranti-fasiliteter. Forpliktelsen er uendret i 2017.

I forbindelse med tildeling av lisens i Myanmar ble en ytelsesobligasjon (pålydende 0,9 milliarder kroner per 31. desember 2017 mot 1,3 milliarder kroner per 31. desember 2016) utstedt til myndighetene i Myanmar som en garanti for forpliktelser knyttet til dekning og tjenestekvalitet fram til 2019.

Kjøpte bankgarantier er ikke inkludert i tabellen.

NOTE 14 Nærstående parter

Telenor ASAs transaksjoner med selskapets hovedaksjonær, Den Norske Stat v/ Nærings- og Fiskeridepartementet, er omtalt i note 32 i konsernregnskapet.

Telenor ASA's øvrige nærstående parter er hovedsakelig datterselskaper i konsernet. Telenor ASA selger og kjøper tjenester fra disse selskapene, se nærmere beskrivelse i note 1, samt yter lån til og mottar innskudd fra selskapene. Konsernselskaper hvor eierandelen er over 90 % inngår i Telenor ASA's konsernkontoordning og internbank, med mindre det finnes regulatoriske hindringer. Gjennom internbanken kan selskapene få lån, plassere overskuddslikviditet og gjøre valutavekslinger.

I tillegg mottar Telenor ASA konsernbidrag og utbytte som innregnes som finansinntekt, jfr. Note 6. Konsernbidrag og utbytte innregnet i 2017 og 2016 på henholdsvis 51.813 millioner kroner og 8.060 millioner kroner kommer fra selskaper innenfor Øvrig virksomhet og Broadcast. Utbytte fra Telenor Mobile Holding AS på 20.000 millioner kroner er inkludert i fordring øvrig virksomhet.

Salg og kjøp av tjenester, fordringer og gjeld

Beløp i millioner kroner	2017				2016			
	Salg	Kjøp	Fordringer	Gjeld	Salg	Kjøp	Fordringer	Gjeld
Datterselskaper								
Norge	197	78	29	29	187	41	50	10
Sverige	72	6	20	(3)	80	8	22	1
Danmark	33	2	27	1	35	8	15	-
Ungarn	36	7	15	3	33	4	11	2
Serbia	22	2	20	1	23	-	32	-
Bulgaria	25	1	15	-	25	1	15	1
Montenegro	4	1	1	-	5	1	2	-
dtac - Thailand	68	-	81	3	67	-	66	10
Digi - Malaysia	56	1	57	1	61	2	95	-
Grameenphone - Bangladesh	48	7	208	-	31	-	146	2
Pakistan	14	6	6	1	46	2	45	1
India	21	3	128	36	53	1	103	1
Broadcast	17	-	6	(12)	21	-	7	-
Myanmar	46	-	29	-	53	-	28	-
Øvrig virksomhet	138	624	20 477	54	36	535	415	30
Sum	797	738	21 119	114	756	603	1 052	58

Finansielle transaksjoner, fordringer og gjeld

Beløp i millioner kroner	2017				2016			
	Salg	Kjøp	Fordringer	Gjeld	Salg	Kjøp	Fordringer	Gjeld
Datterselskaper								
Norge	181	97	8 937	12 104	110	81	5 516	12 047
Sverige	12	-	1 798	257	12	-	985	947
Danmark	12	-	815	44	25	-	1 965	615
Ungarn	-	-	31	81	1	6	54	124
Montenegro	-	-	-	-	-	-	67	-
Broadcast	7	10	368	1 034	11	16	453	2 268
Singapore	-	16	-	2 409	-	1	-	936
Myanmar	8	-	-	-	11	-	-	-
Øvrig virksomhet	-	-	6	1 050	1	-	1	1 559
Sum	220	122	11 955	16 980	171	103	9 042	18 496

NOTE 15 Aksjer i datterselskaper

Nedenfor vises aksjer i datterselskaper eid av Telenor ASA, som i hovedsak er holdingselskaper, og datterselskaper direkte eid av disse. Flere av datterselskapene i andre ledd vist i tabellen eier aksjer i andre datterselskaper som er beskrevet i deres respektive årsregnskaper.

Eierandel tilsvarende stemmeandel hvis ikke annet er angitt.

Aksjer i datterselskaper

Beløp i millioner kroner	Forretningskontor	Eierandel i % 2017	Eierandel i % 2016	Regnskapsført verdi per 31. desember 2017	Regnskapsført verdi per 31. desember 2016
Telenor Networks Holding AS ²⁾	Norge	100,0	100,0	13 124	13 124
Telenor International Centre AS	Norge	100,0	100,0	-	-
Telenor Global Shared Services AS	Norge	100,0	100,0	626	626
Telenor Communication II AS	Norge	100,0	100,0	3 571	3 571
Telenor Mobile Holding AS	Norge	100,0	100,0	70 977	70 977
Telenor Broadcast Holding AS	Norge	100,0	100,0	4 429	4 429
Telenor Eiendom Holding AS	Norge	100,0	100,0	4 159	4 159
Telenor KB AS	Norge	100,0	100,0	-	-
Telenor Forsikring AS	Norge	100,0	100,0	300	300
Telenor Maritime AS ¹⁾	Norge	98,9	98,9	172	172
Telenor GTI AS	Norge	100,0	100,0	1 850	1 850
Cinclus Technology AS	Norge	100,0	100,0	-	-
Telenor Digital AS	Norge	100,0	100,0	546	546
Telenor Global IOT AS	Norge	100,0	100,0	-	-
Digital Businesses AS	Norge	100,0	100,0	-	-
Sum				99 754	99 754

¹⁾ De øvrige 1,1 % av aksjene i Telenor Maritime AS eies av Telenor Communication II AS.

²⁾ Økning i kapital på 20 milliarder kroner i februar 2018, se kommentarer til note 9.

Aksjer i datterselskaper eid gjennom datterselskaper

	Forretningskontor	Eierandel i % 2017	Eierandel i % 2016
Telenor Networks Holding AS			
Telway AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Global Services AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Svalbard AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Norge AS ¹⁾	Norge	100,0	49,6
Datamatrix AS	Norge	100,0	100,0
Telenor International Centre AS			
Telenor Russia AS	Norge	100,0	100,0
Telenor India Private Ltd	India	99,9	99,9
Telenor Communication II AS			
Telenor Kapitalforvaltning AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Media Invest AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Cloud Services AS ²⁾	Norge	-	100,0
Telenor Online Partner AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Common Operation Zrt	Ungarn	100,0	100,0
Telenor Financial Services AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Media Partner AS	Norge	100,0	100,0
Telenor GO Pte Ltd	Singapore	100,0	100,0
701 Search Pte. Ltd. ⁶⁾	Singapore	100,0	-
SnT East Holding AS ⁶⁾	Norge	100,0	-

Telenor Mobile Holding AS

Telenor Mobile Communications AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Norge AS ¹⁾	Norge	-	50,4
Telenor Danmark Holding A/S	Danmark	100,0	100,0
Telenor Sverige Holding AB	Sverige	100,0	100,0
Telenor East Holding II AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Connexion Holding AB	Sverige	100,0	100,0
Nye Telenor Mobile Communications III AS	Norge	100,0	100,0
Nye Telenor Mobile Communications II AS	Norge	100,0	100,0

Telenor Broadcast Holding AS

Telenor Satellite AS (tidligere Telenor Satellite Broadcasting AS)	Norge	100,0	100,0
Telenor UK Ltd.	Storbritannia	100,0	100,0
Canal Digital AS	Norge	100,0	100,0
Norkring AS	Norge	100,0	100,0

Telenor Eiendom Holding AS

Telenor Eiendom Fornebu Kvartal 1 AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Eiendom Fornebu Kvartal 2 AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Eiendom Fornebu Kvartal 3 AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Eiendom Fornebu Kvartal 4 AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Eiendom Hareløkken AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Real Estate Hungary	Ungarn	100,0	100,0
Frognersesterveien 23 AS	Norge	100,0	100,0
Grønnegata 55 AS	Norge	100,0	100,0
Ilderveien 9 AS	Norge	100,0	100,0
Kirkegata 45 Lillehammer AS	Norge	100,0	100,0
Kirkegata 59 AS	Norge	100,0	100,0
Kongens gate 8 / Kirkegaten 9 AS ²⁾	Norge	-	100,0
Nordbyveien 1 AS	Norge	100,0	100,0
Nygaten 4 AS	Norge	100,0	100,0
Skolegata 8 AS	Norge	100,0	100,0
Sælidveien 40 AS	Norge	100,0	100,0

Telenor Digital AS

Telenor Digital TSM AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Health AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Capture AS (tidligere Netlife Backup Solutions AS)	Norge	100,0	100,0
Telenor Digital Asia LTD (tidligere ABC Tech Ltd) ⁴⁾	Thailand	99,0	99,0
Video Communication Services AS ⁵⁾	Norge	100,0	-

Digital Businesses AS

Tapad Norway AS (tidligere Digital Businesses IP Solutions AS)	Norge	100,0	100,0
--	-------	-------	-------

¹⁾ Aksjene i Telenor Norge AS er solgt fra Telenor Mobile Holding AS til Telenor Networks Holding AS i 2017.

²⁾ Fusjonert med Telenor Norge i 2017.

³⁾ Solgt i 2017.

⁴⁾ Resterede aksjer eies av øvrige Telenorselskap.

⁵⁾ Fisjonert fra Telenor Digital AS.

⁶⁾ Oppkjøp fra 33,33 % til 100 % i juni 2017.

Andre vesentlige datterselskap (eid gjennom holdingselskaper)

	Forretningskontor
Telenor Sverige AB	Sverige
Telenor A/S	Danmark
Digi.com Bhd	Malaysia
Telenor Magyarország Zrt	Ungarn
Telenor d.o.o.	Serbia
Telenor Pakistan (Private) Ltd.	Pakistan
Total Access Communications Plc. (dtac)	Thailand
Grameenphone Ltd.	Bangladesh
Unitech Wireless Private Limited	India
Telewings Communications Services Private Ltd.	India
Telenor Bulgaria EAD	Bulgaria
Telenor Myanmar Ltd.	Myanmar

ERKLÆRING FRA STYRET OG DAGLIG LEDER

Vi erklærer etter beste overbevisning at konsernregnskapet for regnskapsåret 2017 er utarbeidet i samsvar med IFRS som fastsatt av EU, samt at årsregnskapet for morselskapet for 2017 er avlagt i samsvar med regnskapsloven og forenklet IFRS i Norge, gir et rettviseende bilde av foretakets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet, samt at årsberetning gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til foretaket og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer foretakene står overfor.

Fornebu, 20. mars 2018

Gunn Wærsted
Styreleder

Jøn Erik Reinhardsen
Styremedlem

Jacob Adraou
Styremedlem

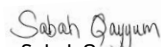

Grethe Viksaas
Styremedlem

Sally Davis
Styremedlem

Jørgen Kildahl
Nestleder

Roger Rønning
Styremedlem

René Richard Obermann
Styremedlem

Sabah Qayyum
Styremedlem

Harald Stavn
Styremedlem

Sigve Brekke
Konsernsjef

UTTALELSE FRA BEDRIFTSFORSAMLINGEN I TELENOR ASA

Bedriftsforsamlingen i Telenor ASA fattet 22. mars 2018 følgende vedtak.

Bedriftsforsamlingen anbefaler at generalforsamlingen godkjenner styrets forslag til årsregnskap for 2017 for konsernet og Telenor ASA, og for øvrig som fremmet til bedriftsforsamlingen, ved å overføre 48.593 millioner kroner til tilbakeholdt overskudd og utbetale et utbytte på 8,10 kroner per aksje, som utbetales i to transjer på 4,20 kroner per aksje og 3,90 kroner per aksje i henholdsvis mai og november 2018.

AUDITOR'S REPORT

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS
Dronning Eufemias gate 6, NO-0191 Oslo
Oslo Atrium, P.O.Box 20, NO-0051 Oslo

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00
Fax: +47 24 00 29 01
www.ey.no
Medlemmer av den norske revisorforening

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til generalforsamlingen i Telenor ASA

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Telenor ASA som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet består av oppstilling over finansiell stiling per 31. desember 2017, resultatregnskap, oppstillingene over totalresultat, kontantstrøm og endringer i egenkapital for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger. Konsernregnskapet består av oppstilling over finansiell stiling per 31. desember 2017, resultatregnskap, oppstillingene over totalresultat, kontantstrøm og endringer i egenkapital for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening

- ▶ er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- ▶ gir selskapsregnskapet et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2017 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
- ▶ gir konsernregnskapet et rettviseende bilde av konsernets finansielle stilling per 31. desember 2017 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2017. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet, og vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene. Vår beskrivelse av hvordan vi revisjonsmessig håndterte hvert forhold omtalt nedenfor, er gitt på den bakgrunnen.

Vi har også oppfylt våre forpliktelser beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet* når det gjelder disse forholdene. Vår revisjon omfattet følgende handlinger utformet for å håndtere vår vurdering av risiko for vesentlige feil i årsregnskapet. Resultatet av våre revisjons handlinger, inkludert handlingene rettet mot forholdene omtalt nedenfor, utgjør grunnlaget for vår konklusjon på revisjonen av årsregnskapet.

Nedskrivningsvurderinger – goodwill

Telenor foretok nedskrivningsvurderinger av goodwill per 31. desember 2017. Nedskrivninger har vært innregnet i tidligere perioder, og usikkerhet med hensyn til markedsforhold og teknologisk utvikling øker risikoen. I 2017 innregnet Telenor et tap ved verdifall på NOK 1.7 milliarder knyttet til Tapad Inc.

Det å fastsette gjenvinnbart beløp, som er det høyeste av virkelig verdi fratrukket salgskostnader og bruksverdi, krever at ledelsen utøver skjønn. Når Telenor vurderer at bruksverdien er det relevante grunnlaget for å fastsette gjenvinnbart beløp, blir gjenvinnbart beløp estimert på grunnlag av en diskontert kontantstrømmodell. Vesentlige forutsetninger i estimatene for fremtidige kontantstrømmer er markedsvekst, markedsandel, fortjenestemarginer og investeringer. Ekstern informasjon er vurdert ved estimering av fremtidige kontantstrømmer. Kontantstrømmer i den eksplisitte perioden er basert på prognoser og forretningsplaner godkjent av ledelsen, mens kontantstrømmer utover denne perioden er ekstrapolert. Vekstratene utover den eksplisitte prognoseperioden er basert på langsiktige forventninger for det relevante markedet og overstiger ikke den gjennomsnittlige vekstraten i det relevante markedet. Fremtidige inntekter er diskontert ved å bruke en markedsbasert vektet gjennomsnittlig kapitalkostnad (WACC) som er spesifikk for den kontantstrømgenererende enheten.

Disse nedskrivningsvurderingene var et sentralt forhold ved revisjonen fordi det er vesentlig estimatusikkerhet i fastsettelsen av fremtidige kontantstrømmer.

Vi vurderte ledelsens identifisering av kontantstrømgenererende enheter, og vurderte utformingen av ledelsens interne kontroller knyttet til nedskrivningsvurderinger og testet hvorvidt disse fungerte effektivt. Våre revisjonshandlinger inkluderte en vurdering av de anvendte nedskrivningsmodellene, scenariene og de forutsetningene som ble benyttet. Basert på sensitivitetsanalysen la vi spesielt vekt på Tapad og 701 Search. Vi vurderte de viktigste forutsetningene i den eksplisitte perioden ved å sammenligne dem med historiske resultater samt prognoser og forretningsplaner godkjent av ledelsen. Vi vurderte påliteligheten for tidligere prognoser i forhold til faktiske resultater.

Vi sammenlignet sentrale forutsetninger mot markedsinformasjon der dette var tilgjengelig. Videre testet vi beregningene og matematisk nøyaktighet av kontantstrømmodellene og sammenliknet verdiene med tilgjengelige eksterne markedsbaserte verdsettelsesser innhentet av ledelsen. Vi inkluderte verdsettelsesspesialister i teamet for å bistå oss med vurdering og testing av verdsettelsesmodellene, vurdering av viktige forutsetninger og analyse av markedsinformasjon. Vi vurderte også noteopplysningene.

Vi henviser til Telenors informasjon om nedskrivningsmodeller, viktige forutsetninger og estimatusikkerhet i notene 3 og 16 til konsernregnskapet.

Regulatoriske forhold - dtac

dtac, et datterselskap av Telenor, er involvert i et antall tvister med de statseide telekommunikasjonsselskapene TOT og CAT om nettverksavgifter, inntektsdeling, bruk av konsesjonsbelagte eiendeler og omfanget av konsesjonsavtalen og andre regulatoriske forhold vedrørende begrensning i utenlandsk eierskap og eierstruktur. Disse regulatoriske forholdene er i rettsapparatet eller i voldgiftsprosesser, og det er usikkerhet med hensyn til tidspunkt for avgjørelse og beløp eller konsekvenser.

Disse regulatoriske forholdene var et sentralt forhold ved revisjonen som følge av beløpene involvert, mulige konsekvenser og den iboende kompleksiteten knyttet til å vurdere utfallet av regulatoriske forhold i Thailand. Vurderingen av om det skal innregnes som en forpliktelse eller ikke involverer ledelsens skjønn.

Vi diskuterte sakene med ledelsen lokalt og på konsernnivå, samt Telenors avdelinger for regulatoriske og juridiske forhold og juridiske rådgivere. Videre innhentet og gjennomgikk vi oversikter over tvister og krav utarbeidet av ledelsen, forespurte eksterne juridiske rådgivere og vurderte de eksterne juridiske uttalelsene innhentet av dtac og sammenholdt disse med ledelsens opplysninger og konklusjon med hensyn til måling og noteopplysninger og informasjon om andre regulatoriske forhold. Våre revisjonshandlinger omfattet også en vurdering av opplysninger i regnskapet om risikoer, usikkerhet og mulige utfall.

Vi refererer til note 33 til konsernregnskapet for ytterligere detaljer.

Uavhengig revisors beretning - Telenor ASA

Regulatoriske forhold – India

Den 23. februar 2017 ble det inngått en avtale med Bharti Airtel om salg av Telenor India på gjeldfri basis med avtale om kompensasjon til Bharti Airtel for krav fra Department of Telecommunications in India (DoT). Salget vil bli gjennomført etter godkjenning fra DoT og det er usikkerhet med hensyn til utfallet av juridiske krav. Telenor India er klassifisert som holdt for salg og presentert som avvirket virksomhet i konsernregnskapet.

Regulatoriske forhold i India var et sentralt forhold ved revisjonen som følge av beløpene involvert, mulige konsekvenser og den iboende kompleksiteten knyttet til å vurdere utfallet av regulatoriske forhold i India. Vurderingen av sannsynligheten for et ugunstig utfall av hvert enkelt krav involverer ledelsens skjønn.

Vi diskuterte kravene med ledelsen lokalt og på konsernnivå, samt Telenors avdelinger for regulatoriske og juridiske forhold og juridiske rådgivere. Videre innhentet og gjennomgikk vi oversikter over tvister og krav utarbeidet av ledelsen, forespurte eksterne juridiske rådgivere og vurderte de eksterne juridiske uttalelsene innhentet av Telenor og sammenholdt disse med ledelsens opplysninger og konklusjon med hensyn til måling og noteopplysninger. Våre revisjonshandlinger omfattet også en vurdering av opplysninger i regnskapet om risikoer, usikkerhet og mulige utfall.

Vi refererer til note 33 til konsernregnskapet for ytterligere detaljer.

Usikre skatteposisjoner

Telenorkonsernet er skattepliktig i en rekke jurisdiksjoner. Som beskrevet i note 13 til konsernregnskapet har Telenor usikre skatteposisjoner i Pakistan, India og Norge som kan medføre betaling av skatt og eventuell tilleggsskatt. Vurderingen av usikkerhet og risikoen for et eller flere negative utfall medfører utøvelse av skjønn fra ledelsen.

Disse usikre skatteposisjonene var et sentralt forhold ved revisjonen som følge av beløpene som er involvert og usikkerheten knyttet til å vurdere det endelige utfallet i disse sakene.

Konsernet avsetter for usikre forpliktelser, inkludert usikre skatteforpliktelser, dersom det er sannsynlig at det kan ha oppstått en forpliktelse og denne forpliktelsen kan estimeres med tilstrekkelig grad av pålitelighet.

Våre revisjonshandlinger omfattet en vurdering av selskapenes kommunikasjon med skattemyndighetene, selskapenes selvangivelser og tilleggsopplysninger. Vi har også diskutert sakene med ledelsen inkludert Telenors skatteavdeling og vurdert eksterne juridiske uttalelsene innhentet av ledelsen. Vi inkluderte vår interne skattespesialist i teamet for å bistå oss med disse vurderingene.

Våre revisjonshandlinger omfattet også en vurdering av opplysninger gitt i note 13 til konsernregnskapet og note 7 til årsregnskapet for Telenor ASA.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i selskapets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og konsernsjef (ledelsen) er ansvarlig for den øvrige informasjonen. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke den øvrige informasjonen, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge for selskapsregnskapet, og i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU

Uavhengig revisors beretning - Telenor ASA

for konsernregnskapet. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll;
- ▶ vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapets evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettvise bilde;
- ▶ innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om konsernregnskapet. Vi er ansvarlige for å fastsette strategien for, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen, og vi har et udelt ansvar for konklusjonen på revisjonen av konsernregnskapet.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Vi avgir en uttalelse til styret om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og kommuniserer med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de forholdene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av regnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse forholdene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av forholdet, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at forholdet ikke skal omtales i

Uavhengig revisors beretning - Telenor ASA

beretningen siden de negative konsekvensene ved å gjøre dette med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at forholdet blir omtalt.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen og redegjørelsene for eierstyring og selskapsledelse og rapport om samfunnsansvar

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene for eierstyring og selskapsledelse og rapport om samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsikk i Norge.

Oslo, 20. mars 2018
ERNST & YOUNG AS

Erik Mamelund
statsautorisert revisor

DEFINISJONER

Alternative resultatmål

Telenor-konsernets finansielle informasjon utarbeides i henhold til Internasjonale Regnskapsstandarder (IFRS). I tillegg så har ledelsen en intensjon om å fremlegge alternative resultatmål som jevnlig gjennomgås av ledelsen for å øke forståelsen av Telenors prestasjon, men ikke i stedet for regnskapene som er utarbeidet i henhold til IFRS. De alternative resultatmålene som presenteres kan være utarbeidet eller beregnet forskjellig av andre selskaper.

Organisk omsetningsvekst

Organisk omsetning er definert som driftsinntekter justert for effektene av oppkjøp og avgang av virksomheter og valutaeffekter. Vår oppfatning er at måltallet gir nyttig og nødvendig informasjon til investorer og andre nærstående parter, av følgende årsaker:

- det gir tilleggsinformasjon om underliggende vekst av virksomheten uten effekten av enkelte faktorer som ikke er relatert til dens operasjonelle prestasjoner;
- det benyttes til analyse av interne prestasjoner; og
- det øker sammenlignbarhet av underliggende vekst med andre selskaper (selv om begrepet «organisk» ikke er et definert begrep innenfor IFRS og det derfor kan være mulig at det ikke er sammenlignbart med tilsvarende navngitte måltall rapportert av andre selskaper).

Beløp i millioner kroner	2017	2016	Endring hele året	Endring ÅoÅ
Rapportert omsetningsvekst	124 756	125 395	(639)	(0,5 %)
Effekt ved bruk av valutakurser for 2017	-	(1 746)	1 746	
Oppkjøp og avgang av virksomheter (M&A)	(459)	(209)	(250)	
Organisk omsetningsvekst	124 297	123 441	857	0,7 %

Organisk abonnements- og trafikkomsetningsvekst

Abonnements- og trafikkinntekter består av driftsinntekter fra mobilabonnement og trafikk, fasttelefoni, fast internett og TV, nettverkstjenester og Canal Digital DTH.

Organisk abonnements- og trafikkinntekter defineres som abonnements- og trafikkinntekter justert for effektene av oppkjøp og avgang av virksomheter og valutaeffekter. Vi mener at måltallet gir nyttig og nødvendig informasjon til investorer og andre nærstående parter av følgende årsaker:

- det henviser til virksomhetens kjerneomsetningsstrømmer som omfatter mer enn 75% av samlede driftsinntekter og nesten hele konsernets bruttoresultat;
- det gir ytterligere informasjon om virksomhetens underliggende vekst innenfor disse kjerneomsetningsstrømmene, uten effekten av enkelte faktorer som ikke er relatert til dens operasjonelle prestasjoner;
- det benyttes til analyse av interne prestasjoner; og
- det øker sammenlignbarhet av underliggende vekst med andre selskaper (selv om hverken «abonnements- og trafikkomsetning» eller begrepet «organisk» er definerte begrep innenfor IFRS og det derfor kan være mulig at det ikke er sammenlignbart med tilsvarende navngitte måltall rapportert av andre selskaper).

Beløp i millioner kroner	2017	2016	Endring hele året	Endring ÅoÅ
Rapportert abonnements- og trafikkomsetningsvekst	94 803	94 245	559	0.6 %
Effekt ved bruk av valutakurser for 2017	-	(1 523)	1 523	
Oppkjøp og avgang av virksomheter (M&A)	-	-	-	
Organisk abonnements- og trafikkomsetningsvekst	94 803	92 722	2 081	2.2 %

Abonnement- og trafikkinntekter

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Mobile abonnement- og trafikkinntekter	78 763	78 379
Fasttelefoni	1 951	2 329
Fast internett og TV	8 880	8 333
Nettverkstjenester	697	674
Canal Digital DTH	4 513	4 528
Abonnement- og trafikkinntekter	94 803	94 245
Andre driftsinntekter	29 953	31 151
Sum driftsinntekter	124 756	125 395

Driftskostnader (opex)

Driftskostnader (opex) er et viktig finansielt parameter for Telenor som er utledet direkte fra resultatregnskapet, og består av lønn og personalkostnader og andre driftskostnader. Telenors kontinuerlige innsats for effektivitetsforbedring gjør at opex er et viktig finansielt parameter å følge opp. Dette benyttes også til intern resultatanalyse.

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Lønn og personalkostnader	(12 802)	(12 690)
Andre driftskostnader	(31 923)	(34 192)
Driftskostnader	(44 725)	(46 882)

EBITDA før andre inntekter og andre kostnader

Resultat før renter, skatt og avskrivninger (EBITDA) er et viktig finansielt parameter for Telenor. EBITDA før andre inntekter og andre kostnader er definert som EBITDA minus gevinster og tap på avgang av driftsmidler og virksomheter, nedbemanning, tapskontrakter og engangseffekter på pensjonskostnader, se note 10. Måltallet er nyttig for brukere av Telenors finansielle informasjon for evaluering av operasjonell lønnsomhet på en mer variabel kostbasis de det ekskluderer avskrivningskostnader hovedsakelig relatert til driftsinvesteringer og oppkjøp som gjennomført tidligere, engangseffekter, samt for å evaluere operasjonell prestasjon i forhold til Telenors konkurrenter. EBITDA før andre inntekter og andre kostnader er avstemt i note 5 til konsernregnskapet

EBITDA-marginen som presenteres er definert som EBITDA før andre inntekter og andre kostnader delt på totale driftsinntekter.

Organisk EBITDA-vekst

Organisk EBITDA-vekst er definert som EBITDA (før andre inntekter og andre kostnader) justert for effektene av oppkjøp og avgang av virksomheter og valutaeffekter. Vi mener at måltallet gir nyttig og nødvendig informasjon til investorer og andre nærstående, av følgende årsaker:

- det gir tilleggsinformasjon om underliggende vekst av virksomheten uten effekten av enkelte faktorer som ikke er relatert til dens operasjonelle prestasjoner;
- det benyttes til analyse av interne prestasjoner.

Beløp i millioner kroner	2017	2016	Endring hele året	Endring ÅoÅ
Rapportert EBITDA-vekst	48 992	45 966	3 026	6,6 %
Effekt ved bruk av valutakurser for 2017	-	(867)	867	
Oppkjøp og avgang av virksomheter (M&A)	66	(19)	86	
Organisk EBITDA-vekst	49 059	45 081	3 978	8,8 %

Driftsinvesteringer

Driftsinvesteringer (capex) er investeringer i varige driftsmidler og immaterielle eiendeler, eksklusiv virksomhetssammenslutninger og fjerningsforpliktelser. Capex er et mål på investeringer foretatt i virksomheten i den relevante perioden og er nyttig for brukere av Telenors finansielle informasjon for å evaluere virksomhetens kapitalintensitet. Capex er vurdert til å være et bedre mål på faktiske investeringer i perioden enn linjen for kjøp av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler i kontantstrømpoppstillingen.

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Kjøp av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler (oppstilling av kontantstrømmer)	18 361	23 727
Arbeidskapitalendringer relatert til driftsinvesteringer	3 298	2 500
Minus:		
Fjerningsforpliktelser	(370)	32
Avviklet virksomhet	(3)	(917)
Capex	21 286	25 342
Lisens- og spektrumavgift – kapitalisert	(3 052)	(3 504)
Capex eksklusiv lisens- og spektrumavgift	18 235	21 838
Driftsinntekter	124 756	125 395
Capex eksklusiv lisens og spektrum / Driftsinntekter (%)	14,6%	17,4%
Sum Capex / Driftsinntekter (%)	17,1%	20,2%

Investeringer

Investeringer består av capex og investeringer i virksomheter. Investeringer i virksomheter består av oppkjøp av aksjer og eierinteresser, inkludert oppkjøp av datterselskaper og virksomheter som ikke er organisert som separate selskaper.

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Driftsinvesteringer	21 286	25 342
Investeringer i virksomheter	2 252	3 588
Investeringer	23 538	28 930

Netto rentebærende gjeld eksklusiv lisensforpliktelser (Netto gjeld)

Netto gjeld består av både kortsiktig og langsiktig rentebærende gjeld, eksklusiv lisensforpliktelser, minus tilknyttede kortsiktige og langsiktige sikringsinstrumenter, finansielle instrumenter som gjeldsinstrumenter og derivater, og kontanter og kontantekvivalenter.

Netto gjeld er et mål på konsernets netto gjeldsbelastning som gir en indikator på styrken på den samlede balansen. Det er også et felles mål som kan benyttes for å vurdere både konsernets kontantbeholdning og dets gjeldsbelastning. Bruken av begrepet 'netto gjeld' betyr ikke nødvendigvis at kontantene som er inkludert i beregningen av netto gjeld er tilgjengelig for oppgjør av forpliktelser inkludert i dette måltallet.

Netto gjeld er vurdert til å være et alternativt resultatmål da det ikke er definert i IFRS. IFRS-måltallet som er med direkte sammenlignbart er total rentebærende gjeld (både kortsiktig og langsiktig) og kontanter og kontantekvivalenter. Avstemming fra disse til netto gjeld er oppstilt under.

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Langsiktig rentebærende gjeld	51 587	60 391
Kortsiktig rentebærende gjeld	22 710	25 970
Minus:		
Kontanter og kontantekvivalenter	(22 546)	(23 085)
Justeringer:		
Lisensforpliktelser	(2 257)	(4 884)
Sikringsinstrumenter	(1 777)	(2 329)
Finansielle instrumenter	(849)	(1 683)
Netto rentebærende gjeld eksklusiv lisensforpliktelser	46 868	54 381

Netto gjeld/EBITDA

Telenor søker å opprettholde en sterk balanse gjennom å holde rapportert netto gjeld/EBITDA under 2,0x for å opprettholde finansiell fleksibilitet og sikre kostnadseffektiv finansiering. Måltallet gir nyttig informasjon om styrken på vår finansielle stilling og rapporteres jevnlig internt.

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Netto gjeld	46 868	54 381
EBITDA	48 891	45 049
Netto gjeld/EBITDA	0,96	1,21

Fri kontantstrøm

Fri kontantstrøm er definert som netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter pluss netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter, minus utbytte betalt til og kjøp av aksjer fra ikke-kontrollerende interesser, utbetalinger innen leveransekedefinansierings-programmer (klassifisert som nedbetaling av gjeld) og utbetalinger for rentebærende lisensforpliktelser.

Fri kontantstrøm er et nyttig mål på Telenors likviditet og evne til å generere kontanter gjennom virksomheten.

Avstemming

Beløp i millioner kroner	2017	2016
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	42 046	39 778
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	(9 710)	(21 105)
Nedbetaling av gjeld – lisensforpliktelser	(973)	(1 562)
Nedbetaling av gjeld – leveransekedefinansiering	(3 909)	(3 672)
Utbytte betalt til og kjøp av aksjer fra ikke-kontrollerende interesser	(2 586)	(3 139)
Fri kontantstrøm	24 867	10 300

www.telenor.com